

MINISTRIA E ZHVILLIMIT URBAN

MINISTRIA E ZHVILLIMIT URBAN

AGJENCIA KOMBËTARE E PLANIFIKIMIT TË TERRITORIT

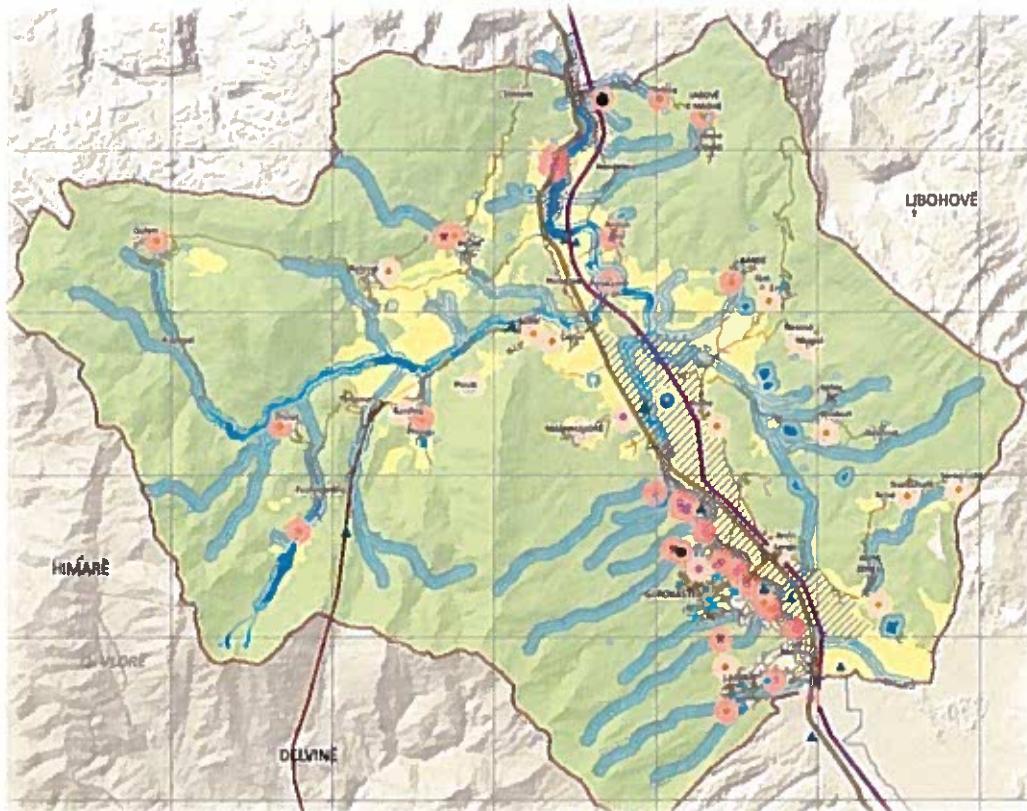

BASHKIA GJIROKASTËR

HARTIMI I PLANIT TË PËRGJITHSHËM VENDOR (PPV)

Bashkia Gjirokastër

VLERËSIM STRATEGJIK MJEDISOR

SHTATOR 2016

FAZA IV-rt

AUTORITETI KONTRAKTOR:

MINISTRIA E ZHVILLIMIT URBAN

MIRATOHET:

KONTRAKTUESI:

OPERATORIT EKONOMIK GAIA S.A.

Gaia
S.A. MELETON

GAIA S.H.A.
NUIS L61328028Q
TIRANA - ALBANIA

MINISTRIA E ZHVILLIMIT URBAN

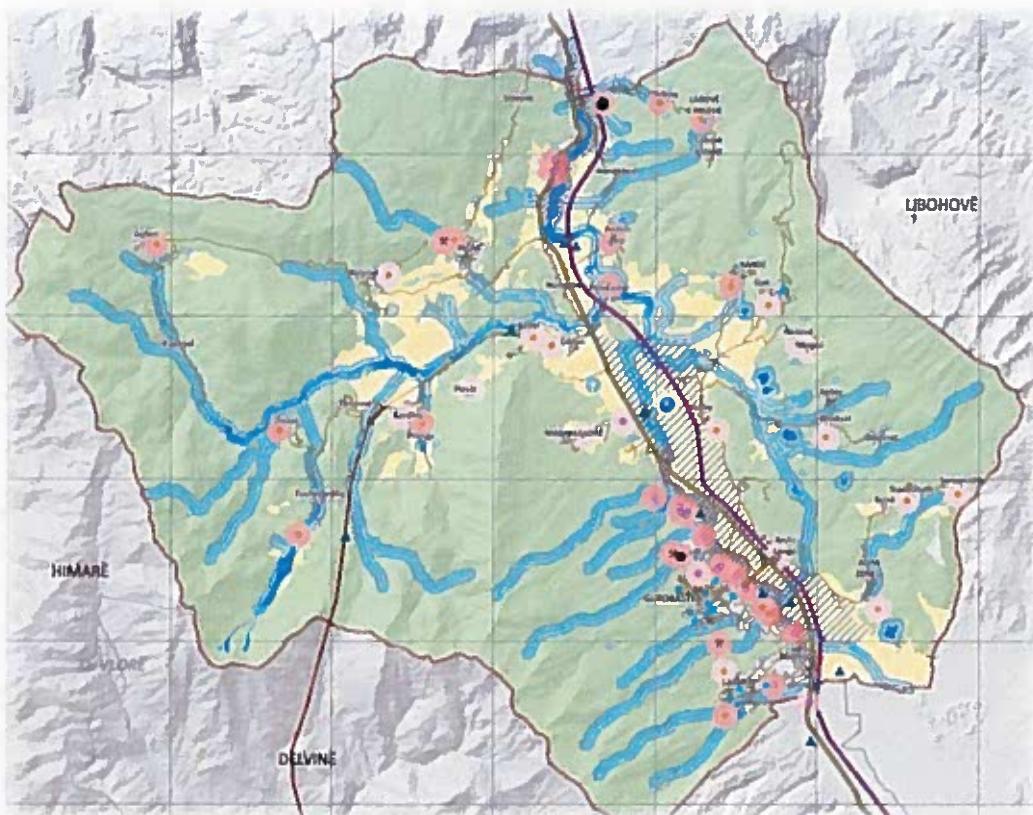
AGJENCIA KOMBËTARE E PLANIFIKIMIT TË TERRITORIT

BASHKIA GJIROKASTËR

HARTIMI I PLANIT TË PËRGJITHSHËM VENDOR (PPV)

Bashkia Gjirokastër

VLERËSIM STRATEGJIK MJEDISOR

SHTATOR 2016

FAZA IV-rt

AUTORITETI KONTRAKTOR:

MINISTRIA E ZHVILLIMIT URBAN

MIRATOHET:

KONTRAKTUESI:

OPERATORIT EKONOMIK GAIA S.A.

Gaia
S.A. MELETON

GAIA S.H.A.
NUIS L61328028Q
TIRANA - ALBANIJA

TABELA E PËRMBAJTJES

1. PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE	5
2. HYRJE.....	28
2.1. Hyrje dhe procedura VSM	28
2.2. Informacion i përgjithshëm i VSM	28
2.2.1. Përkufizime për VSM	28
2.2.2. Rëndësia e VSM.....	30
2.2.3. Problemet në zbatimin e VSM	32
3. PËRSHKRIM I PËRGJITSHËM I PLANIT	34
3.1. Qëllimshmëria dhe objektivat e Planit	34
3.1.1. Qëllimshmëria e Planit.....	34
3.1.2. Vizioni– ObjektivatStrategjike – Boshtete PrioritetevipasPlanit të propozuar	35
3.2. Objektiva Europeanë.....	45
3.2.1. Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin.....	45
3.2.2. Politika e Përbashkët Bujqësore 2014-2020	49
3.2.3. Harta Leipzig për Zhvillimin e Qendrueshëm Urban	50
3.2.4. Axhenda Territoriale e B.E.-së 2020 (Territorial Agenda).....	51
3.3. Objektivat kombëtare	52
3.4. Lidhja ndërmjet Planit të Përgjithshëm Vendor me Strategji, Plane dhe Programe të tjera	55
3.4.1. Plani i Përgjithshëm Kombëtar	55
3.4.2. Strategji dhe direktiva të planifikimit sektorial.....	59
4. PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE	70
4.1. Toka.....	70
4.1.1. Morfologjia	70
4.1.2. Karakteristikat e tokës.....	72
4.1.3. Gjeologjia.....	80
4.1.4. Erozioni i tokës dhe Shkretëzimi	93
4.1.5. Sizmiciteti	94
4.2. Ajri.....	104
4.2.1. Shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit.....	104
4.2.2. Ndotësit e ajrit.....	104
4.3. Faktorët klimatike.....	107
4.4. Përmbytjet	109

4.4.1.	Rreziku i Përmbytjes të Sistemit të lumbit kryesor.....	111
4.4.2.	Kërkesat e Katastrofës së Përmbytjes dhe Elementët DPP	113
4.5.	Uji.....	115
4.5.1.	Burimet e Ujit.....	115
4.5.2.	Cilësia e burimeve ujore	117
4.5.3.	Përdorimi i ujit	118
4.6.	Biodeversiteti.....	119
4.7.	Mbetjet.....	121
4.8.	Zhurmat	123
4.9.	Popullsia dhe asetet material	123
4.9.1.	Analizë e vlerësimeve demografike	123
4.9.2.	Analiza dhe problem për gjendjen e strehimit	131
4.10.	Trashegimia Kulturore	144
4.11.	Peizazhi	156
5.	TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA “0”)	161
5.1.	Hyrje.....	161
5.2.	Toka.....	161
5.3.	Ajri.....	162
5.4.	Faktorët klimatike.....	162
5.5.	Uji.....	163
5.6.	Biodeversiteti.....	163
5.7.	Mbetjet.....	164
5.8.	Zhurma	165
5.9.	Popullsia dhe asetet materiale	165
5.10.	Trashëgimia Kulturore	166
5.11.	Peisazhi.....	166
5.12.	Konkluzioni	166
6.	NJOHJA DHE PARASHIKIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE	168
6.1.	Hyrje.....	168
6.2.	Njohja e ndikimeve mjedisore të Planit	168
6.3.	Parashikimi i ndikimeve mjedisore të Planit	180
7.	VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE	197
7.1.	Hyrje – Metodologjia	197
7.2.	Vlerësimi i ndikimeve mjedisore të Planit	198

7.2.1.	Ndikime në tokë	198
7.2.2.	Ndikimet në ajër.....	200
7.2.3.	Ndikimet mbi faktorët klimatikë.....	201
7.2.4.	Ndikime mbi ujërat	202
7.2.5.	Ndikime mbi biodiversitetin	204
7.2.6.	Ndikime mbi mbetjet	206
7.2.7.	Ndikime në mjedisin akustik/zhurma	208
7.2.8.	Ndikimet mbi popullsinë dhe në asete pasurore	209
7.2.9.	Ndikimet në trashëgiminë kulturore	213
7.2.10.	Ndikime mbi peisazhin	215
7.3.	Propozime, drejtimet dhe masat për trajtimin e ndikimeve në mjedis të Planit.....	217
7.3.1.	Hyrje.....	217
7.3.2.	Trajtimi i ndikimeve në tokë	217
7.3.3.	Trajtimi i ndikimeve në ajër.....	218
7.3.4.	Trajtimi i ndikimeve tek faktorët klimatikë	219
7.3.5.	Trajtimi i ndikimeve në ujëra	219
7.3.6.	Trajtimi i ndikimeve në biodiversitet	220
7.3.7.	Trajtimi i ndikimeve tek mbetjet.....	221
7.3.8.	Trajtimi i ndikimeve në mjedisin akustik/zhurma	221
7.3.9.	Trajtimi i ndikimeve mbi popullsinë dhe mbi asetet aktive	222
7.3.10.	Trajtimi i ndikimeve në trashëgiminë kulturore	222
7.3.11.	Trajtimi i ndikimeve në peisazh.....	222
7.3.12.	Konkluzion për trajtimin e ndikimeve mjedisore të propozimeve të Planit	223
7.4.	Program Monitorimi i Ndikimit në Mjedis	223
7.5.	Konkluzione	231
8.	RAPORTI I KONSULTIMIT	232
	ANNEX.....	238
	BIBLIOGRAFIA	241

1. PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE

Proçesit të Vlerësimi Strategjik Mjedisor i nënshtronhet hartimi i Planit te Pergjithshëm vendor të Bashkisë Gjirokastër. VSM hartohet në zbatim të ligjit 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", i cili trupëzoi në ligjin e Shqipërisë Direktivën Evropiane 2001/42 KE. Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një studim mjedisor, i cili vlerëson ndikimet e Planit të propozuar (PPV) në mjeshtësi dhe në veçanti, në tokë, ajër, ujë, klimë, florë dhe faunë, në mbeturina, mjedisin akustik / zhurmat, në popullsi dhe asete, kulturë (qendrat arkeologjike, monumentet, etj.) dhe në peizazh. Por meqënëse studimi VSM ka karakter strategjik dhe vlerëson Objektivat Strategjike dhe Boshtet Prioritare të Planit të propozuar, nuk i referohen detajeve apo projekteve të veçanta, të cilat janë vlerësuar për ndikimin e tyre në mjeshtësi në studimet e tjera të Vlerësimeve të Ndikimit të Mjedis.

Vlerësimi i ndikimeve të Projektit të propozuar në mjeshtësi realizohet në tre hapa, me ndihmën e tabelave: Njohja e ndikimeve mjedisore ka të bëjë me studimin se cilat propozime të Planit kanë ose jo ndikim në mjeshtësi dhe në faktorët e mjeshtësit të përmendura më lart; parashikimi i ndikimeve mjedisore, merret me studimin nëse ky ndikim do të jetë negativ apo pozitiv dhe do të vlerësojë me përafersi sa negativ apo pozitiv do të jetë ndikimi dhe vlerësimi i ndikimeve mjedisore, i cili vlerëson shkallën e ndikimeve, sa shpesh shfaqen ato, nëse mund të trajtohen ose jo me disa masa, nëse ndikojnë në shtetet e tjera, nëse ndikojnë veprime të tjera dhe faktorë të tjerë të mjeshtësit, në se akumulohet si ndotje në mjeshtësi, etj.

Për ndikimet mjedisore, të vlerësuara si negative, propozohen masat e duhura për përballimin e tyre, mundësishët parandaluese, në mënyrë që të mos shkaktojnë dëme nga shfaqja e tyre, por të parandalohet shfaqja e ndikimeve, dhe së fundi, per këto ndikime negative dhe masat e përballimit të tyre, propozohet një plan monitorimi, në të cilin propozohen disa tregues që duhet të regjistrohen, disa shërbime dhe agjenci, në mënyre që të perpilojnë një raport p.sh. një herë në vit, për të treguar se Projekti po zbatohet dhe ndikimet mjedisore po përballohen.

Në Bashki propozimeve e Planit përbëlidhen si më poshtë: përmirësimi dhe forcimi i infrastrukturës së transportit kombëtar, krijimi i Mbikqyresit të ndryshimeve të përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës dhe promovimin e të gjitha monumenteve arkeologjike / kulturore të Bashkisë dhe të ndërtuesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës, shfrytëzimi i të gjitha burimeve në dispozicion për të rritur turizmin, forcimin e sektorit terciar si veçanërisht lidhur me zhvillimin e turizmit, forcimin e sektorit sekondar, rritjen e prodhimit bujqësor; menaxhimin e burimeve natyrore, menaxhimin e ujërave, mbrojtjen e tokës bujqësore, shfrytëzimin e Burimeve të Energjisë të Rinovueshme, përmirësimin e rrjeteve të shërbimeve, përmirësimin e infrastrukturës sociale, ndërhyrjet urbane dhe të planifikimit, përmirësimin e mobilitetit dhe transportit publik, përmirësimin e infrastrukturës elektronike, forcimin e rolit të Universitetit. Këto propozime janë paraqitur në Plan si Boshte Prioriteti.

Tabela e mëposhtme tregon lidhjen midis Boshteve të Prioritetit dhe Parametrave të Mjeshtësit:

	Toka	Ajri	Faktorët klimatike	Uji	Biodeversiteti
Objektivi strategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike në brendësi të vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	✓	✓	✓	X	✓
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyresit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës	X	X	X	X	X
Objektivi strategjik 2 "Mbrojtjadhepromovimi i mjeshterës historike kulturore (vendet e shumtame interes historike, qytetiv jetëri Gjirokastrës - monumentet e Unesco), me qëllim ringjallimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	X	✓	X	X	X
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjeshterës historike, etj) të cilat janë mundësi të reja dhe tërheqin grupë të ndryshme turistësh.	✓	✓	X	✓	X
Objektivi strategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuese dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	X	X	X	✓	X
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	X	X	X	✓	X
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet	✓	X	X	✓	X

	Toka	Ajri	Faktorët klimatike	Uji	Biodeversiteti
fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore					
Objektivi strategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	✓	X	X	X	✓
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	✓	X	X	✓	✓
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	✓	X	X	✓	X
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Enerjisë	✓	✓	✓	✓	✓
Objektivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinnovimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	✓	✓	X	✓	✓
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimore dhe shëndetësore)	X	X	X	X	X
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	✓	✓	✓	✓	X
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	X	✓	✓	X	X
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-governement) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	X	✓	X	X	X
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	✓	X	X	✓	X

Tabela 1.1: Tabela e Identifikimit të Nëdikimeve Mjedisore për çdo Bosht Prioriteti dhe Faktori Mjedisor (✓: Nëdikimi Boshit te Prioritetit në faktorin mjedisor, X: nuk ka efekt të Boshit te Prioritetit në faktorin mjedisor).

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetat materiale	Trashëgimia Kulturore	Peisazhi
Objektivi strategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë					

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashëgimia Kulturore	Peisazhi
së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyrësit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës	X	X	X	X	X
Objktivi strategjik 2 "Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës - monumente të Unesco), me qëllim ringjallërimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	✓	✓	✓	✓	✓
Objktivistrategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuase dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objktivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	✓	✓	✓	✓	X
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit	✓	✓	✓	X	✓

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashëgimia Kulturore	Peisazhi
sekondar					
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rindë, me qëllim për të lehtësuar financimet fillostarte dhe përshtatjen e tyre strukturore	✓	X	✓	X	✓
Objektivi Strategjik 4 "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	✓	X	✓	X	✓
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	X	X	✓	X	✓
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	✓	X	✓	X	✓
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	X	✓	✓	X	✓
Objektivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinovimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	✓	X	✓	X	X
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)	X	X	✓	X	X
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-governement) dhe përmirësimi i	✓	✓	✓	✓	X

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashëgimia Kulturore	Peisazhi
infrastrukturës elektronike					
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	✓	X	✓	✓	✓

Tabela 1.1.b: Njësoj si Tabela 1.1.a.

Në tabelat e mëposhtme është përcaktuar parashikimi e ndikimeve mjedisore të Boshteve të Prioritetit në faktorët e mjedisit, dmth, në qoftë se ndikimi i paraqitur në dy tabelat më sipër, pritet të jetë pozitiv apo negativ dhe sa:

	Toka	Ajri	Faktoret klimatike	Uji	Biodeversiteti
Objktivi strategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	Yellow	Yellow	Yellow	Grey	Yellow
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyresit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey
Objktivi strategjik 2 "Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës - monumente të Unesco), me qëllim ringjallërimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	Grey	Yellow	Grey	Grey	Grey
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat japin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	Green	Yellow	Grey	Yellow	Grey
Objktivistrategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuese dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë,	Grey	Grey	Grey	Yellow	Grey

	Toka	Ajri	Faktoret klimatike	Uji	Biodeversiteti
fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e populsisë së saj dhe përtëritja e populsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki					
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar					
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore	Yellow	Green		Yellow	
Objktivi Strategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i njedosit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	Green				Green
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	Green			Green	Green
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	Green			Green	
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	Yellow	Green	Green	Yellow	Green
Objktivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinovimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	Green	Green		Green	Yellow
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)					
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	Green	Green	Green	Green	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak		Green	Green		
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-		Green			

	Toka	Ajri	Faktoret klimatike	Uji	Biodeversiteti
goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike					
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut					

Tabela 1.2.a: Tabela e Parashikimeve te Ndiķimeve Mjedisore për çdo Bosht Prioriteti dhe Faktori Mjedisor, sipas deklaratës se meposhtme.

	<i>Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë shumë pozitiv.</i>
	<i>Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë pak pozitiv.</i>
	<i>Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë pak negativ.</i>
	<i>Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë shume negativ.</i>
	<i>Sipas Stadit te Identifikimit të Ndikimeve në Mjedis, Boshti i Prioritetit nuk lidhet me faktorin mjedisor.</i>

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
Objektivi strategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve					
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyrësit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës					
Objektivistrategjik 2 "Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës – monumente të UNESCO), me qëllim ringjallërimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës					
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor,					

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat japid mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.					
Objektivi strategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuese dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuzizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki					
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar					
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore					
Objektivi Strategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore					
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore					
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore					
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve					

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
të Ripërtëritshme të Energjisë					
Objktivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinnovimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera					
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)					
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane					
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak					
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-governmet) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike					
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut					

Tabela 1.2.b: Njësoj si Tabela 1.2.a.

Vlerësimi i ndikimeve realizohet nëpërmjet karakterizimeve te ndikimeve mjedisore të pritshme, me ndihmën e tabelës 1.3:

Karakteristika të ndikimit	Simbole	Shpjegime
Probabiliteti	!!	Shumë i mundur
	!	I mundur
	0	Asnjë mundësi
Shkalla	++	Jashtzakonisht pozitive
	+	Pozitive
	0	Asnjanëse
	-	Negative
	--	Jashtëzakonisht negative
	>>	Zakonisht si e qëndrueshme/afatgjatë si e përhershme
Frekuencia/Kohëzgjatja	>	E rastësishme/Afatshkurtër
	0	Asnjë ndikim

Karakteristika të ndikimit	Simbole	Shpjegime
Kthyeshmëria	IR	E pa kthyeshme
	R*	E kthyeshme me kushte
	R	E kthyeshme
Dimensioni Nderkufitar	TR	Ndikime të mundshme kufitare
	0	Asnjë mundësi ndikimesh kufitare
Pasiguria	?	Ndikimi i mundshëm varet nga zbatimi i PPV
Sekuenca	P	Ndikim parësor
	S	Ndikimi dytësor
Ndërveprimi	C	Ndikim grumbullues
	SI	Ndikimi sinergjik
	0	Asnjë ndikim me parametra të tjera

Tabela 1.3: Vlerësimi përmes simboleve të karakteristikave të ndikimeve mjedisore (burimi: Helander and Grant, 2006 dhe përpunimi – pasurim nga studimi).

Kështu, ndikimet mjedisore të propozimeve të Planit, në faktorët mjedisore në të cilet do të ndikojnë, paraqiten në tabelat e mëposhtme:

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në tokë	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencë / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Ndërveprimet
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj.) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	++	>>				P	
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!!	+	>>				P	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	++	>>				P	
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!!	++	>>				P	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P	
Prioriteti 14: Ndërryrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				P	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në tokë	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	-	>>	R	0		P	
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!!	-	>>	IR	0		P	
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillostarte dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	+/-	>>	R	0	?	P	SI

Tabela 1.4: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore në toka të propozimeve të PPV, për çdo Boshi Prioriteti.

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ajër	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!!	++	>>				P	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				S	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!	+	>>				S	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!	+	>>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	-	>>	R*	0		P	
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të	!!	-	>>	R*	0		P	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ajër	Probabiliteti	Shkalla	Frekuanca / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuensa	Nderveprimet
Gjirokastrës	!!	-	>>	R*	0	P		
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktiviteitit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh	!!	-	>>	R*	0	P		

Tabela 1.5: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore në ajër të propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristikatë ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në faktorët klimaterikë	Probabiliteti	Shkalla	Frekuanca / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuensa	Nderveprimet
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!-	+	>				P	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!	+	>				S	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!	+	>				P	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	-	>	R*	0		P	

Tabela 1.6: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek faktorët klimaterikë të propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ujërat	Probabiliteti	Shkalla	Frekuanca / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuensa	Nderveprimet
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	±	>				P	
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe e hapësirës bujqësore	!!	±	>				S	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ujërat	Probabiliteti	Shkalla	Frekuenca / Kohezgjata	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	++	>>				P	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>				P	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	-	>>	R	0		P	0
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	!!	-	>>	R	0		P	0
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!!	-	>>	R	0		P	0
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht përfmerët e rinj, me qëllim përfshirja financiare filloreste dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	+/-	>>	R/IR	0	?	P	0

Tabela 1.7: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek ujrat të propozimeve të PPV, për çdo Boshi Prioriteti.

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në biodiversitet	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!!	+	>				S	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	-	>	R	0		S	0
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	+/-	>	IR	0	?	S	0
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!	+/-	>	IR	0	?	S	0

Tabela 1.8: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek biodiversiteti i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mbetjet	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rindë, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	+	>				S	
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!!	+	>				S	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!!	+	>				S	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>					

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mbetjet	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuencë	Nerveprimet
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objktivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!	+/-	>>	R	0	?	S	C

Tabela 1.9: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore mbi mbetjet i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mjedisin akustik/zhurmat	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuencë	Nerveprimet
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				P	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!!	+	>>				S	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!	+	>>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	-	>>	IR	0		P	C

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mjedisin akustik/zhurmat	Probabiliti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat japin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!	-	>	R	0		P	0
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	-	>	R	0		P	0

Tabela 1.10: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore mbi mjedisin akustik/zhurmat i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi popullsinë dhe asetet aktive	Probabiliti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	+	>>				P	
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	+	>>				P	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes	!!	+	>>				P	

	Karakteristika të ndikimit të parashikuar							
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjata	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi popullsinë dhe asetet aktive								
shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.								
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objktivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	!	+	>>				P	
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!!	+	>>				P	
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	+	>>				P	
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!	+	>>				P	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>>				S	
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!	+	>>				S	
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!!	+	>>				P	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				S	
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)	!	+	>>				S	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi popullsinë dhe asetet aktive	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	:-	+	>				S	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!!	+	>				P	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!	+	>>				S	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				P	

Tabela 1.11: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore mbi popullsinë dhe në asetet aktive i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristike të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi trashigiminë kulturore	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	+	>				P	
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	+	>				P	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	+	>>				P	
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjërë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe	!	+	>>				S	

Karakteristike të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi trashigiminë kulturore	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki								
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				P	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!	+	>>				S	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!!	+	>>				P	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	

Tabela 1.12: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek trashëgimia kulturore i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi peisazhin	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nerveprimet
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	++	>>				P	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	++	>>				P	
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	+	>>				S	C
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!	+	>>				P	

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi peisazhin	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkufitar	Pasiguria	Sekuensa	Nerveprimet
Prioriteti 9: Mbrojta dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>		0		P	C
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!	+	>				S	C
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	++	>>		0		P	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!!	+	>>				S	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	-	>>	IR	0		P	0
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!	-	>>	IR	0		P	0
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	+/-	>>	R	0	?	P	0

Tabela 1.13: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek peisazhi i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti.

Për ndikimet mjedisore identifikuar si negative, Studimi i Vleresimit Strategjik të Ndikimeve Mjedisore propozohen masat për perballimin e tyre, të cilat janë kryesisht parandaluese dhe kanë të bëjnë me masat strategjike dhe jo me masa të hollësishme, pasi ato janë subjekt i Studimeve të Ndikimit në Mjedis. Shënohet se Studimet e Ndikimit në Mjedis që do të përgatiten në të ardhmen për projekte të ndryshme të propozuara të infrastrukturës teknike apo projekte te zhvillimit në zonën e Bashkisë, duhet të marrin parasysh Vleresimin Strategjik të Ndikimeve Mjedisore (VSM), për të qenë më efektiv në identifikimin, parashikimin dhe vlerësimin e ndikimeve mjedisore të projekteve si dhe formulimin e masave për të trajtuar këto ndikime mjedisore. Masat për trajtimin e ndikimeve mjedisore janë përbledhur më poshtë në Tabelën 1.14:

Faktorë mjedisorë	Ndikime të parashikueshme negative	Masa të propozuara të trajtimit
Toka	Promovim të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë (hidrocentralet) Ndotje të tokait nga pesticidet dhe plehrat kimike në kuadër të fuqizimit të sektorit primar	Hartimi i studimeve hidrogeologjike dhe gjeologjike për pozicionet e përgjedhjes së ndërtimit të digës, për minimizimin e rrezikut nga erozioni ose dështimit të digave Mbështetje shkencore i fermerëve – krijimi i kooperativave bujqësore – adaptimi i praktikave dhe rregullave të drejta dhe nga Udhëzimet e Bashkimit Evropian

Faktorë mjedisore	Ndikime të parashikueshme negative	Masa të propozuara të trajtimit
Ujëra	<p>Ndotje dhe ndikim në sasinë e ujërave nëntokësore nga intensifikimi dhe forcimi i prodhimit primar</p> <p>Përdorim u ujit për promovimin e përpunimit të produkteve bujqësore</p> <p>Përdorim të ujit për zhvillimin dhe promovimin e agroturizmit</p>	<p>Zbatim i një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të ujit për ujitje - mbështetje shkencore të fermerëve - ndërtim i rrjeteve moderne kolektive të ujitjes - ndërtim të rezervuareve dhe digave - kontrolli i shpimeve të shpërndara të fermerëve</p> <p>Ushtrim i politikës së përshtatshme të faturimit për ujin - organizim hapësinor dhe përqendrim i njësive prodhuese në rajonet ekonomike me qëllim menaxhimin kolektiv të ujit - kontroll i njësive individuale të shpimeve për ujë - përdorim të makinerive bashkëkohore tek njëistë prodhuese - adaptim nga njësítë prodhuese të Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor</p> <p>Reduktim të konsumit të ujit për ujitje, përmes zbatimit të sistemeve të kursimit – përmes informimit dhe ndërgjegjësimit të vizitorëve</p>
Biodiversiteti	Prpmovim të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë (parqe eolike)	Hartim të Planit Kombëtar për Energjinë e Ripërtëritshme në Shqipëri - përcaktim të zonave të përshtatshme për zhvillimin e energjisë gjeotermale, shfrytëzimin e energjisë së erës dhe energjisë diellore - hartim të studimeve ornitologjike në zonat me potencial eolik - përcaktim i kritereve për zhvillimin e energjisë eolike në të gjithë vendin
Mbetje	<p>Shtim të mbetjeve nga përpunimi i produkteve bujqësore</p> <p>Shtim të mbetjeve nga aktivitetet agroturistike</p>	<p>Ndërtim i landfillit - promovim i riciklimit të materialeve të ndryshme - promovim i biokompostimit dhe mbetjeve të "gjelbërtë" - informim të banorëve në lidhje me çështjet e menaxhimit të mbetjeve të ngurta</p> <p>Informim dhe ndërgjegjësim i vizitorëve për menaxhimin e mbetjeve dhe ndarja e tyre përpunimin e tyre optimal dhe shfrytëzimin e tyre</p>
Mjedisi akustik/zhurma	<p>Zhurma nga aktivitetet e përpunimit të produkteve bujqësore</p> <p>Zhurma nga parqet eolike (Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë)</p>	<p>Izolim akustik i ndërtesave - organizim hapësinor i njësive të përpunimit në zonat ekonomike</p> <p>Përdorim të teknologjisë optimale dhe moderne të mullinjëve të erës - vendosje të parqeve eolike në një distancë më të madhe se 500 metra nga kufiri i zonave të banuara</p>
Peizazhi	<p>Ndryshime në peizazh nga aktivitetet e përpunimit të produkteve bujqësore</p> <p>Ndryshime në peizazh nga fuqizimi i</p>	<p>Organizim hapësinor i njësive të përpunimit në zonat ekonomike – zona perimetrike të gjelbërtës në çdo zonë ekonomike</p> <p>Distancë minimale prej të paktën 5 metra</p>

Faktorë mjedisore	Ndikime të parashikuershme negative	Masa të propozuara të trajtimit
	<p>sektorit primar të prodhimit (serat)</p> <p>Ndryshime nga parqet eolike (Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë)</p>	<p>nga kufijtë e secilës parcelë për serat në zonat bujqësore me densitet të lartë</p> <p>Vendosje të parqeve eolike me preferencë në kreshtat të largëta të zonave malore, pa qasje rrugore - respektim i Planit Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri</p>

Tabela 1.14: Përbledhje e ndikimeve mjedisore të parashikuara negative tek faktorët mjedisore dhe të masave të propozuara të trajtimit të tyre.

Së fundi, paraqitet programi i monitorimit të ndikimeve në mjedis, në të cilin përcaktohen treguesit e monitorimit, nevoja e përpilimit të raportit përfunduar me rezultatet dhe organin përgjegjës për zbatimin e programit të monitorimit.

Konkluzioni i Studimit të Vlerësimit Strategjik te Ndikimeve në Mjedis është se ndikimet negative janë të kufizuara në faktorë të veçantë të mjedisit (tokës, ujit, biodiversitetit, mbeturinave, mjedisit akustike / zhurmave dhe peizazhit), ndërsa ndikimet pozitive të Projektit të propozuar janë të rëndësishme dhe kanë të bëjnë me të gjithë faktorët e mjedisit. Kjo është një e vërtetë që pritet pasi nga fillimi i draftimit të propozimeve te tij, Plani ka marrë parasysh kriteret e zhvillimit të qëndrueshëm, duke integruar dimensionin mjedisor dhe parametrin e mbrojtjes dhe përmirësimit të mjedisit natyror, kulturor dhe njerëzor në çdo objektiv strategjik në secilin prioritet. Pra, që nga fillimi, Plani kishte orientim miqësor me mjedisin, dhe për këtë arsyen nuk është për t'u habitur që në vlerësimin e ndikimeve mjedisore të tij, shumë ndikime pozitive dhe shumë negative shpesh varen nga mënyra e zbatimit të Planit dhe jo direkt nga rekomandimet e Planit, siç zbulohet nga Boshtet Prioritare të propozuara.

2. HYRJE

2.1. Hyrje dhe procedura VSM

Ky studim VSM përgatitet me qëllim vlerësimin e mjedisit të PPV të Gjirokastrës.

Hartohet në zbatim të ligjit 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", i cili është hartuar si pjesë e Direktivës Evropiane 2001/42 KE. Struktura e këtij studimi ndjek gjithçka që propozohet në Ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor". Sipas Ligjit 91/2013, ndiqet procedura e mëposhtme:

- Së pari realizohet një konsultim paraprak me grupet e interesit, ku paraqiten a) koncepti i Vlerësimit Strategjik të Ndikimit në Mjedis, b) procedurat për aplikimin e Vlerësimit Strategjik Mjedisor, c) faktorët e rëndësishëm mjedisorë të Bashkisë që pritet të preken nga propozimet e PPV dhe d) realizohet diskutim me qëllim që palët e interesit të shprehin pikëpamjet e tyre mbi ndikimin mjedisor të PPV dhe të regjistrohen shqetësimet e tyre në lidhje me çështjet e mjedisit.
- Në vazhdim përgatitet dhe dorëzohet Vlerësimi Strategjik i Ndikimeve në Mjedis (buletin dhe harta shoqëruese), me strukturën dhe përbajtjen, në pajtim me Ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".
- Realizohet konsultim në lidhje me gjetjet e Vlerësimit Strategjik të Ndikimit në Mjedis, në lidhje me ndikimin mjedisor të PPV të Bashkisë Gjirokastër, e cila në mënyrë procedurale realizohet paralelisht me konsultimet mbi propozimet e fazës C të PPV të Bashkisë Gjirokastër.
- Së fundi, duke marrë parasysh gjetjet dhe rezultatet e dy konsultimeve - të VSM dhe të PPV - hartohet Vlerësimi përfundimtar Strategjik i Ndikimit në Mjedis, miratimi i të cilit përbën një parakusht për miratimin përkatës të PPV të Bashkisë Gjirokastër.

2.2. Informacion i përgjithshëm i VSM

2.2.1. Përkufizime për VSM

Një nga vizionet më moderne për vlerësimin e ndikimit në mjedis është institucioni i Vlerësimit Strategjik Mjedisor, i cili zbatohet përmes hartimit të një studimi mjedisor, në fazën primare të një plani strategjik zhvillimi, në nivel politik («Policy»), projekti («plani»), programi («program»), domethënë jo të një projekti individual. Ky studim mjedisor quhet Vlerësim Strategjik Mjedisor (VSM) dhe në Evropë gjen zbatim vetëm në plane dhe programe - dhe jo në politika - në përputhje me Direktivën 2001/42 KE. Në literaturën ndërkombëtare referimi i parë për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, sipas Noble (2010), kryhet nga Ēood& Djeddour në vitin 1989, të cilët e përmenden si vlerësim mjedisor të politikave, planeve dhe programeve, i cili ka një karakter strategjik në lidhje me atë të projekteve individuale.

VSM merr parasysh objektivat e përgjithshme të zhvillimit të një vendi apo rajoni, efektet kumulative të planifikimit strategjik të propozuar, problemet globale mjedisore, duke lidhur planifikimin strategjik me to (p.sh. efekti serë), por edhe gjithë çështjet e tjera të zhvillimit të

qëndrueshëm, për të cilat janë zhvilluar strategji evropiane dhe kombëtare dhe janë vendosur objektiva konkrete p.sh. reduktim të ndotësve serë, menaxhim të integruar të burimeve ujore në nivel baseni, menaxhim të qëndrueshëm të mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme, etj

Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një proces sistematik dhe gjithëpërfshirës i vlerësimit të ndikimeve mjedisore të një politike, të një plani apo programi, duke përfshirë një raport me rezultatet e konsultimeve me grupet e interesit dhe me konkluzionet e studimit, me qëllim për të ndihmuar në vendimmarrje të një planifikimi strategjik (Therivel dhe Partidario, 1996). Përkufizime të tjera të rëndësishme që janë dhënë në literaturën ndërkomëtare po paraqiten si më poshtë:

- VSM është një vlerësim i parë i skenarëve alternativë dhe i propozimeve që kanë lidhje me planet e propozuara apo tashmë të miratuara, me programe dhe politika, në kuadër të një vizioni më të gjerë strategjik mjedisor dhe të një sërë objektivash që duhen plotësuar. Qëllimi është që ky vlerësim të drejtojë për nga përzgjedhja e alternativave më të mira, me qëllim që në planifikim të arrihet efekti i dëshiruar (Noble, 2000).
- VSM përbën një proces kompleks dhe të strukturuar, që ka si qëllim vlerësimin e ndikimit në mjedis të propozimeve strategjike (të politikave, planeve, programeve) dhe propozimin e masave të mundshme për të trajtuar ose ndaluar efektet apo masat të karakterit parandalues për shambahjen e shfaqjes së ndikimeve apo nxitjen e ndikimeve/efekteve pozitive të propozimeve strategjike në mjedis. Ky proces përfshin edhe një raport me shkrim me rezultatet e konsultimeve. Rezultatet e këtij procesi përdoren nga autoritetet kompetente gjatë vendimmarrjes për zbatimin e planifikimit strategjik (Risse et al., 2003).
- VSM përbën një proces sistematik për vlerësimin e ndikimeve mjedisore nga politikat, planet dhe programet e propozuara, me qëllim për tu siguruar se merren parasysh, qysh në një fazë të hershme të procedurës së vendimmarrjes, çështjet mjedisore të propozimeve të tyre, në kombinim me parametra ekonomikë dhe socialë (Sadler dhe Verheem, 1996). Ky përkufizim thekson se VSM përbën një proces të tërë - merr pjesë paralelisht me procesin e planifikimit strategjik - dhe nënvizon se rezultatet e VSM merren parasysh në vendimet përfundimtare mbi planifikimin strategjik (Glasson et al, 2012.). Theksohet se ky përkufizim është ndër të parët që është dhënë për VSM dhe mbulon plotësisht objektin e tij, dhe referohet në pjesën më të madhe të punimeve dhe artikujve shkencorë që kanë si objekt VSM.
- VSM përbën një mjet të rëndësishëm i cili ndihmon që faktorët mjedisore të përfshihen në marrjen e vendimeve në nivel strategjik dhe përrnjedhim, ofron një përpjekje efikase në arritjen e qëllimit për një zhvillim të qëndrueshëm (Therivel dhe Partidario, 1996). Siguron integrimin e çështjeve mjedisore që nga fillimi i procesit të vendimmarrjes, siguron një kuadër përvazhdimësinë e veprimeve në nivel të propozimeve strategjike, kontribuon në politikën e zgjeruar të planifikimit dhe ka potencial të identifikojë ndikime të mundshme mjedisore që në fazat e hershme, para se të zhvillohen planet strategjike dhe programet (Desmond, 2007).

VSM vlerëson ndikimin e politikave, planeve dhe programeve në nivel strategjik, si rrjedhim, kërkohen metodologji të ndryshme të vlerësimit mjedisor të ndikimeve në lidhje me ato të Studimeve të Ndiqimeve Mjedisore të projekteve individuale dhe ka shumë vështirësi, pasi p.sh. nga një plan apo një program mund të gjenerojnë shumë projekte të ndryshme në zbatim të tyre (Dalal-Clayton dhe Sadler, 2003). Gjithashtu, ndarja ndërmjet politikave, planeve dhe programeve është shpeshherë fluide dhe e paqartë, pasi nuk ka kufijë të qarta ndarës ndërmjet tyre dhe në lidhje me propozimet që ato bëjnë. Në qoftë se merret parasysh akoma edhe ekzistencia e një numri të

madh projektesh dhe programesh mbi tema të ndryshme p.sh. energjia, transporti, turizmi,akuakultura, industria etj dhe shpesh herë ka mbivendosje në propozimet e tyre, atëherë është e kuptueshme se po zhvillohet një kompleksitet edhe në vlerësimin përkatës të ndikimit të tyre në mjedis përmes VSM (Fischer, 2003). Së fundi, VSM, në varësi të fushës së tyre të zbatimit, ndahen në VSM të bazuara në politika («Policy-based SEA»), domethënë në thelb në politika qeveritare, VSM sektoriale për planet dhe programet përkatëse p.sh. për turizmin, zhvillimin industrial, menaxhimin e zonave bregdetare apo zonat malore, promovimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë, etj, dhe VSM hapësinore që kanë lidhje me nivele të ndryshme të planeve ose programeve hapësinore që kanë referencë në zona të veçanta gjeografike në të cilat zbatohen planet dhe programet në fjalë (Noble, 2010).

2.2.2. Rëndësia e VSM

VSM kërkohet që të mbulojë një "boshllék" të institucionit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të projekteve dhe aktiviteteve, dmtsh, VSM kanë mundësinë të mbulojnë disa të meta të Vlerësimeve të Ndikimit në Mjedis. (Therivel dhe Partidario, 1996):

- VSM janë të dobishme për shkak se ato kontribuojnë në konfigurimin e një kuadri strategjik – plani os eprogrami - më miqësor për mjedisin, brenda të cilit do të ndërtohen në të ardhmen projekte te ndryshme zhvillimore dhe projektete infrastrukturës (Wood, 2003). Është karakteristike, ndërsa në Vlerësimet e Ndikimit në Mjedis shqyrtohen ndikimet mjedisore të një veprimi të planifikuar zhvillimi, me qëllim minimizimin e tyre, me VSM ngrihen pyetje me karakter parandalues, në lidhje me cilat alternativë zhvillimi është më e mirë dhe cilat objektiva duhet të plotësohen në të ardhmen (Noble, 2010).
- Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis nuk marrin parasysh efektet kumulative që rezultojnë nga projekte të tjera dhe aktivitetet në zonën e studimit, të cilat mund të jenë në fazëne ndërtimit apo funksionimit (Glassonetal., 2012), ndërsa VSM kanë mundësinë të vlerësojnë ndikimet kumulative.
- VSM kanë mundësi për të vlerësuar në mënyrë mjedisore propozimet alternative të planeve dhe programeve, në mënyrë që zgjidhet për çdo herë ajo që është më miqësore me mjedisin, ndërsa Verësimet e Ndikimit në Mjedis shpesh herë nuk mund të merren me projekte alternative apo masa alternative për trajtimin e ndikimeve, sepse variantet e skenarëve alternativë kufizohen nga hartimi i projektit në nivel strategjik, i cili është paraprirë në kohë (Glassonetal., 2012).
- Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis shumë herë është i nevojshëm të hartohet në një periudhë kohore të shkurtër, ose përshkak të kufizimeve financiare, ose që të mos vonohet ndërtimi i projektit të propozuar. Kjo ndihmon për të reduktuar materialin e mbledhur të informacionit dhe cilësisë së analizës së tij. Përkatesisht e reduktuar dhe e dobët mund të jetë edhe përfshirja e qytetarëve në procesine Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (Glassonetal., 2012). Përkundrazi, VSM për shkak se shqyrtojnë planet dhe programet që kanë natyrë strategjike, paraqesin plotësinë paraqitjen e të dhënave mbi mjedisin ekzistues.

Nga ana tjetër, kur një VSM është hartuar në stadet fillestare të procedurës së vendimmarries dhe I cili përshkruan gjithë potencialin e mundshëm të zhvillimit të një rafoni, përmes planifikimit strategjik të tij, atëherë sigurohen zgjidhje alternative, mirren në konsideratë ndikimet kumulative,

sigurohet përfshirja e qytetarëve në këto procedura dhe vendimet për projekte të veçuara merren përmes një mjedisë parandalues, i cili është paracaktuar përmes VSM (Therivel, 2004). VSM mund të kontribuojë në mënyrë të konsiderueshme në zhvillimin e qëndrueshëm, pasi shtrin parimet dhe teknikat e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis në një nivel më strategjik. Kjo do të nënkuqonte adaptimin e problematikës së parametrave mjedisorë në proceset e vendimmarrjes në të gjitha nivelet: të politikave, të planeve dhe të programeve (Arce dhe GULLON, 2000). Si rrjedhim, studiohen pasojat mjedisore dhe masat për ti përballuar ato në nivel strategjik, ndërsa ka dhe transparencë më të madhe në procesin e vendimmarrjes dhe një përfshirje më efektive të qytetarëve. Por që një VSM të mund të pëershruhet si "i qëndrueshëm", duhet të mos ketë si qëllim të vetëm minimizimin e ndikimeve të një plani apo programi në mjedis, por të formësojë veprimet dhe objektivat e tyre, në mënyrë të tillë që ato të plotësojnë kriteret e objektivat afatmesme të zhvillimit të qëndrueshëm.

Gjithashtu, VSM merr në konsideratë projektet afat-gjatë dhe të një shkalle më të madhe, kështu ai mund të përqëndrohet në rrugë të ndryshme ose alternative që çojnë në arrijen e objektivave specifike mjedisore të planeve ose programeve. Për më tepër, shqyrtimi i zgjidhjeve alternative nga VSM, sipas Noble (2000), përbën kusht kyç për arrijen e zhvillimit të qëndrueshëm, pasi gjatë njohjes së zgjidhjeve alternative, kërkohet përfshirja e elementeve socioekonomike dhe biofizike, por edhe mirëkuptimi i lidhjes së tyre të ndërsjelltë dhe të ndërvavarur. Për të përcaktuar se cilat nga zgjidhjet alternative kanë më shumë gjasa për të kontribuar në qëndrueshmërinë, është e nevojshme të përcaktohen kriteret në bazë të të cilave merren vendimet e zbatimit të planifikimit strategjik. Këto kriterë janë të lidhura kryesisht me besueshmërinë e procesit të VSM p.sh. në çështjet e konsultimit, por dhe të materialeve të informimit që përdoren. Përveç kësaj, VSM inkurajon konsultimet në mes të palëve të përfshira dhe institacioneve, dhe forcon pjesëmarrjen publike akoma edhe në konsultimin e vet projektit ose programit të propozuar. Përmes konsultimeve të kryera me palët e interesuara, si pjesë e procesit të VSM, është e mundur të identifikohen çështje, nevoja, shqetësime, vlera dhe ide nga ato grupe dhe pjesë të shoqërisë që mund të preken nga një politikë e veçantë, një plan ose një program (Dalal-Clayton dhe Sadler, 1999).

Përveç sa më sipër, von Seht (1999) thekson përfitime edhe më konkrete nga zbatimi i VSM të cilat kanë lidhje me sa më poshtë:

- Rrit ndjeshëm promovimin e parimit parandalues në lidhje me Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis të projekteve dhe aktiviteteve.
- Detyron planet dhe programet strategjike për të shqyrta akoma edhe më shumë zgjidhje alternative, skenarë dhe propozime.
- Rrit shanson për vlerësimin e efekteve kumulative, ndikimeve sinergjike dhe indirekte, në krahasim me Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis të projekteve.
- Lidh ndikimet e pritura me problemet rajonale dhe globale të mjedisit.
- Forcon transparencën dhe besueshmërinë e proceseve vendimmarrëse, pasi nxit konsultimet dhe kontribuon në ndërgjegjësimin social.
- Oftron më shumë besim tek investitorët e mundshëm dhe të kushtëzuar, kontribuon në hartimin e Studimeve më të mira të Ndikimeve në Mjedis, ndërsa njëkohësisht në disa raste është i mundur edhe reduktimi i kohës së nevojshme për lejen mjedisore të disa projekteve dhe aktiviteteve.

2.2.3. Problemet në zbatimin e VSM

VSM përballet me një numër çështjesh teknike dhe procedurale, probleme të natyrave të ndryshme. Në lidhje me çështjet teknike, projektet e ardhshme të zhvillimit të një zone, të cilat do të rezultojnë nga zbatimi i një plani ose programi, mund të jenë të shumta dhe për këtë arsy, vlerësimi i ndikimit në mjedis krijon një kompleksitet analistik. Informacioni mbi kushtet mjedisore aktuale dhe sidomos të ardhmen - pasi hetohet evolucioni i mjedisit të zonës së studimit, pa miratimin e planit ose programit të propozuar - është zakonisht i kufizuar, siç edhe informacioni mbi natyrën, shkallën dhe pozicionimin e saktë të projekteve të ardhshme të propozuara, të cilat do të rezultojnë nga zbatimi i planeve dhe programeve (von Seht, 1999). Shpesh, numri i madh i alternativave në projektet e propozuara kontribuon negativisht në kompleksitetin e VSM. Përveç kësaj, VSM përbën një institucion relativisht të ri, në mënyrë të veçantë në Shqipëri, fakt që do të thotë se nuk ka përvojë të veçantë për adresimin e çdo problemi apo zhvillimin e metodologjisë së përshtatshme përgatitjen e VSM.

Përveç problemeve teknike, të rëndësishme, dhe në veçanti të vështira, paraqiten aspektet procedurale të proceseve vendimmarrëse. Politikat, planet dhe programet paraqiten përgjithësisht me një mënyrë relativisht abstrakte dhe evoluohen vazhdimesh. Për shkak të kësaj dinamike të tyre, është i domosdoshëm studimi i vazhdueshëm i ndikimeve të tyre në mjedis, gjatë gjithë rrjedhës së proceseve vendimmarrëse, fakt i cili e bën Strategjinë e Studimit të Ndikimeve në Mjedis akoma edhe më të vështirë. Përveç kësaj, nuk ka kufijë të qartë për ndarjen e politikave të ndryshme, planeve dhe programeve, domethënë, nuk mund të ketë ndarje të plotë të objekteve midis tre planeve, një për transport, një për energjinë dhe një për përdorimin e tokës, pasi ekzistojnë marrëdhënie të ndikimit të ndërsjelltë në mes tyre. Gjithashtu, vihet re se efektet e një politike varen në mënyrë të drejtpërdrejtë nga mënyra me të cilën u dha interpretimi në politikë, me qëllim zbatimin e saj, realizimin e saj. Në fund të fundit vendimi është një politikë procesi, fakt që do të thotë se palët e vendimmarrjes nuk do të marrin parasysh vetëm efektet mjedisore nga zbatimi i një politike, i një plani apo një programi, por do të përllogarisin dhe vet interesat e tyre, si edhe ndikimet në nivel politike (Glasson et al., 2012).

Përveç çështjeve të mësipërme, Noble (2003) argumenton se është veçanërisht e vështirë përtu studiuar efektiviteti i një VSM, pasi ai, në një masë të madhe, varet jo vetëm nga efektet e tij dhe nga mënyra se si ai ndikon vendimmarrjen me mbrojtjen e mjedisit, por edhe nga cilësia e procesit të përgjithshëm, siç përcaktohet nga proceset e pjesëmarrjes dhe konsultimet. Akoma edhe sistemet e ndryshme dhe kuadri institucional i VSM në çdo vend, formësojnë kritere të ndryshme përvlerësimin e efektivitetit të tij, të cilat përcaktohen nga direktivat përkatëse dhe kuadri ligjor (Noble, 2003).

Si rrjedhim kahasimi midis VSM të ndryshme të vendeve të ndryshme nuk është menjëherë i mundshëm dhe kjo krijon ngatërrresë/komplikim në shkëmbimin e pikëpamjeve dhe përvojave, në mënyrë që të realizohet zhvillimi i tyre shkencor. Le të shënohet në këtë pikë se në rastet kur ka çështje të ndotjes ndërkufitare dhe menaxhimit të burimeve natyrore, krijohet nevoja e zbatimit të një VSM ndërkufitare, me gjithë vështirësitë që ai përfshin (Morrison-Saunders dhe Arteve, 2004).

Një pikëpamje e ngjashme shprehet edhe nga Fischer (2002a, 2002b), i cili pas një kërkimi dhe studimi në 25 VSM të përgatitura në Britaninë e Madhe dhe Gjermani për politika, plane dhe

programe, arrin në përfundimin se kërkojnë një kërkim dhe studim të mëtejshëm çështjet e mëposhtme:

- Referanca në lidhje me çështje socio-ekonomike në VSM e projekte.
- Aftësia që VSM për plane dhe programe të kërkojnë skenarë alternativë që të kenë lidhje me zhvillimin dhe rritjen e sektorëve të tjera përvèç atij që po studiohet.
- Mënyra integrimit të plotë të VSM në projektin për të cilin po përgatitet.
- Nevoja e pjesëmarres së publikut në VSM për programet - pjesëmarja publike është zakonisht vetëm në VSM për projekte.

Së fundi, sipas Therivel (2004), ka disa çështje në Direktivën Evropiane 2001/42 që kanë nevojë për sqarime p.sh. referohen faktorët mjedisor të biodiversitetit, të florës dhe faunës, por cilat janë dallimi i qartë midis këtyre tre faktorëve të mjedisit? Gjithashtu, çfarë saktësish nënkupton me shprehjen "asete"? Dhe pse ato, ashtu siç edhe shëndeti i njeriut hynë në VSM dhe nuk miratohen dhe parametra të tjerë social ekonomike? Për më tepër, shkalla e detajit në përshkrimin e projektit apo programit të propozuar, në situatën ekzistuese mjedisore, në objektivat dhe fizibilitetin e projektit ose programit, e kombinuar me referencën e nevojshme në projekte dhe programe të tjera me të cilat ka lidhje, mbetet të përcaktohet nga përvoja e ardhshme e studiuesve dhe ndoshta në varësi të llojit të projektit apo programit të propozuar dhe shkallën e aplikimit të tij. Për më tepër, edhe detaje të tjera të tilla si p.sh. cilat organizma dhe institucione duhet të marrin pjesë në konsultime, por edhe se ku me saktësi ndalon referimi i skenarëve alternativë, mbetet të përcaktohet përsëri nga aplikimi i VSM në praktikë (Therivel, 2004).

3. PËRSHKRIM I PËRGJITSHËM I PLANIT

3.1. Qëllimshmëria dhe objektivat e Planit

3.1.1. Qëllimshmëria e Planit

Qëllimshmëria e Planit të propozuar dëshmohet nga përfitimet që pritet të shkaktojë si në shoqëritë lokale, ashtu edhe në mjedisin natyror, kulturor dhe infrastrukturor. Qëllimshmëria bazë e Planit të propozuar lidhet me zhvillimin territorial dhe organizimin e Bashkisë, me ndihmën e mjeteve të planifikimit territorial, urban dhe arkitektonik. Mjetet do të përdoren, duke ndjekur përzgjedhjet bazë strategjike të Planit Kombëtar Territorial të Shqipërisë, dhe do të kenë si standart:

- Vlerat e zhvillimit të qendrueshëm dhe si akse përmirësimin e ekuilibruar të nivelit të jetesës, nëpërmjet vlerësimit të mjeteve natyrore dhe njerëzore që janë në dispozicion.
- Forcimin e kohezionit social.
- Mbrojtjen e trashëgimisë natyrore dhe kulturore.

Propozimet e Planit pritet të kontribojnë në përmirësimin e përgjithshëm të zonës, por edhe në mbrojtjen e mjedisit, ndërsa paralelisht do të kontribojnë në zhvillimin lokal. Më konkretisht, Plani i propozuar është një plan territorial me rëndësi lokale, i cili mund të rregullojë çështje si brenda vendbanimeve, ashtu edhe jashtë vendbanimeve të Bashkisë. Paralelisht, synon të përmirësojë cilësinë e shërbimeve sociale të ofruara, si edhe të infrastrukturave teknike të Bashkisë. Gjithashtu, nëpërmjet organizimit hapësinor të Bashkisë, bëhet përpjekja për përballjen e konflikteve ekzistuese të përdorimeve të tokës, të cilat rezultojnë nga afërsia e drejtëpërdrejtë e përdorimeve dhe aktiviteteve të papajtueshmërive ndërmjet tyre. Njëkohësisht, si mjet zhvillimor, Plani thekson veprat e nevojshme të infrastrukturave që do të duhet të realizohen, me qëllimin që të arrihet zhvillimi në nivel lokal, ndërsa jep orientime për iniciativa, që synohet të ndërmerren në të tre sektorët e prodhimit, gjithmonë duke patur si kriter zhvillimin e qendrueshëm të Bashkisë, fakt që sipas kushteve siguron mbrojtjen efikase të mjedisit. Së fundmi, konstaton dhe propozon:

- Burimet më të rëndësishme të ndotjes dhe përpiqet t'i kufizojë me ndihmën e mjeteve të planifikimit territorial.
- Zonat e ndjeshme ekologjike dhe elementët e interesit kulturor.
- Masat për mbrojtjen dhe promovimin e zonave të ndjeshme ekologjike dhe të zonave me interes kulturor.

Si përfundim, Plani formulon modelin zhvillimor të zonës, i cili do të mbështetet në aktivitetet ekonomike të organizuara, të bazuara në kritere të qendrueshme territoriale, duke çuar në mbrojtjen dhe promovimin e mjedisit, dhe në forcimin e kohezionit social.

Referimi ndaj objektivave mjedisore të politikave, strategjive dhe planeve, në nivel europian dhe kombëtar, lidhet me njohjen e kërkësave dhe të angazhimeve që rezultojnë nga këto dhe që ndikojnë në objektivat e Planit të propozuar. Kështu, më poshtë paraqitetet në mënyrë të përbledhur kuadri ligjor dhe rregullues europian dhe kombëtar, në të cilin paraqiten objektivat për mbrojtjen e mjedisit dhe të cilat kanë të bëjnë me Planin e propozuar, me qëllim që të theksohet rëndësia e mbrojtës së mjedisit. Paraqitja e kuadrit që përcakton objektivat mjedisore bëhet sipas parametrave mjedisore,

siç përcaktohen në Direktivën Europiane 2001/42 EK për Vlerësimin Strategjik Mjedisor dhe në Ligjin përkatës 91/2013. Për më tepër, përmenden objektivat e politikës mjedisore siç shprehen nga strategjitet tematike dhe programet e veprimit. Parametrat kryesorë mjedisore janë si vijon: biohumëlojshmëria, popullisa, shëndeti i njeriut, flora, fauna, toka, ujërat, ajri, faktorët klimaterikë, elementët pasurorë materialë, trashëgimia kulturore, përfshi edhe trashëgiminë arkitekturore dhe arkeologjike si edhe peisazhin.

Para se t'i referohemi objektivave të sipërpërmendura, paraqiten propozimet e Fazës së Dytë, të cilat kanë të bëjnë me vizionin, objektivat strategjike dhe akset e prioritetit për zhvillimin territorial të Bashkisë.

3.1.2. Vizioni– ObjektivatStrategjike – Boshtete PrioritetevesipasPlanit të propozuar

3.1.2.1. Vizioni i zhvillimit

Vizioni i zhvillimit Bashkisë Gjirokastër përvitin 2030 paraqitesimë poshtë:

“Bashkia Gjirokastër, si portajugore Shqipërisë, dotë shërbejë sipolturistikpërtë gjithë rajonin, nxiturngrataditatempasuradhetashëgimisë së shumëlojshmërikulturore; në bashkëpunimmebashkitë etjerafqinjedukeformuarnjë akstë gjerë bipolaristikekulturor: Gjirokastër-BeratdheGjirokastër-Sarandë. Gjirokastra do të transformohet në qytetin e evenimenteve, e cila mund të marketohet me sloganin “Lugina e Mbretërve”.

Bashkia Gjirokastër do të konsolidojë pozicionin nyjor të saj si porta jugore e Shqipërisë dhe do të përdorë avantazhet dalluese të saj që i përkasin a) afërsisë hapësinore me zonat bregdetare turistiketë zhvilluara, b) mjedisit të pasur kulturor etj., duke krijuar kushtet për zhvillimin e metëjshëm ekonomik të Bashkisë. Faktorët kritik të zhvillimit përbëjnë nga njëra anë rigjenerimin dhe promovimin ebërthamës historike të Gjirokastrës, tëndertesave tradicionale që mbartin vlera të mëdha historike, dhe nga ana tjeter, përmirësimin e cilësisë së jetës së banorëve, me anë të sigurimit të strukturave të nevojshme sociale dhe teknike, uljes së pabarazive shoqërore dhe promovimit të arsimit, me anë të rolit qendoror të Universitetit ekzistues dhe përforcimit të rolit të tij.

3.1.2.2. Strategja e Zhvillimit dhe Objektivat

Objektivi Strategjik 1:

Forcimi i pozicionit kyç të Bashkisë, për tu bërë porta jugore e vendit dhe nyje për bashkëpunimin ndërkufitar. Duke forcuar në të njejtën kohë rolin e Gjirokastrës si një qendër e turizmit rajonal dhe portë drejt destinacioneve turistike të vendit, por edhe qendër shërbimi/mbështetje të zhvillimit turistik bregdetar.

Duke marrë parasysh faktin se Bashkia ka një pozicion gjeografik kyç, përbën një kanal komunikim midis zonës bregdetare dhe qyteteve në brendësi të vendit, ndërsa ndodhet afër kufirit jugor kombëtar pasi autostrada SH4 është pjesë e Rrjetit Kryesor të Europës Juglindore dhe të zgjerimit të rrjetit qendoror të transportit ndër-evropian në Europën Juglindore. Gjithashtu, vlen për t'u përmendur edhe afërsia me Greqinë, me rrjetin rrugor cilësor të rrugës Egnatia, por edhe më portin e Igumenicës dhe aeroportin rajonal të Janinës. Të gjitha këto e bëjnë pozicionin e saj kyç dhe duhet të ketë fuqizim në këtë drejtim. Në të njejtën kohë, siç propozohet edhe nga PINS_Bregdeti, duhet të forcohet roli i Gjirokastrës si një qendër mbështetëse për zhvillimin turistik bregdetar.

Objektivi Strategjik 2:

Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe të trashëgimisë kulturore (numër i madh vendesh më interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastër- monument UNESCO), me qëllim rivitalizimin turistik të rajonit.

Në bazë të të dhënave të analizës, Bashkia Gjirokastër është një bashki me mjedis të pasur kulturor dhe trashëgimi interesante kulturore. Pra, në këtë bashki gjenden një numër i madh vendesh me interes historik dhe kulturor, si në qytetin e Gjirokastrës edhe në vendbanimet e tjera, kryesisht në ato që ndodhen në shpatin e malit Lunxhëri. Gjithashtu, një pikë e fortë e bashkisë është karakterizimi i bërë nga UNESCO, si një monument kulture i trashëgimisë botërore. Për të gjitha arsyet e përmendura më sipër Gjirokastra përbën tashmë një destinacion kombëtar dhe ndërkombëtar turistik. Një objektiv i rëndësishëm për zhvillimin e Bashkisë, përbën promovimi i mjedisit kulturor të lartëpermendur, me synim rivitalizimin e turizmit në këtë zonë. Përveç qytetit të Gjirokastrës, duhet të bëhet promovimi edhe i fshatrave rajonale në të cilat në shumë raste është vërejtur mungesa e zonave kulturore.

Objektivi Strategjik 3:

Rigjenerimi ekonomik i zonës, i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, në përmjet zgjerimit të bazës prodhuase dhe të zhvillimit të balancuar të tre sektorëve të prodhimit.

Për Bashkinë e Gjirokastrës, objektivi i parë strategjik, lidhet kryesisht me rigjenerimin e turizmit në rajon, e cila siç e konstatuan si gjatë fazës së parë të studimit por edhe gjatë analizës së thelluar SËOT që u realizuar më lart, ka element të rëndësishëm historik dhe kulturor, të cilat duhet të mbrohen dhe promovohen. Për më tepër, qyteti i Gjirokastrës, pritet që të bëhet një atraksion turistik nëpërmjet shfrytëzimit të mjedisit kulturor dhe krijimit të një identiteti të fortë (brand name). Përveç sektorit të turizmit, Bashkia e Gjirokastrës siguron prodhime të rëndësishme bujqësore dhe aktivitet industrial, sektorë të cilët duhet gjithashtu të stimulohen. Prodhimi bujqësor është veçanërisht i rëndësishëm, duke marrë parasysh pozicionin e saj, përshkimin e Bashkisë nga lumi Drino dhe tokat bujqësore afér tij kanë produktivitet të lartë. Në të njëjtën kohë ka edhe një sektor të fuqishëm industrial i cili është përqëndruar kryesisht përgjatë autostradës SH4 dhe do të duhet të këtë organizimin e duhur për përdorimin e tokës në mënyrë që të mos ketë konflikte të përdorimit të tokës dhe njëkohësisht të stimulohet sektori në fjalë. Fuqizimi i këtyre tre sektorëve të prodhimit do të çojë në promovimin e Bashkisë si një destinacion kombëtar dhe ndërkombëtar, në shfaqjen e Gjirokastrës si një atraksion të trashëgimisë ndërkombëtare, në krijimin e vendeve të reja të punës dhe si rezultat i saj në reduktimin e papunësisë, në forcimin e aftësisë konkurente të Bashkisë, në rivitalizimin e popullsisë së rajonit dhe në ruajtjen dhe tërheqjen e popullsisë së re.

Objektivi Strategjik 4:

Mbrojtje dhe menaxhim i qëndrueshëm i mjedisit natyror, nëpërmjet evidentimit të elementeve të fortë të Bashkisë (zona e mbrojtur e Kardhiqit, monumente natyrore, sipërfaqe pyjore) dhe mbrojte e sistemeve të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore (burimet, lumi Drino, liqeni Viroi), edhe të sistemit të tokës natyrore dhe bujqësore nga aktivitetet njerëzore.

Duhet ti jepet rëndësi mjedisit natyror të Bashkisë. Është një bashki që ka element të rëndësishëm të mjedisit natyror (zona e mbrojtur Kardhiq, monumente natyrore, sipërfaqe interesante pyjore) si dhe elementë të sistemeve ujore (lumi Drino, liqeni Viroi, numër i konsiderueshëm burimesh), për të

cilat duhet të sigurohet mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm. Duhet të realizohen projektet e duhura për të marrë masa për eleminimin e problemeve që krijojnë nga ndërhyrjet njerëzore, të tillë si depozitimi i pakontrolluar i mbeturinave dhe mbetjeve urbane në lumin Drino, presioni ndaj akuferit për shkak të nevojave për ujë dhe ujitje, gjerryerja e rërës dhe nxjerrja e materialeve të ngurta, vendosja e varrezave në kontakt me rrjedhat, etj.

Objektivi Strategjik 5:

Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, nëpërmjet përbushjes së infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht duhet të jepen mundësi më të mira punësimi dhe të ketë një rigjallërim të qytetit të Gjirokastrës nëpërmjet rigjenerimit urban.

Rol të rëndësishëm në përmirësimin e cilësisë së jetesës së banorëve do të ketë fuqizimi dhe përmirësimi i sistemit të infrastrukturës teknike. Fillimisht duhet të reduktohet koha dhe distanca e Gjirokastrës dhe e vendbanimeve të tjera rajonale nga kryeqyteti, Tirana, dhe të eliminohen ato probleme që u konstatuan në disa pjesë të rrjetit rrugor (rrugë të pa asfaltuara, kryqëzime me gjerësitë vogël, rrëshqitjet e tokës), kryesisht në fshatrat malore, të cilat kanë siguri të ulët rrugore. Gjithashtu, duhet të fuqizohet edhe rrjeti i brendshëm rrugor, i cili paraqet shumë probleme për shkak të rritjes së pjerrësisë së tokës. Për sa i përket pjesë tjetër të infrastrukturës teknike, kërkohet krijimi i një Landfill-i, krijimi i infrastrukturës për riciklim, përmirësimi i infrastrukturës së ujësjellësit dhe kthesë drejt burimeve të rinovueshme për energjinë. Sa i përket infrastrukturës sociale, kërkohet të plotësohen nevojat bazë të banorëve të Gjirokastrës por edhe të fshatrave, të ketë mundësi më të mira për punësim dhe strehim dhe në këtë mënyrë të flasim për një nivel jetesë të përmirësuar dhe mundësi më të mira për arsim, shëndetësi, aktivitete kulturore etj. Në Gjirokastër, ku disa nga infrastrukturat sociale ekzistojnë, do të duhet të stimulohen dhe përmirësohen, ndërsa në fshatrat ku mungojnë duhet të parashikohet krijimi i tyre. Në lidhje me strehimin, duhet të ndërmerren masat e nevojshme për mirëmbajjen e ndërtesave, veçanërisht në vendbanimet rurale me qëllim eliminimin e fenomenit të braktisjes së banesave për shkak të dëmtimeve. Sidomos qyteti i Gjirokastrës, duhet të shndërrohet në një qytet të qëndrueshëm me një mjesis têrheqës, nëpërmjet organizimit të përdorimeve të tokës, rivitalizimit të qendrës historike me anë të ndonjë plani për menaxhimin për ripërdorimin e ndërtesave në qendër, shtimit të vendeve të përbashkëta publike dhe krijimit të vendeve të organizuara të parkimit.

3.1.2.3. Parimet dhe politikat kryesore

Objektivi strategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë së vendit dhe të zonës bregdetare" përfshin boshtet e mëposhtme të prioriteteve:

Boshti i Prioritetit 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve.

Infrastruktura kombëtare që lidhet me Boshtin e Prioritetit 1 është:

- autostrada ekzistuese SH4, e cila është pjesë e Rrjetit Kryesor të Evropës Juglindore dhe i zgjerimit të rrjetit të transportit Trans-Evropian Qëndror në Evropën Juglindore,
- aeroporti i ri i fluturimeve ndërkombëtare, i parashikuar nga "Plani i Përgjithshëm Kombëtar Shqipëria 2030" për rajonin Jugor të Shqipërisëdhe

- linja e re hekurudhore që do të lidhë Mallakastrën me Kakavijën dhe propozohet gjithashtu edhe nga “Plani i Përgjithshëm Kombëtar Shqipëria 2030”.

Boshti i Prioritetit 2: Krijimi i Mbikqyresit për ndryshimet e përdorimit të tokës në razonin e Gjirokastrës.

Infrastruktura e re e transportit kombëtar, që do të bëjë Gjirokastrën portën jugore të Shqipërisë (aeroporti, linja hekurudhore, rrjeti rrugor) do të sjellin në të ardhmen ndryshime të rëndësishme në përdorimin e tokës dhe kërkesë për zhvillimin territorial të një forme tjetër nga kjo e së tashmes, përmes zbatimit të investimeve të reja. Propozohet krijimi i një observatori për ndryshimet e përdorimit të tokës në razonin e Gjirokastrës, në mënyrë që në të ardhmen, planet e ardhshme territoriale të Bashkive, të marrin parasysh gjetjet dhe konkluzionet e këtij Observatori.

Objktivi Strategjik 2 "Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës - monumente të Unesco), me qëllim ringjallërimin e turizmit të razonit" përfshin boshtet e mëposhtme të prioritetit:

Boshti i Prioritetit 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtuesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës.

Në vitet e fundit po bëhet një përpjekje për të promovuar razonin si një atraksion turistik. Në këtë drejtim ka ndihmuar edhe fakti se qyteti i lashtë i Gjirokastrës është shpallur Monument i Trashëgimisë Botërore nga UNESCO. Kjo justifikon edhe shtimin e numrit të të punësuarve në lidhje me shërbimet që kanë të bëjnë drejtpërsëdrejti me turizmin (akomodimin, ushqimin special, produktet dhe artikujt e artit popullor, etj.).

Boshti i Prioritetit 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj.) të cilat japin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.

Për këtë qëllim do të jepet rëndësi si në vijim:

- Në përhapjen e zhvillimit të turizmit në të gjithë territorin e Bashkisë.
- Në rrjetëzimin - bashkëpunimin në nivel turistik, kulturor dhe tregtar të Bashkisë me Bashkitë fqinje dhe me biznese, si të zonës bregdetare ashtu edhe të zonave në brendësi të vendit, në mënyrë që të zhvillohen aktivitete të përbashkëta dhe projekte të sektorit të turizmit, nëpërmjet sinergjive të përshtatshme të privatëve, të privatëve me bashkitë dhe të bashkive midis tyre.
- Në programet e bashkëpunimit ekonomik me Bashkitë fqinje, por edhe në programet e bashkëpunimit ndërkufitar me Maqedoninë e Greqinë.
- Për nxitjen e bashkëpunimit në sektorin e kulturës dhe turizmit me bashki të tjera të Shqipërisë së Jugut, p.sh. Berat dhe Dropull, me qëllim që të krijohet një bosht turistik për shfrytëzimin e burimeve kulturore.
- Në forcimin e agroturizmit, në krijimin e strukturave komplekse me funksione shtesë p.sh. fermë që prodhon, përpunon, tregon dhe që është e vizitueshme nga turistët, etj.

Objektivi strategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuese dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit" përfshin prioritetet e mëposhtme:

Boshti i Prioritetit 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë.

Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki. Për këtë qëllim, janë të nevojshme sa më poshtë vijon:

- Zhvillimi i shërbimeve për lehtësimin dhe promovimin e turizmit p.sh. përmes reklamimit të bashkisë dhe burimeve të saj, përmes krijimit të adresës elektronike, përmes rrjetëzimit të sipërmarrjeve turistike - tregtisë - njësive profesionale - industrive - prodhuesve të sektorit bujqësor, etj.
- Përmirësimi i sektorit të tregtisë dhe promovimi i produkteve vendore të cilat kanë mundësinë të janë një drejtues i zhvillimit të bashkisë dhe i banorëve të saj, në kombinim edhe me turizmin.
- Tregtimi i produkteve të përpunuara cilësore bujqësore dhe promovimi i tyre në rrjete tregtare dhe në tregje të Jugut të Shqipërisë dhe në Greqinë Veriore apo shtetet e tjera fqinje.

Boshti i Prioritetit 6: Forcimi i prodhimit sekondar.

Forcimi i sektorit sekondar do të arrihet me përpunimin e produkteve bujqësore, forcimin e sektorëve me perspektivë (p.sh. përpunimi i lëkurës, përpunimi i leshit dhe materialeve të ndërtimit me theks të veçantë në përpunimin e gurit), rinnovimin dhe modernizimin e njësive idustriale jo-aktive, në mënyrë që të kenë mundësinë për ti shërbyer nevojave bashkëkohore dhe proceseve të prodhimit, si edhe zbatimin e standardeve të cilësisë përcertifikimin e produkteve të përpunuara që në origjinë ("Made in Albania").

Boshti i Prioritetit 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim përfshirja e lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore.

Politika të tjera që do të mbështesin këtë qëllim kanë të bëjnë me:

- Prodhimin e produkteve bujqësore konkurruese në tregjet e brendshme dhe të jashtme përmes nismave investuese, sepse rritja e të ardhurave nga sektori bujqësor vjen kryesisht nga ulja e kostos së prodhimit, nga rritja e konkurrencës dhe tregtueshmërisë së produkteve.
- Fokusimin në alternativa të reja të produkteve bujqësore organike, me bimë të pamodifikuara që prodhojnë produkte me vlera të larta ushqyese; si edhe tregimin e atyre medicinale vendase.
- Ruajtja dhe përkujdesja për shumëloshmërinë e produkteve lokale (bimë blektorale, bimë terapeutike dhe aromatike, etj.).
- Modernizimin e prodhimit blektoral.
- Zhvillimin e kulturave të reja dinamike, të organizuara me bazë sipërmarrjeje dhe kooperativiste/bashkëpunuese, duke aplikuar teknologjinë bashkëkohore, si në aspektin e prodhimit, ashtu edhe në aspektin e trajtimit, përpunimit dhe tregtimit të produkteve.

- Krijimin e kooperativave për të trajtuar bashkërisht problemet e fermerëve, për menaxhimin e ekonomisë tyre, si edhe në porositë për pajisje, plehra dhe pesticide, etj, por edhe për informimin dhe trajnimin e tyre të përbashkët.
- Mbështetjen e prodhuesve nga institucione kërkimore/shkencore (p.sh. eksplorimi i kulturave të reja fitimprurëse, cilësisë së tokës, përdorimin e qëndrueshëm të ujit, masa për të përmirësuar cilësinë e produktit).

Objktivi Strategjik 4 "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore" përfshin boshtet e mëposhtme të prioritetit:

Boshti i Prioritetit 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore.

Politika dhe projekte që do të mbështesin mbrojtjen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore që lidhen me:

- Promovimin e zonave me vlerë të lartë ekologjike dhe estetike me qëllim shfrytëzimin turistik.
- Krijimin e strukturave të vëzhgimit dhe interpretimit të natyrës si observatorë, etj qendra informacioni etj., hapje dhe mirëmbajtje të segmenetëve rrugorë për bicikletat, këmbësorët, korridore mjedisore.
- Përcaktimin e zonave të mbrojtura dhe të argëtimit.
- Përcaktimin e zonave të veçanta të aktiviteteve produktive p.sh. gurorëve apo zonave të lidhura me infrastrukturën p.sh. landfille për të cilat kërkojen Studime të Ndikimit në Mjedis.
- Kryerjen e restaurimeve të nevojshme në zonat të degraduara, aty ku kërkohet p.sh. në ambiente jo të organizuara të grumbullimit të mbeturinave.
- Pyllëzimin - krijimin dhe mirëmbajtjen e infrastrukturës së rrugëve pyjore, por edhe të mbrojtjes nga zjarri. Për shembull, në ish komunën Cepo është një zonë e mbrojtur (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq), në të cilën, në pjesën lindore të vendbanimit Fushëbardhë, vihet re mungesë rruge pyjore dhe mungesë të masave mbrojtëse.
- Masat mbrojtëse nga rreziqet natyrore (p.sh. erozioni që ndikon negativisht në rigjenerimin natyror të pyjeve dhe është një problem serioz për disa zona malore të bashkisë).
- Zbatimin e planeve të menaxhimit (nga organet përkatëse të menaxhimit) në zonat pyjore të mbrojtura/zonat natyrore (kushtet, monitorim të mbrojtjes, etj.).
- Marrjen e masave për të trajtuar presionet mjedisore të shkaktuara kryesisht nga aktiviteti njerëzor.
- Integrimin e ekosistemeve të reja në rrjetin e zonave të mbrojtura, në të cilat gjenden specie endemike, specie të rrezikuara të florës dhe faunës lokale.
- Kultivimin dhe krijimin e ndërgjegjësimit mjedisor të qytetarëve, në mënyrë që para së gjithash të kuptojnë nevojën për grumbullimin e organizuar dhe deponimin e mbeturinave në vende të organizuara (vend depozitimet e mbeturinave, landfill-et) dhe në të ardhmen të marrin pjesë në programe të riciklimit të materialeve inerte, materialeve plastike, atyre prej qelqi, metali, letër por edhe të mbeturinave organike të ngurta urbane, me qëllim që në zonën e deponimit të mbeturinave, që do të përcaktohet me qëllim që në të ardhmen të përfundojnë vetëm mbetjet përvarrim dhe jo gjithë totali i mbeturinave të ngurta urbane.

- Bashkëpunimin ndërbashkiak në lidhje me tema të menaxhimit të burimeve natyrore, me qëllim për të pasur një menaxhim të integruar dhe të qëndrueshëm, pasi është e ditur se mjedisi dhe burimet natyrore nuk ndërpriten nga kufijë administrativë.

Boshti i Prioritetit 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore.

Politika të tjera shtesë që mbështesin boshtin prioritar 2 kanë të bëjnë me:

- Zbatimin e planeve të rëndësishme të mbrojtjes dhe menaxhimit të burimeve ujore (psh.lumi Drino). Është theksuar se ekziston nevoja për një menaxhim të integruar të burimeve ujore në nivel të basenit lumenor, sipas Direktivës Europiane 2000/60 EC. Planet Rajonale për Menaxhimin e Burimeve Ujore duhet të kryhen në bashkëpunim me bashkitë. Këto plane do të identifikojnë disa përdorime për ujin sipas secilit pellg lumenor; sasitë e konsumuara për ujitje, impiantet industriale, përdorimet tregtare, përdorimet shtëpiake, etj, si dhe nevojat e ardhshme, burimet e ndotjes së trupave ujorë, rreziqet e ardhshme dhe presionet sidomos në kushtet e ngrohjes globale, dhe statusi aktual i trupave ujorë në aspektin e sasisë dhe cilësisë. Prandaj, planet do të vendosin objektiva strategjikë dhe i referohen projekteve të nevojshme për të siguruar një menaxhim të qëndrueshëm të ujit, duke mbuluar nevojat e ardhshme për konsumin e ujit, si dhe mbrojtjen e organeve të ujit në aspektin e sasisë dhe cilësisë. Si pasojë, menaxhimi i ujit në nivel vendor - bashkiak do të ndikohet fuqimisht nga dhe duhet të jenë në përputhje me Planet Rajonale të Menaxhimit të Ujërave, pra, është i nevojshëm bashkëpunim i fortë mes vetë bashkive dhe qarkut.
- Bashkëpunimin me autoritetet - organet Greke për menaxhim të përgjithshëm të lumit Drino.
- Menaxhimin e integruar dhe përpunimin e mbeturinave të lëngshme dhe të ngurta me qëllim për të parandaluar kontaminimin e ujit.
- Kufizimin e hedhjes së pakontrolluar të mbeturinave në lumenj dhe përrrenj. Vëmendje e veçantë është e nevojshme për lumenin Drino, në të cilin vihen re probleme të mëdha të ndotjes, për shkak të afërsisë së tij me zonën urbane dhe atë industriale.
- Kontrollin e puseve private, me qëllim për të shmangur përdorimin e tepruar të rezervave private dhe respektim të rregullave të një praktike të drejtë.
- Kufizimin e nxjerrjes së rërës nga lumenjtë dhe menaxhimin e duhur të tyre dhe të derdhjeve të materialeve inerte në lumenj.
- Shfrytëzimin racional të burimeve ujore, nëpërmjet projekteve të ujitjes dhe kullimit me qëllim kursimin e ujit për ujitje, dhe nga ana tjetër duke zbatuar praktikat bujqësore të projektuara për përdorim të reduktuar të ujit.
- Ndërtimin e rezervuarëve për ruajtjen e ujit, me qëllim përdorimin sa më të pakët të ujit nga burimet sipërfaqësore apo nëntokësore.
- Promovimin e praktikave të kultivimit (bujqësisë organike) të cilat ndihmojnë në zvogëlimin e inputeve (plehrave, pesticideve) dhe ndotjes së ujërave nëntokësore.
- Menaxhimin e qëndrueshëm të kërkesës dhe konsumit të ujit në Gjirokastër, e cila pritet të rritet pas përfundimit të infrastrukturës së furnizimit me ujë, si edhe me rritjen e ardhshme të turizmit.

Boshti i Prioritetit 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore.

Bujqësia, përvèç funksionit të saj themelor (prodhim i produkteve të ushqimit dhe produkteve të tjera), ka karakter shumë-funksional dhe ndikon në shumë nivele, të tillë si mundësitë e punësimit

dhe të mbajtjes së popullsisë në vendet e tyre, në ndryshimin e natyrës, në mbrojtjen e burimeve natyrore, etj. Politika të tjera shështë që do të mbështesin Boshtin e Prioritetit 10 kanë lidhje me:

- Mbrojtjen e tokës nga erozioni.
- Mbrojtjen e tokës bujqësore të kultivuar nga kullotja.
- Mbrojtjen nga përmbytjet dhe ndërtimin e teknikave në zonat e kultivuara dhe me pjerrësi (tarraca, argjinatura etj).
- Përballimin i konflikteve në zonat urbane ose me përdorim industrial (p.sh. përgjatë lumit Drino).
- Menaxhimin efektiv të ujit për ujitje dhe veprave të kullimit nëse kërkohet dhe aty ku kërkohet.
- Mundësinë e trajtimit të ujërave të zeza të njësive blegtorale me sisteme natyrore ose trajtimin e tyre të veçantë për prodhimin e biogazit.

Boshti i Prioritetit 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë.

Bosht i rëndësishëm prioriteti për Bashkinë është shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë. Bëhet fjalë për një sistem që nuk kërkohet ndonjë ndërhyrje aktive, por është një proces miqësor me mjedisin. Përveç kësaj, pajisjet e tyre mund të janë të thjeshta në lidhje me ndërtimin dhe mirëmbajtjen dhe kanë jetëgjatësi. Në Bashkinë e Gjirokastrës ekziston mundësia e shfrytëzimit të energjisë nga hidrocentrale dhe parqet eolike. Në lidhje me Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë, propozohen veprimet e mëposhtme:

- Shfrytëzimi i rezervave të ujit për prodhimin e energjisë hidroelektrike, pas studimeve të përshtatshme tekniko-financiare dhe mjedisore.
- Shfrytëzimi i energjisë diellore përmes njësive fotovoltaikë.
- Shfrytëzimi i erës, nëpërmjet krijimit të turbinave të vogla me erë.
- Aktivizimi dhe informimi mbi sistemet për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë.

Objktivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinovimit urban" përfshin prioritetet e mëposhtme:

Boshti i Prioritetit 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera.

- Projektimi dhe instalimi i rrjeteve të furnizimit me ujë për të plotësuar nevojat e tanishme dhe të ardhshme të të gjithë vendbanimeve të Bashkisë dhe për të sigruar 24 orë furnizim me ujë të pijshëm.
- Projektimi dhe instalimi i rrjeteve të kanalizimit, aty ku është e mundur dhe me interes. Pjesa tjetër mund të funksionojnë me gropë septike, të cilat duhet patjetër të mirëmbahen dhe hidroizolohen..
- Përllogaritja e rrjeteve për ujrat e shiut duke pasur parasysh intensitetin dhe kohëzgjatjen e reshjeve, frekuencën e përmbytjeve dhe normën ujëmbledhëse të sipërfaqeve.
- Sisteme bashkëkohore të trajtimit të ujërave të zeza të përshtatshme për njësi të një shkalle të vogël.
- Menaxhim të qëndrueshëm të ujërave të zeza të qytetit të Gjirokastrës dhe Lazaratit, përmes vendosjes në vendin e duhur dhe të përshtatshëm jashtë qytetit të Sistemit të Trajimit të

Ujërave të Zeza, me qëllim që ujërat e zeza të trajtuarat përfundojnë në lumë (Drino), pa rënduar cilësinë e ujit të tij nga ndotja organike.

- Rritja e ndërgjegjësimit publik dhe vetëdijes mjedisore, në mënyrë që të bëjë qytetarët të marrin pjesë në programet e riciklimit të produkteve plastikës, qelqit, metalit, letrës dhe mbetjeve të ndërtimit, si dhe mbeturinave organike urbane (biosolide), me qëllim për të minimizuar mbetjet që do të hidhen në landfill-in e ardhshëm në Gjirokastrër.
- Studimet Rajonale të Menaxhimi të Mbetjeve do të vlerësojnë sasitë e prodhimit të mbeturinave nga të dhëna të besueshme – dhe kjo është shumë e rëndësishme dhe do të zbatojnë objektivat strategjike të Planit Kombëtar të Mbetjeve për landfill-et, riciklimin dhe kompostimin. Për këtë arsy, do të përcaktojnë numrin dhe vendndodhjen e landfill-eve të nevojshme që do të ndërtohen dhe do të përcaktojnë objektivat për parandalimin e mbetjeve, minimizimin e mbetjeve, riciklimin dhe kompostimin e tyre. Është theksuar se Bashkitë duhet të bashkëpunojnë në procesin e Studimit Rajonal të Menaxhimit të Mbetjeve për disa arsy: ky studim rajonal duhet të pranohet nga shoqëria, duke mbuluar në mënyrë të qëndrueshme nevojat e të gjitha qyteteve për administrimin e mbetjeve dhe studimi rajonal do të zbatohet duke ndërtuar të gjithë infrastrukturën e nevojshme për të mirën e bashkive dhe komuniteteve vendase. Prandaj, është propozuar që duhet të ketë një transformim ligjor në mënyrë që bashkitë të mund të formojnë ndërmarrjet bashkiake për menaxhimin e mbetjeve në nivel vendor.

Boshti i Prioritetit 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë).

Synime për përbushjen e Boshti të Prioritetit 13 janë:

- Përmirësimi i infrastrukturës arsimore ekzistuese dhe i infrastrukturës teknike me qëllim që të sigurojë mundësi më të shumta për zhvillimin e sektorit të arsimit dhe qasje më të mirë në arsim.
- Ofrimi i nivelit të lartë të shërbimeve publike, bashkiake dhe private.
- Sigurimi i drejtësisë dhe mundësive të barabarta për qytetarët në lidhje me punësimin, arsimimin, shëndetësinë, sigurinë, rekreacionin, kontaktin me natyrën.
- Organizimi i mirë i infrastrukturës sociale, si pasojë e cilësisë së lartë të mjedisit natyror dhe atij të ndërtuar.
- Zhvillimi i ekonomisë lokale dhe nxitja e inovacionit.

Boshti i Prioritetit 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane.

Synime për përbushjen e Boshitit të Prioritetit 14 janë:

- Rigjallërimi i qytetit historik të Gjirokastrës me ruajtje të multifunksionalitetit të tij.
- Rizhvillimi urban i integruar, projektet e rizhvillimit në lagjet më të vogla me karakteristika të veçanta (zgjidhje e problemeve urbane, shfrytëzim të perspektivave të zhvillimit, zhvillim i turizmit urban, etj.).
- Mirëmbajtja dhe përmirësimi i elementeve natyrorë p.sh. përrenjtë që kalojnë në zonat urbane, krijimi i unazave - rrjeteve të gjelbra, etj.
- Konsolidimi i zonave me ndërtimet e paligjshme, pajisja me infrastrukturën e nevojshme, lidhja me rajonet qendrore, integrimi në zona rezidenciale.

- Zhvendosja e departamenteve universitare në ndërtesa të vjetra të cilat nuk përdoren - mirëmbajtja dhe shfrytëzimi i tyre.
- Ndërhyrjet në ndërtesat ekzistuese (përmirësim energetik, rinvim i ndërtesave të braktisura me elemente tradicionale, etj.).
- Trajtimi fenomeneve të konflikteve të përdorimit të tokës, p.sh. banesë rezidenciale-zonë industriale në qytetin e Gjirokastrës, rehabilitimi i ndërtesave të braktisura, jo aktive industriale përgjatë autostradës SH4, etj.
- Mirëmbajtja e një mjeshti të pastër urban me menaxhimin e duhur të mbeturinave.
- Rinvimi dhe ripërdorimi i ndërtesave të vjetëruara jo aktive.

Boshti i Prioritetit 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak.

Syntimet për përbushjen e Boshtit të Prioritetit 15 janë:

- Modernizimi dhe përmirësimi i rrjetit rrugor primar me vepra për asfaltimin e tyre, zgjerimin dhe përmirësimin e karakteristikave gjeometrike, projekte të ndërtimit dhe mirëmbajtjes së rrugëve, për një lëvizje të lehtë të njerëzve dhe mallrave dhe përbushjen e kërkesave të qytetarëve për të udhëtar, qasjen në shërbime, arsim, rekreacion.
- Ndërtimi, rehabilitimi dhe përmirësimi i pjesëve të rrjetit rrugor në qytetin e Gjirokastrës, por edhe përfundimi i lidhjeve me vendbanimet e tjera.
- Përmirësimi dhe modernizimi i sistemit të transportit me orare më të shpeshta të Transportit Publik në mes të vendbanimeve dhe lidhje edhe me zonat më të largëta.
- Promovimi i lëvizshmërisë së qëndrueshme.
- Rregullime të duhura të trafikut, disa prej të cilave është e mundur të zbatohen menjëherë dhe pa kosto - shembull karakteristik shndërrimi i disa rrugëve në rrugë me një drejtim.

Boshti i Prioritetit 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike.

Qeverisja elektronike i referohet futjes së teknologjive të informacionit në administratën publike me qëllim që lëvizja, menaxhimi dhe arkivimi i dokumenteve të bëhet në mënyrë elektronike. Nëpërmjet këtij procesi do të minimizohet kostoja dhe koha e dërgimit dhe marrjes së dokumenteve ndërmjet organeve qeveritare, kështu do të bëhet e mundur për të mënjanuar dhe luftuar burokracinë, do të rritet transparenca, ndërsa qytetarët dhe sipërmarrjet do të shërbehen më mirë dhe më lehtë, sidomos zonat dhe vendbanimet e largëta nga qyteti i Gjirokastrës, etj. Për këtë qëllim, duhet:

- Ofrimi i infrastrukturës së internetit në të gjitha vendbanimet e Bashkisë.
- Të forcohet infrastruktura materialo-teknologjike në lidhje me çështje të teknologjisë së kompjuterave në shërbimet e Bashkisë dhe të Prefekturës.
- Të zhvillohet logjistika e duhur me qëllim zbatimin e e-qeverisje.
- Të trajnohet personeli i bashkisë dhe Prefekturës për përdorimin e softëare.
- Të modifikohet kuadri ligjor i Shqipërisë, me qëllim të lejohet dhe të inkurajohet përdorimi i teknologjive të reja në shërbimet publike midis tyre si edhe me qytetarët dhe investitorët.
- Të formohet në çdo seli të vjetër të ish bashkive të Bashkisë së re të Gjirokastrës një Shërbim civil bashkiak, me qëllim për të siguruar se të gjithë qytetarët dhe banorët e zonave të largëta do të kenë qasje në sistemet e-qeverisjes, pavarësisht nga mosha dhe niveli i arsimimit të tyre.

- Shfrytëzimi i zyrave postare të shpërndara nëpër vendbanime të largëta për të mundësuar marrjen e vërtetimeve të ndryshme apo kryerjen e pagesave shtetërore nëpërmjet zyrave postare.

Boshti i Prioritetit 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut.

Ekzistencë e Universitetit të Gjirokastrës është një avantazh i rëndësishëm për Bashkinë, pasi është e mundur që institucioni akademik të zhvillohet edhe më tej, duke përfshirë më shumë fusha studimi p.sh. arkitekturë dhe inxhinieri ndërtimi, me qëllim që të kontribuojnë për nevojat lokale p.sh. për rigjenerimin dhe rindërtimin e ndërtesave tradicionale në strukturën tradicionale të qytetit. Në të njëjtën kohë, universiteti mund të jetë një terminal informacioni dhe trajnimi të vazhdueshëm, duke zhvilluar programe të nxenit gjatë gjithë jetës, të shumë profesioneve dhe veçanërisht ato që lidhen me sektorin e turizmit, me sektorin e bujqësisë dhe atë të blegtorisë, etj.

3.2. Objektiva Europeanë

3.2.1. Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin

3.2.1.1. Në përgjithësi

Që në fillimet e dhjetë vjeçarit të 1970, në Europë ekziston angazhimi për çështjet që lidhen me mbrojtjen e mjedisit. Kështu, për çështjet që kanë të bëjnë me mbrojtjen e cilësisë së ajrit atmosferik dhe të ujërave, me mirëmbajtjen e burimeve natyrore dhe të bio shumëlojshmërisë, me menaxhimin e mbetjeve dhe në përgjithësi me aktivitete që kanë pasoja të pafavorshme dhe përbëjnë sektorë bazë veprimi si në nivel european ashtu edhe kombëtar, ndeshen angazhime nga politika europiane, me qëllim që të minimizohen pasojat mjedisore dhe të sigurohet zhvillimi i qendrueshëm i modelit social european. Objektivi Bashkimit European është promovimi i zhvillimit të qendrueshëm me qëllim afatgjatë zhvillimin e barabartë që të sigurohet zhvillimi ekonomik dhe progresi social, ndërsa paralelisht të ekzistojnë masa edhe përmbrojtjen e mjedisit.

Zhvillimi i legjisacionit european mjedisor fokusohet në ndryshimin mbarë botëror klimaterik, në reduktimin e ndikimeve mjedisore të transporteve, në promovimin e modeleve të qendrueshme prodhuase dhe konsumatore, në menaxhimin e qendrueshëm të burimeve natyrore, në reduktimin e kërcënimeve ndaj shëndetit publik, në luftimin e varfërisë dhe të izolimit social, si edhe në masat që lidhen me shoqërinë e dijes, mjetet financiaro-ekonomike, komunikimin, si edhe me politikat e nevojshme. Në bazë të strategjisë së re që u propozua për Europën e vitit 2020, Europa mund t’ia dalë mbanë nëse vepron në mënyrë kolektive, si “Bashkim” dhe ta shndërrojë ekonominë e saj në një ekonomi të zgjuar, të qendrueshme dhe pa përjashtime, kudo të ekzistojnë nivele të larta punësimi, prodhueshmëri edhe kohezioni social. Koordinimin e politikës mjedisore do ta marrë përsipëriniciativa emblematike «Një Europë që përdor në mënyrë efikase burimet», propozime bazë të së cilësjanë reformimi i politikës së përbashkët bujqësore, i politikës së përbashkëttë e peshkimit, i politikës për kohezionin, rishikimi i rrjeteve ndëreuropejane të transporteve, rishikimi i legjisacionit përndjekjen dhe paraqitjen e raporteve në lidhje me emetimet e gazrave serë, ecuria për një ekonomi me emetime të ulëta të karbonit deri në vitin 2050, rishqyrtimi i lëndëve të prioritit që përmenden në direktivën – kuadër për ujërat, etj.

Deri më sot janë zbatuar shtatë Programe Veprimi për Mjedisin, të cilat kanë përcaktuar formulimin e politikës europiane për mjedisin. Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin është konsideruar si kuadri bazë politik për zbatimin e politikës mjedisore dhe përcakton prioritetet e Bashkimit Europian (B.E.-së.), deri më 31 Dhjetor 2020 (2013-2020). Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin thekson te nëntë objektiva prioriteti që duhet të arrijë B.E.-ja. Këto objektiva paraqiten në mënyrë të përbledhur si më poshtë vijon (Vendimi 1386/2013/B.E., 2013):

- Mbrojtja, ruajtja dhe forcimi i kapitalit natyror të Bashkimit.
- Shndërrimi i Bashkimit në një ekonomi të gjelbër dhe konkurruese me nivele të ulëta të emetimeve të gazrave karbonikë dhe përdorimit efikas të burimeve.
- Mbrojtja e qytetarëve të Bashkimit nga presionet mjedisore dhe rreziqet për shëndetin dhe mirëqenien.
- Maksimizimi i përfitimeve të legjislacionit mjedisor të Bashkimit nëpërmjet përmirësimit të zbatimit.
- Përmirësimi i bazës së dijeve dhe dëshmive për politikën mjedisore të Bashkimit.
- Sigurimi i investimeve në politikën mjedisore dhe klimaterike si edhe përballja e kostos së jashtme mjedisore.
- Përmirësimi i inkuadrimit të distancës mjedisore dhe të kohezionit të politikave.
- Forcimi i qendrueshëm i qyteteve të Bashkimit.
- Rritja e efikasitetit të Bashkimit përsa i përket përballjes së sfidave ndërkombëtare mjedisore dhe klimaterike.

3.2.1.2. Mbrojtja, ruajtja dhe forcimi i kapitalit natyror

Për mbrojtjen, ruajtjen dhe forcimin e kapitalit natyror të Bashkimit, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin deri në vitin 2020 ka si objektiv mbrojtjen e bioshumëlojshmërisë dhe të ekosistemeve të ndjeshme. Synon zëvendësimin e të paktën 15% të ekosistemeve të nënvlerësuara. Për më tepër, në përputhje me Direktivën – Kuadër 2000/60/E.K. për ujërat, do të duhet të mbrohen edhe ujërat e brendshëm sipërfaqësorë, kalimtarë, bregdetarë dhe nëntokësorë, me qëllim që të ekzistojë ujë i mjaftueshëm sipërfaqësor dhe nëntokësor me cilësi të mirë. Një parametër tjetër, i cili është i rëndësishëm për kapitalin natyror të B.E.-së, është reduktimi i presioneve që kanë ujërat detarë. Dhe për ujërat detarë, objektiv përbën ruajtja e gjendjes së mirë mjedisore, duke marrë masa për mbrojtjen dhe ruajtjen e mjedisit detar, për zëvendësimin, aty ku është e mundur, të ekosistemeve detare, për bashkëpunimin ndërshtetëror etj. Së fundmi, në lidhje me forcimin e kapitalit natyror, në vazhdim i referohemi reduktimit të ndotjes atmosferike dhe të NDIKIMEVE që kjo ka në ekosisteme mbrojtjes së mjaftueshme të tokave të B.E.-së; përballjes së ndotjes me elementë ushqyesë dhe në veçanti me azot dhe fosfor; dhe së fundmi, menaxhimin të drejtë të sipërfaqeve pyjore, nëpërmjet mbrojtjes së tyre nga zjarret, fenomenet natyrore, etj.

3.2.1.3. Shndërrimi i Bashkimit në një ekonomi “të gjelbër” dhe konkurruese

Për shndërrimin i Bashkimit në një ekonomi “të gjelbër” dhe konkurruese me nivele të ulëta të emetimeve të gazrave karbonikë dhe përdorimit efikas të burimeve, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin siguron se deri në vitin 2020, do të jenë arritur objektivat që ka vënë Bashkimi Europian në lidhje me klimën dhe energjinë, ndërsa do të jenë bërë përpjekje të rëndësishme përsa i përket reduktimit të emetimit të gazrave serë me synim ruajtjen e rritjes së temperaturës mesatare të planetit; do të jenë reduktuar pasojat mjedisore të sektorëve të mëdhenj të ekonomisë dhe do të jetë

rritur efikasiteti gjatë përdorimit të burimeve natyrore, ndërsa do të jepen stimuj në nivel tregu, me qëllim që të inkurajohen investimet e sipërmarrjeve dhe të novacionit dhe të theksohet zhvillimi i gjelbër; do të jenë reduktuar ndërhyrjet totale mjedisore të prodhimit dhe të konsumimit, kryesisht në sektorët e ushqimit, të strehimit, por edhe të lëvizshmërisë, nëpërmjet ndryshimeve strukturore në prodhim, në teknologji, në novacion; dhe së fundmi, do të bëhet menaxhimi i sigurt i mbetjeve, me qëllim reduktimin e NDIKIMEVE në shëndet dhe në mjeshtëri, nëpërmjet reduktimit të prodhimit të mbetjeve (si për frymë, ashtu edhe në çmime absolute) dhe të kufizimit të groposjes së lëndëve jo të riciklueshme, ndërsa, nëse zbatohen kërkuesat e Direktivave të Bashkimit European, në lidhje me mbetjet dhe hapësirat e groposjes së tyre, do të reduktohet edhe ndotja e ujërave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë, e tokës dhe e atmosferës.

3.2.1.4. Presione mjedisore dhe rreziqe për shëndetin dhe mirëqenien

Me qëllim që qytetarët e Bashkimit European të mbrohen nga presionet mjedisore dhe rreziqet për shëndetin dhe mirëqenien, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin siguron (deri në vitin 2020) përmirësim të rëndësishëm në mbrojtjen si të ajrit të jashtëm në B.E., me qëllim që të ekzistojë përqasje e niveleve që propozon Organizata Botërore e Shëndetësisë (O.B.SH.), ashtu edhe në atë brendshëm në përputhje me orientimet e kësaj organizate; reduktim i rëndësishëm i ndotjes akustike dhe sërisht duke patur synimin për t'iu afruar niveleve të O.B.SH.-së; ekzistenca e standarteve të rrepta për ujin e sigurt të pijshëm dhe ujëra të sigurta notimi për qytetarët e B.E.-së; përballje efikase përsa i përket minimizimit të rreziqeve si për mjedisin, ashtu edhe për shëndetin, nga përdorimi i lëndëve të rrezikshme kimike që përmbajnë produktet, ato që përmenden më sipër sigurohen me legjislacionin përkatës të B.E.-së dhe kanë si synim një mjeshtëri jo toksik; mungesa e NDIKIMEVE të dëmshme në shëndetin e njeriut, por edhe në mjeshtërin, nga përdorimi i produkteve për mbrojtjen e bimëve; përballje efikase e shqetësimëve që lidhen me nanomateriale por edhe të tilla; dhe së fundmi, progres i rëndësishëm përsa i përket përshtatjes ndaj NDIKIMEVE të ndryshimit klimaterik.

3.2.1.5. Përfitimet e legjislacionit mjedisor

Me qëllim që të maksimalizohen përfitimet e legjislacionit mjedisor të Bashkimit, nëpërmjet përmirësimëve të rëndësishme për zbatimin e tij, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin siguron (deri në vitin 2020) akses të thjeshtë të publikut në informacionet që kanë të bëjnë me mënyrën e zbatimit të legjislacionit mjedisor të B.E.-së; rritje të pajtueshmërisë me veprime konkrete legjislative përsa i përket mjeshtërit; imponim të legjislacionit mjedisor të B.E.-së në të gjitha nivelet e administratës dhe sigurim të konkurrencës së barabartë në tregun e brendshëm të Europës; krijim të marrëdhënieve të besimit të qytetarëve përsa i përket të drejtës mjeshtërin të B.E.-së dhe të zbatimit të saj; dhe së fundmi, lehtësim të ruajtes së parimit të mbrojtjes efikase të qytetarëve të B.E.-së.

3.2.1.6. Përmirësimi i bazës së dijeve dhe të dëshmive për politikën mjedisore

Me qëllim që të përmirësohet baza e dijeve dhe e dëshmive për politikën mjedisore të B.E.-së, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin synon (deri në vitin 2020), krijimin e politikave dhe të interesuarve të tjerë, të cilët kanë në dispozicionin e tyre më shumë të dhëna për hartimin dhe zbatimin e politikave në lidhje me mjeshtërin dhe klimën, ndërsa do të duhet të kenë kuptuar tashmë pasojat mjeshtërin nga aktivitetet e njeriut; ekzistencën e mirëkuptimit të madh për problemet e ndryshme mjeshtërin dhe për rreziqet klimaterike dhe këto të mund të vlerësohen dhe të

menaxhohen në mënyrë të përshtatshme; forcimin e kontaktit ndërmjet shkencës dhe politikës në sektorin e mjedisit, ndërsa do të duhet të përfshihen edhe qytetarët për të patur akses në të dhënët dhe të jenë pjesëmarrës në veprën shkencore; dhe forcimin e ndikimit të B.E.-së në komunitetin ndërkombëtar, përsa i përket lidhjes shkencë – politikë, me qëllim përmirësimin e dijes rrëth çështjeve të politikës ndërkombëtare mjedisore.

3.2.1.7. Investime në politikën mjedisore dhe klimaterike

Për sigurimin e investimeve në politikën mjedisore dhe klimaterike dhe përballjen e kostos së jashtme mjedisore, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin propozon arritjen e objektivave të politikës për mjedisin dhe klimën, deri në vitin 2020, në mënyrë efikase nga ana ekonomike dhe me mbështetje analoge nga financimi i mjaftueshëm; kërkon rritjen si të financimit publik ashtu edhe atij privat, në shpenzime që kanë të bëjnë me mjedisin dhe parametrat klimaterikë; dhe siguron vlerësim të saktë në vlerën e kapitalit natyror dhe të shërbimeve që kanë të bëjnë me ekosistemet, ndërsa përllogarit edhe koston e përkeqësimit të tyre, faktorë që ndikojnë në hartimin e politikës.

3.2.1.8. Inkuadrimi i distancës mjedisore në politika

Për përmirësimin e inkuadrimit të distancës mjedisore në politika, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin ka si objektiv, deri në vitin 2020 të zbatohen politika sektoriale në nivelin e Bashkimit European dhe të shteteve anëtare, që t'u shërbejnë objektivave mjedisore dhe klimaterike që lidhen me to. Kështu, propozon inkuadrimin e kushteve dhe stimujve që lidhen me klimën dhe mjedisin, me rishqyrtim paralel edhe të politikave tashmë ekzistuese; kërkon kryerjen e vlerësimeve për pasojat mjedisore, sociale dhe ekonomike si në nivelin e B.E.-së, ashtu edhe në nivel kombëtar, për të siguruar kohezionin dhe efikasitetin e tyre; kërkon zbatimin e plotë të Direktivave për Vlerësimin Strategjik të Mjedisit dhe për Vlerësimin e ndikimeve në Mjedis; kërkon vlerësimin e informacioneve që nxirren nga vlerësimi i zbatimit të planit mjedisor, me qëllim përmirësimin e pasojës dhe të kohezionit të tij; dhe dëshiron menaxhimin e kompromiseve që mund të rezultojnë në të gjitha politikat, me qëllim që të maksimalizohen sinergjitetë dhe të reduktohen, sa më shumë të jetë e mundur, pasojat negative në mëdus.

3.2.1.9. Forcimi iqendrueshëm i qyteteve

Për forcimin e qendrueshëm të qyteteve, Programi i të Bashkimit, Plani i Shtatë i Veprimit për Mjedisin siguron (deri në vitin 2020), zbatimin e politikave të programatizimit dhe planifikimit të qendrueshëm urban në pjesën më të madhe të qyteteve të Bashkimit, të cilat nënkuuptojnë pastrimin e ndërtesave për vlerësimin e performancave mjedisore të qyteteve, duke marrë parasysh pasojat ekonomike dhe sociale, si edhe kujdesin, me qëllim që qytetet të informohen në lidhje me financimin për masat e mbrojtjes së qendrueshmërisë urbane dhe të kenë akses në të. Është i nevojshëm zgjerimi i iniciativave ekzistuese që mbështesin novacionin dhe praktikat me të mira në qytete, si edhe gjithashtu krijimi i rrjetit dhe shkëmbimet ndërmjet tyre, me qëllim që të inkurajohen qytetet të promovojnë pozicionin e tyre lider në zhvillimin urban të qendrueshëm.

3.2.1.10. Përballja e sfidave ndërkombëtare mjedisore dhe klimaterike

Me qëllim që të rritet efikasiteti i Bashkimit, përsa i përket përballjes së sfidave ndërkombëtare mjedisore dhe klimaterike, Programi i Shtatë i Veprimit për Mjedisin duhet (deri në vitin 2020) të sigurojë inkuadrim të plotë të rezultateve të Konferencës së Rios në politikat e B.E.-së dhe kontributin efikas të B.E.-së në përpjekjet dhe iniciativat botërore, që kanë si objektiv krijimin e një ekonomie «të gjelbër» dhe pa përjashtime, në kuadër të zhvillimit të qendrueshëm; mbështetje

efikase e përpjekjeve kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare që bëhen për përballjen e problemeve mjedisore dhe klimaterike, me objektiv zhvillimin e qendrueshëm; dhe reduktim i ndikimeve të konsumimit në mjedis, nëpërmjet zhvillimit të përpjekjeve për një përqasje botërore drejt zhvillimit të qendrueshëm. Për këtë qëllim, kërkohet miratimi i objektivave të zhvillimit të qendrueshëm, të cilat mbulojnë sektorët e prioritetit pa përpjashtime të ekonomisë së «gjelbër» dhe të kenë si kusht të domosdoshëm ratifikimin e marrëveshjeve bazë shumëpalëshe mjedisore shumë më përpara se viti 2020, me qëllim që të ruhen angazhimet për vitin 2020. Për më tepër kërkohet bashkëpunimi me shtetet-partnere në mënyrë më strategjike, me qëllim që të promovohen praktikat më të mira në legjislacionin e brendshëm mjedisor dhe në konvergjencë të vendeve gjatë negociatave shumëpalëshe mjedisore.

3.2.2. Politika e Përbashkët Bujqësore 2014-2020

Politika e Përbashkët Bujqësore (P.P.B.), e cila u themelua në vitin 1962, lidh sektorin e bujqësisë me Europën. P.P.B. e re (pas vitit 2013) duhet të përballet me më shumë probleme, si rritja e rëndësishme e popullsisë me tokën në lidhje me prodhimin e ushqimeve, ndryshimi klimaterik dhe nevoja për menaxhim të qendrueshëm të burimeve natyrore, mbrojtja e natyrës dhe ruajtja e qendrueshmërisë në ekominë bujqësore. Kështu, reforma e P.P.B. duhet të përballet me tre probleme serioze, forcimin e sigurisë ushqimore, sfidën e ndryshimit klimaterik dhe krijimin e vendeve të punës në zonat agrare me synim zhvillimin e tyre.

P.P.B., në kuadrin më të gjerë të mbështetjes së zhvillimit agrar, duhet të kontriuboje në arritjen e objektivave të mëposhtëm: në forcimin e konkurrencës në sektorin e bujqësisë; në sigurimin e menaxhimit të qendrueshëm të burimeve natyrore; në promovimin e veprimeve në lidhje me luftimin e ndryshimit klimaterik; dhe në arritjen e zhvillimit të ekuilibruar në ekomitë agrare, në të cilin përfshihet edhe krijimi dhe ruajtja e vendeve të punësimit. Për arritjen e objektivave të sipërpërmendur, P.P.B. propozon veprimet e mëposhtme:

- Provovimin e kalimit të dijeve dhe novacionit në bujqësi, në pyllëtari dhe në zonat agare. Propozohet forcimi i lidhjeve ndërmjet bujqësisë, pyllëtarisë, kërkimit dhe novacionit, menaxhimit të përmirësuar mjedisor dhe efikasitetit të sektorëve të sipërpërmendur të ekonomisë, trajnimit dhe formimit profesional të fermerëve.
- Forcimin e qendrueshmërisë së shfrytëzimeve bujqësore dhe të konkurrencës në të gjithë sektorët e bujqësisë, nëpërmjet përmirësimit të efikasitetit ekonomik të shfrytëzimeve bujqësore, ristrukturimit të shfrytëzimeve bujqësore, modernizimit të metodave të bujqësisë, trajnimit të përshtatshëm të fermerëve në objekte të specializuara.
- Promovimin e organizimit të rrjetit të ushqimeve, nëpërmjet përmirësimit të konkurrencës së produkteve me krijimin e sistemeve të cilësisë dhe promovimin e tyre të përshtatshëm; dhe menaxhimin e rreziqeve që paraqesin shfrytëzimet bujqësore.
- Zëvendësimin dhe ruajtjen e ekosistemeve që lidhen me sektorët e bujqësisë dhe të pyllëtarisë, si zonat në rrjetin Natura 2000 dhe zona të tjera me vlerë të lartë natyrore, përmirësimin e menaxhimit të ujërave, nëpërmjet menaxhimit të duhur të ilaqeve për mbrojtjen e bimëve etj. dhe parandalimin e erozionit të tokës.
- Promovimin e efikasitetit të burimeve (ujë, energji) dhe marrjen e masave, me qëllim që të reduktohen emetimet e dioksidit të karbonit dhe të gazrave të tjerë serë, me qëllim që të

- kufizohet fenomeni i ndryshimit klimaterik, i cili ndikon edhe në sektorët e bujqësisë dhe të ushqimeve.
- Promovimin e zhvillimit ekonomik në zonat agrare dhe në veçanti krijimin e sipërmarrjeve të vogla dhe vendeve të punës, promovimin e zhvillimit lokal, forcimin e përdorimit të teknologjive të reja të informacionit dhe telekomunikacioneve në zonat agrare.

3.2.3. Harta Leipzig për Zhvillimin e Qendrueshëm Urban

Në kuadrin e politikës europiane për qytetet, ndër dokumentat e rëndësishëm janë Strategja Tematike për Mjedisin Urban e vitit 2006 dhe Harta Leipzig për Qytetet e Qendrueshme Europiane e vitit 2007. Drejtimet e dy teksteve të sipërpërmendura, në mënyrë të përbledhur i referohen politikave dhe programeve të plota të zhvillimit urban; parimit të qytetit «kompakt» (compact city); dhe kthimit të planifikimit urban të qyteteve, me qëllim ristrukturimin e rrjetit infrastrukturor të tyre, të hapësirave publike dhe të rezervës ndërtimore, përmirësimin e disa fenomeneve të rëndësishme sociale, parandalimit të «konflikteve» të përdorimit të tokës, etj.

Në Hartën Leipzig për Qytetet e Qendrueshme Europiane të vitit 2007 propozohet politika e zhvillimit të plotë urban. Bëhet fjalë për një proces, në kuadrin e të cilit duhet të ekzistojë koordinim ndërmjet enteve territoriale, sektoriale dhe hapësimore të politikës urbane. Një rëndësi e veçantë duhet t'i jepet pjesëmarrjes së të interesuarve dhe faktorëve ekonomikë, por edhe publikut të gjierë. Për zhvillimin e plotë urban, mund të hartohen programe, të cilat mund të:

- Përshkruajnë cilat janë pikat e dobëta dhe të forta në një qytet dhe cilat janë objektivat zhvillimore që mund t'i jalin një shtysë zonës urbane.
- Koordinojnë planet e ndryshme komunale, sektoriale dhe teknike dhe politikat, me synim të sigurojnë investimet përkatëse që do të ndihmojnë në zhvillimin e zonës urbane.
- Koordinojnë përdorimin e burimeve.
- Koordinojnë barazinë ndërmjet zonave urbane dhe agrare, ndërmjet qyteteve të vogla dhe mesatare dhe qyteteve të tjera brenda zonave mitropolitane.

Që të arrihen objektivat e sipërpërmendur, propozohen tri veprime konkrete: sigurimi i hapësirave tërheqëse publike me cilësi të lartë, me theks ruajtjen e trashëgimisë arkitektonike, por edhe planifikimin e saktë të infrastrukturave të ndryshme; modernizimi i rrjetetëve të infrastrukturave, si të furnizimit me ujë, të përpunimit të ujërave të zeza, të transporteve, por edhe përdorimi i drejtë i burimeve natyrore; dhe promovimi i metodave të novacionit dhe më konkretisht, të teknologjive të mëparshme të informacionit dhe komunikimit, me synim instalimin e sipërmarrjeve të reja, por edhe përmirësimin e sektorëve të arsimit, të punësimit, të shërbimeve sociale të shëndetit.

Vëmendje e veçantë do të duhet t'u jepet lagjeve të qyteteve që përballen me probleme ekonomike (papunësi, përjashtim social, etj.), nëpërmjet zbutjes së pabarazive, e cila do të arrihet me promovimin e kohezionit social, dhe me përmirësimin e mjedisit të tyre natyror dhe të infrastrukturave të tyre. Më konkretisht, për theksimin e dizavantazheve të zonave urbane, propozohet zbatimi i masave të përmirësimit të mjedisit, nëpërmjet:

- Përmirësimit të rrjetit ekzistues të banesave në lagjet “e varfëra” përsa i përket planifikimit, kushteve natyrore dhe performancës energjike.

- Forcimit të ekonomisë lokale nëpërmjet vlerësimit të produkteve lokale dhe sigurimit të vendeve të punës me krijimin e sipërmarrjeve të reja.
- Promovimit të mjeteve dhe mënyrave të trajnimit për të rinjtë, nëpërmjet organizimit të programeve dhe seminareve të trajnimit, me qëllim që të jenë në gjendje të kërkojnë vende të reja pune.
- Promovimit të transporteve urbane në aspektin ekonomik të përballueshëm, të cilat do të jenë edhe më efikase, me qëllim që t'u jepet e drejta banorëve të zonave në fjalë të kenë shanse të barabarta aksesi – kjo propozohet të arrihet nëpërmjet planifikimit dhe menaxhimit të qarkullimit në këto zona, ndërsa do të propozohen edhe rrjete të përshtatshme për qarkullimin e këmbësorëve dhe të biçikletistëve.

3.2.4. Axbenda Territoriale e B.E.-së 2020 (Territorial Agenda)

“Axbenda Territoriale e Bashkimit Europian e vitit 2020”, në vazhdim të Axbendës Territoriale që filloi në vitin 2007, është diskutuar në vitin 2011, në Hungari dhe i përket planifikimit të zhvillimit hapësinor. Ka marrë parasysh zhvillimet e fundit të cilat pëershruhen në raportin “Territorial State and Perspectives of the European Union”, si edhe raportin e pestë të Komisionit Europian “Kohezioni Ekonomik, Social dhe Territorial” dhe për “Europën Strategjike 2020” dhe kishte si fokus objektivin e ri të Bashkimit Europian, që është Kohezioni Territorial. Në bazë të Axbendës në fjalë, ofrohen orientime strategjike për zhvillimin hapësinor, për promovimin e inkuadrimit të dimensionit hapësinor në politika të ndryshme dhe në të gjitha nivelet e qeverisjes, dhe për sigurimin e zbatimit të “Europës Strategjike 2020”, në përputhje me parimet e kohezionit hapësinor. Objektivat që përcaktohen (nga B.E.-ja) për “Europën Strategjike 2020”, janë promovimi i një zhvillimi të zgjuar, të aftë dhe pa përjashtime, i cili do të arrihet dhe do të duhet të përllogaritet edhe dimensioni i tyre hapësinor, sepse ekzistojnë mundësi të shumta zhvillimi, në analogji me çdo zonë.

Për me tepër, kohezioni territorial forcon parimin e solidaritetit duke patur si objektiv konvergjencën e ekonomive ndërmjet tyre të zonave më të fryshtme me zonat në të cilat zhvillimi është i vonuar. Diversiteti i territoreve konsiderohet se çon drejt zhvillimit, ndërsa territoret me mundësi plotësuese mund të bashkojnë forcat dhe përparrësitë e tyre krahasimore, duke krijuar në këtë mënyrë kushtet për zhvillim të mëtejshëm. Që të arrihet objektivi i B.E.-së për një zhvillim «të zgjuar» dhe pa përjashtime, do të duhet të ekzistojë bashkëpunim ndërmjet zonave të ndryshme të B.E.-së në të gjitha nivelet përkatëse hapësinore. Nëpërmjet zhvillimit të plotë territorial, mund të realizohet kohezioni social, qendrueshmëria dhe konkurenca. Nëpërmjet kohezionit territorial, mund të arrihet zhvillimi i qendrueshëm ekonomik dhe të ekzistojë kohezioni si ekonomik ashtu edhe social. Për këtë arsy, është e nevojshme të zhvillohen kushtet e përshtatshme, me qëllim që të sigurohen shanse të barabarta për qytetarët e B.E.-së.

Me qëllim që të realizohet “Europa Strategjike 2020” për zhvillimin dhe punësimin, e cila filloi në vitin 2010 në nivelin e B.E.-së, janë vënë pesë objektiva bazë që i përkasin: punësimi të grupmoshave 20-64, afersisht rreth 75%; kërkimit dhe zhvillimit për të cilin propozohet B.E.-ja të investojë 3% të GDP së saj; veprimit kundrejt ndryshimit klimaterik, nëpërmjet reduktimit të emetimeve të gazrave serë, të sigurimit të energjisë nga burime të rinovueshme dhe të rritjes së efikasitetit energjik rreth 20%; dhe së fundmi, trajnimit dhe më konkretisht, reduktimit të përqindjeve të braktisjes së parakohshme të shkollës (nën 10%) dhe plotësimit t[përqindjes më të

madhe (të klasës prej 40%) për kategorinë e grupmoshës 30-34 dhe luftimit të varfërisë dhe të përjashtimit social, me synim reduktimin e përqindjes.

Përveç objektiva të sipërpërmendura, për më tepër, janë vënë edhe disa prioritete territoriale për B.E.-në, me qëllim zhvillimin territorial, kështu që propozohet:

- Promovimi i një zhvillimi policentrik dhe të barabartë territorial të B.E.-së, nëpërmjet reduktimit të pabarazive të mëdha rajonale në territorin europian, me përballjen e atyre pengesave që ndeshen në zhvillim, fakt i cili inkurajohet edhe nga qytetet e zhvilluara të Europës, të cilat mund të bashkëpunojnë me qytetet e tjera, duke krijuar rrjete me mënyrë novative, për promovimin e mirëqenies ekonomike.
- Inkurajimi i zhvillimit të plotë ndërmjet qyteteve dhe fshatrave, i cili promovon edhe përpjekjet e qyteteve për të qënë mekanizma zhvillimi, duke krijuar mjedise tërheqeëse, që të tërheqin investime dhe për pasojë, edhe njerëzit që do të jetojnë në to do të kenë më shumë mundësi. propozohet bashkëpunimi i qyteteve që do të kontribuojë në zhvillimin e periferive të qyteteve, por edhe përmirësimi i kalueshmërisë së qendrave urbane nga zonat agrare.
- Plotësimi territorial i funksioneve ndërkufitare dhe ndërshtetërore në Periferi mund të përbëjë faktor të rëndësishëm për forcimin e konkurrencës mbarëbotërore. Kështu, do të promovohen peisazhet natyrore dhe zonat me bukuri të veçantë, elementët e trashëgimisë kulturore, ndërsa rrjetet e qyteteve dhe për pasojë, edhe tregjet e punës do të mund të përdoren lirshëm pa ndarjen e rreptë të kufijve brenda dhe jashtë zonave.
- Sigurimi i konkurrencës mbarëbotërore, e cila mund të forcohet me ekzistencën e ekonomive të forta lokale, por edhe me zhvillimin e sektorëve të plotë mbarëbotërorë të ekonomisë, synon në forcimin si të tregut mbarëbotëror ashtu edhe të atij lokal (zhvillimi i produkteve lokale, përmirësimi i ekonomive lokale, etj.), me vlerësimin paralel të kapitalit social, zhvillimin e novacionit dhe të strategjive të tjera të rëndësishme që shkojnë drejt këtij drejtimi.
- Përmirësimi i lidhshmërisë territoriale ndërmjet personave, komuniteteve, sipërmarrjeve synon nevojën për akses të thjeshtë në transportet rrugore, hekurudhore dhe ajrore, por edhe në infrastrukturat dhe rrjetet e tjera teknike, ndërsa mbështetet përdorimi i burimeve të rinovueshme të energjisë dhe reduktimi efikas i emetimeve të dioksidit të karbonit.
- Menaxhimi dhe lidhja ndërmjet periferive të elementeve të rëndësishëm ekologjikë, lokalë dhe kulturorë është një element i domosdoshëm për zhvillimin e qendrueshëm dhe mund të arrihet me mbrojtjen dhe promovimin e elementeve të mjedisit, por edhe të trashëgimisë kulturore, duke marrë parasysh veçantitë gjeografike të çdo zone.

3.3. Objektivat kombëtare

Objektivat kombëtare kryesore të Shqipërisë për pesëmbëdhjetë vjetet e ardhshme janë si më poshtë:

- Zhvillimi i infrastrukturës kombëtare të transportit për lidhjen e Shqipërisë me korridoret Paneuropiane të transportit.
- Zhvillimi i Shqipërisë si qendër infrastrukturash dhe energjie për të gjithë rajonin e Ballkanit.
- Promovimi i zhvillimit nëpërmjet një sistemi të zhvillimit urban policentrik dhe të decentralizuar.

- Promovimi dhe aksesueshmëria e zonave me mjesis tē shqar natyror dhe peisazh, e kombinuar me menaxhimin inteligjent tē burimeve natyrore dhe kulturore me qëllim ruajtjen dhe mbrojtjen e tyre në kuadët tē zhvillimit dhe globalizimit. Shfrytëzimi i njëkohshëm i tyre nëpërmjet përmirësimit tē aksesueshmërisë tē tyre me qëllim zhvillimin ekonomik.
- Zhvillimi i sistemeve tē transportit multimodal, miqësor ndaj mjesisit (transporti multimodal) pér tē mbështetur zhvillimin rural policentrik, së bashku me përmirësimin e infrastrukturës dhe zhvillimin ekonomik.
- Nxitja e burimeve tē energjisë tē rrinovueshme në sektorin e energjisë.
- Dizajni dhe zhvillimi i shërbimeve tē integruara në fushën e komunikimit, transportit, bujqësisë dhe energjisë.
- Organizimi hierarkik, specializimi dhe grupimi funksional i qyteteve shqiptare.
- Urbanizimi dhe formalizimi i zonave informale tē ndërtimit.

Këto objektiva kombëtare i shërbejnë vizionit tē vendit pér krijimin e një demokracie vibruese në procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian, me një ekonomi tē qëndrueshme dhe konkuruese, e cila garanton lirinë dhe tē drejtat e njeriut. Pozicioni i Shqipërisë, në mes të Evropës, Azisë dhe Afrikës, favorizon pjesëmarrjen e vendit në një rrjet ndërkombëtar tē transportit rrugor, detar, intermodal dhe sot, 25 vjet pas liberalizimit politik dhe ekonomik tē vendit, është koha e duhur që Shqipëria tē jetë pjesë e këtij rrjeti ndërkombëtar. Dhjetë korridore tē transportit multimodal tē interesit European, krijojnë një bazë pér zhvillim në degen e transportit pér ne Evropën Lindore, me portet e Shqiperisë në Adriatik dhe detin Jon tē jenë një parametër i rëndësishëm. Pér këto arsy, është veçanërisht e rëndësishme pér vendin perfundimi i rrugëve / korridoreve kombëtare, perfundimi i koridorit hekurudhor, zgjerimi dhe fuqizimi i aeroportit të Tiranës dhe aeroporteve rajonale, ndërtimi i terminaleve në porte dhe qytete, që do tē inkurajojnë transportin multimodal dhe forcimin e shërbimeve në portet e vendit.

Në tē njëjtën kohë, kërkohet një përpjekje pér tē transformuar shoqërinë në shoqëri tē tē mësuarit dhe informacionit, përmes integrimit tē infrastrukturës dixhitale në tē gjithë vendin, përmirësimin e shërbimeve elektronike publike dhe krijimin e transparencës në qeverisjen e vendit. Pér më tepër, nga pikpamja administrative, Shqipëria synon tē forcojë qeverisjen lokale dhe decentralizimin, tē përmirësojë efikasitetin e qeverisjes në përputhje me parimet evropiane tē vetëqeverisjes vendore dhe vlerat e modelit tē Menaxhimit tē Decentralizuar Evropian.

Në sektorin e mjesisit, qëllimi është zhvillimi i qëndrueshëm social dhe ekonomik me mbrojtjen e burimeve natyrore nga ndotja dhe degradimi përmes menaxhimit tē integruar dhe përmirësimin e vlerave mjesisore që kontribuojnë pér prosperitetin ekonomik. Qëllimi është i bazuar në parimin e zhvillimit tē integruar, mbrojtjen dhe rritjen e burimeve mjesisore, si dhe sigurimin e rritjes ekonomike dhe prosperitet social dhe kohezionit. Sot, zonat e mbrojtura në Shqipëri përbëjnë 15% tē sipërsaqes së vendit dhe janë pjesë e Brexit tē Gjelbër Evropian, por gjithsesi shumë zona tē mbrojtura nuk janë tē vizituara dhe nuk kontribuojnë financiarisht në vend. Gjithashtu, është e njobur që mjesidi është pjesë e pasurisë kombëtare dhe ndikohet si nga proceset natyrore edhe nga ndërhyrja e njeriut. Kështu, objektivat kryesore pér menaxhimin e qëndrueshëm tē mjesisit janë:

- Mbrojtja e zonave ekologjikisht tē ndjeshme dhe sigurimi i një funksionimi tē vazhdueshëm tē mirë në tē ardhmen.
- Krijimi i një sistemi informacioni pér mbrojtjen e burimeve natyrore.

- Zhvillimi i rolit të burimeve mjedisore dhe natyrës në zhvillimin ekonomik të vendit, por edhe për të përmirësuar cilësinë e jetës së banorëve te qendrave urbane, duke lidhur qytetet me zonat natyrore.
- Menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore për të mbështetur zhvillimin ekonomik në të gjitha fushat, p.sh. bujqësi, pylltari, peshkim, gurore, energji, industri, shërbime, turizëm etj
- Krijimi i rrjetit European Natura 2000 për mbrojtjen e zonave ekologjikisht të ndjeshme dhe ruajtjen e peisazheve të vlefshme natyrore.
- Rritja e pjesëmarrjes së publikut në proceset e vendimmarrjes dhe integrimi i planifikimit hapësinor në vend.

Zhvillimi rural ka nevojë për të promovuar zhvillimin e sektorit të bujqësisë, me ndihmën e një kornize për të siguruar sektorin agro-ushqimor, inovativ dhe të qëndrueshëm, të aftë për të përballuar presionet e tregut dhe kriteret e cilësisë të Bashkimit Evropian. Rezultati do të jetë vende të reja pune, rritje ekonomike, kohezion social dhe mbrojtje e cilësisë së jetës për banorët e zonave rurale. 40% e sipërfaqes së vendit përbëhet nga tokë bujqësore dhe gjysma e saj është e vendosur në pjesën perëndimore të vendit dhe në zonën bregdetare të saj. Pjesëmarrja e bujqësisë në Produktin Kombëtar Bruto është 20%, me 50% të punesarve i perkasin veprimtaritë primare. Objektivi kryesor është përmirësimi i bilancit ushqimor të importeve - eksportet janë rritur ndjeshëm në dekadën e fundit, por balanca mbetet negative. Gjithashtu thelbësore është ripyllëzimi i zonave të degraduara dhe testimi i kulturave të reja fitimprurëse në zonat rurale, paralelisht me krijimin e një rrjeti të suksesshëm te zinxhirit rural- ekonomik. Reduktimi i kostove të prodhimit, investimeve në teknologji për zonat rurale, menaxhimi i ujit për ujite dhe ndërtimi i infrastrukturës përkatëse, bashkëpunimi në sektorin e bujqësisë me sektorët e tjera si p.sh. agroturizmi cilësor, futja e burimeve të ripërtëritshme të energjisë në aktivitetet rurale dhe krijimi i qendrave dhe poleve të prodhimit bujqesor, në varësi të karakteristikave të produkteve, janë faktorët kryesor për zhvillimin rural.

Qëllimi për turizmin parashikon njohjen e Shqipërisë si një destinacion têrheqës turistik në Evropë, autentik dhe mikpritës, bazuar në shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore dhe burimeve kulturore, të cilat do të janë të qasshme në tregjet ndërkombëtare.

Për sektorin e energjisë, objektivi kryesor është pavarësia energetike e Shqipërisë dhe zhvillimi i një ekonomie me karbon të ulët, me përdorimin e burimeve të energjisë të rinovueshme, futjen e teknologjive të reja në energjetikë dhe zhvillimi i kërkimeve përkatëse për këtë qëllim. Objektivat e politikës energetike janë përdorimi i energjisë me 20% nga Burimet e Rinovueshme të Energjisë, përmirësimi i efikasitetit të energjisë në masen 20% dhe duke reduktuar emetimet e CO₂ me 20%. Në të njëjtën kohë, është i domosdoshem zhvillimi i mëtejshëm të hidrocentraleve, pasi Shqipëria ka burime të mjaftueshme të ujit, forcimi i rrjeteve të transmetimit dhe shpërndarjes dhe integrimi i tyre në planifikimin hapësinor, përdorimi i energjisë diellore dhe zhvillimi i fushave ekzistuese gjeotermale. Me rëndësi strategjike është edhe gazsjellesi që do të kalojë përmes Shqipërisë.

3.4. Lidhja ndërmjet Planit të Përgjithshëm Vendor me Strategji, Plane dhe Programe të tjera

3.4.1. Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Planifikimi i Përgjithshëm Kombëtar është hartuar dhe pritet së shpejti të miratohet në instancat përkatëse. Ky plan përbën përpjekjen e parë të organizimit hapësinor të territorit kombëtar, bazuar në zhvillimin e qëndrueshëm afatgjatë dhe integrimin në BE me kushte konkurruese. Aktualisht draft-i¹ që kemi në dispozicion paraqet vizionin e Shqipërisë për vitin 2030 me synimet strategjike si edhe politikat përkatëse. Edhe pse ende nuk është përfunduar dhe miratuar, është e nevojshme t'ju referohemi propozimeve të tij si edhe parashikimeve për zonat në studim. Ai përbën bazën për nivelin më të ulët të organizimit territorial dhe jep drejtime strategjike.

PPK ndikon zonën e studimit në dy nivele:

Jep drejtime kryesore (direktiva dhe dispozita) për çdo sistem hapësinor, që përbën aks referimi për organizimin e sistemeve hapësinore në brendësi të zonës së studimit.

Për sistemin urban sygjerohen:

- Gjirokastra e Saranda konsiderohen si Qytete-Porta në të cilat mbështetet organizimi policentrik i territorit, me hierarki të qendrave rezidenciale në qendrat primare, qendrat e specializuara dhe qendrat lokale, brenda të cilave edhe Bashkia Gjirokastër. Theksohet edhe roli mbështetës i këtyre qyteteve në një zhvillim ekonomik të qëndrueshëm të vendit.
- Sygjerohet konsolidimi i zonave qëndrore dhe diversifikimi i atyre urbane e suburbane në mënyrë që të frenohet e kontrollohet shpërhapja e ndërtimet informale.
- Synohet që qytet Shqiptare të jenë dinamike (ecja në kohë me zhvillimet e reja, përkrahja e inovacionit), atraktive (cilësi më e mirë jetese dhe vlerësim i aseteve natyrore vendase) dhe konkurruese në rajon (fokusimi në potencialet kryesore dhe investime në infrastrukturë e shërbime).
- Kontrolli i shtrirjes natyrore të zonave urbane dhe kufizimi i shpërnhapjes urbane
- Reduktimi i fenomenit të braktisjes së vendbanimeve duke lidhur infrastrukturën me aktivitetet ekonomike dhe shtimin e atraksioneve vendase.
- Përmirësimi i qasjes në sistemet multimodale dhe ekologjikisht miqësore të infrastrukturës.
- Nxitja i funksioneve mikse dhe plotësuese.
- Administrimi i zgjuar i ekosistemeve urbane: ujra, energji, mbetje.
- Mbrojtja dhe përmirësimi i burimeve natyrore dhe kulturore, integrimi dhe aktivizimi i tyre në jetën urbane. Krijimi i Korridoreve Natyrore përgjatë luginave të lumenjve.

Politikat e PPK për sistemin bujqësor parashikojnë ruajtjen, konsolidimin dhe modernizimin, si më poshtë:

- Mbrojtjen maksimale të tokës bujqësore duke propozuar densifikimin e zonave urbane.
- Krijimi i një zinxhiri ekonomik bujqësor që nga prodhimi, grumbullimi, përpunimi e tregtimi (treg rajonal bujqësor). Nevojitet bashkëpunimi i fermerëve.
- Uja e kostos së produkteve dhe shtimi i investimeve pë modernizimin e teknologjisë dhe infrastrukturat përkatëse. Krijimi i rrjetit të kanaleve vaditëse e kulluese për tokat bujqësore.

¹ Drafti është paraqitur nga autoritetet kombëtare dhe lokale dhe postuar në faqen zyrtare të AKPT (www.planifikimi.org).

- Sinergja me sektorë të tjera, si p.sh. turizmi, transporti, energjia.
- Krijimi i Poleve Bujqësore dhe specializimi sipas rastit. Gjirokastra ka afër polin e propozuar bujqësor të Sarandës, nga i cili mund të përfitojë.
- Çertifikimi i produkteve karakteristike vendase dhe specializimi në prodhimi dhe përpunim (si bimët mjekësore, pemët frutore, ullishtet, vreshtat, produkte bujqësore). Prodhimi i produkteve bio (organike) dhe nxitja e funksionimit të fermave do të rriste konkureshmërinë e këtyre produkteve në rajon.

Për sistemin ujor propozohen politikat për:

- Përdorimin racional dhe i qëndrueshëm i burimeve ujore.
- Përmirësimi i teknologjive dhe jo përdorim intensive i burimeve ujore.
- Uljen e mbetjeve të produara.
- Ruajtjen e biodiversitetit dhe ekosistemeve natyrore.
- Plotësimin e nevojave për përdorimin e ujit të pishëm, në bujqësi dhe për prodhim energjie. Menaxhimin e qëndrueshëm të këtyre kërkesave. Hartimi i planeve të menaxhimit të trupave ujorë (veçanërisht baseni i lumit Vjosë).
- Mbrojtjen e burimeve ujore përmes përcaktimit të Vijës Blu nga përdorimet e ndaluara dhe shfrytëzimi privat (200 m nga bredjeti, 100 m nga lumi, 1 km nga korridoret natyrore). Të trajtohet si zone e mbrojtur dhe mbi të të respektohet legjislacioni në fuqi.
- Pajisjen me impiant të trajtimit të ujërave të ndotur të qendrave parësore e dytësore (minimalisht 1).
- Mbulimi i plotë i zonave turistike e suburbane me shërbimin e ujësjellës-kanalizimeve.
- Krijimin e itenerareve lumore-liqenore.

Për sistemin natyror synohen politikat për:

- Mbrojtjen e mjedisit natyor në mënyrë të qëndrueshme.
- Rritjen e sipërfaqes së zonave të mbrojtura në nivel kombëtar duke u bërë pjesë e Korridorit të Gjelbër European dhe Harkut Dinarik Ekorajonal. Aktualisht sipërfaqja e zonave të mbrojtura në Shqipëri është 15 % dhe synohet të shkohet në 20 % në tokë e 15% në det. Gjithashtu integrimi në rrjetin “Natura 2000” do të rrisje shkallën e ruajtjes së peisazhit natyror dhe biodiversitetit.
- Integrin e sistemit natyror në zinxhirin e ekonomisë vendase si aset me vlerë. Kështu do të mund të përthiheshin më mire burimet financiare vendase dhe të huaja. Gjithashtu mund të nxitet pyllëzimi aty ku tokat bujqësore nuk janë pjellore, apo krijimi i parqeve eolike ose fotovoltaike në rastin e tokave jo të mira bujqësore.
- Përmirësimin e cilësisë së jetës përmes rritjes së aksesueshmërisë ndaj zonave natyrore, por gjithmonë në mënyrë të qëndrueshme.
- Krijimin e hapësirave rekreative përgjatë luginave të lumenjve dhe krijimin e Korridoreve Natyrore përgjatë tyre.
- Krijimin e rrjetit kombëtar për bicikleta dhe krijimin e itenerarit duke lidhur qendrat me rëndësi kombëtare.
- Përmirësimin e sistemeve të ujësjellësit dhe kanalizimeve për kufizimin e ndotjes së ujравe.
- Hartimin dhe zbatimin me rigorositet i planeve të menaxhimit të ujërave, pyjeve, ajrit dhe mbetjeve (ricilkimi).

- Mundësi për prodhimin e energjisë së rinoqveshme.
- Mbrojta e lumenit Vjosë e zonës perreth dhe karakterizimi në Park Kombëtar.

Për sa i përket sistemit të infrastrukturës, drejtimi kryesor që jepet ka të bëjë me:

- Zhvillimin e një sistemi transporti të plotë dhe miqësor ndaj mjedisit, i cili do të sigurojë qasje dhe lidhje me brendësinë e vendit dhe lidhje me rajonin Ballkanik dhe atë Evropian. Këtu listohen transporti publik, hekurudhor, detar e ajror.
- Zhvillimin e rrjetit të komunikimit përmes përmirësimit të telekomunikacionit.
- Përzgjidhet gjithashu pavarësia energetike dhe sigurimi i kushteve të sigurisë dhe të konkurrencës. Shqipëria shikohet si një Hub Energetik me rëndësi në rajonin e Europës Jug-Lindore.
- Gjirokastra gjendet pranë korridoreve rrugore têrthore mbështetëse të propozuara Himarë-Këlcyre-Përmet-Kakavijë dhe Sarandë-Kakavijë.
- Gjirokastra është pjesë e Aksit Lindje-Perëndim lidhës me Janinën.
- Gjirokastra është pranë Korridorit Peisazhistik Blu të propozuar nga PPK me pikësynim nxitjen e turizmit bregdetar e agrar (Dhërmi-Himarë-Borsh-Sarandë-Ksamil-Butrint-Konispol).
- Gjirokastra është pjesë e Boshtit Qëndror të propozuar nga PPK (Tiranë-Elbasan-Berat-Gjirokastër) dhe do shërbejë jo vetëm për lidhjen brenda vendit por edhe me korridoret e Europës Qëndrore.
- Ndërtimin e aeroportit për të plotësuar mangësitë lidhëse në jug, fuqizimin e bregdetit dhe qendrave urbane në brendësi të vendit.
- Rigjenerimin e rrjetit hekurudhor dhe ofrimin e këtij transporti sipas standardeve europiane (nxitjen e përdorimin nga qytetarët dhe për mallrat). Gjithashu nevojitet krijimi i stacioneve multimodale që lidhin linjat hekurudhore me transportin ajror, tokësor e detar. Pjesë e projekteve strategjike të propozuara nga PPK janë shtimi i linjës hekurudhore drejt Greqisë (Tepelenë-Gjirokastër-Dropull-Kakavijë) duke bërë lidhjen përmes Ballshit e Memaliajt, integrimi i rrjetit hekurudhor me atë të Maqedonisë dhe fuqizimin e tij me korridorin VIII.
- Nxitjen e përdorimit të teknologjive miqësore me mjedisin, uljen e emetimit të gazrave në ambient.
- Krijimi i itinerareve alternative për rrugë këmbësore e bicikleta.
- Shfrytëzimin e rrjetit TAP dhe IAP të gazit për përdorim vendas.
- Mundësia e diversifikimit të energjisë përmes përdorimit të energjisë së rinoqveshme apo alternativave të tjera.
- Lidhja e zonave turistike malore me ato bregdetare përmes lidhjes së qendrave Kardhiq-Fterë. Përdorimi i infrastrukturës së butë e cila lidh zonën e mbrojtur të Kardhiqit me atë të Borshit.

Në vija të përgjithshme, kuptime dhe synime të përbashkëta në shumicën e sistemeve dhe niveleve janë: Integrimi hapësinor, policentrizmi, shpërndarja e balancuar, qasa, lidhja, menaxhimi i qëndrueshëm, konkurenca dhe integrimi në rajonin e Ballkanit dhe të Evropian me kushte konkurruese.

Krijon një kuadër kombëtar, një rrjet kombëtar polësh, aksesh dhe rajonesh ku integrohet dhe ndikohet rajoni i studimit (6 pole ekonomike parësore, 12 qendra primare urbane, 9 qendra sekondare urbane, 39 qendra terciare urbane dhe 61 qendra lokale të specializuara).

Në mënyrë të veçantë:

- Gjirokastra ka një rol të përmirësuar në rrjetin hierarkik të banimit, pasi karakterizohet si qendër kryesore urbane, një prej nëntë qendrave kryesore primare, në mbarë vendin. Roli i tyre do të përmirësohet më tej propozohet plotësimin me infrastrukturë teknike dhe sociale në mënyrë që tu shërbejnë qendrave urbane/ rezidenciale me distancë kohore prej 45 minutash. Qëllimi është që të jenë qytete dinamike me mjedis atraktiv dhe konkurrues.
- Vendndodhja kyçe gjeografike e Gjirokastrës, në pjesën jugore dhe në segmentin SH4 të autostradës e bën atë portën e jugut të vendit. Qyteti konceptohet si receptor i një prej dhjetë kyçeve intermodale shpërndarëse të propozuara ne nivel ndërkombëtar, që do të plotësojë nevojave të trafikut ndërkombëtar dhe tregtisë përmes transportit rrugor të përmirësuar. Nga Gjirokastra kalon korridori i gjelbër që përshkon anën perëndimore të vendit dhe lidhet me Greqinë dhe Malin e Zi. Ndërtimi i Korridorit VII dhe boshtit qëndror do të zgjedhë distancën me Portën Tiranë-Durrës. Gjithashtu, në rajonin jugor të saj (Delvinë) propozohet një aeroport, i cili thekson pozitën e saj kyçe në rrjetin e transportit kombëtar. Përfundimi i Boshtit Qëndror do të përmirësojë ndjeshëm lidhjen e zonës së studimit me qytetin e Beratit dhe pjesën qendrore të vendit. Megjithatë, për të forcuar lidhjen mes rajoneve dhe qyteteve porta, pritet të hartohet plani i integruar i transportit dhe përdorimi i tokës sipas tij.
- Gjirokastra vlerësohet si Qendër e Polit Ekonomik Jugor. Në të kalon rruga kombëtare SH4, parashikohet ndërtimi i një aeroporti të ri (përmirëson arritshmërinë, rrit punësimin dhe konkurrueshmërinë), ka pozicion të përshtatshëm për shkëmbime tregtare ndërkufitare (zgjerohet baza e tregut) dhe mbart pasuri natyrore të mëdha menaxhimi mirë i të cilave mund të sjellë shumë përfitime. Kjo bashki është qendra e rajonit të propozuar ekonomik dhe Porta Gjirokastër - Sarandë, që kombinon specializimin turistik bregdetare (Sarandë) me aktivitetin kulturor dhe bujqësor në brendësi të vendit. Afërsia me Rivierën e Jugut dhe pjesëmarrija listën e trashëgimisë historike e kulturore botërore të UNESCO-s e bën Gjirokastrën vërtet një hub të rëndësishëm në rajon. PPK parashikohen rritjen e popullsisë si pasojë e rritjes së investimeve, rritjen e konkurrueshmërisë së Gjirokastrës në rajon duke qenë edhe plotësuese e ZFTRDR.
- Planifikimi i përgjithshëm “e trajton” Gjirokastrën si një nga Qendrat Primare Urbane të vendit dhe e projekton si një pol shërbimi ndaj plazheve turistike e si një portë për në brendësi të vendit. Përveç këtyre, qendrat primare urbane duhet të plotësojnë funksione ekonomike, nyje të qarkullimit, të tregtisë me shumicë e pakicë, kulturore e rekreative, administrative, arsimore, sociale, shkencore e shëndetësore si edhe kualifikim të specializuar të potencialit për punë specifike.

Dy planet e tjera hapësinore në shkallë kombëtare, të cilat gjenden në stadin e hartimit janë:

- Plani i Integruar Ndërsektorial i Bregdetit (PINS_Bregdeti), ka lidhje me zbatimin e një modeli planifikimi të integruar në zonën bregdetare të vendit, me qëllim zhvillimin polimorfik të turizmit dhe integrimin me kushte konkurruuese në rrjetin rajonit të Mesdheut.

Bashkia e Gjirokastrës bën pjesë në brezin e tretë që ndodhet në brendësi të territorit (PINS_Bregdeti bën ndarjen e territorit në katër breza) dhe destinohet për shpërndarjen e aktiviteteve turistike me forma të buta duke vlerësuar maksimalisht perisazhin e mrekullueshëm vendas. Në zbatim të direktivave të Planit të Përgjithshëm Kombëtar, propozohet përmirësimi i rolit të Gjirokastrës për ti shërbyer gjithë rajonit përreth, si dhe lëvizjeve masive turistike në bregdet dhe

shpërndarjen e turizmit në zonat në brendësi të vendit. Pra Gjirokastra shikohet si pol me potential të lartë turistik duke synuar zgjatjen e sezonit turistik dhe ofrimin e një turizmi të qëndrueshëm.

Gjirokastra cilësohet pjesë e Fashës C si territor që nis nga bregdeti dhe vijon në thellësi të vendit me vlera të trashëgimisë kulturore. Gjithashtu nxitet bashkëpunimi mes Sarandës e Gjirokastrës për zhvillimin e turizmit dhe parqeve rajonale.

Plani parashikon itenerare turistike e kulturore përmes korridoreve Butrint-Gjirokastër-Berat duke kombinuar Parkun me Plazhin. Sygjerohet një itenerar malor si një zgjidhje e përbashkët.

Është e nevojshme të merren parasysh akset kryesore/drejtimet që jepen nga plani për sistemet urbane, infrastrukturën, turizmin, energjinë, ekonominë, bujqësinë dhe mjedisin natyror.

Parashikohet respektimi i rregulloreve ndërkombëtare për sitet që janë pjesë e UNESCO-s siç është Gjirokastra.

Për sa i përket zhvillimit urban, përsëriten objektivat kryesore të përcaktuara nga PPK lidhen me zhvillimin policentrik dhe reduktimin e shpërndarjes urbane. Propozohen gjithashtu forcimi i qendrave lokale dhe të specializuara të banimit në brendësi rimëkëmbja/ rigjenerimi i strukturës urbane, etj.

Përmirësimi i qasjes dhe forcimi i infrastrukturës, me theks format e buta përbëjnë drejtimet themelore në sektorin e infrastrukturës. Në sektorin e energjisë, propozohet përdorimi i energjisë së rinovueshme, promovimi i përdorimit të materialeve të ndërtimit për eficiënsën e energjisë, zgjerimi i rrjetit për linja të reja, etj.

Forcimi i sipërmarrjes lokale, përdorimi dhe vlerësimi i qëndrueshëm i karakteristikave dhe burimeve lokale, etj., propozohen si drejtime themelore për nxitjen e ekonomisë. Theksohet në mënyrë specifike nxitia e turizmit, me politika të tillë si zhvillimi i butë turistik i burimeve kulturore, natyrore, etj., kombinimi i traditës me format moderne, rrjetet tematike, etj.

Gjithashtu, theksohet në mënyrë specifike sektori i bujqësisë, me synim themelor promovimin e produkteve tradicionale dhe kombinimin i traditës vendase me format moderne, sinergjinë e prodhimit bujqësor me turizmin dhe ekonomitë e shkallës. Së fundi, një komponent kyç i projektit të propozuar është mbrojtja e mjedisit natyror, me fokus bregdetin, ekosistemet pyjore dhe burimet ujore.

3.4.2. Strategji dhe direktiva të planifikimit sektorial

Kuadri ligjor, i cili ndikon indirekt në planifikimin territorial kombëtar është:

- Kuadri ligjor për zhvillimin dhe integrimin.
- Kuadri ligjor i bujqësisë dhe zhvillimit rural.
- Kuadri ligjor mjedisor.
- Kuadri ligjor për turizmin.
- Kuadri ligjor për trashëgiminë kulturore.
- Kuadri ligjor për mbrojtjen sociale.
- Kuadri ligjor për energjinë.
- Kuadri ligjor për transportin.

- Kuadri ligjor përfurnizimin me ujë, kanalizime dhe mbetje.
- Legjislacion tjetër (miniera, teknologji, etj).

Strategja e dytë Kombëtare për Zhvillimin² (Strategja Kombëtare për Zhvillimin dhe Integrumin 2014 - 2020) paraqet vizionin kombëtar përvillimin ekonomik dhe social të vendit përiudhën 2014- 2020 dhe përbën një nga komponentët kyç të Sistemit të Integruar të Planifikimit në Shqipëri (SIP)³. Bazuar në vizionin e përmirësimit të nivelit të jetesës në një shoqëri ligjore dhe kohezioni, dhe në integrimin në Bashkimin Evropian, përcaktohen synimet për secilen fushë politike. Paraqiten prgoramet sektoriale në mënyrë të detajuar përrritjen e objektivave. Në përpjekja me vizionin evropian përcaktohen përaparësite kryesor kombëtare në fushën e energjisë, të infrastrukturës së transportit, infrastruktura të tjera teknike (ujë, kanalizime etj), të zhvillimit rajonal, të fushës së bujqësisë, të turizmit, të mjedisit dhe të planifikimit territorial.

Në nivel zhvillimi rajonal, problemet ekzistuese janë rezultat kryesisht i migracionit të brendshëm në masë. Lidhen me fenomene si mbipopullimi, përdorimi i paqëndrueshëm i burimeve dhe pabarazi rajonale (midis komunave, zonave rurale- urbane, zonave bregdetare dhe malore).

Me qëllim zhvillimin e qëndrueshëm dhe të ballancuar dallohen:

- Forcimi i aftësive konkurente të rajoneve.
- Forcimi i kohezionit rajonal (reduktimi i pabarazive).
- Menaxhimi efikas dhe real i zhvillimit rajonal.

Në kuadër të adoptimit të standardeve evropiane, territori i vendit u nda në tre rajone statistikore bazuar në klasifikimin evropian NUTS II, në rajonin e Durrësit dhe zonat veriore, Tiranë dhe Elbasan, dhe zonat jugore.

Prioritetet strategjike në fushën e prodhimit bujqësor lidhen me modernizimin e sektorit agro-ushqimor dhe me zbatimin e metodave ekologjike, miqësore në prodhim. Gjithashtu, lidhen më menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve dhe me zhvillimin e balancuar territorial të zonave rurale. Objektivat specifikohej dhe politikat përkatëse propozohen në kuadër të Strategjisë Kombëtare Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural, 2014-2020.

Sektori i turizmit, vitet e fundit ka rritur kontributin e tij në ekonominë e vendit, kjo është rezultat i përmirësimit të infrastrukturës dhe shërbimeve. Objektivat strategjike lidhen me reklamimin e vendit në nivel ndërkombëtar, si një destinacion turistik dhe në shumëlojshmërinë e produktit turistik. Gjithashtu, lidhen me zgjatjen e sezonit turistik, shfrytëzimin turistik të pasurive natyrore dhe kulturore në zonat rurale dhe në gjithë territorin e vendit, si dhe në përmirësimin e shërbimeve turistike.

Mbrojtja e mjedisit shtrihet në disa fusha, të tillë si, cilësia e ajrit, ndryshimet klimatike, ndotja industriale, menaxhimi i burimeve ujore, regjistrimi i zonave të mbrojtura etj. Objektiva strategjike kombëtare janë zhbllokimi i zonave urbane nga ndotja atmosferike dhe akustike, reduktimi i gazrave dhe përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike. Gjithashtu, objektiva të tjera janë rritja e numrit të zonave të mbrojtura dhe menaxhimi i qëndrueshëm dhe i integruar i pyjeve, kullotave, burimeve ujore dhe ujrale ndërkombëtare.

²Strategja e parë Kombëtare mbulonte periudhën 2007- 2013

³ Me miratimin e VKM-së nr. 692, datë 11.10.2011 u krijua Sistemi i integruar i Planifikimit Shqiptar, një sistem kombëtar vendimarrës përcaktimin e orientimeve strategjike të zhvillimit dhe zhvendosjen e burimeve.

Në vazhdim të orientimeve sektoriale, u hartuan strategji të ndryshme të cilat specifikojnë objektivat e tyre, parashikojnë një sërë masash dhe politikash dhe krijojnë bazën për pajtueshmërinë e kuadrit ligjor kombëtar me legjislacionin evropian.

Strategja Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural dhe Bujqësor 2014 – 2020, është vazhdimi i strategisë së kaluar (Strategja Ndërsektoriale për Zhvillimin Rural, 2007 – 2013), u miratua nga Këshilli i Ministrave me Vendimin nr. 709, datë 29.10.2014. Përbën kuadrin strategjik kombëtar për zhvillimin rural, në përputhje me udhëzimet evropiane.

Përcakton poltikat, me qëllim që të bëjë sa më konkurruesh sektorin agro-ushqimor përballet sfidave të tregut evropian. Ndërhyr në tre fusha, në politikat e zhvillimit bujqësor, skemat mbështetëse përmeshtetjën e fermerëve dhe infrastrukturës dhe në zbatimin e normave europiane.

Prioritetet kryesore të politikave të ndërmara për zhvillimin rural përiudhën 2014- 2020 janë:

- Përmirësimi i prodhimeve bujqësore, me qëllim përshtatjen me standartet evropiane duke ju përgjigjur kërkesave të tregut ndërkombëtar.
- Adoptimin e një modeli për prodhimet bujqësore i cili do të sigurojë mbrojtjen dhe menaxhimin racional të burimeve natyrore.
- Zhvillim territorial dhe ekonomik i balancuar i zonave rurale, duke synuar kryesisht diversifikimin e aktivitetit ekonomik, krijimin e vendeve të punës dhe përmirësimin e nivelit të jetesës.
- Ndarja e njojurive, informacionit dhe inovacionit në fushën e bujqësisë dhe pyjore midis zonave rurale.
- Strategja kombëtare është baza për harmonizimin e kuadrit ligjor kombëtar në sektorin bujqësor me ata legjislacionin evropian.

Ligi nr. 9817, datë 22.10.2007 “Për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural” përcakton objektivat e politikave kombëtare bujqësore dhe përcakton kuadrin ligjor, institucionet publike përgjegjëse dhe format e organizimit të aktiviteteve bujqësore dhe blegtoriale.

Në kuadër të programit të asistencës se para-anëtarësimit (IPA II),⁴ u themelua **Programi për Zhvillimin Rural** bazuar në instrumentat e asistencës së para-anëtarësimit të Republikës së Shqipërisë 2014 – 2020. Ky program promovon investimet në sektorin argo-ushqimor dhe në shërbimet/strukturat mbështetëse përfundimtare konkurrencën. Objektivat e programit, nga njëra anë janë në përputhje me drejtimet përkatëse të ISARD 2014-2020, nga ana tjetër përputhen me objektivin kryesor të vendosur nga Dokumenti Strategjik Kombëtar 2014- 2020⁵ për zhvillimin rural. Synimi është zhvillimi i qëndrueshëm, inovativ dhe konkures i sektorit argo-ushqimor. Ky program ndihmon në përmbytjen e objektivave nëpërmjet:

- Nxitjessë investimevenë ushqimormesyn përmirësimine aftësive konkurruese dhënë mbrojtjen e mëdhisit.
- Përkrahjessë investimevenë zonaturale mesyndshumëlojshmërinë e ekonomisë bujqësore, përmirësimin e mundësive përpunësimi dhe kohezionin social.

⁴ U krijuar me Rregulloren e Parlamentit Evropian dhe Këshillit nr. 231/2014

⁵ Dokumenti Strategjik Kombëtar 2014- 2020 përcakton prioritetet e mbështetjes financiare të vendit nga BE, përiudhën 2014- 2020 në rrugën drejt anëtarësimit. U përgatit në kuadër të Programit IPA II, i cili është mjeti i përkrahjes financiare dhe teknike për reformat në vendet aspiruese.

Me identifikimin e rëndësisë së sektorit të turizmit në ekonomi dhe punësim, **Strategjia Kombëtare e Turizmit 2014-2020**, përcakton udhëzimet, politikat dhe mjetet për një zhvillim turistik të qëndrueshëm dhe konkurrues. Bazuar në vlerësimin e thelle të situatës aktuale (produktet dhe shërbimet e turizmit, kuadrin ligjor etj), por edhe në strategjitet e mëparshme,⁶ u përcaktuan objektivat kryesore dhe parimet, objektivat financiare dhe strukturore (tregje, produkte, destinacione industriale). Për realizimin e objektivave është propozuar një platformë me 14 drejtime strategjike, të grupuara në pesë sektorë, dhe në më shumë se 100 masa. Në kuadër të masave zbatuese, janë përcaktuar treguesit si kriter minimalqë duhet të realizohet brenda 2020, ndërsa përcaktohet dhe sistemi i monitorimit/menaxhimit. Të gjitha propozimet janë hartuar me bazë vizionin e vitit 2020, i cili është përfshirë vendin destinacion terheqës, konkurrues në nivel evropian dhe destinacion lehtësish të aksesueshëm. Shtyllat kryesore janë:

- Rritja e kontributit të turizmit në të ardhurat kombëtare (krijimi i vendeve të punës, rritja e të ardhurave, forcimin e sipërmarrjes), menjë shpërndarje të balancuar të dobive ekonomike në të gjith vendin.
- Qëndrueshmëria e zhvillimit të turizmit, mbrojtjen dhe menaxhimin racional të burimeve dhe respektin daj mjedisit dhe komuniteteve lokale.

Ligji nr. 93, datë 27.07.2015, "Për Turizmin" rregullon marrëdhëniet, të drejtat dhe detyrimet e subjekteve publike dhe private, personave fizik apo juridik që përfshihen në aktivitete turistike. Përcakton parimet, standartet dhe rregullat që mbulojnë të gjithë spektrin e turizmit. Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore janë ndër priorititetet kyç të Strategjisë, në kuadër të harmonizimit me objektivat evropiane. Në politikën kombëtare mjedisore është përfshirë edhe legjislacionin përkatës.

Pas nënshkrimit të **Konventës për Diversitetin Biologjik**, në Janar të vitit 1994 dhe në përbushje të detyrimeve përkatëse, u hartua në vitin 1999 Strategjia e parë e Biodiversitetit dhe Plani i saj i Veprimit⁷. Që atëherë, vendi ka shënuar progress të madh në zhvillimin e kuadrit institucional dhe ligjor për mbrojtjen e biodiversitetit. Politikat dhe legjislacioni mjedisor u forcuan edhe më shumë pas nënshkrimit të Marrëveshjes së Stabilizim – Asocimit (MSA) me Bashkinin Evropian. Në vitin 2007 u miratua Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit 2007 – 2013 ose ndryshe Sektori i Mjedisit dhe Strategjia Ndërsektoriale (SMSN) 2007, e cila ishte pjesë e pandashmë e Strategjisë Kombëtare për Zhvillimi dhe Integrim.

PLANIFIKIMI SEKTORIAL : KUADRI LIGJOR BAZË BUJQËSIA - ZHVILLIMI RURAL - BLEKTORIA	
viti	Ligji / vkm
2001	Ligji nr. 8752, datë 26-3-2001 "Për krijimin dhe funksionimin e strukturave për administrimin dhe mbrojtjen e tokës "
2004	Ligji nr. 9244, datë 2004 "Për Mbrojtjen e Tokës Bujqësore"
2005	Ligji nr. 9426, datë 2005 "Për mbarështimin e blektorisë" I azhornuar me ndryshimet e ligjeve: - Ligji Nr.9864, datë 28.1.2008 - Ligji Nr. 72/2013. datë 14.2.2013
2007	Ligji nr. 9817, datë 22-10-2007 "Për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural"

⁶ Strategjia Sektoriale e Turizmit 2007- 2013, u miratua me VKM nr. 884, datë 11.6.2008 " Për miratimin e Strategjisë Sektoriale të Turizmit"

⁷ U bazua në programet ekzistuese, të tillë si Plani I Veprimit Kombëtar për Mjedisin (Komisioni për Mbrojtjen e Mjedisit, 1993) apo Strategjia Mjedisore e Shqipërisë (Banka Botërore, 1993) etj.

PLÂNIFIKIMI SEKTORIAL : KUADRI LIGJOR BAZË	
BUJQËSIA - ZHVILLIMI RURAL - BLEKTORIA	
viti	Ligji / vkm
2010	Ligji nr. 10257, datë 25-3-2010 Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 8752 "Për krijimin dhe funksionimin e strukturave për administrimin dhe mbrojtjen e tokës "
2013	Ligji Nr. 131, datë 2014 Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 9244 "Për Mbrotjen e Tokës Bujqësore"
MJEDISI NATYROR	
viti	Ligji/vkm
2002	Ligji nr. 8906, datë 6-6-2002 "Për Zonat e Mbrotura" Ligji nr. 8897, datë 16-5-2002 "Për Mbrotjen e Ajrit nga Ndotja" I ndryshuar me ligjin nr. 10266, datë 15-4-2010
2003	Ligji nr. 9010, datë 13-2-2003 "Për Administrimin Mjedisor të Mbetjeve të Ngurta" I ndryshuar me ligjin nr. 10137, datë 11-5-2009
2005	VKM nr. 676, datë 20-12-2002 "Për shpalljen e Zonave të Mbrotura të Natyrës"
2006	Ligji nr. 9587, datë 20-7-2006 "Për Mbrotjen e Biodiversitetit"
2007	Ligji nr. 9700, datë 26-3-2007 "Për Mbrotjen e Mjedisit nga Ndikimi Ndërkufikar"
2008	Ligji nr. 9868, datë 4-2-2008 Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 8906 "Për Zonat e Mbrotura"
2011	Ligji nr. 10431, datë 9-6-2011 "Për Mbrotjen e Mjedisit" Ligji nr. 10440, datë 7-7-2011 "Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis" Ligji nr. 10448, datë 17-7-2011 "Për Lejet e Mjedisit" Ligji nr. 10463, datë 22-9-2011 "Për Menaxhimin e Integruar të Mbetjeve"
2012	Ligji nr. 111 i vitit 2012 "Për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore"
2013	Ligji nr. 91, datë 28-2-2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor"
TRASHËGIMIA KULTURORE	
viti	Ligji/vkm
2003	Ligji nr. 9048, datë 7-4-2003 "Për Trashëgiminë Kulturore" I ndryshuar me Ligjin nr. 9592/2006, Ligjin nr. 9882/2008, Ligjin nr. 77/2013
TURIZMI	
viti	Ligji/vkm
2015	Ligji nr. 93, datë 27.07.2015, "Për Turizmin".

Tabela 3.4.2.1: Planifikimi Sektorial: Kuadri Ligjor Bazë.

Në Janar të vitit 2016 u miratua **Strategjia Kombëtare e Biodiversitetit** dhe **Plani i saj i Veprimit**, e cila përbën mekanizmin kryesor të zbatimit të Konventës së Diversitetit Biologjik (KDB). Përcakon hapat dhe veprimet që duhet të ndërmarrë vendi për të realizuar objektivat e KDB për mbajtur dhe përdorur në mënyrë të qëndrueshme biodiversitetin. Në kuadër të kësaj Strategjië, përcaktohen objektiva/prioritete të përgjithshme dhe qëllimet përkatëse:

- Futja e konceptit dhe e nevojës për mbrojtje të biodiversitetit në politikat sektoriale përkatëse.
- Reduktimin/ ujlen e faktorëve që cënojnë biodiversitetin.
- Monitorimin e veprimeve që degradojnë biodiversitetin dhe ndikimet përkatëse.
- Promovimin e ruajtjes së biodiversitetit dhe përdorimit të qëndrueshëm të ekosistemave.
- Sensibilizimin e opinionit publik, arsimim dhe informim.
- Sigurimi i një qasje për ndarjen e drejtë dhe të barabartë të përfitimeve që vijnë nga përdorimi i burimeve gjeneruese.
- Rritje dhe përhapje e njoħurive shkencore lidhur me biodiversitetin.

Për arritjen e objektivave, propozohen masa/veprime konkrete për një periudhe pesë vjeçare si dhe përcaktohen burimet e financimit. Së fundi, parashikohet një plan veprimi për zbatimin e kësaj strategjie, në formë tabele, që përmban objektivat, masat, kohën dhe koston e realizimit.

Kuadri ligjor kombëtar i cili rregullon mbrojtjen dhe menaxhimin e burimeve natyrore përmban një numër të madh ligjesh dhe vendimesh, të cilat u hartuan dhe u miratuan kryesisht pas vitit 2001. Pas miratimit të ligjit nr. 9587, datë 20.07.2006 “Për Mbrojtjen e Biodiversitetit” u përcaktua kuadri bazë për mbrojtjen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të biodiversitetit, bazuar në Konventën e Diversitetit Biologjik (CBD)⁸. Në vitin 2011 u miratuan katër ligje mjedisore, më ndihmën teknike të Bashkimit Evropian dhe në kuadër të programit CARDS 2000- 2006⁹ (shiko tabelën 3). Ligji nr. 10431, datë 9.6.2011 “Për Mbrojtjen e Mjedisit” përcakton parimet, rregullat dhe procedurat për të siguruar mbrojtjen e mjedisit. Ligji nr. 10440, datë 7.7.2011 “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis” synon parandalimin dhe trajtimin e degradimit mjedisor si dhe përcakton direktiva, organet dhe procedurat për vlerësimin e ndikimeve në mjedis. Në vitin 2013 u miratua ligji nr. 91, datë 28.2.2013 lidhur me Studimet Strategjike të Ndikimeve në Mjedis.

Ligji nr. 9048, datë 7.4.2003 “Për Trashëgiminë kulturore” i ndyshuar me ligjin nr. 9592, datë 27.7.2006, ligjin nr. 9882, datë 28.2.2008, ligjin nr. 10137, datë 2009 dhe ligjin nr. 77, datë 2013 përbën kuadrin ligjor bazë që rregullon menaxhimin e trashëgimishë kulturore kombëtare. Identifikon elementët mbrojtës të trashëgimisë kultutore materiale dhe jomateriale, të luajtshme dhe të paluajtshme. Gjithashtu, përcakton detyrat e institacioneve përgjegjëse dhe organeve qëverisëse, si dhe ndëshkimet në rast të shkatërimit të pasurisë kulturore.

Për sa i përket **Strategjisë Sektoriale të Transportit në Shqipëri**, kjo është përcaktuar nga Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës (ish Ministria e Punëve Publike, Transportit dhe Komunikacionit). Deri më tani, kuadri bazë për sektorin e transportit ishte Rishikimi i parë pesë vjeçar i Planit Kombëtar të Transportit në Shqipëri i vitit 2010, i mbajtur dhe i përditësuar çdo vit që atëherë, me objektiva të përgjithshme për të promovuar një sistem dhe infrastrukturë të sigurt, të besueshme, eficiente dhe plotësisht të integruar, duke plotësuar nevojat e udhëtarëve dhe të mallrave, ndërsa bëhej ekologjikisht dhe ekonomikisht e qëndrueshme. Aktualisht “Strategja Përfundimtare dhe Plani i saj i Veprimit” është duke u përpunuuar me fondet dhe asistencën teknike të projektit të Bashkimit Evropian IPA, dhe ndodhet në fazën e fundit të miratimit. Strategja dhe Plani i veprimit do të mbulojë periudhën 2016–2020, me qëllim zhvillimin e mëtejshëm të sistemit kombëtar të transportit dhe përmirësimin e qendrueshmërisë, ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin e transportit ndërkombëtar, në përputhje me Politikat e transportit të Bashkimit Evropian dhe të Strategjisë Kombëtare për Zhvilimin dhe Intergimin 2015- 2020, e cila synon përbushjen e dispozitave të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit, detyrimeve që rrjedhin nga statusi i vendit kandidat për tu futur në BE (për sa i përket politikave të transportit – Kapitulli 14 dhe Sistemit trans- evropian- Kapitulli 21) dhe pjesëmarjen në Iniciativen e Ballkanit Perëndimor që ka përcaktuar së fundi shtrirjen e rrjetit të transportit trans-evropian dhe koridorret kryesore në rajon.

⁸ Konvjeta u paraqit për nënshkrim në 5 Qershor të vitit 1992 në kuadër të Konferencës së Kombeve të Bashkuara për Mjedisin dhe Zhvillimin(Samiti për Tokën në Rio) hyri në fuqi në 29 Dhjetor 1993. Shqipëria ka ratifikuar këtë Konventë në 5 Janar 1994.

⁹ Programi European Cards për periudhën 2000-2006, ka dhënë ndihmë dhe asistencë teknike vendeve të Europës Juglindore që ishin pjesë e procesit të Stabilizim Asociimit me Bashkimin Evropian.

Modernizimi dhe zhvillimi i infrastrukturës së transportit në Shqipëri është një prej prioriteteve kryesore, me synim krijimin e parakushteve për zhvillimin e sektorëve të tjera të ekonomisë, rritjen e aksosit dhe kontributit në mënyrë të konsiderueshme në rritjen e përgjithshme të ekonomisë dhe zhvillimin ekonomik. Shqipëria ka investuar shumë në transport, duke patur parasysh mungesën ose cilësinë e dobët të infrastrukturë bazë, kryesisht në rrugë (97.2% e investimeve totale në periudhën 2010 – 2014) dhe në shtyllën e rrjetit kombëtar, ndërsa me prirjet e përgjithshme në rajonin e Ballkanit Perëndimor për kreditim, vëllime të konsiderueshme janë alokuar nga buxheti i shtetit.

Veçanërisht për zhvillimin e infrastrukturës së transportit, Strategjia Kombëtare për Transportin ka parashikuar si më poshtë:

- Për infrastrukturën rrugore, prioritet strategjik është përfundimi dhe modernizimi i rrjetit rrugor primar dhe sekondar i vendit, duke vendosur lidhjen interurbane dhe ndërkombëtare si dhe sigurinë në rrugë. Megjithë investimet e fundit në rrjetin rrugor lokal dhe rajonal, cilësia e infrastrukturës rrugore është e ulët dhe ka dallime të konsiderueshme rajonale në aspektin e qasjes në tregje dhe shërbime bazë. Rrjeti rrugor në vend është ende i kufizuar si në shtrirje ashtu dhe në cilësi, dhe vuan nga mungesa e mirëmbajtjes, pavarësisht nga investimet e bëra nëpërmjet Fondit Shqiptar të Zhvillimit (FSHZH). Mirëmbajtja dhe performance sipas standardeve të BE-së, si dhe dendësia e rrjetit, duhet të përmirësohet, me anë të një sistemi të menaxhimit të pasurive rrugore dhe zgjerimin e rrjetit rrugor kombëtar me pjesë të rrjetit rural. Në këtë drejtim, kontributi në zbatimin i Bankës Botërore (IBRD) me projektin e Mirëmbajtjes Rrugore dhe Sigurisë (RRSP) deri në vitin 2020 dhe zbatimi i një programi shtesë, bashkë-financuar nga IPA, për mirëmbajtjen e rrugëve kombëtare që nuk janë të mbuluara nga projekti i Mirëmbajtjes Rrugore dhe Sigurisë, por janë konsideruar si prioritet i lartë nga Deklarata e Samitit të Vjenës për Ballkanin Perëndimor (BB 6 Iniciative - Axhenda Lidhshmëria).
- Gjithashtu, rishikimin e klasifikimit funksional të rrjetit rrugor, rritjen e zhvendosjeve të buxheteve vjetore për funksionimin dhe mirëmbajtjen e rrjetit rrugor kombëtar, promovimin e prodhimit dhe koncesioneve të bazuara në performancë (partneritetet publike-private) për operacionet dhe mirëmbajtjen e rrugëve, jo vetëm për rrjetin kombëtar, por edhe për rrjetin rajonal dhe lokal dhe shqyrtimin e mundësisë së përcaktim të një tarife të caktuar të përdoruesve të rrugëve për operacionet dhe mirëmbajtjen e rrjetit rrugor.
- Për më tepër, për të sigruar lidhjen nëpërmjet Europës Juglindore dhe BE-së, strategjia parashikon përmirësimin e infrastrukturës ekzistuese dhe ndërtimin e rrjetit që mungon në Rrjetin Gjithëpërfshirës Trans-European SEE, duke siguruar në të njëjtën kohë lidhjen e këtij rrjeti me pjesën tjeter të rrjetit primar dhe sekondar të vendit. Projekti i Gazësjellësit përfshin sektorin Rreshen- Milot, Korridori 7 që lidh Nishin (Serbi) – Prishtinën (Kosovë) dhe Durrësin, Koridorin Adriatik- Jon (seksioni Thumanë- Kashar/Vorë, Fushë Kruej- Shkodër, dhe bypass-in e Tiranës, Lezhës dhe Tepelenës), rikonstrukcionin e rrugës së lumit të Vlorës dhe fillimin e ndërtimit të rrugës së Arbërit. Përveç këtyre projekteve të cilat janë në një fazë të avancuar maturimi në kuptimin e përgatitjes dhe financimit, ndërtimi i korridorit VIII (Bypass-i i Elbasanit, Korçë- Kapshticë, Elbasan- Qafë Thanë) mbetet prioritet dhe është planifikuar për këtë periudhë, edhe përfundimi i urës dhe tunelit në Kukës-Morinë, në koridorin 7 në drejtim të Prishtinës.
- Për sa i përket infrastrukturës hekurudhore, prioritet është vendosja e vendit në tregun hekurudhor evropian si një lojtar në korridoret e transportit të Evropës Juglindore. Kjo kërkon

përpjekje për rritjen e performancës së hekurudhave dmth, të reduktohet koha e kalimit transit dhe kostot logistike, lehtësimin e kalimeve kufitare duke vendosur kalime të përbashkëta kufitare dhe duke tërhequr investimet e nevojshmë për të lidhur aspektet rregullatore teknike dhe të tjera në përputhje me standartet e BE. Është planifikuar një korridor tërheqës dhe konkurruesh hekurudhor nga Porti i Durrësit në Tiranë (ndërtimi dhe modernizimi i linjës të Terminalit të Transportit Publik të Tiranës dhe të lidhjes munguar me aeroportin e Tiranës), së bashku me rehabilitimin e linjës nga Durrësi deri në Rrogozhine - Elbasan - Pogradec dhe Lin, ndërtimi i linjës Qafë Thanë drejt kufirit me ish-Republikën Jugosllave të Maqedonisë, përgatitjen e rinovimit të linjës Vorë - Hani i Hotit drejt kufirit me Malin e Zi.

- Lidhur me Portet, vazhdimi i zhvillimit dhe modernizimit të infrastrukturës dhe shërbimeve në porte është parashikuar deri në vitin 2020, përmes zbatimit të modernizimit dhe rehabilitimit të planeve investuese në portin e Vlorës, Shëngjinit dhe Sarandës që do të përpunohet deri në vitin 2018. Qëllimi i përgjithshëm është që të rriten ndjeshëm vëllimet e mallrave dhe udhëtarëve.
- Së fundi, për aeroportet, po përpunohet një Master Plani për të gjithë vendin për 20 vitet e ardhshme, me theks të veçantë në zhvillimin dhe ndërtimin e një aeroporti të ri në jug të vendit (po punohet për të filluar në 2019), në mënyrë që të shërbejë si një qendër për fluturimet ndër-evropiane dhe mesdhetare, në zgjerimin e aeroportit të Tiranës pas vitit 2025 dhe modernizimin e aeroportit të Kukësit në periudhën 2018-2019.

Prespektiva e zhvillimit eshtë për një transport multimodal dhe transport i kombinuar, qëllimi është për të integruar planifikimin terminal dhe zhvillimin në planifikim më të gjerë të transportit dhe të përdorimit të tokës, për të përmirësuar qasjen në terminale dhe objektet e terminaleve dhe kapaciteteve operacionale dhe për të drejtuar investimet për të adresuar pengesat, për të siguruar transport efikas të integruar me zinxhirët logistike, kosto të ulët dhe të reduktohet trafiku i mjeteve të rënda, nga portet kryesore shqiptare në vendet fqinje (duke përfshirë ato të izoluara, të Kosovës dhe Ish-Republikën Jugosllave të Maqedonisë) dhe më gjerë, duke kontribuar në këtë mënyrë në zbatimin e zbatimit boshteve të anijeve në rajon. Shqyrtimi i zhvillimit të qendrave të logistikës në Milot dhe Elbasan, duke siguruar akses hekurudhor në Portin e Durrësit do të shqyrtohet në vitin 2017 dhe ndërtimi i tyre është parashikuar për vitin 2019. Investimi në qendrat e rethinat logistikë bi-modale bashkë me korridoret është parashikuar gjithashtu, në përputhje me projektin rajonal të autostradës Durrës-Tiranë "Durana".

Strategjia Kombëtare Sektoriale		Objektivi strategjik /Boshtii Prioritetit										
Strategjia Kombëtare	Objektivi strategjik	Strategjia Kombëtare e Turizmit 2014-2020					Strategjia Kombëtare e Zhvillimit Rural 2014-					Strategjia Kombëtare e Zhvillimit Rural 2014 - 2020
		Mbetjeve	Menaxhimimi e	Programi për	Zhvillimi i	Ndërskektoriale	Budgjeti 2014 - 2020	Strategjia Kombëtare e Turizmit 2014-2020	Zhvillimi i Veprrimit	Strategjia Kombëtare e Biologjise	Ndërskektoriale e saj i Veprrimit	
PPK	1 Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve.	X	0	X	X	X	X	X	X	X	X	Strategjia Kombëtare e Turizmit 2014-2020
	2 Krijimi i Autoritetit Mbikyrrës për trajtimin dhe përdorimin e tokës në rajonin e Gjirokastërës.	0	0	0	X	X	0	0	0	0	0	Strategjia Kombëtare e Zhvillimit Rural 2014 - 2020
	3 Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtuesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastërës.	X	X	X	X	X	0	0	X	X	X	Strategjia Kombëtare e Zhvillimit Rural 2014 - 2020
	4 Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (organizimt të kongreseve rmedisore, kulturore, etj) të cilat janë mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	X	0	X	X	X	X	X	X	X	X	Strategjia Kombëtare e Turizmit 2014-2020
	5 Fuzizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastërës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më gjërë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nra vendbanimet	0	0	X	X	X	0	0	X	X	0	Strategjia Kombëtare e Turizmit 2014-2020

Objektivat strategjik /Boshtii Prioritetit		Strategjia Kombëtare Sektoriale									
		PPK	PPK	PPK	PPK	PPK	PPK	PPK	PPK	PPK	PPK
	periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë.										
6	Forcimi i prodhimit sekondar.	0	0	x	x	x	0	x	0	x	0
	Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, vëçanërisht përfimerët e rini, me qëllim përfshirja lehtësuar financimet fillostarte dhe përshtajjen e tyre strukturore.										
	Objektivi strategjik 4										
8	Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore.	x	0	x	x	x	x	x	x	x	x
9	Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore.	x	x	x	x	x	x	x	0	x	x
10	Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore.	x	0	x	x	x	x	0	x	0	x
11	Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë.	x	0	x	0	x	0	0	x	0	x
	Objektivi strategjik 5										
12	Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfshimit publik (ujesjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe	x	0	0	x	x	0	x	x	x	x

Objektivat strategjik /BoshtiiPrioritetit		Strategjë Kombëtare Sektoriale	
në vendbanimet tjera.	PPK	Planit Kombejtari për Menaxhimin e PjNS-Bregdeti	Strategjia Kombejtare për Zhvillimin Rural 2014 - 2020
13 Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë).	X	0 0 X X	0 0 X X X X X X
14 Ndërlirje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane.	0 0 X X	X X X X X X X X	0 0 X X X X X X
15 Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak.	0 0 X X	0 0 X X X X X X	0 0 0 0 0 0 0 0
16 Qeverisja elektronike (e-government) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike.	X 0 0 X	0 0 0 0 X 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0 0
17 Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut.	X 0 0 X	0 0 0 0 X 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0 0

"lidhet" - X " nuk lidhet " - 0

4. PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE

4.1. Toka

4.1.1. Morfologjia

Sipas studimit Sherbimi Gjeologjik Shqiptar “Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqete Shqipërisë, Qarkui Gjirokastrës” (2014), territori i qarkut të Gjirokastrës shtrihet në një hapësirë më kontraste të mëdha për sa i përket morfologjisë së reliefit. Brenda këtij territori gjenden kodra të buta deri mesatare, male me shpatë të pjerrëta deri të thikta, lugina lumore të formave të ndryshme që nga fusha të gjera deri në kanione. Gjate vlerësimit territori ne qarkut e kemi ndarë në 3 njësi kryesore morfologjike në bazë të pjerrësisë së reliefit:

Njësia morfologjike fushore kryesisht më origjine aluviale zë një pjese të konsiderueshme të territorit. Në ketë njësi kemi konsideruar territorin më pjerrësi 0 deri në 5°. Në luginën e Drinosit aluvionet formojnë një fushë të sheshtë e të gjerë, deri 3-5 km (fushën e Dropullit). Kjo morfologji e sotme e kësaj fushe i dedikohet origjinës së saj lijenore-kënetore. Depozitimet në pjesën qendrore të kësaj fushe përfaqësohen kryesisht nga argjila të errëta deri në gri të kaltër, ndërsa në pjesët anësore kryesisht nga depozitime të trasha zhurore-zhavorrore kryesisht në përbërje karbonatike. Trashësia e depozitimeve kuaternare të pandarë në ketë luginë shkon nga 20-50 m në pjesët anësore kurse në qendër deri në 100-120 m, ndoshta edhe më tepër. Trashësia e këtyre depozitimeve zvogëlohet jo vetëm duke shkuar nga qendra në anët e luginës, por edhe duke shkuar nga jugu në veri të saj. Kjo njësi përmban shumë ndërtime në rang qarku. Po ashtu në të janë ndërtuar rrugët kryesore, autostradat dhe hekurudhat. Në vetvete kjo është njësia më e studiuar dhe më me perspektive për zhvillimin e ndërtimeve në të ardhmen.

Njësia morfologjike kodrinore zhvillohet në mënyre më të kufizuar në qarkun e Gjirokastrës, kryesisht në pjesën veriperën dimore të qarkut, dhe fare pak si pjesë fundore e maleve të lartë.

Njësia morfologjike malore zë pjesën kryesore të territorit të qarkut.

Mali i Picarrit – Buza e Derrit shtrihet midis luginave të Bënçes dhe të Kardhiqit, që në perëndim kalon në fushat karstike të Progonatit dhe të Golemit. Kurritzet e këtyre maleve janë tepër të përpunuara nga karsti sipërfaqësor (hinka, dalina) dhe nëntokësore (puse, shpella). Të njohura këtu janë puset karstike të Lekdushit, Progonatit dhe Golemit. Në malësinë e Kurveleshit krahas formave karstike si ajo e Progonatit, Golemit dhe Nivices në brendësi të të cilëve takohen edhe dalina dhe puse karstike. Përrenj e Gurres së Progonatit, Nivices dhe Dubenishtit kalojnë midis këtyre fushave. Luginat e këtyre përrunjve kanë shtrirje të ngushtë të tipit kanion (të njohura kanionet e Gurres së Progonatit disa qindra metra të thella). Në shpatet e luginave të Kardhiqit, Bëncës etj ka kone depozitimi, rrëzime dhe përrunj gurore, të cilët preken edhe nga rrëshqitjet (shembja e Kaparielit).

Mali i Gjerë në lindje dhe perëndim kufizohet nga luginat e Drinos dhe Kalasës. Relievi i këtij mali është formuar në shkëmbinj karbonatike. Shpati perëndimor kapet nga linja tektonike duke i dhëne strukturës formën e monoklinalit më pjerrësi të madhe nga perëndimi dhe shpatë më të butë nga lindja. të dy shpatet ndërpriten nga përrunj të thatë gurore më shtrat të thellë deri disa metra. Vlerat e copëtimit horizontal janë të vogla ($0.5-1.5 \text{ km/km}^2$), ndërsa energjia e reliefit ka vlera mesatare

deri të larta ($300\text{-}500 \text{ m/km}^2$). Në kurrizin e Malit të Gjerë zhvillohen proceset karstike sipërfaqësore (hinka, dalina) dhe nëntokësore (puse dhe shpella). Theksojmë së shpati lindor është i zhveshur nga bimësia dhe më procese karstike të avancuara, ndërsa ai perëndimor për shkak të prishjes është më i pjerrët dhe karst më pak të zhvilluar. Përrenj malor që zbresin nga shpatet (Sopotit, Terihatit, Lazaratit etj) sjellin rreze shpateve materiale të shumta proluviale. Në bazë konet kanë gjerësi mbi 1km.

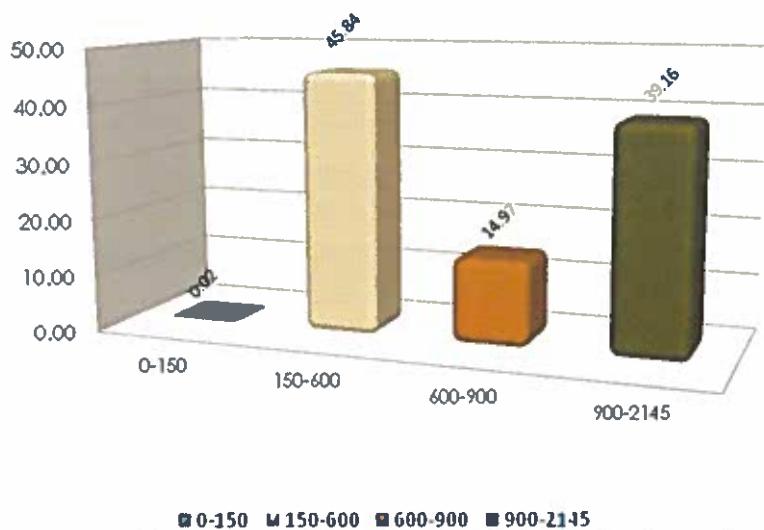
4.1.1.1. Karakteristika gjeomorfologjike – analiza sasiore

Për kuptimin më të mirë të morfologjisë të zonës së studimit dhe nxjerrjen e përfundimeve për sa i përket proceseve gjeomorfologjike, u krye analizë e reliefit me ndihmën e modelit dixhital të reliefit (Digital Elevation Model/D.E.M.). Nga analiza rezultuan të dhëna gjeomorfometrike derivateve, dmth harta e lartësive dhe harta e pjerrësive të zonës së studimit që ndihmon në njohjen e formave të ndryshme gjeologjike dhe në kuptimin e zhvillimit të zonës. Sipas Dikau (1989), klasifikimi i një reliivi të një zone mund të karakterizohet sipas lartësisë që paraqet mbi nivelin e detit (Tabela 4.1.1.1).

Lartësia (m)	Lloji i reliefit	Shtrirja (km^2)	% Sipërfaqja
0-150	Fushor	0,11	0,02
150 – 600	Kodrinor	219,89	45,84
600 – 900	Gjysmëmalor	71,82	14,97
>900	Malor	187,86	39,16

Tabela 4.1.1.1.1: Klasifikimi i reliefit (sipas Dikau, 1989) i zonës së studimit.

Sic duket në histogram (Skema 4.1.1.1.1) dhe në hartën e lartësive (Figura 4.1.1.1.1) në përputhje me klasifikimin sipas Dikau rreth 45,84% e reliefit të zonës karakterizohet si kodrinor, rreth 39,16% karakterizohet si malor, rreth 14,97% si gjysëm malor dhe rreth 0,02% karakterizohet si fushor. Një parametër të rëndësishëm për analizën e mëtejshme të reliefit të një zone, rëndësishme përbën pjerrësia e tij. Në bazë të saj mund të nxirren përfundime në lidhje me shkallën e erozionit që kryhet në një zonë.

Skema 4.1.1.1.1: Histograma e lartësive të Bashkisë Gjirokastër (sipas Dikau, 1989)

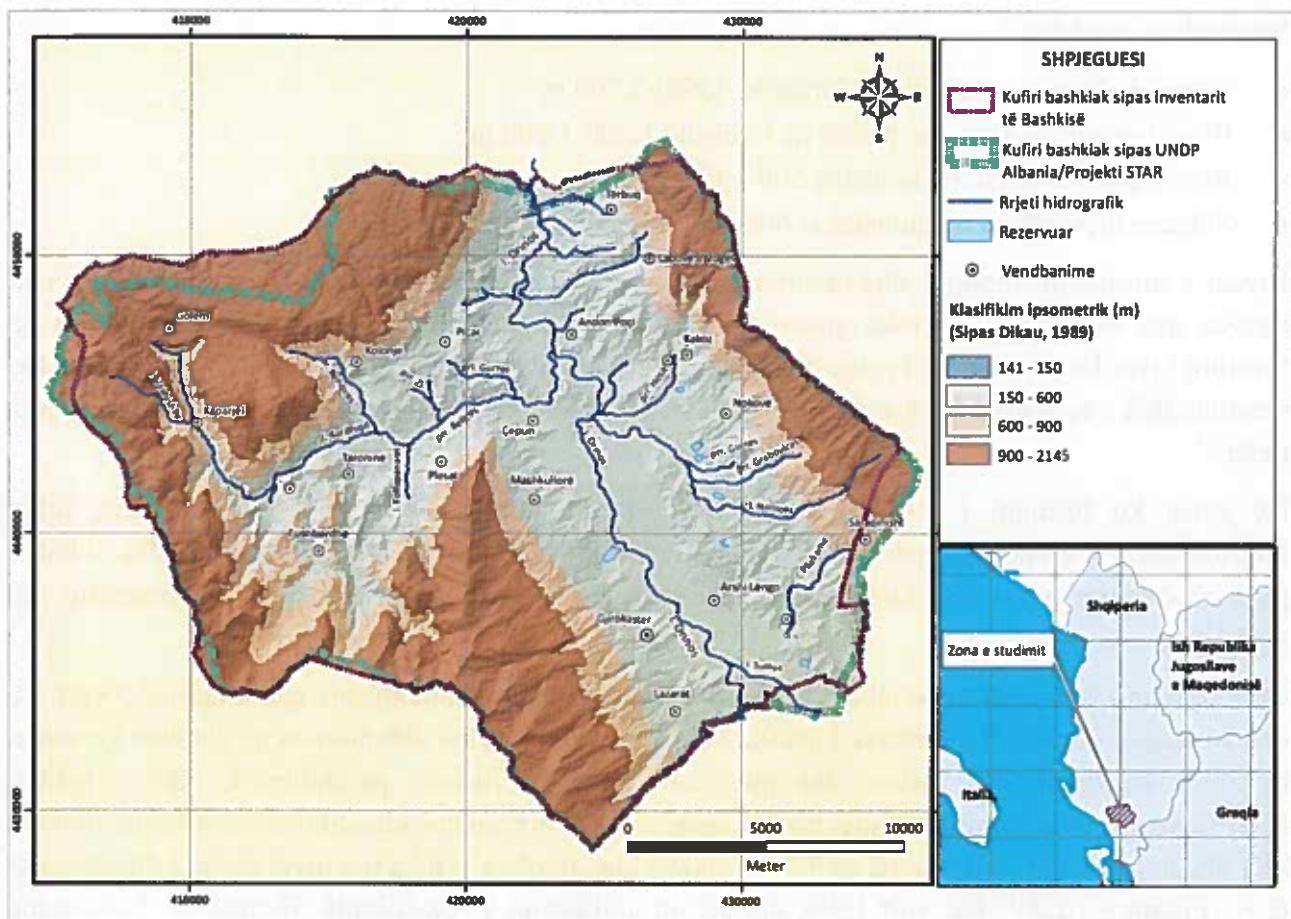

Figura 4.1.1.1.1: Klasifikimi i lartësisë në Bashkinë Gjirokastër, sipas DIKAU, 1989.

4.1.2. Karakteristikat e tokës

Gjatë tridhjetë viteve të fundit, në Shqipëri është mbledhur një përvojë e çmuar sa i përket sondazhit të tokave dhe aplikimeve të tij. Fillimisht, ishte Departamenti i Shkencave të Tokës i Universitetit Bujqësor të Tiranës ai që ndërmori disa aktivitete në lidhje me tokat dhe më pas Instituti i Studimit të Tokës (IST) i Tiranës, i krijuar në vitin 1971, i cili drejtoi të gjitha veprimtaritë që lidheshin me të. Ky i fundit është nën varësinë e Ministrisë së Bujqësisë dhe Ushqimit dhe është i vetmi institucion në vend i specializuar në shkencën e tokës.¹⁰

Klasifikimi i tokës në Shqipëri nga viti 1950 deri më 1990-ën bazohej tek lartësia, kushtet klimatike dhe bimësia natyrore, përshtatur nga Klasifikimi rus i Tokave. Harta e parë e tokave me shkallën 1:200,000 doli në vitin 1958 (Figura 4.1.2.1). Nga viti 1970 deri më 1990-ën, për cdo kooperativë bujqësore, fermë shtetërore apo rrëth, përgatiteshin harta të detajuara të tokave në shkallën 1:10,000 dhe 1:50,000. Këto sondazhe toke pëndoreshin për planifikimin e praktikave dhe teknologjive bujqësore. Sipas Sistemit Kombëtar të Klasifikimit të Tokave (SKKT), tokat ndahen në katër breza bazuar tek ndryshimet klimatike, bimësia natyrore, lartësia, pjerrësia, faktorët e formimit të dheut dhe tek karakteristikat e tyre fizike dhe kimike.¹¹

¹⁰ Zdruli & Lushaj, 2001

¹¹ Zdruli & Lushaj, "Overview of soil information and soil protection in Albania" (ppt)

Shpërndarja e tokave¹²

- Brezi i kullotave subalpine në lartësinë 1,600-2,700 m
- Brezi i pyjeve të ahut dhe pishës në lartësinë 1,000-1,600 m
- Brezi i pyjeve të lisit në lartësinë 600-1,000 m
- Shkurre mesdhetare në lartësinë 0-600 m

Brezat e mësipërm tregojnë shpërndarjen tokave, e cila ndjek një rregull vijues mbizotëruar nga lartësia dhe bimësia. Këto toka quhen toka zonale. Karakteristikat e tyre lidhen me faktin që formimi i tyre ka ndodhur në kushte biologjike, gjeologjike, topografike dhe klimatike specifike dhe vendndodhja e tyre përcaktohet mirë sipas lartësisë. Tokat e njërit brez nuk gjenden në asnje brez tjetër.¹³

Në zonat ku formimi i tokës nuk lidhet thjesht me bimësinë natyrore dhe lartësinë, tokat konsiderohen azonale dhe përfshijnë tokat me origjinë aluviale, shtufore, kripore dhe tokat e pazhvilluara ose primitive. Ato mund të gjenden në të gjithë brezat e tokave të përmendur më sipër¹⁴.

Deri në vitin 1990, pjelloria e tokës monitorohej në të gjitha tokat bujqësore çdo 4 deri në 5 vjet. Të dhënët tregojnë se 44.6% e tokave klasifikohen si toka me nivel të ulët humusi që gjenden kryesisht në zonat kodrinore dhe malore dhe pjesërisht në zonat fushore perëndimore. 78% e tokave klasifikohen si toka me nivel të ulët dhe mesatar të N. 75% e tokave klasifikohen si toka me nivel të ulët dhe mesatar të P. Më shumë se 90% e tokave klasifikohen si toka me nivel të lartë dhe mesatar të K (Figura 4.1.2.2)¹⁵. Pas vitit 1990, me qëllim unifikimin e Klasifikimit Shqiptar të Tokave me Sistemin Ndërkombëtar, Instituti i Studimit të Tokave (IST) i Shqipërisë në bashkëpunim me Byronë Evropiane të Tokave zhvilloi hartën pedologjike në shkallën 1:1 milion.¹⁶

Bashkëpunimi i IST-së me Institutin Mesdhetar të Agronomisë (IMA) në Bari realizoi një studim dhe përgatiti hartën pedologjike në shkallën 1:250,000 për të gjithë sipërfaqen (figura 4.1.2.3) dhe një hartë në shkallën 1:50,000 për zonën bregdetare.¹⁷

Shumica e tokave shqiptare klasifikohen si toka *cambisols*, *luvisols*, *regosols*, *leptosols*, *phaeozems*) në zonat bregdetare perëndimore si *fluvisols* (figura 4.1.2.4).¹⁸

Një klasifikim territorial tjetër i tokës Shqiptare u krye në bazë të cilësisë së saj. Tokat e shkrifta përfshijnë një përqindje prej 50% të gjithë tokës, tokat argjilore përfshijnë një përqindje prej 30% dhe tokat ranore përfshijnë 20% (figura 4.1.2.5).

Për sa ka të bëjë me thellësitë e tyre, tokat në territorin shqiptar dallohen në (figura 4.1.2.6):

- Toka të thella që dominojnë në zonat fushore bregdetare.
- Toka sipërfaqësore që dominojnë në zonat kodrinore dhe malore.

¹² Zdruli & Lushaj, 2001.

¹³ Zdruli & Lushaj, 2001.

¹⁴ Zdruli & Lushaj, 2001.

¹⁵ Zdruli & Lushaj, "Overview of soil information and soil protection in Albania" (ppt).

¹⁶ Zdruli & Lushaj, "Overview of soil information and soil protection in Albania" (ppt).

¹⁷ Zdruli & Lushaj, "Overview of soil information and soil protection in Albania" (ppt).

¹⁸ Zdruli & Lushaj, "Overview of soil information and soil protection in Albania" (ppt).

HARTA E TOKAVE TË SHQIPËRISË VITI 1958

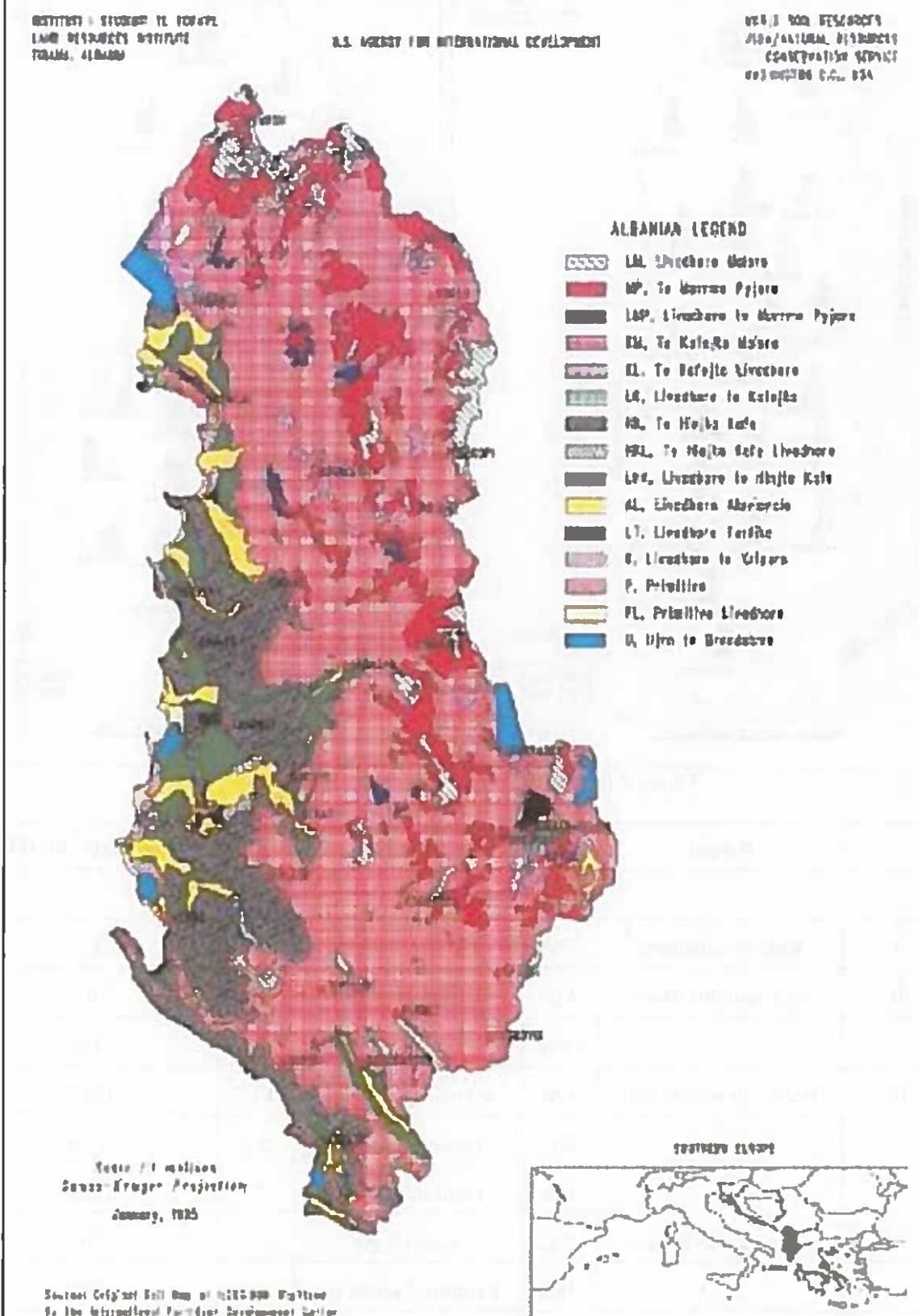

Figura 4.1.2.1: Harta e parë e tokave të Shqipërisë e vitit 1958 (burimi: Burimet e Tokës dhe Dherave të Shqipërisë: problemet aktuale dhe tendencat në të ardhmen, (Burimi: Zdruli & Lusha., "Overvieë of soil information and soil protection in Albania" (ppt)).

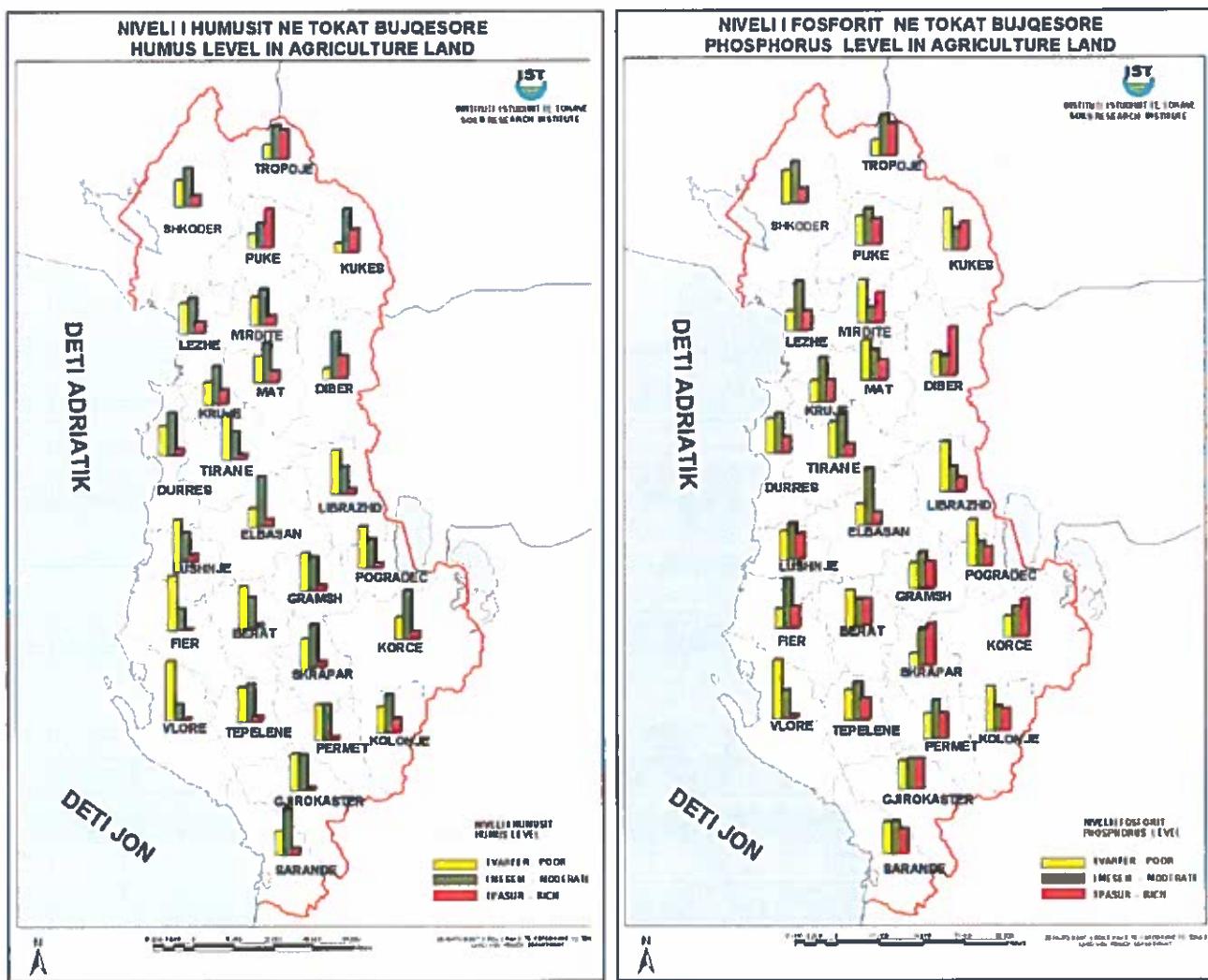

Figura 4.1.2.2:Niveli i dhe fosforit në tokën bujqësore¹⁹

	Brezat	Lloji	Shpjegimi	%	Sipërsaqja ³ në 1000
Tokat zonale					
I	Kullota subalpine	LM	Lëndina malore	0.5	3.2
II	Pyje ahu dhe pishe	MP	Pyje malore të errëta	3.0	20.2
		LMP	Pyje lëndina të errëta	0.6	3.4
III	Brezi i pyjeve të lisit	KM	Kanellë mashkull	17.7	121.3
		KL	Lëndinë kanellë	5.4	37.0
		LK	Lëndinë kanellë	7.5	51.3
IV	Shkurre mesdhetare	HK	Kanellë gri	25.7	176.2
		HKL	Lëndina kanellë gri	6.4	50.7
		LHK	Lëndina kanellë gri	18.5	127.1

¹⁹ Burimi: "Burimet e tokave dhe dherave të Shqipërisë: problemet aktuale dhe tendencat në të ardhmen", Lushaj, Zdruli, 2007.

Toka azonale					
	Aluviale	AL	Toka me origjinë fluviatile	11.8	80.9
	Kripore shtufore	LT	Toka moçalore	1.4	10.0
		LKr	Toka me origjinë solonchak, solonetz	1.4	9.7
	Toka malore primitive	PM	Toka të pazhvilluara	0.1	0.4
	Plazhe ranore	PL	Toka të pazhvilluara		0.2
TOTALI				100.0	691.6

Tabela 4.1.2.1 Tabelë e përgjithësuar e tokave shqiptare dhe sipërfaqeve të tyre në raport me totalin e tokës bujqësore në vend²⁰

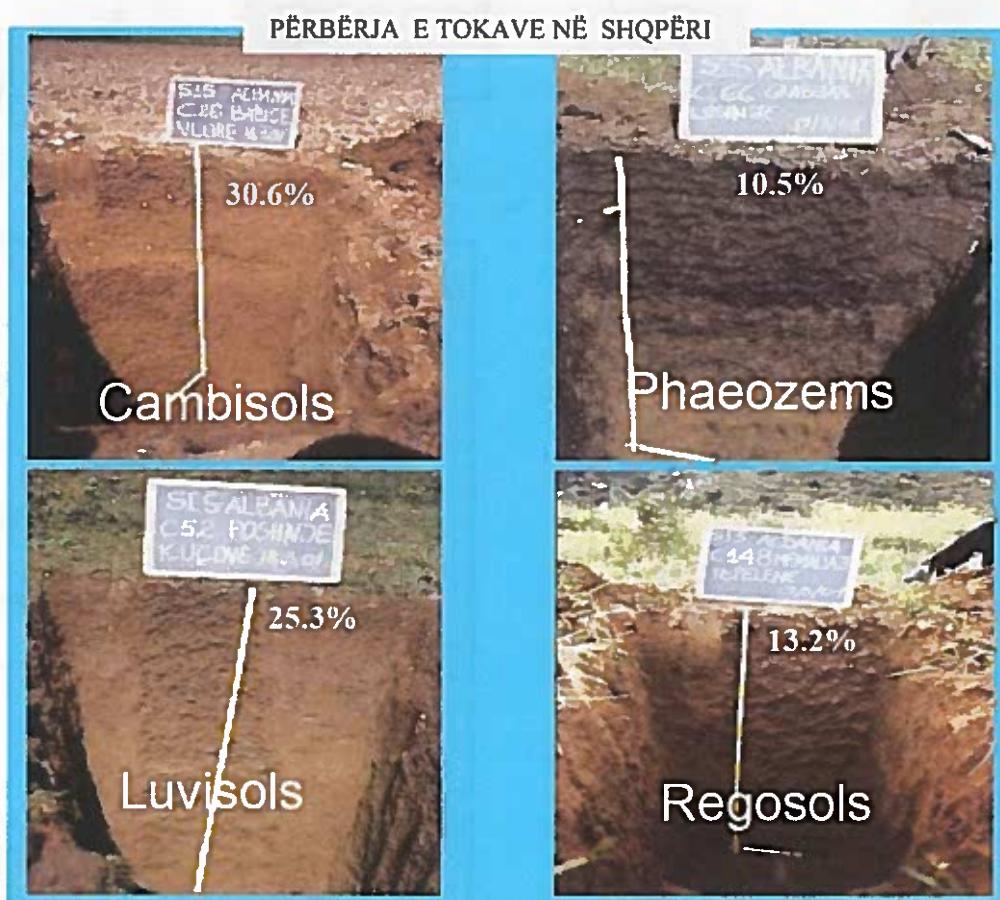

Figura 4.1.2.4 Pedologja e tokave të Shqipërisë²¹

Ka disa faktorë që kontribuojnë në përshtypjen e erozionit të tokës, të cilët përfshijnë faktorët natyrorë (d.m.th. periodiciteti jo i rregullt i reshjeve, tokat e cekëta, pjerrësia e madhe, brishtësia e materialit të tokës) dhe faktorët njerëzorë si braktisja e tokave të pjerrëta, shpyllëzimi, kullotja pa kriter dhe keqpërdorimi apo keqmenaxhimi.

²⁰ Burimi: Zdruli & Lushaj, 2001

²¹ Burimi: "Përbledhje e Informacionit të Tokave dhe Mbrojtjes së Tokave në Shqipëri", Lushaj & Zdruli (ppt).

Figura 4.1.2.3: Pedologjia e tokave të Shqipërisë²²

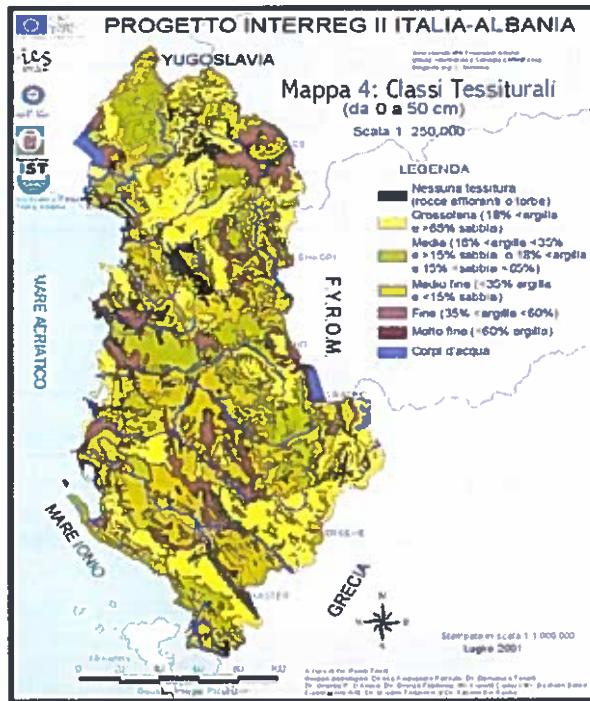

Figura 4.1.2.5: Shpërndarja e strukturës së tokave të Shqipërisë

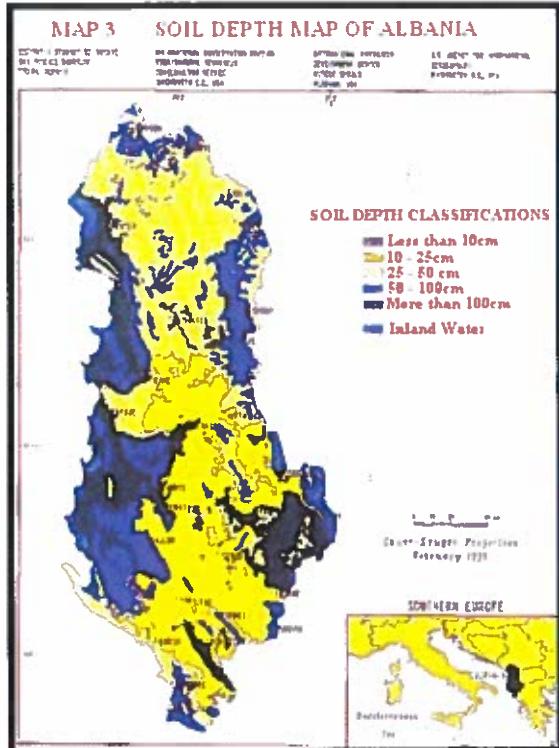

Figura 4.1.2.6: Harta e thellësisë së tokave e Shqipërisë²³

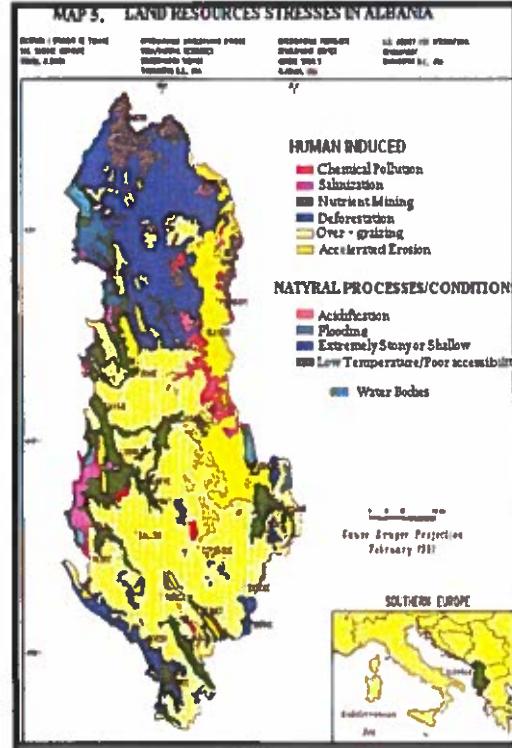

Figura 4.1.2.7: Burimet e streseve të tokave në Shqipëri²⁴

²² Burimi: "Përbledhje e Informacionit të Tokave dhe Mbrojtjes së Tokave në Shqipëri", Lushaj S. & Zdruli P.,(ppt).

²³ Burimi: "Përbledhje e Informacionit mbi Tokat dhe Mbrojtjes së Tokave në Shqipëri", Lushaj S. & Zdruli P.,(ppt).

²⁴ Burimi: "Përbledhje e Informacionit mbi Tokat dhe Mbrojtjes së Tokave në Shqipëri", Lushaj S. & Zdruli P.,(ppt).

Një formë tjetër degradimi janë edhe rrëshqitjet e tokave, të cilat gjenden në shumë zona në vend, duke ulur ndjeshëm jo vetëm qëndrueshmërinë e bujqësisë, por edhe sigurinë afatgjatë të strehimit rural. (Zdruli & Lushaj, 2001). Në figurën 4.1.2.7 duken llojet e presionit që ekzistojnë në tokat e Shqipërisë.

Në figurën 4.1.2.8 paraqiten metalet e rënda në tokën bujqësore sipas rrëtheve– bashkive. Tokat e Gjirokastrës janë të ngarkuara me Nikel (Ni) Kobalt (Co) Krom (Cr) dhe Plumb (Pb).

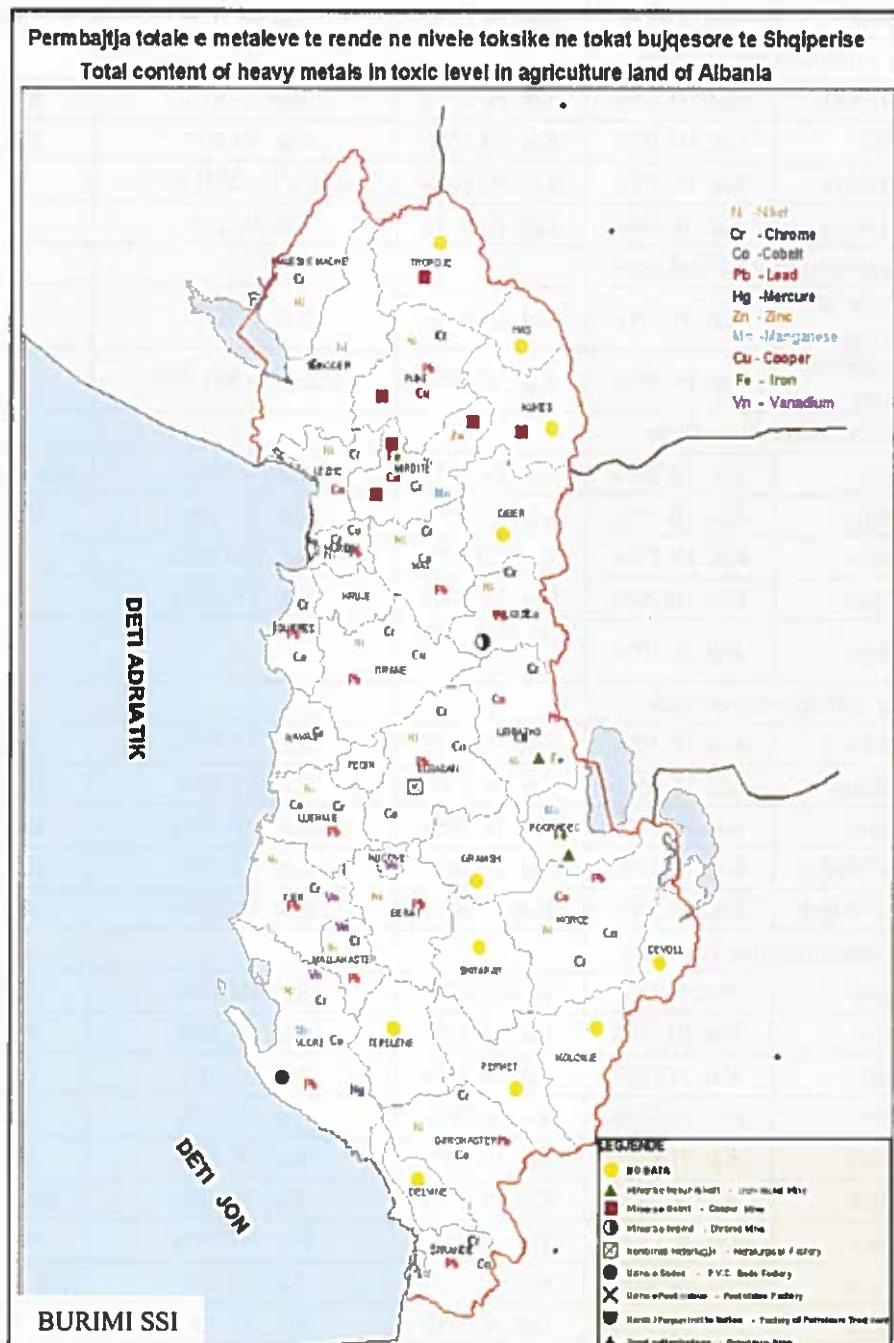

Figura 4.1.2.8 Përbajtja totale e metaleve të rënda në nivel toksik në tokën bujqësore të Shqipërisë²⁵

Sipas një studimi të vlerësimittë tokës fizike, i cili përfundoi në fund të viteve 1990, toka bujqësore ndahej në dhjetë kategori sipas nivelit të përshtatshmërisë së tyre. Kategoria e parë ishte më e mira,

²⁵ Burimi: "Përbledhje e Informacionit mbi Tokat dhe Mbrotjes së Tokave në Shqipëri", Lushaj & Zdruli (ppt).

kurse e dhjeta më e keqja. Si rregull, nga perëndimi në lindje, cilësia e tokës ulet për shkak të klimës më të ashpër dhe rritjes së pjerrësisë dhe lartësisë²⁶.

Sipas dokumentit me numër prot. 64/1/25-2-2016 të Republikës së Shqipërisë Këshilli i Qarkut Gjirokastër të DAMT, fertiliteti i tokës bujqësore në Bashkinë Gjirokastër renditet në bazë të klasifikimit të mësipërm siç duket në tabelën 4.1.2.2.

Njësia Administrative Lazarat					
1	Lazarat	Kat.II 15%	Kat.III 25%	Kat.IV 30%	Kat.V 30%
Njësia Administrative Lazarat					
1	Asim Zeneli	Kat. III 30%	Kat. IV 20%	Kat. V 20%	Kat. VII 30%
2	Krine	Kat. III 10%	Kat. III 20%	Kat. VI 30%	Kat. VII 40%
3	Saraqinishte	Kat. IV 20%	Kat. VI 30%	Kat. VII - VIII 50%	
4	Arshi Lengo	Kat. II 40%	Kat. III 40%	Kat. IV 20%	
Njësia Administrative Gjirokastër					
1	Gjirokastër ish Perimore	Kat. II 35%	Kat. III 40%	Kat. IV 25%	
2	Gjirokastër ish Frutore	Kat. IV 40%	Kat. V 40%	Kat. VI - VII 20%	
Njësia Administrative Picar					
1	Picar	Kat. III 20%	Kat. IV 30%	Kat. V 20%	Kat. VII - VIII 30%
2	Kolonje	Kat. III 20%	Kat. IV 30%	Kat. VI 30%	Kat. VIII 20%
3	Golem	Kat. IV 25%	Kat. VII 35%	Kat. VIII 40%	
4	Shteppez	Kat. III 20%	Kat. IV 30%	Kat. VII 50%	
5	Kaparjel	Kat. V 30%	Kat. VII - VIII 70%		
Njësia Administrative Odrie					
1	Andon Poci	Kat. III 30%	Kat. IV 20%	Kat. VI 30%	Kat. VII 20%
2	Hundekuq	Kat. III 25%	Kat. IV 25%	Kat. VI 40%	Kat. VIII 10%
3	Terbuq	Kat. III 10%	Kat. IV 20%	Kat. VII 30%	Kat. VIII 40%
4	Labove e Madhe	Kat. III 10%	Kat. IV 30%	Kat. VI 30%	Kat. VIII 30%
5	Labove e Vogel	Kat. III 10%	Kat. V 30%	Kat. VI 30%	Kat. VII 30%
Njësia Administrative Lunxheri					
1	Valare	Kat. I 10%	Kat. II 50%	Kat. III 30%	Kat. IV 10%
2	Karjan	Kat. III 30%	Kat. V 20%	Kat. VI 20%	Kat. VII 30%
3	Gjati	Kat. II 20%	Kat. IV 30%	Kat. V 30%	Kat. VII 20%
4	Erind	Kat. III 20%	Kat. V 30%	Kat. VI 20%	Kat. VII 30%
5	Nokove	Kat. II 15%	Kat. III 25%	Kat. IV 25%	Kat. VII 35%
6	Mingul	Kat. II 10%	Kat. IV 30%	Kat. V 30%	Kat. VI - VII 30%
7	Kellez	Kat. III 20%	Kat. V 30%	Kat. VI 30%	Kat. VII 20%
8	Dhoksat	Kat. III 25%	Kat. IV 20%	Kat. V 30%	Kat. VII - VIII 25%
9	Qestorat	Kat. IV 30%	Kat. V 20%	Kat. VI 20%	Kat. VII - VIII 30%
10	Kakoz	Kat. III 30%	Kat. V 25%	Kat. VI 20%	Kat. VII - VIII 25%
Njësia Administrative Cepo					

²⁶ Kaleshi et al., 1992, nga "Burimet e tokave dhe dherave të Shqipërisë: probleme aktuale dhe tendenca në të ardhmen", Lushaj & Zdruli, 2007.

1	Mashkullore	Kat. V 30%	Kat. VI 40%	Kat. VII 30%	
2	Cepune	Kat. IV 20%	Kat. III 20%	Kat. V 40%	Kat. VI 20%
3	Palokastra	Kat. IV 30%	Kat. III 20%	Kat. VI 20%	Kat. VII 30%
4	Koder	Kat. III 30%	Kat. V 30%	Kat. VI 40%	
5	Plesat	Kat. III 30%	Kat. IV 20%	Kat. VI - VII 50%	
6	Prongji	Kat. III 20%	Kat. IV 40%	Kat. VI - VII - VIII 40%	
7	Kardhiq	Kat. III 25%	Kat. V 35%	Kat. VII - VIII 40%	
8	Taronine	Kat. III 10%	Kat. VI 40%	Kat. VII - VIII 50%	
9	Fushe-Bardhe	Kat. IV 20%	Kat. V 20%	Kat. VIII 60%	
10	Zhulat	Kat. III 10%	Kat. IV 20%	Kat. VI - VII - VIII 70%	
11	Humelice	Kat. II 20%	Kat. III 30%	Kat. IV 30%	Kat. VII - VIII 20%

Tabela 4.1.2.2: Klasifikimi i tokës bujqësore në bazë të VKM nr 703 datë 1995/12/18 dhe Direktiva eMinistrisë së Bujqësisë dhetë Ushqimit nr 1, datë 1995/12/29²⁷

4.1.3. Gjeologjia

4.1.3.1. Hyrje

Shqipëria ndodhet në kufirin e jashtëm të Detit Adriatik, midis Dinarideve në veri (Mali i Zi, etj.) dhe Helenideve në jug (Greqi). (Fig. 4.1.3.1.1).

Gjeotektonikisht, Shqipëria është pjesë e zinxhirit Peri-Adriatik të sistemit orogenik Alpin. Ky sistem përfshin Albanidet-Dinaridet-Helenidet dhe Apeninet, që janë produkt i subduksionit të tyre dhe historisë së kolizionit dhe aktualisht janë të ndara nga kepi Puglia- Adriatik (Fig. 4.1.3.1.2).

Lëvizjet përkatëse të nënplakës Adriatiko-Apuliane, ndërmjet, pllakave Europiane Aziatike dhe Afrikane gjatë periudhës kohore nga Mesozoi në Terciare, kanë kontrolluar kryesisht evolucionin tektonik të Albanideve. Gjatë periudhës Jurasike dhe pjesës më të madhe të asaj Kretake nënplaka Adriatiko-Apuliane lëvizi në drejtim të lindjes dhe verilindjes, në lidhje me Euroazinë. Në këtë kohë u prek kryesisht nga tektonikat zgjatuese duke formuar kështu një seri kreshtash paralele dhe hullish. Për shkak të mjediseve të ndryshme depozituese, këto ndryshime të strukturave horst dhe graben formuan një seri zonash tektonike me alternim litofacie të thella e të cekëta marine. Si rezultat i një lëvizjeje të mëtejshme të nënplakës Adriatik-Puglia drejt JL gjatë Kretakut të Vonë, stili tektonik ndryshoi nga zgjatues në shtypje. Gjatë periudhës Neogenike lëvizja drejt veriut e Pllakës Afrikane, përmirësoi shtypjen, duke çuar në një palosje të shkallës së lartë dhe shtyrje në drejtim JP në Shqipëri dhe VP të Greqisë²⁸.

Palosjet, shtyrjet dhe napet janë struktura tipike që shënojnë tkurrje në brezat orogenikë që rrrethojnë kepin Puglia-Adriatik. Për shkak të mbishtyrjes së vazhdueshme dhe të paparashikueshme nga lindja në perëndim ka disa shtresa tektonike, amplitudat e të cilave janë reduktuar dhe ato lëvizin për nga perëndimi (Velaj, 2015).

²⁷ Burimi: dokumenti me numër prot. 64/1/25-2-2016 të Republikës së Shqiperisë Keshilli i Qarkut Gjirokastër Damt.

²⁸<http://aea-al.org/ep-content/uploads/2014/07/Geological-Overview-Albania.pdf>.

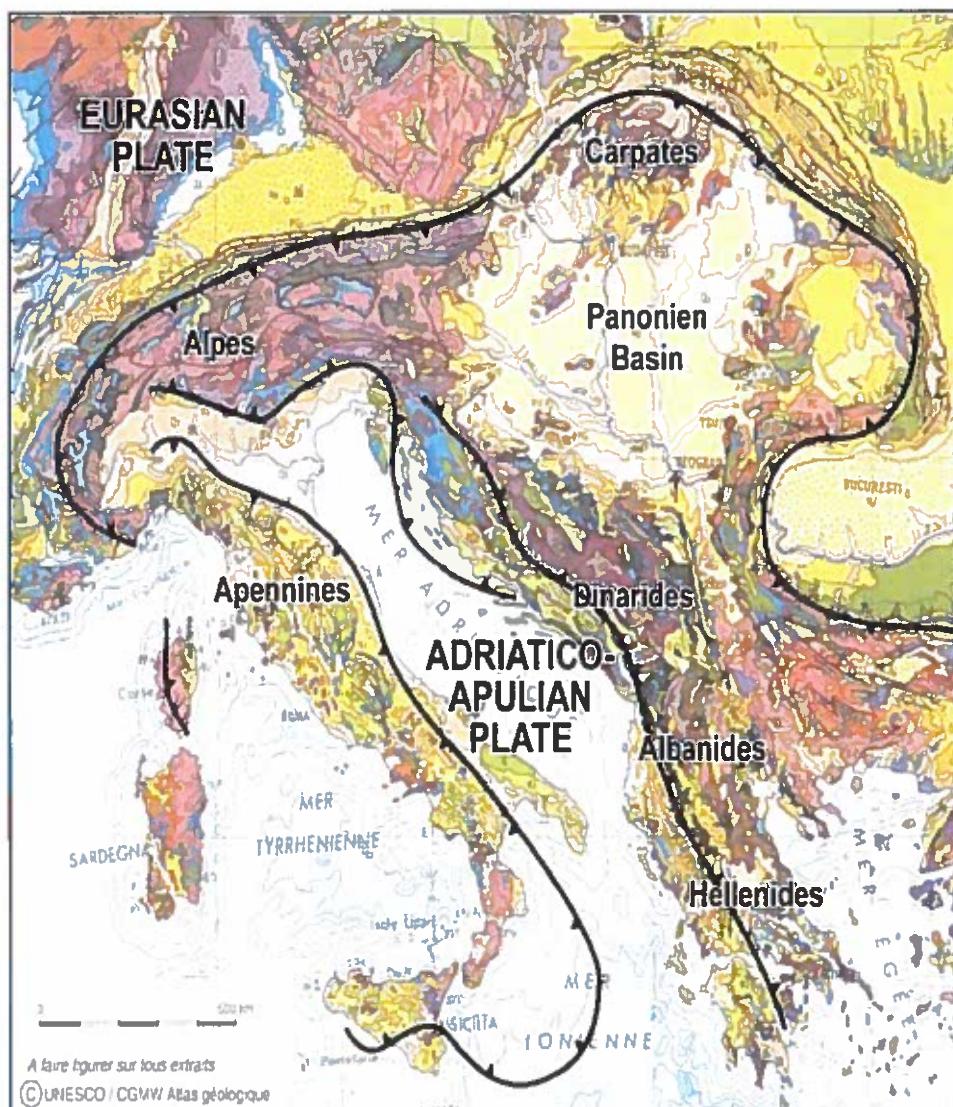
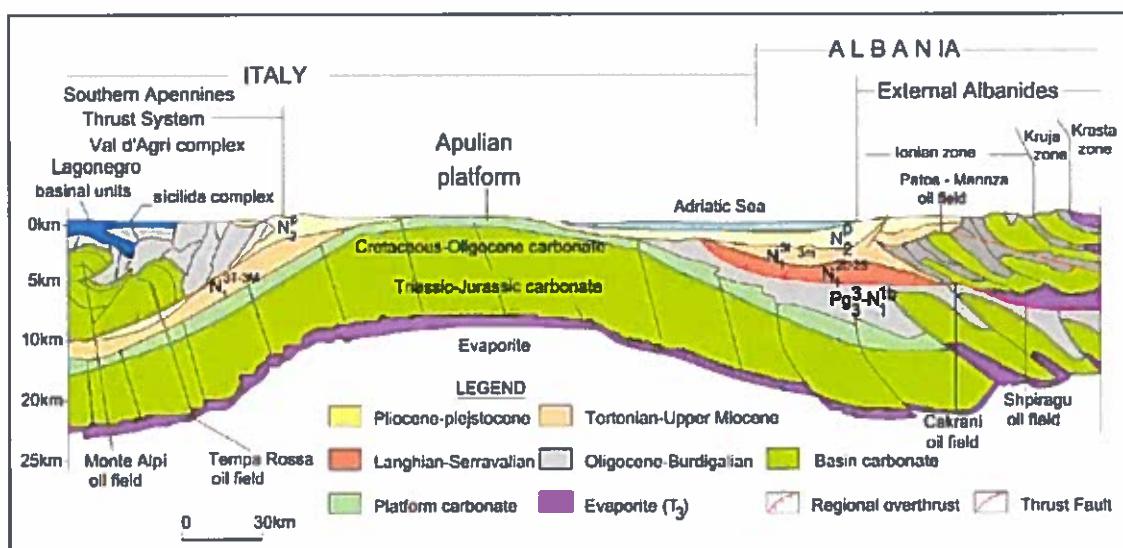

Figura 4.1.3.1.1: Posicion rajonal Shqipërise²⁹

²⁹ Burimi: <http://aea-al.org/wp-content/uploads/2014/07/Geological-Overview-Albania.pdf>

Figura 4.1.3.1.2: Profili rajonal në zonën e Adriatikut (Shqipëria dhe Italia) (Burimi: Velaj, 2015)

4.1.3.2. Gjeologjia rajonale

Sipas Velaj (2015) gjeologjikisht, mund të dallohen tre njësi të mëdha gjeologjike (Fig. 4.1.3.2.1) në Albanide: (i) në kstin autokton Puglia-Adriatik, (ii) orogeni i Albanideve që ndahet në Albanidet e jashtme, të zhvilluara në Shqipërinë perëndimore nga njëra anë dhe Albanidet e brendshme të Shqipërisë lindore nga ana tjetër, dhe (iii) depresioni Periadriatik.

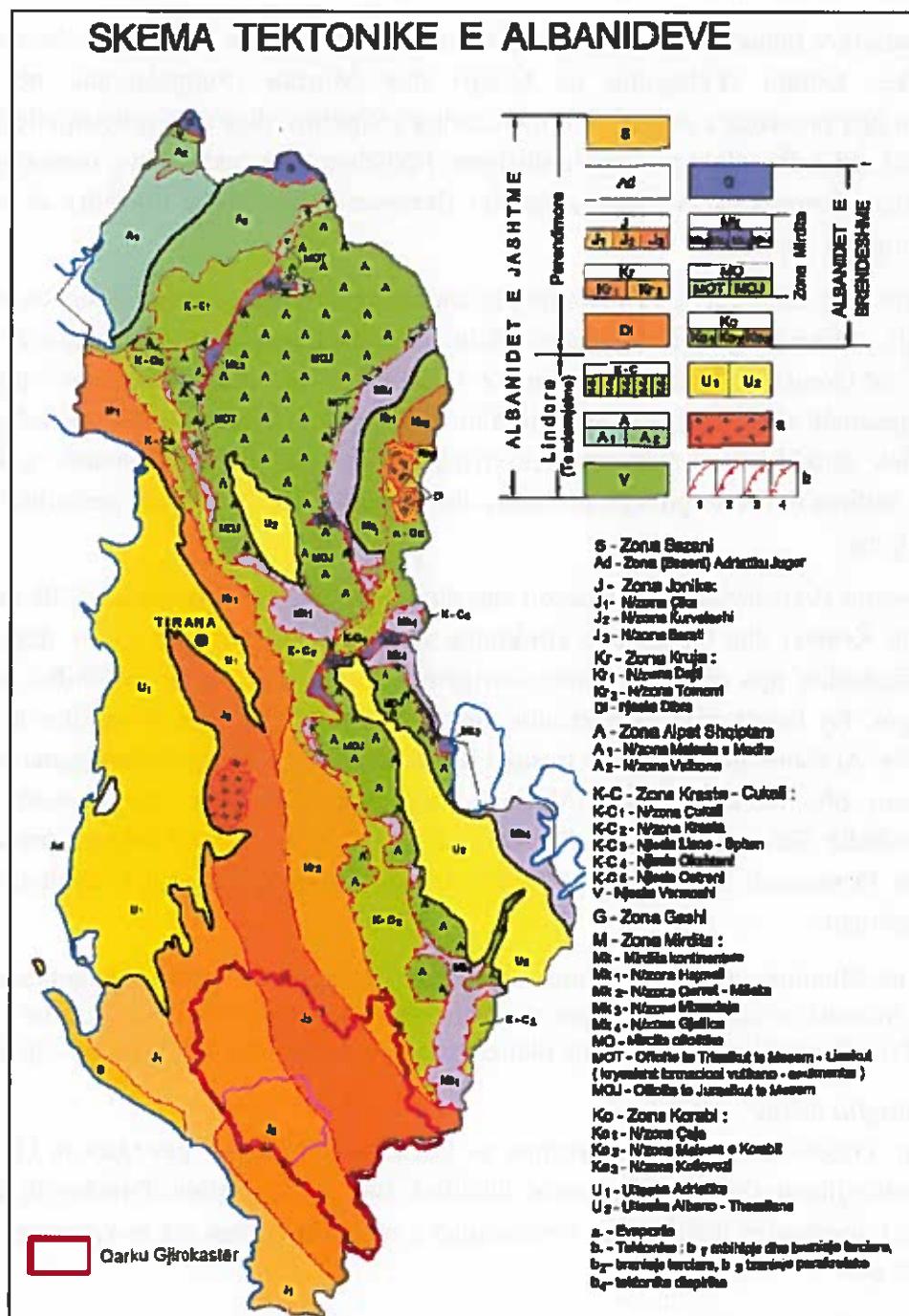

Figura 4.1.3.2.1: Harta skematike e njësive tektonike në Shqipëri.³⁰

Kepi autokton Puglia-Adriatik (zona e Sazanit në Shqipëri) shtrihet në detin Adriatik dhe Jon dhe pjesërisht në breg (Itali, Shqipëri dhe Greqi), kryesisht në depresionin Peri-Adriatik dhe Basenin e Adriatikut Jugor. Kjo është një njësi autoktone, pjesërisht e palosur dhe lëviz drejt lindjes nën ndikimin e Orogjenit. Zona e Sazanit karakterizohet nga facie karbonate me pjerrësi deri në platformë, me sekuencia trasha të biokalkareniteve të Kretakut që përbajnjë shtresa të dendura te moluskeve rudimentarë. Puset kanë arritur në nivel lokal Dolomitet Jurasike dhe Triasike. Depozitat Burdigaliane klastike jo konforme dëshmojnë për një fundosje relativisht të vonët në formë përkuljeje për zonën e Sazanit.

Orogeni i Albanideve ndahet në dy pjesë. Në pjesën e parë përfshihen *Albanidet e brendshme* me dy zona tektonike: Korabi (Pelagonia në Greqi) dhe Mirdita (Subpelagonia në Greqi), që karakterizohen nga prezenca e magmatizmit (Jurasiku i Sipërm), disa faza mbështjellëse (Jurasiku i Sipërm, Eoceni, etj.) dhe aloktoni e përgjithshme. Përbëhen prej sekuencave metamorfike mbi të cilat janë formuar Basenet terciare post-orogenike (Basenet e Korçës dhe Burrelit), që ndjekin fazën kryesore të Orogenit Alpin.

Në fazën e dytë janë *Albanidet e jashtme* që përfshijnë zonat e mëposhtme tektonike: zona Joniane (Joni në Greqi), zona e Krujës (Dalmacia në Malin e Zi dhe Gavrovo në Greqi) dhe zona e Krastë-Cukalit (Pindi në Greqi dhe Budva në Malin e Zi). Ka një lëvizje të gjitha zonave tektonike drejt perëndimit, pjesërisht duke maskuar njëra-tjetrën. *Albanidet e jashtme* të Shqipërisë perëndimore bëjnë pjesë tek zinxhiri Peri-Adriatik. Ato rrjedhin nga shtypja e sekuencës sedimentare të depozituar në kufirin lindor të pllakës së Pulias dhe zhvendosjes së saj drejt perëndimit gjatë fazës Orogenike Alpine.

Së terti, *depresioni Peri-Adriatik* përfaqëson basenin midis brezit të kodrinave të Albanideve (zonat Joniane dhe të Krujës) dhe sistemit të strukturës së Apeneve (Itali). I gjithë depozitimi post-karbonat përfaqësohet nga një sedimentim terrigjen, i cili nga ana e tij përfshihet në Basenin e Adriatikut Jugor. Ky basen mbivendoset mbi zonën Joniane në juglindje të saj dhe në perëndim të zonës së Krujës. Ai është një sediment i trashë i mbushur me njësi të trasha terrigjene sin-fleksurale (Flish oligocen) dhe sin-kinematike (Mollasa neogjene) i mbuluar nga depozita kuaternare. Depozitat rërë-baltë Seravaliane (N_1^2s) dhe Tortoniane (N_1^2t) zgjaten në mënyrë transgresive mbi njësitë e vjetra. Depresioni mollasik Peri-Adriatik konsiston në një numër të konsiderueshëm mega-sekuencash rërë-baltë.

Stili tektonik në Albanide i përfaqësuar nga nënheqja e strukturës së hollë kontinentale në kufijtë e pllakës Pulia-Adriatik rezultoi në një masë të madhe shkurtimi horizontal nga formimi i kodrinave. Evaporitet e Triasikut të Sipërm formojnë planet kryesore rrëshqitëse të lëvizjes së sipërme.

4.1.3.3. Gjeologjia lokale

Sipas studimit ‘Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet ne Qarqet e Shqiperise’ per Qarkun Gjirokastër dhe me harten Gjeologjike te Qarkut Gjirokastër, shkalla 1:100,000 te Institutit Gjeologjik te Shqiperise, ne Bashkine e Gjirokastres lokalizohen formacionet e mëposhtme nga me te vjetrit tek me te rinjte (Figura 4.1.3.3.6).

Formacioni halogen

³⁰Burimi: Harta Gjeologjike Qarku Berat, Shkalla 1:100.000, e modifikuar nga autorë

Në këtë hartë ky formacion është shënuar me moshë Trias-T. Mosha e depozitimeve halogjenë, nga studimet paleontologjike, pranohet si e **Triasit të poshtëm e të mesëm T₁ – T₂** dhe kudo që dalin kanë marrëdhënie tektonike me shkëmbinjtë rrethues.

Triasik i poshtëm e i mesëm T₁ – T₂

Daljet sipërfaqësore të shkëmbinjve evaporitike lidhen me shkëputjet e thella tektonike, kanë përhapje më të dallueshme në zonën Kardhiq, Zhulat, Kolonje, Kaparjel. Dalja Kardhiq – Zhulat – Kolonje ka formën e diapirit).

Përfaqësohen nga gipse e anhidrite që ndërthuren me argjila dhe midis tyre kripe guri, si dhe nga një suite argillore laramane. Si ndërthurje tjetër ndërmjet shkëmbinjve halogjenë dallohen edhe copa gëlqerore, dolomite, ranore e shkëmbinjve të tjerë. Në këtë diapir, së bashku me depozitimet halogjenë vërehen edhe fragmente shkëmbinjsh metamorfik dhe efuzivo bazike, ku predominojnë amfibolitet dhe rreshpet amfibolitike me ngjyrë jeshile e gri.

Ne ketë diapir janë kryer shpime për kërkim - zbulimin e kripërave dhe kërkimin e naftës e gazit. Është vërtetuar prania e kripës së gurit. Trashësia reale e evaporiteve nuk njihet, në Kolonjë shpimet e kripës së gurit kanë vazhduar deri në 670 m, ndërsa shpimi i naftës deri në 2200 m.

Formacioni karbonatik.

Ky formacion fillon me dolomitet e Triasikut të sipërm dhe vazhdon deri në fund të Eocenit.

Triasiku i sipërm – T₃

Depozitimet e kësaj moshe dalin në sipërfaqe të kufizuara përgjatë tektonikes në perëndim të fshatit Fushë Bardhë, poshtë qafës së Dardhës si dhe në lagjen Veliaj të Kaparielit tek ish hidrocentrali.

Litologjikisht përfaqësohen nga dolomitë masive ngjyre gri në Veliaj dhe më pamje ranorike pak më të shkrifet e të errët në Fushë Bardhë. Trashësia e tyre nuk njihet.

Figura 4.1.3.3.1: Gëlqerorë te dolomituar, qëlqerorë me silicore, dolomitikë, qëlqerorë algorë, rreshpe mergelore me posidonia (J1) në rajonin Fushëbardhë.

Jurasiku i poshtëm – J₁

Depozitimet e kësaj moshe dalin në sipërfaqe në bërthamat e strukturave antiklinale përgjatë pjesës verioretë malitderi në Prongji, pastaj në linjën Fushë Bardhë – Kapariel. Ato vendosennormalisht mbi dolomitet e Triasikut të sipërm. Përfaqësohen nga gëlqerore dolomitike pa shtresëzimtë qartë, gëlqerore masiv mikrokristalin me çarje më ngjyrë gri në bezhë.

Në prerjet normale, mbi këto depozitime, vijojnë gëlqeroret argjilo-mergelor e rreshpet argjilore më posidonia të Toarianit. Në prerjet më pushim stratigrafik, pjesa mbi gëlqeroret masiv me çarje shoqërohet më mineralizim fosfatik (Fushë Bardhë) nëpër çarjet, gropat e hinkat karstike të gëlqeroreve masiv më ngjyrë gri në bezhë.

Në zona tektonike të dobësuara si në Fushë Bardhë – Zhulat këto depozitime paraqiten si zhavorre gëlqerore të miellzuara e të bluara duke qenë një material i mire për llaç, betone por edhe si mbushës për shtrimin e rrugëve automobilistike.

Jurasiku i mesëm – J₂

Depozitimet e Jurasikut të mesëm kanë përhapje sipërfaqësore në strukturat antiklinale dhe vendet e përmendura më lart si dhe Çajup. Në prerjet gjeologjike ato shtrihen normalisht por ndonjëherë edhe me pushim stratigrafik mbi gëlqeroret argjilo – mergelor dhe rreshpet argjilore më posidonia të Toarianit dhe ndahanë në dy pako litologjike. Të dyja pakot takohen vetëm në prerjet e plota, pa pushim stratigrafik. Pakua e parë, me gëlqerore argjilore, argjila dhe trepele e apoka të ndërthurura më strall të shumta me ngjyrë gri të errët në të zezë. Kjo pako në praktiken e kërkimeve gjeologjike njihet si pako e poshtme sterrallore. Pakua e dyte, e gëlqeroreve gri kristaline më gëlqerore shtrese mesëm, rrallë shtresë trashe të cilët ndërthuren nga rreshpe argjilore e strall të rralla. Trashësia e këtyre depozitimeve arrin deri në 250 m.

Jurasiku i sipërm – J₃

Daljet sipërfaqësore vërehen në të gjitha vendet ku del edhe Jurasiku i mesëm. Këto depozitime në pjesë poshtme të tyre përfaqësohen nga pakua e sipërme sterrallore dhe në pjesën e sipërme nga pakua e gëlqeroreve më pamje porcelani.

Në pakon e parë mbizotërojnë strallet të ndërthurur me gëlqerore mergelor pllakor e gëlqeror argjilore por edhe trepele e apoka.

Pakua e gëlqeroreve porcelanike përfaqësohet nga shtresa gëlqeroresh pelitomorfe me ngjyrë të bardhë, me pamje porcelani që ndërthuren me shtresa të rralla strallesh e ndonjë shtresë gëlqerori coprizore. Trashësia e këtyre depozitimeve varion deri në 250 m.

Me këto depozitime lidhen edhe lëndët minerale si trepelet e apokat por edhe strallet më ngjyra të ndryshme që janë grumbulluar e përdorur më parë nga ish ndërmarrjet artistike si gurë zbukurimi në unaza, varëse, ornamente etj.

Kretaku i Poshtëm- Cr₁

Këto depozitime dalin në të gjitha strukturat antiklinale të nënzonës qendrore, përgjatë strukturave antiklinale qendrore të Kurveleshit, Fushë Bardhë-Kaparjel si dhe përgjatë strukturave antiklinale të Lunxhëri.

Në pjesën e poshtme ato përfaqësohen nga gëlqerore porcelanike shtresë holle e shtresë mesëm, mendërthurje shtresash e thjerrëzash silicore. Mbi gëlqeroret porcelanike vijon pakua e gëlqeroreve

argjiloreqë ndërtohet nga gëlqerore argjilore e mergelore që ndërthuren me rreshpe argjilore, mergelore dhe shtresatë holla silicoresh. Sasia e silicoreve shtohet në pjesën më të sipërme.

Argjilizimi i prerjes shprehet gjatë shtrishmërisë me zhvillim të dukshëm e karakteristike të bimësisë. Trashësia e këtyre depozitimeve nga perëndimi në lindje rritet.

Kretaku i Sipërm- Cr₂

Depozitimet e Kretakut të Sipërm zënë sipërfaqe më të madhe krahasuar me depozitimet e përshkruara më lart. Ato dalin përgjatë malit të Gjere, maleve të Kurveleshit.

Figura 4.1.3.3.2: Gëlqerorë argjilore, gëlqerorë porcelanik, gëlqerorë dhe silicorë (CrI) në rajonin Kolonjë.

Në përgjithësi këto si depozitime karbonatike kanë karakteristika të njëjta.

Pjesa e poshtme e Kretakut të sipërm përfaqësohet nga gëlqerore shtresore pelitomorse, gëlqerore argjilore shtresëhollë deri pllakor me thjerrëza e konkrecione stralli e më rralle gëlqerore kristaline.

Në disa prerje vërehet edhe një pako gëlqerorësh shtresëhollë ngjyrë rozë dhe nën ta një horizont i hollë rreshpesh bituminoze.

Më sipër, vërehet një pako më gëlqerore pelitomorse, ndërthurur më gëlqerore fosfatike pllakor e petëzore ngjyre hiri në kafe, shtresa fosfatike ngjyrë kafe më të errët, si dhe strallë fosfatike e jo fosfatike. Kjo trashësi karbonato – fosfato - silicore ka qenë objekt i kërkim – zbulimit të mineralit fosfatik. Në Qarkun e Gjirokastrës janë zbuluar disa vendburime fosforitesh si dhe për një kohë të gjatë janë shfrytëzuar në minierat e Fushë Bardhës.

Niveli më i sipërm i prerjes kretake përfaqësohen nga gëlqerore ngjyrë hiri shtresëtrashë e masive si dhe gëlqerore organogjeno-copëzore ndërthurur me shtresa të holla gëlqerorësh pelitomorfe të bardhe.

Trashësia e depozitimeve të Kretakut të sipërm arrin deri në 450 m.

Paleoceni – Pg₁

Këto depozitime, daljet më të mëdha i kanë në Lunxhëri. Duken në formën e një rripi të ngushtë që formon edhe relief pozitiv në sipërsaqe duke rrrethuar strukturat antiklinale.

Përfaqësohen nga gëlqerore shtresë trashë dhe gëlqerore organogjeno – copëzor masiv të ndërthurur më gëlqerore mikrokokrrizor. Midis tyre vërehen konkrecione stralli. Në disa struktura vërehen horizonte vithises të cilët më të qartë janë në luginën e përroit të Graphit deri në qafë të Muzines. Trashësia e këtyre depozitimeve arrin deri në 200m.

Eoceni – Pg₂

Këto depozitime fushë përhapjen më të madhe e kanë në strukturat antiklinale lindore duke mbuluar gjithë vargmalet Shëndelli – Lunxhëri – Bureto. Dalin në formë rripi, përgjatë gjithë malit të Gjerë nga Koshovica deri në Mashkulllo. Në të gjitha strukturat karbonatike këto depozitime marrin pjesë në ndërtimin e krahëve dhe zhytjeve periklinale.

Në pjesën e poshtme të prerjes përfaqësohen nga gëlqerore organogjeno – copëzor dhe gëlqerore kryesishët mikritik pllakor me përbajtje materiali argjilor e mergelor që rritet në mënyrë graduale deri në dysheme të pakos mergelore kalimtare. Në pjesën e sipërme mbizotërojnë gëlqerorët shtresore e pllakore me ngjyra që ndryshojnë nga e bardha në gri e në ngjyrë krem dhe rozë.

Në disa vende si në Kurvelesh, etj. nga popullsia vendase, në këtë pjesë të prerjes, janë hapur mademe shfrytëzimi për gurë ndërtimi, kapakë shtrimi, rrasha mbulimi etj.

Formacioni flishori

Këto formacione janë karakteristike për zonat Jonike fillojnë me pakon mergelore kalimtare të Oligocenit të poshtëm e vazhdojnë deri në Burdigalian Ato përhapen kryesishët në luginat sinklinale të Drinosit dhe pjesërisht në luginat e brendshme të vargmaleve Zhulat etj. dhe ndërtojnë anët e brezave sinklinal e të Drinosit.

Oligoceni i poshtëm – Pg₃¹

Depozitimet e Oligocenit të poshtëm vendosen normalisht mbi gëlqeroret e Eocenit. Kalimi për në depozitimet flishore bëhet nëpërmjet pakos mergelore kalimtare e në përgjithësi për gjithë zonën ruhen karakteristika të njëjtë litologjike ku dallohen: Pakua mergelore kalimtare; Pakua e flisit ritëm hollë argjilo – ranore.

Pakua mergelore kalimtare në pjesën e poshtme përfaqësohet nga mergele shtresë holle të ndërthurur me shtresa gëlqerori pelitomorf më trashësi 5 – 10 cm dhe gëlqerore coprizore. Në pjesën e sipërme vërehen argjila mergelore e shtresa gëlqeroresh si dhe argjila e mergele masive me ngjyrë të kaltër rrallë me ndonjë shtresë gëlqerori. Trashësia e pakos mergelore kalimtare luhatet nga 20 deri 35 m. Pakua mergelore kalimtare është horizonti I vetëm nafte - gaz mbajtës në karbonatet e zonës Jonike. me shfaqjen e ndërshtresave të para ranore të cilat dora – dorës fitojnë ritmizimin që karakterizojnë flisin dhe fillon pakua e flisit ritëm hollë argjilo – ranore.

Pakua e flishit të hollë përfaqësohet nga ndërthurje ritmike të shtresave ranore, alevrolitore e argjilore me predominim të komponentit argjilore. Këto depozitime, në shtrirje, pësojnë ndryshime të theksuara litologjike, kështu në shtrirjen e strukturave gjeologjike të nënzonës lindore (të Beratit) dhe në krahun lindor të strukturës antiklinale të malit të Gjerë mbi pakon mergelore kalimtare vendoset një trashësi e flishit të hollë argjilo – ranore në tavan të cilit takohet pothuajse kudo një horizont vithises, mbi të cilin prerja bëhet mjaft e ashpër me praninë e konglomerateve dhe të horizonteve vithises nën ujore si dhe ranoreve shtresëtrashë. Trashësia e depozitimeve të Oligocenit të poshtëm është rrëth 1,750 m në prerjen e Këlcyrës, por ato kanë si karakteristikë zvogëlimin nga lindja në perëndim dhe nga jugu në veri.

Figura 4.1.3.3.3: Gëlqerore biomikritikë dhe turbiditikë (Pg2) në rajonin Lazarat.

Oligoceni i mesëm Pg₃²

Këto depozitime vërehen nëpër lugina e sinklinale, në këtë hartë dalin në formë të stërgjatur, dalin në krahun lindor të luginës së Drinosit.

Në këto territore, depozitimet e Oligocenit të mesëm vendosen normalisht mbi ato të Oligocenit të poshtëm, por pësojnë ndryshime litologjike nga lindja në perëndim.

Kështu, në brezin sinkinal të Përmetit, prerja përfaqësohet nga flisë argjilo – alevrolito – ranore me predominim të komponentit ranore si dhe ndeshen vithisje nën ujore dhe paketa ranoresh shtresë trashë deri masiv (prerja e Këlcyrës). Në sinkinalin e Memaliaj prerja është më ritmike ku vërehen paketa të flishit ritëm hollë argjilor që ndërthuren me paketa flishi ritëm mesëm ranoro – argjilo – alevrolitor.

Trashësia e këtyre depozitimeve arrin deri në 700 m.

Oligoceni i sipërm - Pg₃³

Këto depozitime kanë përhapje të kufizuar, marrin pjesë në ndërtimin e vargjeve sinklinale dhe vazhdimeve veriore të nënzonave të Beratit e Kurveleshit.

Në vargun sinklinal të Memaliaj e më në perëndim vërehet prania e bollshme e shtresave të gëlqerorëve biomikritik, këto shtresa gëlqerorësh në tavan përgjithësisht kalojnë gradualisht në mergele argjilore. Pjesa e sipërme e prerjes predominohet nga ranorët të cilët hera herës kalojnë në ranore masiv. Trashësia e këtyre depozitimeve në vazhdimin verior të nën zonës tektonike të Kurveleshit paraqitet e reduktuar dhe përfaqësohen nga flish argjilor.

Figura 4.1.3.3.4: Flish argilo-alevrolito-ranor me horizonte vidhisës dhe olistolite gëlqerorësh (Pg1-3) në rajonin Gjirokastër.

Akuitaniani – N_I^{1a}

Këto depozitime dalin në sinklinalin e Memaliajt dhe sinklinalin e Drinosit. Më në jug takohen në luginën e Drinosit e gjatë gjithë zonës së Lunxhërisë si krah i sinklinalin të Drinosit.

Në luginën e Drinosit, prerja krahas intervaleve që përbëhen nga ndërthurje argjilo – alevrolito – ranore ka edhe intervale prej disa metresh të përberë nga shtresa më të trasha ranoresh deri sa prerja bëhet e gjitha më ranore masiv.

Burdigaliani – N_I^{1b}

Përfaqësohen nga mergele masive e argjila mergelore ndërthurur me shtresa argjilash karbonatike dhe ndërshtresa gëlqerorësh organogjeno- detritore qe here-here janë litotamnike. Shkëmbinjtë mergelore kanë ngjyrë hiri të zbardhur më thyerje guaskore, shtresëzim të paqartë dhe ndashmëri shukore ose lëvozhgure. Takohen edhe mergele me shtresëzim të imët sidomos kur përbajnë

material alevrolitik. Argjilat janë më ngjyrë gri në të kaltërt, shpesh paraqiten alevrolitore në trajtë e paketave më trashësi 3-5 m. Gëlqeroret kanë ngjyrë hiri të zbardhur, gëlqerorët argjilore e mergelore takohen në ndërshtresa gjer 0.5 m të trasha, janë kryesisht organogjeno - detritore zakonisht foraminiferike e litotamnike.

Trashësia e depozitimeve mergelore të Burdigalianit, në ndryshim nga ato flish-flishoidale, përgjithësisht rritet nga Lindja në Perëndim.

Langiani - N_I^{2I}

Në hartë këto depozitime kanë pamjen e brezave shumë të ngushte duke shoqëruar depozitimet e Burdigalianit të cilat dallohen në toka për shkak të mbizotërimit të mergelëve. Rënia monoklinale nga lindja ka kushtëzuar krijimin e kuesteve dhe të kreshtave monoklinale.

Litologjikisht përfaqësohen nga ndërthurje paketa shmergelore, argjilore-mergelore dhe shtresa vetë ranoreve e gëlqerorë vebiokllastike. Mergelët takohen kryesisht në pjesën e poshtme të prerjes, më lartë ato bëhen argjila mergelore e argjila. Mergelët kanë ngjyrë gri të zbardhur, shpesh shtresore kualternohen me alevrolitet seranore në tavan e dysheme dhe në trajten e paketave masive, trashësitë e të cilëve arrijnë deri në 7-8 m. Argjilat kanë ngjyrë gri deri gri të erret dhe ndërtim guaskor. Ranoret paraqiten me ngjyrë gri të zverdhur deri kafe, shpesh ato formojnë paketa me trashësi 3-4m me ndërthurje shtresash të holla alevrolitike të cilat përbajnjë lëndë bimore të qymyrëzuar. Gëlqeroret kanë ngjyre gri në bezhë, trashësia e gjithë këtyre depozitimeve është 250-300 m.

Këto argjila shfrytëzohen prej një kohë të gjatë nga fabrika e tullave Vasjar. Trashesia produktive arrinë në 155 m, si dysheme e saj shërben një ranor më trashësi 1,5 m ndërsa si tavan ndërthurjet e shpeshta të shtresave ranore.

Formacioni Mollasik

Mbas depozitimeve të Burdigalianit dhe Langianit, fillojnë të ndryshojnë përbërjet e formacioneve, çka duket më pakësimin e mergeleve dhe mbizotërimin e argjilave, duke dalluar dy formacione ndërshkëmbore që më parë janë ndarë në formacionin para mollasik dhe mollasik. Këto ndryshime duhet të lidhen më evolucionin në zhvillimin paleotektonik të brezave strukturore gjatë e para shekullit të Burdigalianit. Këto formacione në përgjithësi mbushin qendrat e sinklinaleve si në Memaliaj ashtu edhe në sinklinalin e Lekelit e Drinosit. Përhapjen më të madhe e kanë në sinklinalin e Memaliaj, brënda këtyre depozitimeve janë formuar edhe shtresat e qymyr gurit. Gjithë kjo trashësi depozitimesh është bërë objekt studimi, kërkimi e zbulimi e pastaj shfrytëzimi për qymyre e argjila, me një volum shumë të madh shpimesh gjeologjike e punimesh minerare të minierës për një kohë të gjatë në vendburimin e qymyreve Memaliaj.

Seravaliani - N_I^{2S}

Këto depozitime ndërtojnë të dy krahët e sinklinalit Memaliaj, krahu perëndimor është më i zhvilluar ndërsa krahu lindor për efekte të tektonikes shfaqet më pak. Depozitimet dalin gjithashtu edhe në sinklinalin Lekël-Drinos. Përfaqësohen kryesisht nga alternime ndërmjet ranoreve që mbizotërojnë në prerje, më argjila e më lineza e shtresa gëlqeroresh litotamnike. Kufijtë e kësaj moshë, në sinklinalin e Memaliaj përkijnë me suitën ranore deri ku fillojnë të shfaqen shtresat e para të qymyrit. Ranoret paraqiten mikrokokrrizor, kokrrizmesëm dhe rrallë kokrrizmadh e konglomeratike. Ata kanë ngjyre hiri në të verdhe deri në kafe të kuqëremtë e trashësi 3-10 m.

Shtresat argjilore midis ranoreve kanë trashësi më të vogla, janë alevrolitike me ngjyrë gri të errët. Brenda argjilave dallohet shumë mikrofaune e makrofaune duke formuar shtresa faunistike si stome ostreash ose litotamnie.

Formacioni i depozitimeve kuaternare

Depozitimet e kuaternarit kanë përhapje më të gjerë në luginën e lumbit Drinos, duke përfaqësuar disa tip gjenetike si kontinentale (deluvione, proluvione, kolvione) ashtu edhe tip gjenetike të përziera si aluvialo-proluviale etj.

Pleistocen-Holoceni - Qp-h

Depozitimet e seksioneve Pleistocen - Holocen janë dhënë të pandara. Ato përfaqësohen nga depozitime aluviale që ndërtojnë pjesën akumulative të tarracave mbizallishitore të lumi Drinos por edhe atyre më të vegjël si dhe nga depozitime të fundit të shpatit, formime proluviale, deluviale e aluviale, të përziera etj.

Aluvionet janë të çimentuara mire nga lëndë ranoro-karbonatike. Trashësia e konglomerateve të tarracës së parë ndryshon në varësi të formës së luginës nga disa metra deri në 40-50 m. Aluvionet që ndërtojnë tarracen e dyte, të tretë, të katërt, dhe të pestë, kanë trashësi nga 1 metër deri në 10-12 m.

Figura 4.1.3.3.5: Depozitime te perziera aluviale-proluviale:rëra,zhavore,alevrite (Qp-h) në rajonin Dhoksat.

Depozitimet proluviale ndërtojnë konuset e vjetra të derdhjes së përrrenjve dhe kanë përhapje në mal i Bardhë, Erind. Trashësia e tyre arrin deri në 50-80 m dhe vendosen herë mbi shkëmbinjtë rrënjosore e herë mbi ata aluviale. Përbëhen nga konglomerat e zhavorre të padiferencuar.

Përfaqësohen nga popla e copa shkëmbinjsh karbonatike, ndonjëherë të çimentuar nga një mase argjilore më ngjyre të kuqe. Ky material përdoret për shtrimin e rrugëve në zonat ku del.

Depozitimet e fundit të shpateve, takohen në shpatet e maleve gëlqerore si në Labove, etj. dhe përfaqësohen nga brekcie shpatore, ngandonjëherë me trashësi të madhe. Këto depozitime përbehen nga çakell gëlqeroresh dhe ranoresh i çimentuar në të cilat shpesh herë vihet re dhe një farë shtresëzimi në drejtim të reliefit. Shpesh këto transportohen nga ujërat në largësi të vogël dhe vendosen mbi flishet. Në ketë kontakt dalin edhe disa nga burimet ujore si në Erind etj.

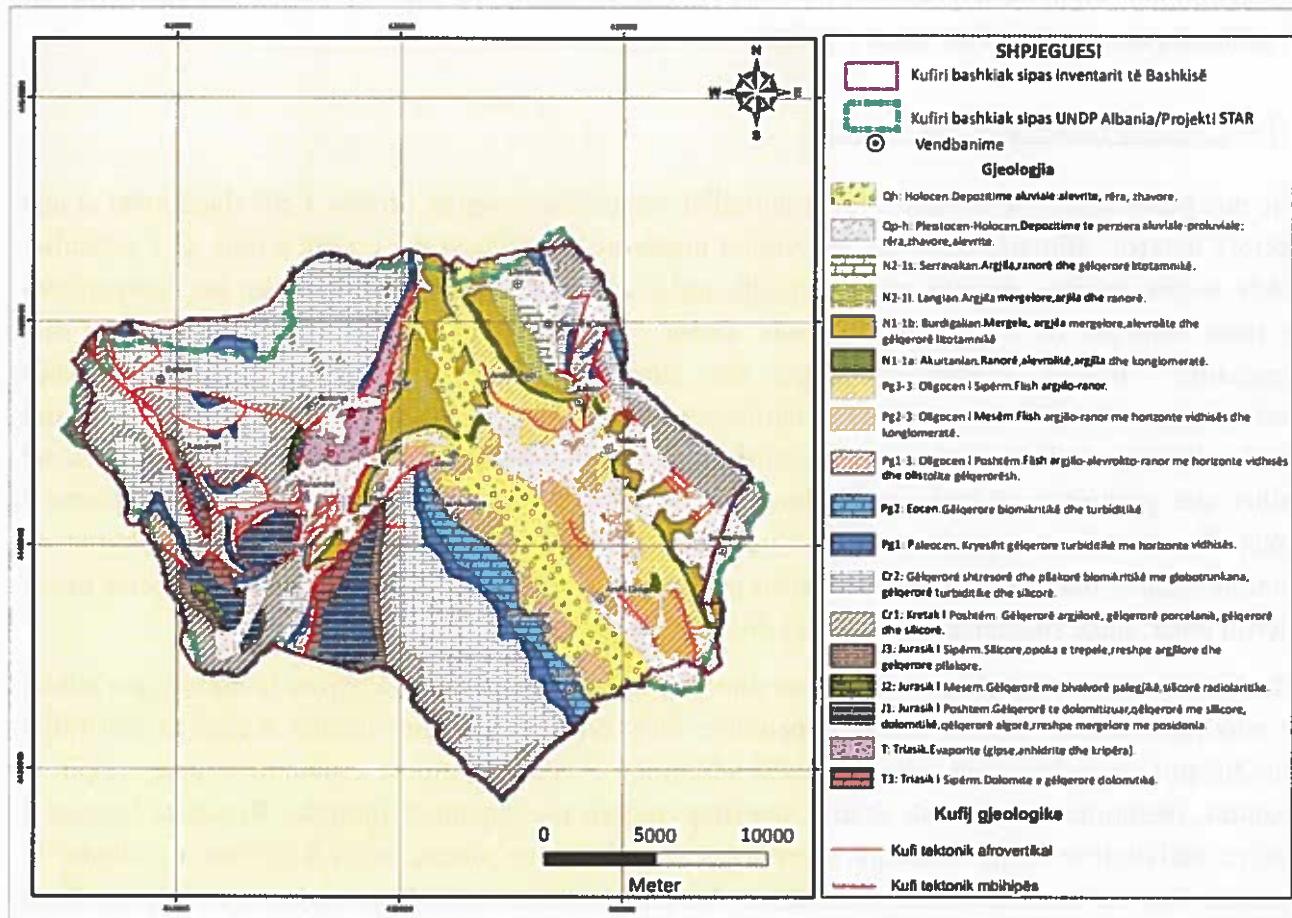

Figura 4.1.3.3.6: Harta gjeologike në Bashkinë Gjirokastër.

Holoceni – Qh

Janë depozitimet më të reja, shtrihen gjatë shtratit e në të dy anët e lumenjve Vjosë e Drinos. Takohet tipi gjenetik i depozitimeve aluviale, proluviale e koluviale. Përhapen gjerësisht edhe në të dy anët e lumbit Drinios. Ato formojnë depozitimet e tarracave të shtratit, si dhe depozitimet e sotme të shtratit. Përbëhen nga grumbullime poplash, zajesh e zhavorri që shpesh janë të çimentuara e të kthyera në konglomerat. Këto depozitime kanë qenë dhe janë object shfrytëzimi i materialeve inerte. Ato kanë trashësi nga disa metra deri në 20-30 m, të vendosura po mbi depozitimet aluviale të Pleistocenit, të përfaqësuara kryesisht nga zhavorre. Gjithë trashësia e depozitimeve aluviale në luginën e lumbit Drinios deri 80m. Ato janë shtresa ujë mbajtëse dhe më potencial shumë të madh ujëdhënës. Buduku nga merr uji Gjirokastra p.sh.ka kapacitet ujëdhënës 100 litra/sek.

Tipi gjenetik i depozitimeve proluviale përhapet gjerësisht si në zonat e ulta dhe në zonat e larta. Përgjithësisht përfaqësojnë depozitimet e formuara nga përrrenjtë që derdhen në luginat e lumenjve kryesore e të përrrenjve që përshkojnë zonat fushore. Kryesisht ato janë depozitimet të sotme dhe kanë formën e freskoreve deri në formën e koneve të rrjedhjeve. Trashësia e depozitimeve është 10-20 m.

Tipi gjenetik i depozitimeve të fundit të shpatit (koluviale). Takohen në të gjitha këmbët e shpateve të kodrave dhe maleve, sidomos nga ato që përbehen nga terigjene **dhe** flishore që janë relativisht të paqëndrueshëm ndaj agjenteve atmosferike. Trashësia e tyre ndryshon në varësi të reliefit. Të përhapura janë edhe format eluviale dhe deluviale të vendosura në rrafshet malore dhe pothuajse në të gjitha shpatet ku formojnë tokat e bukës.

4.1.4. Erozioni i tokës dhe Shkretëzimi

Një nga problemet kryesore me të cilat përballet zona është erozioni i tokës, i cili shkaktohet si nga faktorë natyror, klimatik edhe nga aktivitetet njerëzore. Shpejtësia më e lartë e erës që i ushtrohet tokës, si dhe stuhitë e shumta, më të forta dhe më të zgjatura në kohë, në kombinim me temperaturat e larta ndikojnë në degradimin e tokës. Përsa i përket aktiviteteve njerëzore, urbanizimi dhe degradimi i tokave të punueshme, por dhe ekzistencë e industrisë pranë qytetit Gjirokastër kontribuojnë në thellimin e problemit. Gjithashtu, shpyllëzimi i tokës së punueshme në disa sektorë gjatë ndërtimit të infrastrukturave, përdorimi pa kriter i pesticideve dhe barnave të bimëve në kultivimet gjithnjë e në rritje si dhe blektoria në rritje në këtë zonë kontribuojnë në erozionin e tokës dhe me tej në degradimin e biodiversitetit. Rezultat i erozionit të tokës janë përmbytjet, të cilat në zonat e bashkisë ndodhin kryesisht në muajt e dimrit, përgjatë lumit Drino në luginën me të njëtin emër, duke shkatërruar kultivimet dhe punët ndërtuese.³¹

Me vlerë te vecante është dhe degradimi dhe fragmentimi i sipërfaqeve pyjore te rajonit, per shkak te ndikimit njerezor. Prerjet ilegale të pemëve, shfrytëzimi i tejkaluar i lëndës së parë të drurit dhe shpyllëzimi i pyjeve për të krijuar kullota ndikojnë në intensifikimin e erozionit të tokës, jepin si rezultat, rrëshqitje të tokës në shumë sipërfaqe pyjore me shpate të pjerrëta. Rezultati kryesor i ketyre aktiviteteve është shfaqja e rreshqitjes se tokes ne shume zona kryesisht ne shpate te pjerreta. Por, rol te rendesishem ne humben dhe shkaterrimin e sipërfaqeve pyjore, ne degradimin e tokes dhe biodiversitetit te per gjithshem te zones luajne dhe zjarreveniet e qellimshme ose zjarret per shkak te pakujdesise, kushteve klimaterike dhe fenomeneve natyrore. Për të trajtuar copëzimin e pyjeve, vendi ka marrë disa masa, të tillë si ndalimi i eksportit të drurit, ndërsa për këtë qëllim kontribuojnë edhe të dhënat e përditësuara të Rregjistrat të tokave pyjore të vendit.³²

³¹ INTERISK A2 Action: Raporti I identifikimit te nevojave, Situata e tanishme mjedisore ne Rajonin e Gjirokastres.Risqet, Faktoret deh pasojat, efektet e irrigimit dhe rrjedhjes ne zonat rurale te rajonit te Gjirokastres ne jug te Shqiperise, duke integruar mjedisin ne Agrikulture e Pyjesi: Progresi dhe Prospektet ne Europen Lindore dhe Azne Qendrore - Volumi II Raporti I Shqiperise.

³² Geography of Environmental Crime in Albania-Damage, Cutting and Burned of Forests, Engjellushe Zenelaj, Myzafer Elezi **kai** Dokumenti i politikave strategjike për mbrojtjen e biodiversitetit,2015, Integrating Environment into Agriculture and Forestry: Progress and Prospects in Eastern Europe and Central Asia - Volume II Albania Country Review, Current Environmental Situation in Gjirokastra Region.Risks, Factors and Consequences, Effects of Irrigation and Drainage on Rural Landscapes of Gjirokastra region in south of Albania, Integrating Environment into Agriculture and Forestry: Progress and Prospects in Eastern Europe and Central Asia - Volume II Albania Country Review.

4.1.5. Sizmiciteti

4.1.5.1. Hyrje

Megjithëse Shqipëria është një vend me sizmicitet në masë të moderuar, shumë prej qyteteve dhe zonave rurale të saj shkretohen herë pas here nga tërmete të ndryshme të mëdha e mesatare³³.

Sic është referuar ne studimin “Seismicity, seismotectonics and seismic hazard assessment in Albania”³⁴, në Shqipëri, vlerësimi i riskut sismik kryhet në një mënyrë probabilistike, bazuar në intensitetet e tërmeteve të forta historike, të tërmeteve të këtij shekulli, si dhe në një sintezë sismotektonike.

Përcaktimi i zonave të burimit sismik është një hap themelor në analizën propablilistike të riskut të tërmeteve. Një model kryesor i burimit të sizmicitetit, ose i ashtuquajturi model sismogjenik, për Shqipërinë pëershkruan shpërndarjen hapësinore-kohore të tërmeteve, duke përdorur prova nga lista e tërmeteve, sismotektonikat, shkarjet aktive dhe modelet gjeodinamike³⁵.

Epiqendrat e tërmeteve janë përqendruar më së shumti gjatë shkarjeve aktive ose zonave të shkarjeve. Shkarjet aktive përfaqësojnë zona dobësie, “dëmtime” të kores që hapet periodikisht dhe krijon tërmete. Prandaj identifikimi i shkarjeve aktive është një hap shumë i rëndësishëm në analizën sismotektonike, që kërkon një përcaktim të mirë të burimeve sismike, që janë shkarjet aktive gjatë së cilës ndosh tërmeti. Shkarjet aktive përfaqësohen në harta të ndryshme për Shqipërinë, si shkarjet aktive neotektonike dhe ato sismotektonike³⁶.

4.1.5.2. Lista e Tërmeteve

Shqipëria, e karakterizuar nga sizmiciteti i cekët i kores, është një nga vendet më aktive sismike në Evropë³⁷. Shpërndarja e sizmicitetit të cekët në Shqipëri sugeron se aktiviteti sismik është i lidhur me procese endogenike që zhvillohen brenda kores së tokës. Marrëdhënia e ngushtë ndërmjet tërmeteve dhe zonave të shkarjes aktive është provuar në shumë raste dhe përcakton potencialin sismik maksimal të pritur të këtyre zonave³⁸.

Tërmetet më të forta ndodhin në 3 breza sismikë të përcaktuar mirë (fig. 4.1.5.2.1)³⁹:

I.Brezi tërmetor bregdetar **Jonian-Adriatik**, në buzën lindore të mikro-pllakës së Adrias me shtrirje veriperëndim-juglindje.

II. Brezi tërmetor **Peshkopi-Korçë** me shtrirje veri-jug.

III. Brezi tërmetor **Elbasan-Dibër** me shtrirje veri-lindje Sizmiciteti i Shqipërisë karakterizohet nga mikroaktivitet sismik intensiv ($1.0 < M < 3.0$), nga shumë tërmete të vogla ($3.0 < M < 5.0$), nga tërmete të rralla mesatare ($5.0 < M \leq 7.0$) dhe nga tërmete të forta shumë të rralla ($M > 7.0$). Madhësia e tërmeteve jepet në magnitudën e valëve sipërfaqësore Ms (Aliaj & Dushi, 2007).

Bazuar kryesisht në regjistrimet historike dhe instrumentale të stacioneve sismike jashtë Shqipërisë, Harta e Zonimi Sizmik të vendit (në shkallë 1: 500,000) është hartuar nga Sulstarova et al. (1980).

³³ Muço et al., 2000.

³⁴ Aliaj et al., 2010.

³⁵ Aliaj & Dushi, 2007.

³⁶ Aliaj & Dushi, 2007.

³⁷ Aliaj & Dushi, 2007.

³⁸ Muço et al., 2000.

³⁹ Aliaj & Dushi, 2007.

Kjo hartë (Fig. 4.1.5.2.2) paraqet intensitetin e pritshëm për kushte mesatare të tokës për 100 vitet e ardhshme, me një normë probabiliteti 70% (Muço et al., 2000).

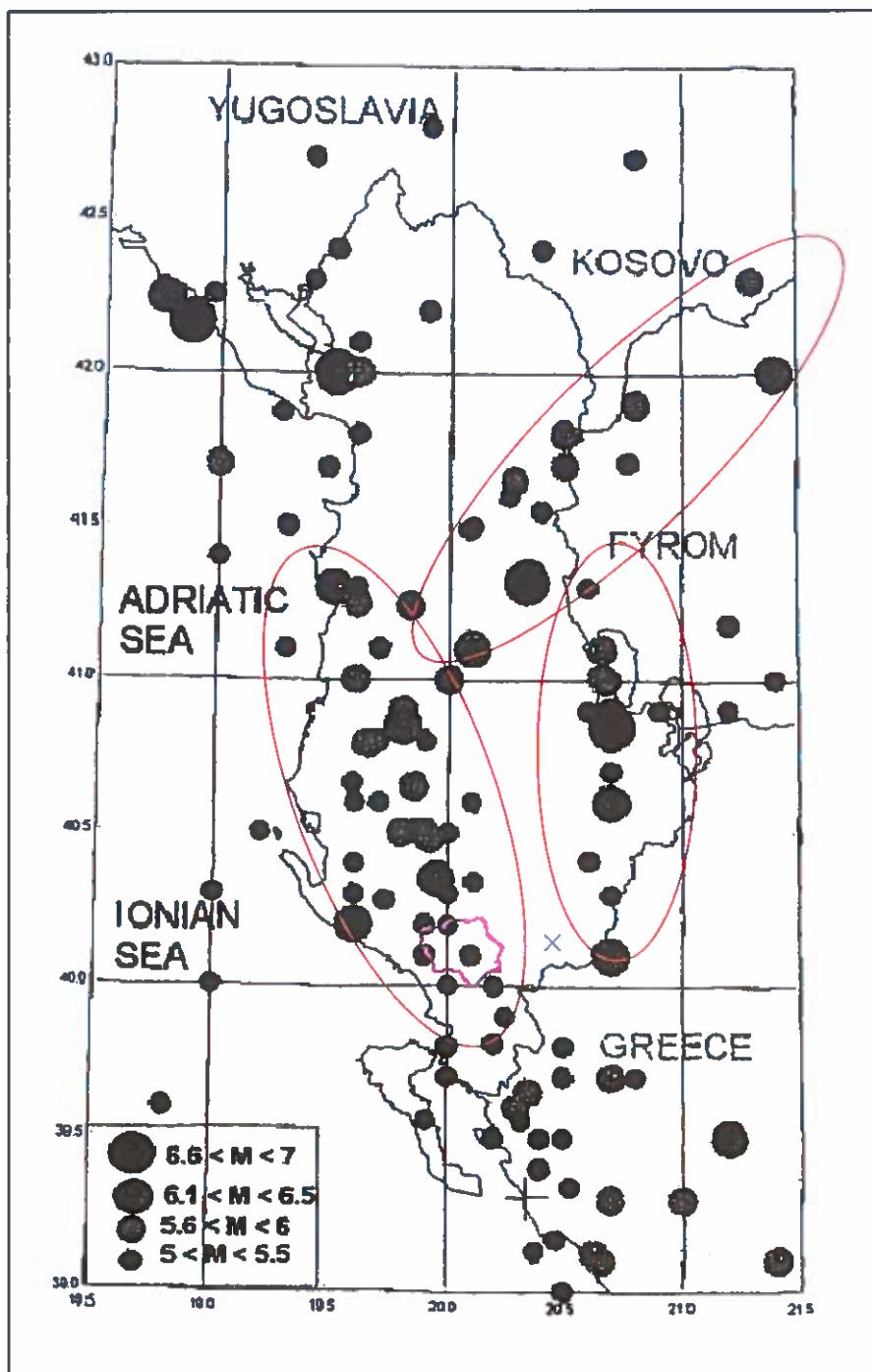

Fig. 4.1.5.2.1: Epiqendrat e tërmeteve në Shqipëri me $M \geq 5.0$ për shekullin e 20-të. Shënohen tre zonat e dallueshme sismike dhe pozicioni i Bashkisë Gjirokastër⁴⁰.

⁴⁰ Burimi: Aliaj et al., 2010.

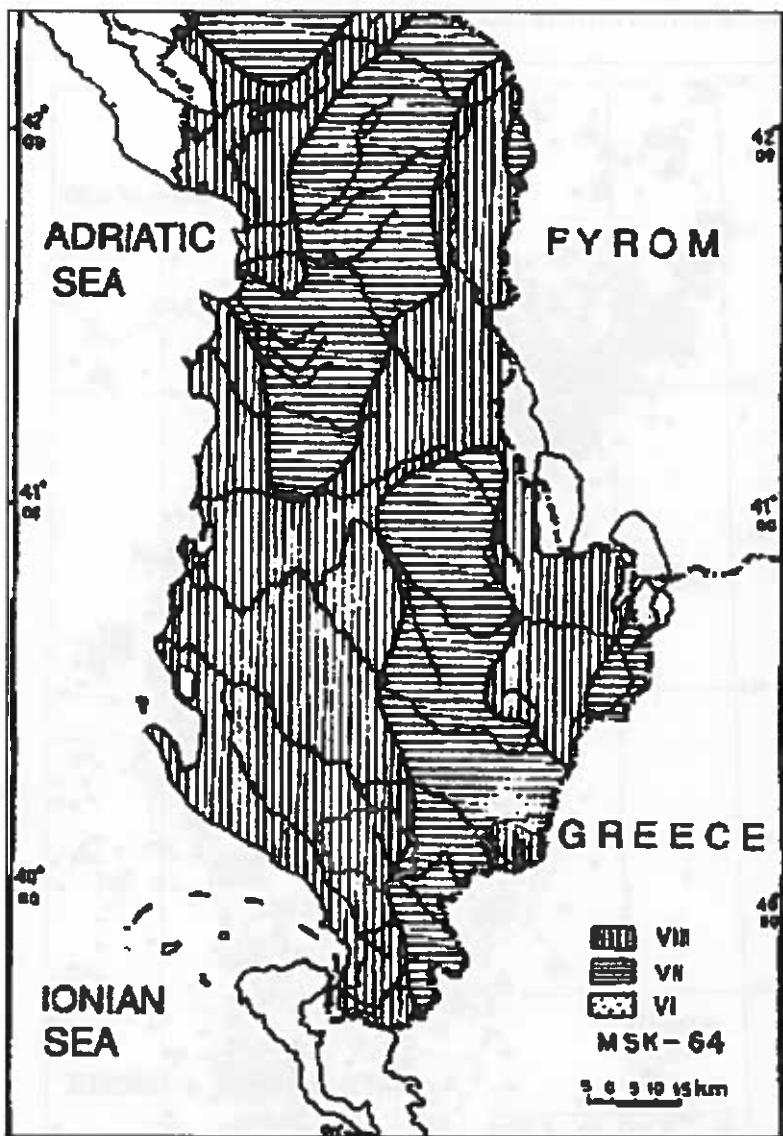

Figura 4.1.5.2.2: Zonimi sismik në Shqipëri në shkallën 1:500.000 (nga Sulstarova et al., 1980). Shënohen e pozicioni i Bashkisë Gjirokastër.⁴¹

Disa informacion të detajuara në lidhje me sizmicitetin e vendit janë marrë pas ngritjes dhe funksionimit të vazhdueshëm të ASN, që ka 13 stacione të pajisura me sismografe me regjistrimi analog me periudhë të shkurtër, me tre-komponentë. Të dhënat e këtij rrjeti kanë hedhur dritë sidomos në mikrotërmetet shqiptare, duke dhënë prova të reja të aktivitetit edhe për rajone të cilat janë konsideruar më parë si sizmikisht "të heshtura"⁴².

4.1.5.3. Struktura Neotektonike

Në Shqipëri njihen katër njësi të mëdha neotektonike, bazuar në sensin, intensitetin dhe kronologjinë e lëvizjeve vertikale⁴³:

- **Njësia e Brendshme Alpine** e ndikuar nga tektonikat zgjatuese të post-Pliocenit.
- **Njësia e Brendshme Alpine** e ndikuar nga shtypja e para-Pliocenit.
- **Sedimenti i trashë Peri-Adriatik**, i ndikuar fortësisht nga shtypja e post-Pliocenit.

⁴¹ Burimi: Muço et al., 2000.

⁴² Burimi: Muço et al., 2000.

⁴³ Burimi: Aliaj S. & Dushi E., 2007.

- Kepi në bregdetin në detin Adriatik and Jon.

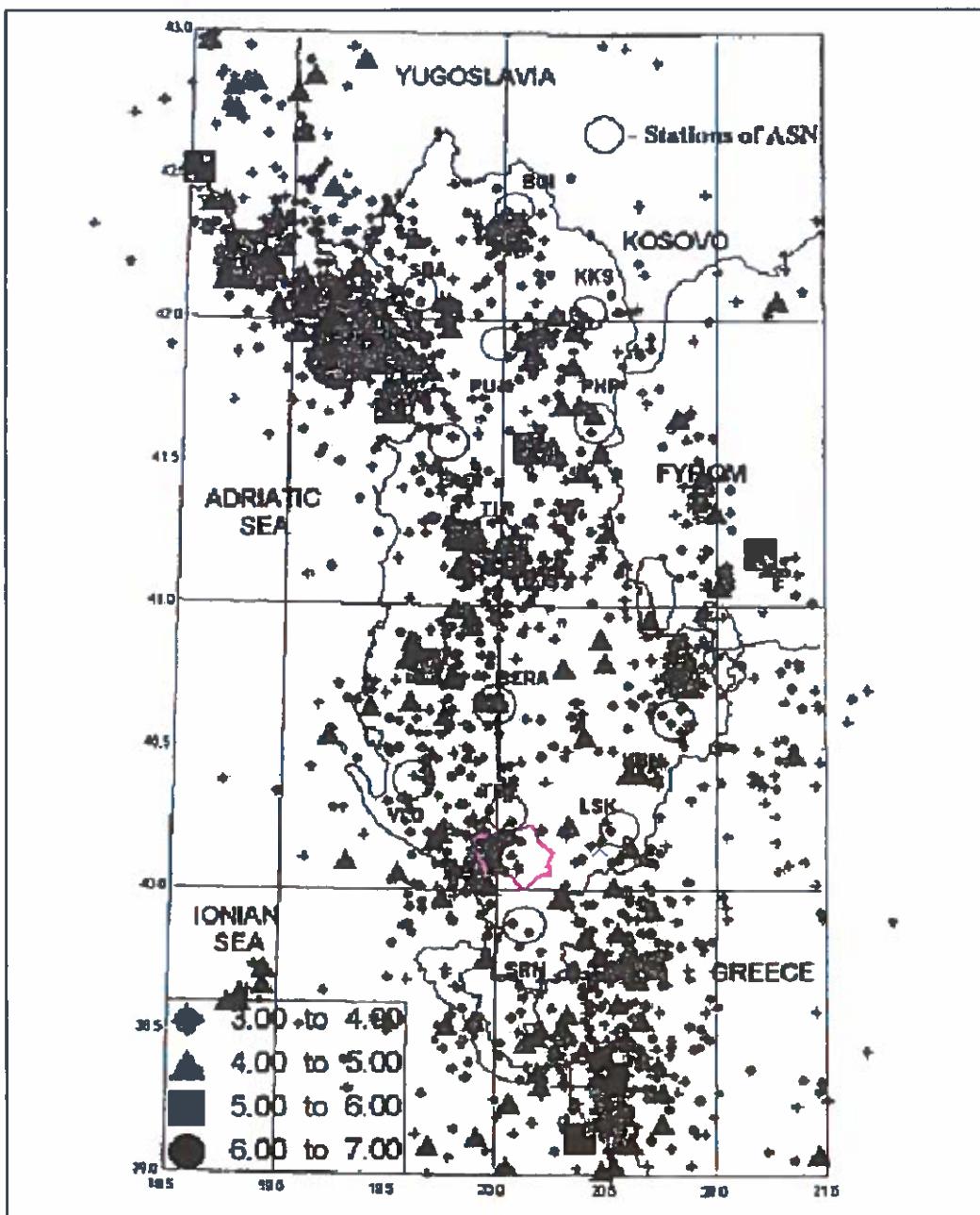

Figura 4.1.5.3.1: Tërmetet në Shqipëri $ML \geq 3.0$ për periudhën 1976-1995 dhe stacionet e Rrjetit Sismologjik Shqiptar. Shënohen e pozicioni i Bashkisë Gjirokastër.⁴⁴

Gjeomorfologjia neotektonike e pjesës së brendshme të vendit ka një vendosje Horst-Graben për shkak të shkarjes normale së Pliocen-Kuaternarit, ndërsa në pjesën e jashtme ajo është malore, me përashtim të Depresionit Peri-Adriatik. Njësia e brendshme përfshin tokaet në lindje të zonës së Krujës, ndërsa pjesa e jashtme përfshin tokaet e zonave të Krujës, Jonit dhe Sazanit.⁴⁵

⁴⁴ Burimi: Muço et al., 2000.

⁴⁵ Aliaj & Dushi, 2007.

4.1.5.4. Shkarjet Aktive

Në Orogenjenin Shqiptar vihen re tre zona shkarjeje aktive gjatësore dhe dy zona aktive tërthore (figura 4.1.5.4.1)⁴⁶

- Zona e shkarjes së strukturës Jon-Adriatik, me tendencë Jug-Veri deri në Veri-Veri-Perëndim.
- Zona e shkarjes "Graben" Shkodër-Mat-Librashd, me tendencë Veri-Perëndim.
- Zona e shkarjes Peshkopi-Korçë me tendencë Jug-Lindje.
- Zona e shkarjes normale Shkodër-Tropojë me tendencë Veri-Lindje.
- Zona e shkarjes normale Elbasan-Dibër, me tendencë Veri-Lindje.

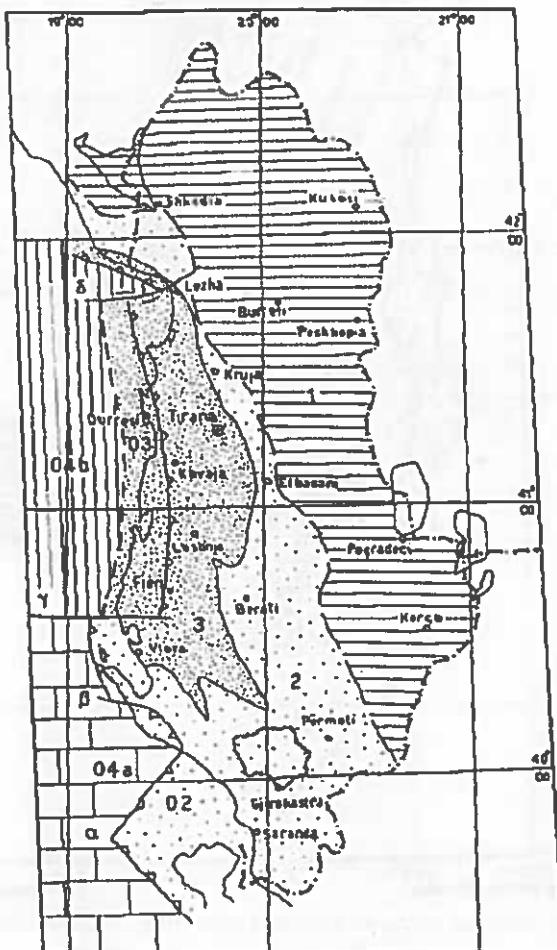

Figura 4.1.5.4.1: Harta e zonimit neotektonik (Pliocen-Kuaternar) të Shqipërisë (nga Aliaj, 2000a). Të katër njësítë e mëdha neotektonike njihen prej numirave në hartë. 1-Njësie e brendshme; 2-Njësie e jashtme (02=sektorët e saj të detit të hapur); Kepi Peri-Adriatik (03=sektori i tij në det të hapur); Kepi në det të hapur (04a=Platforma e Pulias, 04b=Baseni Shqiptar). Pjesa e përparme Orogenike Shqiptare është e prerë dhe e zhvendosur nga jugu në veri, Ishulli i Otonit-Dhërmë, a), Gjiri i Ariut-Duk(b), Veriu i Ishullit të Sazanit (c), dhe Gjiri i Drinit-Lezha (d) shkarjet horizontale. Shënohen e pozicioni i Bashkisë Gjirokastër⁴⁷ (Burimi: Aliaj & Dushi, 2007).

⁴⁶Aliaj & Dushi, 2007.

⁴⁷(Burimi:Aliaj & Dushi, 2007).

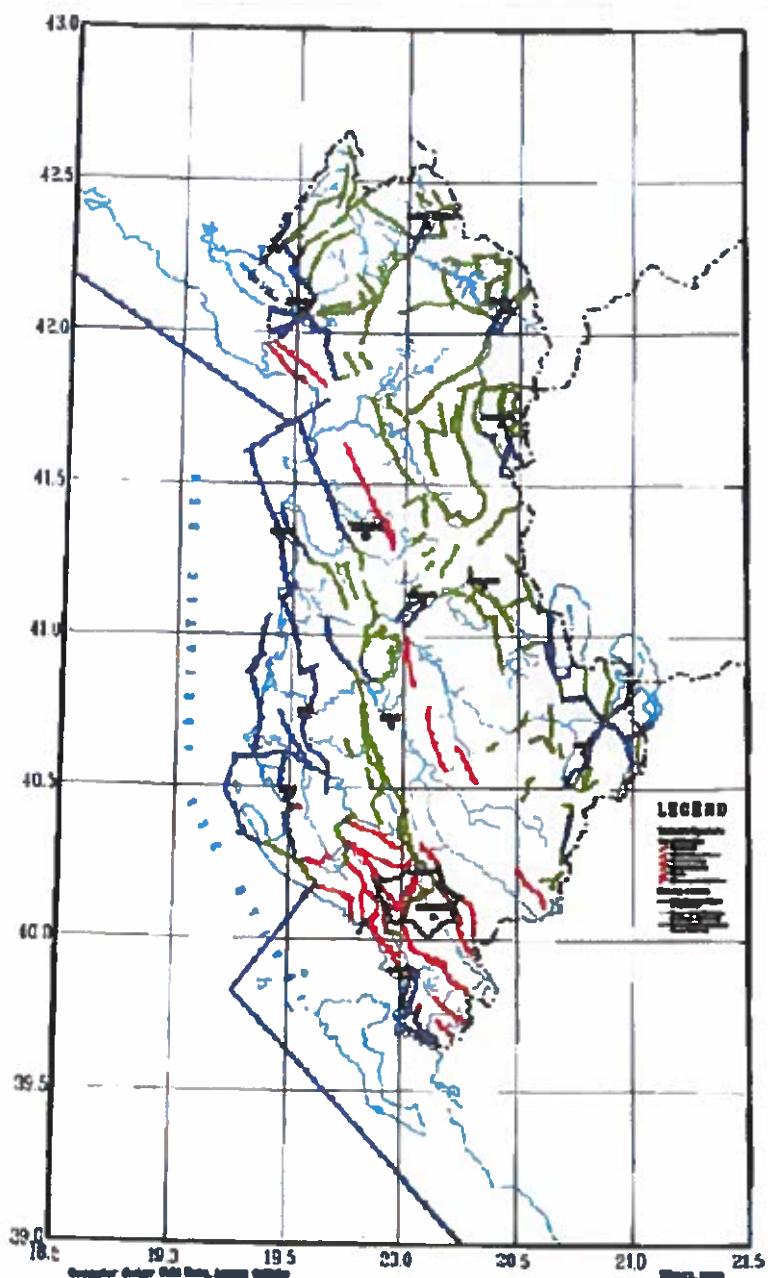

Figura 4.1.5.4.2. Harta e zonave të shkarjes aktive në Shqipëri (nga Aliaj, 2000b) Shënohen e pozicioni i Bashkisë Gjirokastër

4.1.5.5. Modelet gjeodinamike

Nga konsiderimet gjeologjike dhe geomorfologjike, Shqipëria mund të ndahet në dy fusha. E para, ajo e jashtme, përmban pjesën perëndimore dhe jugperëndimore të vendit. Njësia më e rëndësishme gjeologjike këtu është Depresioni Peri-Adriatik. Sedimentet e Kuaternarit janë zhvilluar këtu në masë të madhe, kryesisht në pjesën perëndimore bregdetare dhe përgjatë sinklinaleve ulëse të Mio-Pliocenit. Trashësia e depozitave Quaternare përgjatë Depresionit Peri-Adriatik varion nga disa dhjetëra deri në më shumë se 150 m^{48} . Në fushëm e jashtme boshti mesatar i shtypjes është i drejtimit VL-JP (azimuti mesatar 2250), ndërsa në fushën e brendshme boshti mesatar i zgjerimit është i drejtimit VVP-JJL (azimuti mesatar 3400) (Aliaj & Dushi, 2007).

⁴⁸Muço et al., 2000.

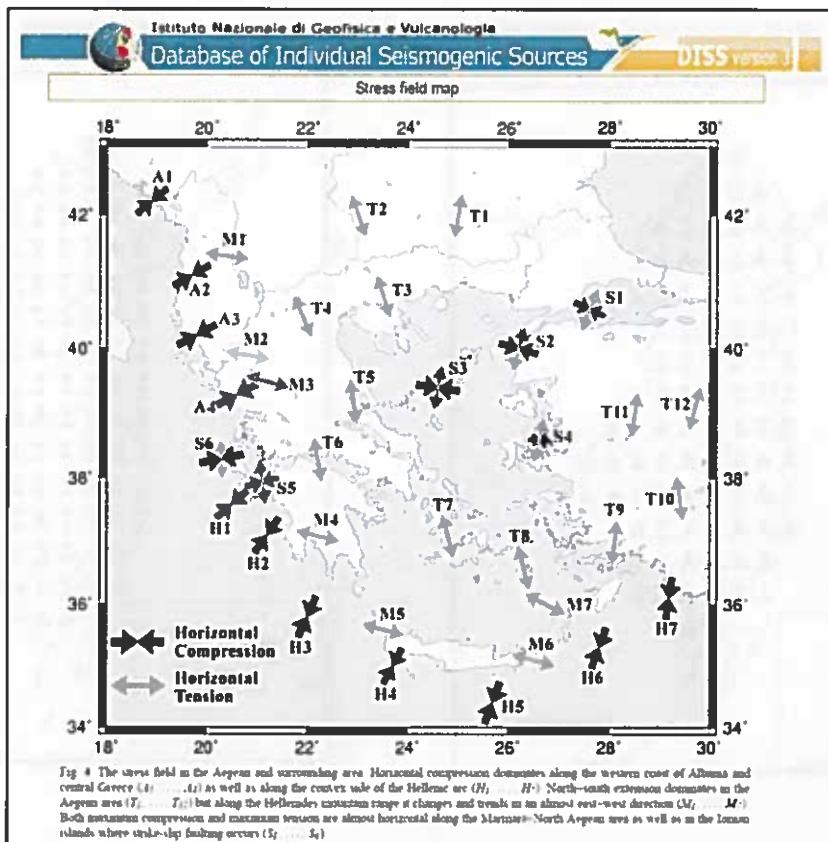

Figura 4.1.5.5.1: Harta e shtypjes horizontale dhe akseve të presionit në gjithë Egjeun dhe rajonet përreth. Akset e tensionit të miratuarë për zonën e burimit në det të hapur të Shqipërisë Jugore janë shënuar si A3 (Burimi: <http://diss.rm.ingv.it>).

Tokai që shtrihet në lindje të zonës së Krujës dhe prapa napës së zonës Krastë–Cukali, është pjesë e fushës së brendshme të palosjes Alpine, e prekur nga regjimi i tensionit zgjatues që nga Plioceni. Për shkak të këtij regjimi kanë ndodhur basenet e reja të liqeneve brenda strukturave graben dhe tërësisë horst–graben. Vargmalet u ngritën duke arritur lartësi deri në 2000–2800 m, ndërsa depresionet ndodhen në tokaet e ulët dhe kufizohen me njëra-tjetër në buzët e tyre me çarje normale (Muço et al., 2000).

4.1.5.6. DGA, vlerat e Shpejtësisë dhe Zhvendosjes

Sipas studimit “Seismic zonation in Albania using a deterministic approach”, (Muço et al., 2000) vlerat DGA për Shqipërinë (figura. 4.1.5.6.1 a) janë në gamës e 68–311 cm/s². Zona me vlera më të mëdha është një vend i vogël në jug të Shqipërisë, në kufi me Greqinë (DGA mbi 300 cm/s²). Zona e dytë mbalon 80% të territorit shqiptar (DGA ndërmjet 150 dhe 300 cm/s²). Zona e tretë (DGA ndërmjet 80 dhe 150 cm/s²) është e shpërndarë në të gjithë territorin e Shqipërisë, nga veriu në jug. Zona e fundit vazhdon në pjesën veriore të Shqipërisë (DGA ndërmjet 40 dhe 80 cm/s²).

Vlerat e shpejtësisë (figura. 4.1.4.6.1 b) mund të ndahet kryesisht në dy zona, e para (V midis 15 dhe 27.1 cm/s²) mbalon shumicën e pjesëve jugore dhe juglindore të Shqipërisë dhe e dyta (V ndërmjet 8 dhe 15 cm/s²) mbalon shumicën e pjesës qendrore dhe veriore të vendit. Gjithashtu janë gjetur disa pika të vogla me V ndërmjet 4 dhe 8 cm / s, në pjesën veriore të Shqipërisë. Për sa i përket zhvendosjes (fig 4.1.4.6.1 c), mund të ndahet në dy zona: një shumë në jug të Shqipërisë, në pjesën lindore dhe në pjesën veriperëndimore (D në mes të 7 dhe 9.7 cm) dhe një tjetër në më shumë se 80% të territori shqiptar (D në mes të 3,5 dhe 7 cm).

Figura 4.1.5.6.1: Vlerat e parametrave të lëvizje së tokës: (a) Projekt i Përshtypimit të Tokës (b) Shpejtësia (c) Zhvendosja. Shënohen e pozicioni i Bashkisë Gjirokastër (Burimi: Aliaj et al., 2010).

4.1.5.7. Zonat sismogjenike

Njihen dhjetë zona burimi sizmik në territorin shqiptar dhe rrithinat e saj. Parametrat e zonave janë përshkruar në figura. 4.1.5.7.1. Bashkia e Gjirokastres ndodhet ne zonen Bregdeti Jonian(IC - Ionian Coast) (Fig 4.1.5.7.2).

Istituto Nazionale di Geofisica e Vulcanologia

Database of Individual Seismogenic Sources

DISS version 3

Seismicity parameters of Albania

Table 1. Parameters for the ten seismic source zones

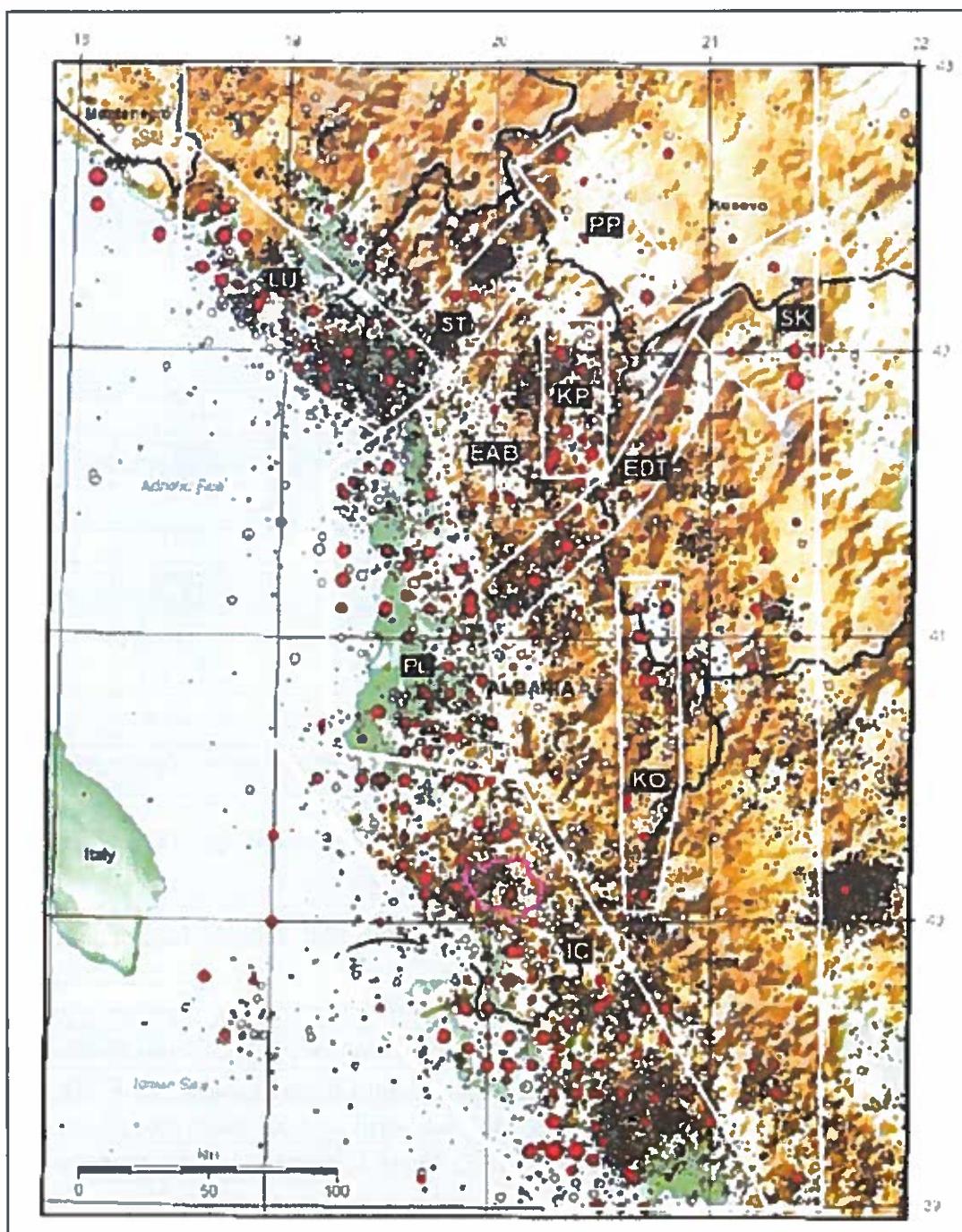
Zone Name / Code	Zone Area (km ²)	Earthquakes used	Beta	Alpha (No)	Mx	Rate of M>6 p.a.	Rate density
Ohrid-Korca, KO	2760	44	1.44	242	6.9	0.0315	11.4
Kukesi-Peshkopi, KP	1480	21	1.75	481	6.9	0.0104	7.0
Ionian Coast, IC	16600	151	1.40	692	7.0	0.115	6.9
Elbasani-Dibra-Tetova, EDT	2660	46	1.99	3142	6.9	0.0167	6.3
Pindidactic Lowland PL	7460	75	1.61	914	7.0	0.0458	6.1
Lezha-Ulqini, LU	5140	39	1.52	293	7.2	0.0272	5.3
Skopje, SK	3300	5	2.08	2541	7.2	0.00913	2.8
Shkodra-Tropoja, ST	1570	11	1.99	778	6.9	0.00418	2.7
Peja-Prizreni, PP	1740	5	2.03F	418	6.8	0.00173	1.0
Eastern Albanian Backgr. EAB	57200	75	2.03F	6075	6.5	0.0199	0.35

Notes: Skopje values adopted from [22]. "Rate density" is 10⁴ times annual rate for M>6 per km². F-slope fixed as discussed in text.

Figura 4.1.5.7.1: Tabela e listave të parametrave të dhjetë zonave të burimeve sizmike të Shqipërisë. Zona e burimit në det të hapur e Shqipërisë Jugore bie në rajonin e quajtur BJ (Bregdeti Jonian) (nga Aliaj et al., 2004) (Burimi: <http://diss.rm.ingv.it>).

Sic është referuar ne studimin “Seismicity, seismotectonics and seismic hazard assessment in Albania” (Aliaj et al., 2010), Bregdeti Jonian (Ionian Coast-IC) është një zone bregdetare qe permban pre-Pliocene NË- duke ushtruar komprimim te mirefillte te zonat e prekura, te cilat jane shkeputur nga goditje-rreshqitje. Kjo zone e prekur është akoma aktive dhe sizmiogjenike. Termete te shumta te forta jane regjistruar ne te, midis tyre permendim te me poshtmet: 358 Ms=6.6; 1153 Ms=6.6; Prill 16, 1601 Ms= 6.6; Janar 1, 1674 Ms= 6.6; Prill 5, 1701 Ms= 6.6; Shkurt 20, 1743 Ms=7.0; Dhjetor 10, 1813 Ms=6.6; Qershori 19, 1823 Ms=6.6; Janar 19, 1833 Ms=6.6; Tetor 12, 1851 Ms=6.6; Janar 2, 1866 Ms=6.6; Dhjetor 4, 1866 Ms=6.6; Shkurt 11, 1872 Ms=6.6; Qershori 14, 1893 Ms=6.6; Nentor 26, 1920 Ms=6.4 (Sulstarova et al., 2005).

Studime mikrotektonike and mekanizma zgjidhes fokale te termeteve demonstrojne qe zona e prekur Joniane është tani ne një regjim komprimues me një trend SË-NE (Aliaj, 1988; Sulstarova, 1986; Muço, 1994). Termetet e ardhshme mund te ndodhin ne zonen e prekur bregdetare Joniane me Mmax=7.0.

Albanian Seismicity

Red - Historical unified catalogue (used for hazard determination) Grey - recent catalogue
 • $M < 2.0$ • $M 2.0 - 2.9$ • $M 3.0 - 3.9$ • $M 4.0 - 4.9$ • $M 5.0 - 5.9$ • $M 6.0 - 6.9$ • $M 7.0+$
 Historical unified Catalogue - all earthquakes larger or equal to $M \geq 4.5$ to the end of 2000
 Recent Catalogue - all earthquakes for the period 1964-2000 inclusive

Figura 4.1.5.7.2: Sizmiciteti i Shqipërisë. Plikat e kuqe tregojnë tërmetet e përdorura për vlerësimin e rishkut, pikat gri përfaqësojnë tërmetet të tjera. Shënohet pozicioni i Bashkisë Gjirokastër.

4.2. Ajri

4.2.1. Shkaqet kryesore te ndotjes se ajrit

Ndotësit kryesorë të cilët ndikojnë në cilësinë e ajrit janë: NO₂, O₃, SO₂, CO, PM₁₀, PM_{2.5} dhe benzeni të cilët emetohen nga djegia e lëndës fosile për energji dhe transport. Ozoni (O₃) është një ndotës sekondar i cili formohet nga oksidimi i ndotësve primarë në prani të rrezatimit diellor, i cili ndikon në ndryshimin e klimës globale. Oksidet e Squfurit dhe Azotit në bashkëveprim me lagështine e ajrit kthehen në acide dhe depozitohen në tokë në formën e shiut acid i cili është i dëmshëm për bujqësinë dhe për mjedisin në përgjithësi. Ndotja e ajrit nga kimikatet, grimcat e pluhurit ose materialet biologjike shkaktojnë shqetësimë ose dëmtime tek njerëzit dhe organizmat e tjera duke ndikuar negativisht në mjedisin natyror. Burimet e ndotjes së ajrit mund të kenë origjinë natyrore ose antropogenike. Efektet shëndetësore shkaktuar nga ndotësit e ajrit klasifikohen si ndryshime fiziologjike dhe biokimike të lehta deri në vështirësi në fryshtëzim, nuhatje, kollitje dhe probleme kardiake e respiratore.⁴⁹

Në zonën e bashkisë së Gjirokastër nuk vërehet ndotje e ajrit, edhe pse nuk ka të dhëna zyrtare të cilat të bazohen në kërkime dhe informacione zyrtare. Theksohet se problemi është më i thellë në rajonin më të gjerë të qytetit të Gjirokastrës, për shkak të pranisë së industrisë, aktiviteteve njerëzore më të mëdha dhe numrit më të madh të makinave dhe makinerive përgjate gjatësisë së rrugëve dhe rrugicave të cilat kryesisht nuk janë të mirembajtura siç duhet. Në zonën tjetër të Bashkisë nuk është I dukshëm problemi sepse ekzistojnë kryesisht zona malore, pyjore dhe bujqësore pa burime kryesore ndotjeje mjedisore.⁵⁰

4.2.2. Ndotësit e ajrit

Për emetimet e gazrave nuk ka të dhëna analitike për shkak të mungesës së stacionit të regjistrimit. Megjithatë vlerësohet se përgjatë aksit rrugor SH4 si dhe përreth qytetit të Gjirokastrës ushtrohet presion i vazhdueshëm, duke qenë se në këtë zonë përqendrohen burimet kryesore (trafik i ngarkuar, industri, banesa, etj.). Djegia e drurit për ngrohje përbën një faktor tjetër të ndotjes nëpërmjet emetimit të mikrogrimeve, por pa qenë i mundur një vlerësim i plotë i ndikimeve. Prandaj, është i nevojshëm monitorimi i ndotjes së ajrit. Në pjesën perëndimore të Bashkisë janë mjaft të kufizuara për shkak të numrit të vogël popullsisë, konsumit të ulët të energjisë shtëpiake dhe të ngarkesës së qarkullimit dhe aktiviteteve profesionale të kufizuara.

Sipas Bankës Botërore emetimet e CO₂ për fryshtëzim përfundimtar në vitin 2011 arriten në 1.61 tonë metrikë. Në bazë të popullatës së Bashkisë për vitin 2011, emisionet e dioksidit të karbonit janë vlerësuar në 28,673 * 1.61 = 46,163.53 tonë metrikë. Nga të dhënat e popullsisë së Bashkisë për vitin 2011 në lidhje me të dhënat e Bankës Botërore për të njëjtin vit, u përllogaritën emetimet e CO₂ për çdo njësi administrative në Bashkinë e Gjirokastrës.

⁴⁹ Ministria e Mjedisit, "Raporti për Gjëndjen e Mjedisit, 2014".

⁵⁰ INTERISK A2 Action: raportimi I nevojave te identifikimit, situate e tanishme mjedisore ne Rajonin e Gjirokastres. Risqe, faktore dhe proceso, efektet e irrigimit dhe rrjedhjes ne zonat rurale te rajonit te Gjirokastrës ne Shqiperine Jugore, duke integruar mjedisin ne Agrikultura e Pyjesi: progresi dhe prospekti ne European Lindore dhe Azine Qendrore - Vellimi II Raporti I Shqiperise

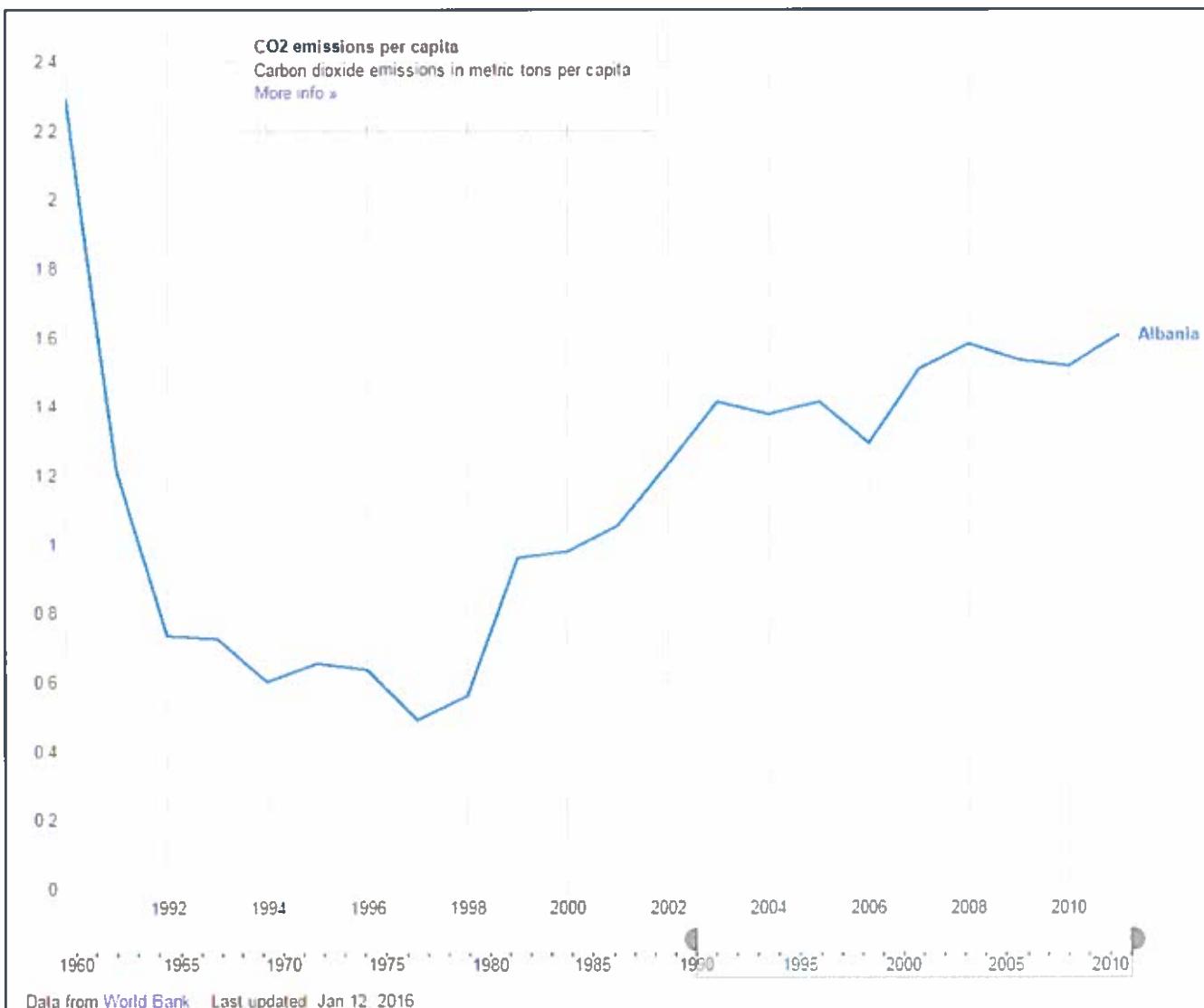

Figura 4.2.2.1: Evoluciuni i emisioneve të dioksidit të karbonit përfrymë në Shqipëri⁵¹.

Njësia administrative	Popullsia e përgjithshme 2011	Emetimet e CO ₂ në ton metrik
Antigonë	998	1,606.78
Cepo	1,727	2,780.47
Gjirokastër	19,836	31,935.96
Lazarat	2,801	4,509.61
Lunxhëri	1,941	3,125.01
Odrie	433	697.13
Picar	937	1,508.57

Tabela 4.2.2.1: Shpërndarje e emetimeve të dioksidit të karbonit përfyndit qëdo njësi administrative në Bashkinë e Gjirokastrës.

Sipas dokumentit MINISTRIA E MJEDISIT / AGJENCIA KOMBËTARE E MJEDISIT (Nr 1117 Prot, Tiranë, me 17-11-2014) mbi “Informacion mbi Cilësinë e Lëndëve Djegëse”:⁵²

⁵¹Burimi:<https://www.google.gr/publicdata>.

Bazuar në evidencat e analizimit te mostrave per kontrollin cilesor te lendeve djegese per periudhen Janar - Shtator 2014 kryer nga Inspektoriatit Qendror Teknik dorezuar prane Agjencise Kombetare te Mjedisit është bere nje vleresim i parametrave te testuar dhe ndikimit te ketyre parametrave ne cilesine e ajrit urban. Parametrat e percaktuara ne mostrat e perzgjedhura jane:

- Gazoili / Për përmbajtien e squfurit janë analizuar 122 mostra.
- Benzina.
- Solar - Mazuti.

Nga vlerësimi i të dhënave rezulton:

Gazoili

Për përmbajtien e squfurit janë analizuar 122 mostra.

Në bazë të standardit të përdorur për analizimin e lëndës djegëse (gazoil) EN 590 vlera kufi e lejuar e përmbajtjes sq, squfurit në gazoil është 10 ppm. Nga 122 mostra të analizuara, 6 prej tyre kanë vleren 11 - 15 ppm dhe 100 mostra kane vlerë > 50 ppm. Këto mostra rezultojne të janë mbi normën e lejuar.

Përmbajtja e squfurit në gazoilin e tregut shqipëtar rezulton të jetë mbi normën e lejuar.

Benzina

Për përmbajtjen e squfurit janë analizuar 31 mostra.

Në bazë të standardit të përdorur për analizim për lëndët djegëse (benzina) EN 228 rezulton se vlera kufi e lejuar e përmbajtjes së squfurit në benzinë është 10 ppm. Ku nga analizat rezulton se vlera me e vogël e squfurit ne Benzin është 11 - 15 ppm për 5 mostra të analizuara, pra jashtë standardit të lejuar dhe mbi 50 ppm për 11 mostra të analizuara. Ku gjithsej janë analizuar 31 mostra.

Përmbajtja e squfurit në benzinë n e tregut shqipëtar rezulton të jetë mbi normën e lejuar.

Solar - Mazut

Për përmbajtien e squfurit janë analizuar 11 mostra.

Në bazë të standardit të përdorur për analizim per lëndët djegëse (solar - mazut) S SH UNI 6579 rezulton se vlera kufi e lejuar e përmbajtjes së squfurit në solar - mazut është $<3\%$. Për mostrat e analizuar e rezulton se përmbajtja e squfurit është $> 3 \%$.

Një vlerësim i përgjithshëm për karburantet që qarkullojnë në tregun shqiptar është se ato janë të një cilësie jo të mirë përsa i përket përmbajtjes së squfurit

Transporti është një ndër faktorët kryesore të cilësisë së ajrit urban, ku emetimet e SO_2 ne ajër janë ne raport proporcional me përmbajtjen e squfurit ne lëndët djegëse. Duke reduktuar përmbajtjen e squfurit në karburant, do të ulej gjithashtu përmbajtja e squfurit dhe si pasojë, emetimet e PM_{10} dhe $\text{PM}_{2.5}$.

Reduktimi i përmbajtjes se squfurit në karburant, do të ndikonte edhe në uljen e vlerave të NOx

⁵² Ministria e Mjedisit\Ministria e Mjedisit\Ajri dhe zhurma\ Analiza e cilesise se te dhenave per cilesine e lendet djegese.pdf

4.3. Faktorët klimatike

Dallohen katër zona klimaterike në territorin e Shqipërisë: Mesdhetare fushore, Mesdhetare kodrinore, Mesdhetare paramalore dhe Mesdhetare malore.

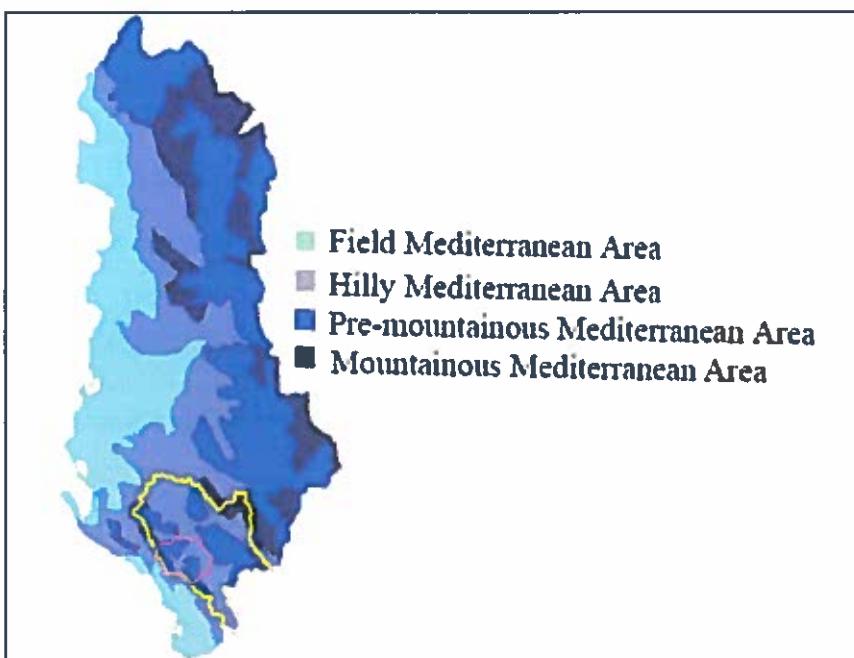

Figura 4.3.1: Ndarja klimaterike në Shqipëri (IHM 1978) (Burimi: <http://aea-al.org/climate-characteristics-of-Albania/>). Me të Kuqe shënohet vendi i Bashkisë Gjirokastër.

Shqipëria është një shtet mesdhetar. Klima e saj është e tipit mesdhetar dhe karakterizohet nga dimër i lagësht, i butë dhe verë e nxehë, e thatë. Regjimi klimatik ndikohet herë pas here nga sisteme atmosferike, si rrashje të ardhura nga Oqeani Atlantik i Veriut dhe nga deti Mesdhe, dhe anticiklone të ardhura nga Siberia dhe nga Azoret. Një faktor tjetër kryesor që ndikon klimën është afërsia me detin.

Veçanërisht Bashkia e Gjirokastrës karakterizohet si mesdhetare kodrinore juglindore.

Sipas raportit "Identifikimi i nevojave dhe veprimet INTERISK A2" klima, e cila është një faktor që ndryshon ngadalë, mund të konsiderohet e pandryshueshme në këtë territor, për shkak se për një periudhë të gjatë kohe nuk ka pasur ndonjë ndryshim të konsiderueshëm. Territori i basenit të Vjosës është nën ndikimin e cikloneve për 177 ditë dhe nën atë të anticikloneve për 188 ditë. Shpërndarja e shirave në këtë basen ka një karakter të veçantë, ku sasia më e madhe e shirave përqendrohet në zonat malore dhe më e vogla në pjesën e poshtme të basenit. Përgjatë luginës, nga burimi deri në rrjedhën e poshtme të lumit Vjosë, shirat arrijnë 1,200-1,400 mm në vit, kurse në luginën e Drinos arrijnë 1,600-2,000 mm. Pasi uji arrin në Drino, sasia e shiut ulet ndjeshëm. Kështu, në këtë zonë, sasia mesatare e shiut arrin në 900-1,300mm në vit. Vargmalet përgjatë të dy brigjeve të Drinos dhe Vjosës mbledhin sasira të mëdha shirash që arrijnë mbi 2,800 mm, duke i ushqyer këta dy lumenj me ujë të bollshëm. Shtresa e borës është një tjetër burim që e ushqen lumin Vjosë dhe degët e tij gjatë dimrit në rastet e cikloneve jugorë, të cilët sjellin masa të nxehta nga vendet e ekuatorit dhe gjatë pranverës, kur temperatura e ajrit fillon të rritet. Pavarësisht shirave, faktorë të tjera meteorologjikë për lumin Vjosë janë temperatura e ajrit, era, lagështia, etj.

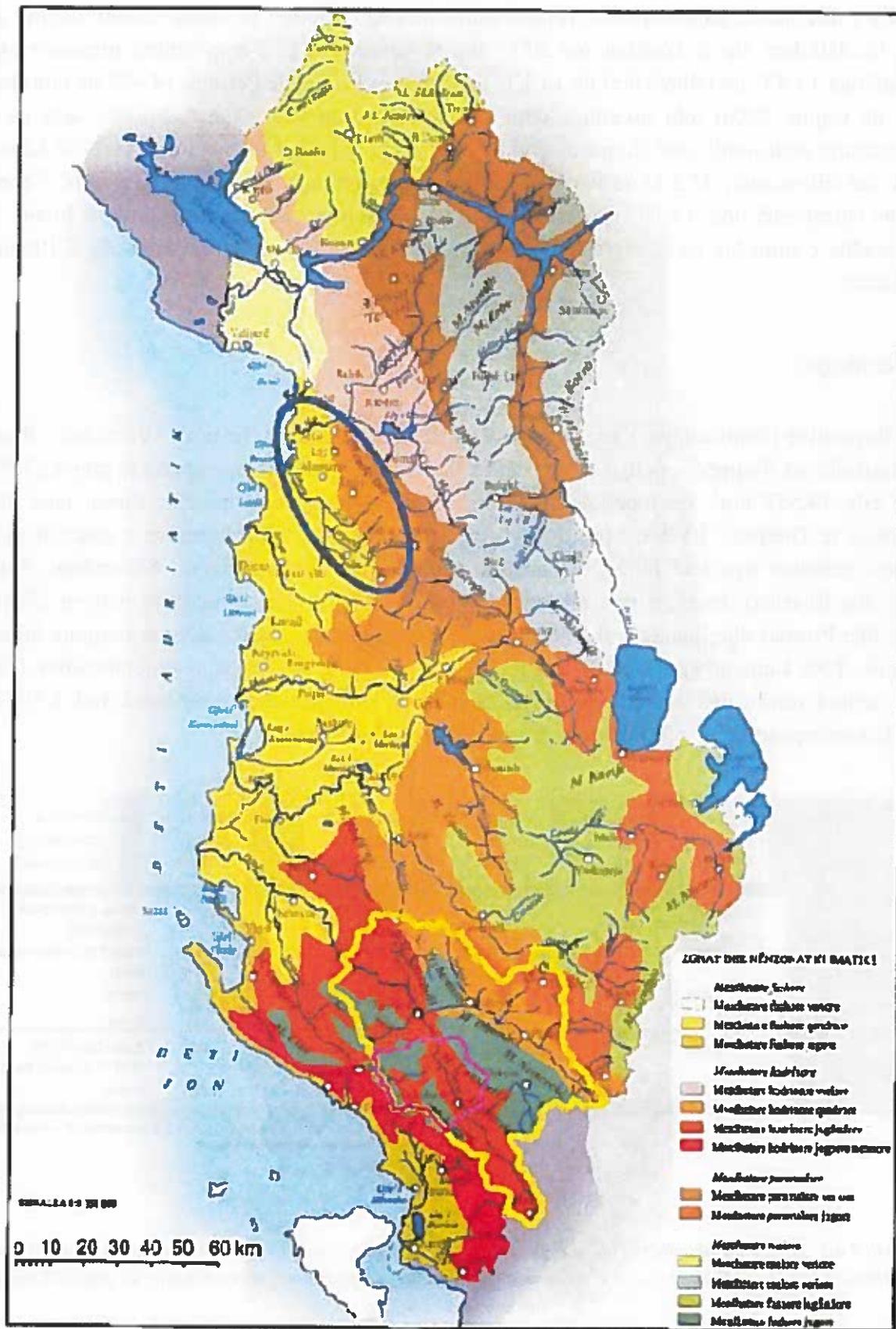

Figura 4.3.2: Zona e studimit ne Harten e rajonizmit klimatik te shqiperise. (Burimi: Vako, 2014).

Në zonën e poshtme hidrografike të basenit të lumit Vjosë, d.m.th. deri në 500 m mbi nivelin e detit, temperatura mesatare vjetore është 12-14°C. Mund të përmendim këtu temperaturat e Korrikut

(20-24°C) dhe ato të janarit 4-6°C. Temperaturat mesatare vjetore në zonat malore arrijnë në 8-10°C, ku dallohen ato të korrikut me 20°C dhe të janarit 1-2°C. Temperaturat mesatare vjetore variojnë nga 12.4°C në Gllavë deri në 14.1°C në Këlcyrë, 15,7°C në Përmet, 14.4°C në Gjirokastër, 7.8°C në Çajup. 200m mbi nivelin e detit këto temperaturo janë shumë të ulëta, deri në 6°C. Temperaturat maksimale janë shumë ekstreme: këtu janë regjistruar temperaturat 41°C në Tepelenë, 42.2°C në Gjirokastër, 42.2°C në Përmet. Temperaturat minimale kanë qenë 10.5°C në Tepelenë, 17°C në Gjirokastër dhe -13.1°C në Përmet. Edhe sasia e shirave ulet nga perëndimi në lindje. Sasia më e madhe e shiut bie në Kurvelesh (Tepelenë) 2,406mm, 1,275mm në Përmet dhe 2,100mm në Gjirokastër.

4.4. Përblytjet

Sipas Raportit të Përbledhjes Ekzekutive të Programit të Zhvillimit me titull “Vlerësimi i Rrezikut të Katastrofës në Shqipëri”, pellgu hidrografik i Shqipërisë përfshin një sipërsaqe prej 43,305 km² nga e cila 14,557 km², që i përkasin ujëmbledhësit të lumenjve Drini dhe Vjosa, janë brenda territoreve të Greqisë, FYR e Maqedonisë dhe Kosovës. Sipërsaqja kryesore e sistemit ujor në Shqipëri përbëhet nga tetë lumenjtë kryesorë (Drini, Mati, Ishmi, Erzeni, Shkumbini, Semani, Vjosa, dhe Bistrica), rrjetin e tyre të degëve, pjesët e tre liqeneve të mëdhenj natyror (Shkodër, Ohrid, dhe Prespa) dhe liqenet e shumta të vegjël dhe diga-rezervuarët ndërtuar përgjatë lumenjve kryesorë. Tetë Lumenj kryesorë Shqiptarë, të grupuar në gjashtë pellgjet ujëmbledhës (Tabela 4.4.1), tërthor vendiy nga lindja në perëndim. Shkarkimi i tyre mesatar vjetor është rreth 1,308 m³s⁻¹, e cila korrespondon me një shkarkim të veçantë prej 30 m³s⁻¹km⁻².

River Basin	Zona e ujëmbledhësit	Shkarkime specifike	Vëllimi vjetor i Shkarkimeve	Raporti vjetor lagështirë/	Raporti 10 vjeçar i rrjedhjeve	Kapaciteti i depozitimeve në rezervuarë
DRINI	19,582	35	11,110	5.7 (D/A)	13	Fierza, 2,700 (25% of AF of Drini river)
MATI	2,441	40	3,250	10 (D/A)	25	Ulza, 240 (15% AF of Mati River)
ERZENI-ISHMI	1,439	24-31	660	9-10 (J,F/A)	55	None
SHKUMBINI	2,445	26	1,900	10.8 (Ap/A)	24	None
SEMANI	5,649	16	2,700	14.8 (F,M/A)	18	Banja Dam ³⁾ , 700 (50% AF of Devollë River)
VJOSA	8,100	26	5,550	7.3 (F/A,S)	21	None

J - January, F - February, M - March, Ap - April, A - August, S - September, AF - Annual Flow

1) Ratio between the wettest and the driest month

2) One in 10 Years High Flow

3) Under construction

Tabela 4.4.1: Zona e ujëmbledhësve hidrologjik, shkarkime specifike, Volumi Vjetor i Shkarkimeve, Raporti vjetor lagështirë/thatësirë, raporti 10 vjeçar i rrjedhave dhe Kapaciteti i magazinimit të rezervuarit për gjashtë basenet e lumenjëve në Shqipëri.

Sistemi i lumit paraqet rrezikun më të lartë të përblytjeve në vend. Përblytjet në përgjithësi janë me origjinë lumore dhe ndodhin në periudhën Nëntor-Mars kur vendi merr rreth 80-85% të reshjeve vjetore. Për shkak të modeleve topografike, përblytjet ndodhin papritur, duke u transportuar përmes rrjetit lumit hidrografik kryesor për rreth 8-10 orë. Gjatë përblytjeve, shkarkimi specifik i

lumenjve kryesorë luhatet nga $0.5 \text{ m}^3 \text{s}^{-1} \text{ km}^{-2}$ (Lumi Drini) për $2-5 \text{ m}^3 \text{s}^{-1} \text{ km}^{-2}$ (Lumi Ishmi). Luhatjet e shkarkimeve specifike të lumenjve më të vegjël me zonat e mbulimit prej $100-400 \text{ km}^2$ janë edhe më të mëdha, duke filluar nga 2 deri në $10 \text{ m}^3 \text{s}^{-1} \text{ km}^{-2}$.

Rreziku nga përmbytjet e Shqipërisë është i lidhur me:

- Potencialin e madh të përmbytjeve nga ultësira e Ëest Plain.
- Potenciali i Përmbytjeve lidhur me lumenj e vegjël dhe përrrenjt.

Pasojat, të cilat dikur mund të reduktohen në një nivel të përcaktuar nga strategja kombëtare e pranuar mbi parandalimin e përmbytjeve, në ditët e sotme mund të rëndohet lehtësisht për shkak të kushteve të përkeqësuara të sistemeve Dike, kanalet kulluese, pajisjet e mbledhjes së lartë të ujit, stacionet e pompimit dhe pajisje të tjera për kontrollin e përmbytjeve, dhe instalimet mungojnë në mirëmbajtjen e duhur.

Karakteristikë kryesore e përmbytjeve të mëdha në planin perëndimor është se ujërat nga lumenjt e ndryshëm shpesh përmbytin të njëjtën zonë, duke formuar një gojë të vetme të zgjeruar lumi.

Shqipëria ka një histori të gjatë të dëmtimit të përmbytjeve planin perëndimor. Kronikat turke nga shekulli i XIX tregojnë se 11 përmbytjet e mëdha kanë ndodhur në periudhën 1854-1871, secila prej tyre duke shkaktuar dëme të konsiderueshme të pronës. Të dhënët më të fundit të përmbytjeve tregojnë se përmbytja e madhe ka ndodhur në të gjitha pellgjet ujëmbledhëse kryesore: Drini dhe Buna (1905, 1937, 1952, 1960); Ishëm, Erzen dhe Shkumbini (1946); dhe Seman dhe Vjosë (1937).

Historikisht përmbytjet e Nëntorit 1962 – Janarit 1963 konsiderohen si më të mëdhatë (Tabela 4.4.2). Shkumbini dhe Semani u përmbyt ultësira rrëth tyre. Ujërat nëntokësore në Ultësirën Perëndimore u rritën, në disa vende duke arritur në sipërfaqe, veçanërisht në fushat e Myzeqesë, Lushnje, Thumane, dhe Maliq.

Në total, rrëth 70,000 hektarë tokë bujqësore u përmbyt duke shkaktuar dëme të konsiderueshë ekonomike. Qytetet Shkoder, Berat, Lezhe dhe të tjerë u mbytën pjesërisht. Rrjeti kombëtar i rrugëve u ndërpëre në shumë vendodhje. Sistemi i pritave mbrojtëse u dëmtua seriozisht, madje në shumë vende u shkatërrua.

Flooded Zone	Flooded Area (Ha)	Duration (Days)
1. Plains of Zadrima of Shkodres and Lezha, Bregu Bunes	18,575	22
2. Plains between rivers Drini of Lezha and Mati	3,122	10
3. Plains between rivers Mati and Ishmi	5,825	7
4. Plains downward Rogozhina on both river banks of Shkumbini	6,896	7
5. Plains on both river banks of Semani	26,738	35
6. Plains on both river banks of Vjosa downward Ura of Mifoli	3,538	20

Tabela 4.4.2: Zonat e përmbytura gjatë dimrit 1962-1963

Më 31 Dhjetor 1970 – 1 Janar 1971 lumi Vjosa përmbyti rrëth 14,000 hektarë. Përmbytja shkaktoi pothuajse të njëjtat efekte dhe dëme (dëmtimi dhe shkatërrimi i digave, kanalet ujitése, urave, stacionet e pompimit, etj), dhe në disa rajone të përmbytura dëmet janë vlerësuar si edhe më të mëdha, sesa ato të regjistruara në përmbytjet Vjosës në vitet 1962-1963.

Përmbytjet prekën Shqipërinë në Shtator të vitit 2002 u shkaktua nga lumi i Erzenit dhe kontribuesi i tij Osumi, dhe disa lumenj të vegjël si Drinosi, Gjanica, Gjadri, në përroin e Manati (në rrethin e Lezhës), në përroin e Zaza (në Fushë Krujë) dhe të tjerë. Ujërat e përmbytjes përmbytën qytetet e Lezhës dhe Beratit dhe fshatrat rrëth tyre, si dhe zona të tjera rurale dhe tokat bujqësore përgjatë brigjeve të lumenjve të mësipërm. Në total, rrëth 30,000 ha të tokave bujqësore janë përmbytur. Edhe pse nuk është gati e dukshme dhe pa humbje spektakolare të pronës materiale, ndikimi në sektorin bujqësor mund të jetë afatgjatë, veçanërisht për fermerët e vegjël të jetesës që u mungon kapaciteti për t'u rikuperuar.

Sipas apelit paraprak Nr. 27/02 të Federatës Ndërkombëtare të kryqit të Kuq, Kryqi I Kuq Shqiptar në bashkëpunim më Kryqin e Kuq Amerikan dhe Kryqin e Kuq Gjerman në Shqipëri organizuar një mission të vlerësimit të nevojave në zonat më të prekuara në drejtime të ndryshme rrugore. Së pari nëpërmjet Durrësit, Lezhës e Shkodrës dhe së dyti nëpërmjet Fierit, Beratit dhe Vlorës. Gjetjet nga ky mision tregojnë se ka pasur 3,820 familje në këto zona nën ujë. Jepet Informacion më i hollësishme: ü Në prefekturën e Lezhës: 2,810 familje / prona janë dëmtuar rëndë në 5 komuna dhe 22 fshatra. ü Në prefekturën e Beratit: 490 familje / prona janë dëmtuar rëndë në 3 komuna dhe 4 fshatra. ü Në prefekturën e Durrësit: 350 familje / prona janë dëmtuar rëndë në 1 komunë dhe 3 fshatra. ü Në Fier, prefekturat e Gjirokastër dhe Shkodrës: 170 familje / prona janë dëmtuar rëndë. Lloji i dëmtimit përfshin shtëpi të shembura, shtëpi pjesërisht të dëmtuara, mobilje të shkatërruara, u mbytën bagëtitë, rezervat ushqimore u shkatërruan, dhe ushqimi blegtoral u shkatërrua. Sipas familjeve të intervistuara (64 intervista), vlera mesatare e dëmtimit për një familje ishte rrëth 3,000 - 4,000 USD.⁵³

Sipas një artikulli të Arthur Neslen në gazeten The Guardian rrëth përmbytjes të Enjeten më 5 Shkurt 2015, në dy dekadat e fundit, shumë pemë në Shqipëri afër lumenjve të fuqishëm si Vjosa, Osumi dhe Shkumbini janë prerë nga fshatarët për dru, dhe nga sipërmarrësit që hapin rrugën për ndërtesa dhe digat në një bum ndërtimi që kanë përfituar në masë të madhe firmat e huaja. Pemët kanë mbajtur tokën në vend për shekuj - duke vepruar si një sfunjjer gjatë reshjeve të shiut - por pa to, erozioni i tokës ka përshtapjuar dëme nga përmbytjet. Në dy ditë, 220mm të reshjeve të shiut në afërsi të Gjirokastës – shuma e zakonshme për të gjithë Shkurtin. Në Novosele, ku lumi Vjosa i plas bankat e saj të Dielën, fusha bujqësore ishin ende nën ujë. Përmbytjet janë të regjistruar si e dyt më e keqe e Shqipërisë - vetëm një fatkeqësi në vitin 1971 ishte më keqja.⁵⁴

4.4.1. Reziku i Përmbytjes të Sistemit të lumit kryesor

Pas përmbytjeve të 1962/63 Shqipëria ndërmori investime të mëdha në masat parandaluese inxhinierike. Sistemi argjinaturës u dëmtua ose u shkatërrua nga përmbytjet 1962/63 u rindërtua dhe u ndërtuan pritat e reja në pjesën e poshtme të të gjithë tetë lumenjve kryesorë. Përveç kësaj, rezervuarët e mbajtjes së ujit me kapacitet të konsiderueshëm ruajtje (Tabela 4.4.1) janë ndërtuar mbi lumenjtë Drin dhe Mat. Masat strukturore të ndërmarrta, të dizajnuara në bazë të kthimit të përmbytjeve të periudhës 50-vjeçare, kanë pasur një rol të rëndësishëm në zvogëlimin e efekteve të

⁵³<http://www.ifre.org/docs/appeals/02/2702.pdf>

⁵⁴<http://www.theguardian.com/environment/2015/feb/05/albania-declares-state-of-emergency-over-historic-floods>

përmbytjeve të dimrit 1970-1971, e cila kahasuar me përmbytjet e 1962/63 (Tabela 4.4.2) ndodhën vetëm në lumin Vjosa.

Duke supozuar se sistemi argjinaturës mbetet i padëmtuar dhe se instalimet e pompimit të mbetet në operacion, 50-vjet ose më të shkurtër (2% ose më e lartë probabilitet tejkalimi) Periudha e kthimit të ujërave të përmbytjes nuk paraqesin rrezik për ultësirat planin perëndimor. Periudha më e gjatë e kthimit të përmbytjeve mund të gjeneroj të njëjtat kushte si në përmbytjet e 1962/63, vlerësuar si një periudhë kthimi përmbytjesh 100-vjeçare.

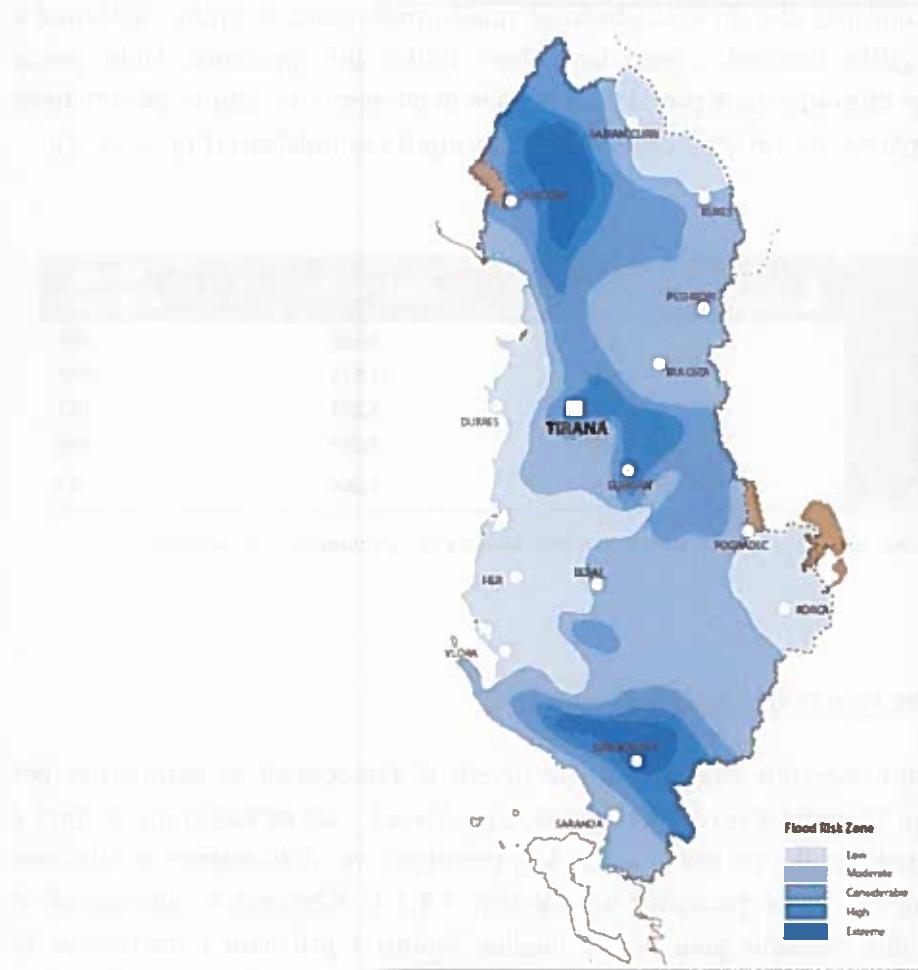

Figura 4.4.1.1: Harta e periudhes 100 vjeçare të përmbytjeve me potencial maksimal

Bazuar në të dhënat nga 67 stacionet hidrologjike, periudha e kthimit 100-vjeçare për kulmin e shkarkimeve specifike (SPDs) janë përllogaritur për 70 lumenj me zonat e mbulimit prej 100-400 km². Harta e Rrezikut të Periudhës së Kthimit 100-vjeçare (Fig. 4.4.1.1, Tabela 4.4.1.1), shprehur në terma të SPD-së standarde, tregon ndryshime të konsiderueshme të rrezikut të përmbytjeve.

Rajonet më të ulëta të rrezikut në periudhën e kthimit nga përmbytjet 100-vjeçare (SPD < 2 m³ / s / km²) janë Ëest Plain, rajoni verior i Alpeve Shqiptare dhe rajoni juglindor malor. Rreziku pak më i lartë (SPD = 2 - 3. m³ / s / km²) është i lidhur me pellgjet ujëmbledhëse të lumenjve të Devollit dhe

Osumit, në pjesën e poshtme të lumit Shkumbin, lumenjtë Drini i Zi, Mati, rajoni i Bregut të Detit, dhe lumenjtë Kalasa, Bistrica, dhe Pavla. Rreziku më i lartë ($SPD = 3-4 \text{ m}^3 / \text{s} / \text{km}^2$) është i lidhur me pjesën e sipërme të lumit Shkumbin, dhe lumenjtë Fan. Potenciali më i lartë i rrezikut të përmbytjeve në Shqipëri ($SPD = 5-10 \text{ m}^3 / \text{s} / \text{km}^2$) është i lidhur me lumenjtë Kiri, Gjadri, Lesnijqja, Gomsiqe, Ishmi dhe lumenjtë e rajoneve jugore dhe qendrore malore të Shqipërisë si Drinosi, Shusica, dhe të tjera.

Ndërsa Periudha e rrezikut të kthimit nga përmbytjet 100-vjeçare në pjesë të tjera të vendit është mjaft e lartë, përmbytjet në Ëest Plain përfundimisht do të shkaktojnë dëme më të mëdha fizike të pronës bërë nga njeriu dhe bujqësisë, dhe do të tendosin në masën maksimale të gjitha shërbimet e emergjencave civile dhe të gjitha burimet e tjera kombëtare fizike dhe njerëzore. Duke pasur parasysh se të gjitha objektet e mbrojtjes janë projektuar në bazë të një periudhe kthimi përmbytjesh 50-vjeçare, përsëritja e përmbytjeve në 1962/63 është një skenar mjaft i mundshëm (Fig. 4.4.2.1)..

Flood Risk Zone	Specific Peak Discharge ($\text{SPD m}^3/\text{s} \cdot \text{km}^2$)	Area (km^2)	Percent of Territory
Low	< 2	6,660	23.5
Moderate	2 – 3	11,433	40.3
Considerable	3 – 4	5,878	20.7
High	4 – 5	2,837	10.0
Extreme	> 5	1,564	5.5

Tabela 4.4.1.1: Periudha 100 vjeçare e zonave më të rrezikuara nga përmbytjet ne Shqipëri

4.4.2. Kërkesat e Katastrofës së Përmbytjes dhe Elementët DPP

Elementet e gatishmërisë kombëtare dhe Prefekturore të nivelit të fatkeqësisë së përmbytjes përsituatën e periudhës së kthimit të përmbytjeve 100-vjeçare, Fig. 4.4.2.1 - që në rastin më të mirë e konsideron përmbytje të vet-pellgu, dhe në rastin më të keq përmbytje të njëkohshme në disa ose në të gjitha basenet e lumenjve - është paraqitur në Tabelën 4.4.2.1. Kërkesat e fatkeqësisë së baseneve të Bunës, Drinit dhe Semanit janë më të mëdha. Numri i pritshëm i ndërtesave të përmbytura shkon nga 15,500 në 24,000 ($\pm 10\%$), duke shkaktuar kërkesa për strehim ose forma të tjera të ndihmës për 84,000 deri në 172,000 ($\pm 10\%$) banorë. Kërkesat e katastrofës së baseneve të lumenjve të tjera janë dukshëm më të ulëta, duke filluar nga treth 4,000-8,000 ($\pm 10\%$) ndërtesa të prekura dhe strehimin përkatës ose forma të tjera të ndihmës për 25,000 deri në 50,000 ($\pm 10\%$) njerëz. Në nivel qarku, në pozitën më të keqe është qarku i Shkodrës.

Në rastin e përmbytjeve të njëkohëshme të shumta-baseni, shifrat janë në mënyrë drastike në rritje. Gatishmëria për një skenar të tillë është përtej potencialit ekonomik të Shqipërisë dhe të shumë vendeve ekonomikisht më të zhvilluara, si dhe. Nëse një skenar i tillë është realizuar, ndihma ndërkombëtare do të jetë me rëndësi të madhe.

Kërkesat e gatishmërisë ndaj përmbytjeve të rajoneve të tjera të vendit janë dukshëm më të ulëta. Në nivel kombëtar, ata janë të kontrolluara nga masat e gatishmërisë të miratuarë për çdo të skenarë

të planit perëndimor. Në nivel lokal (qarku, komune) disa masa gatishmërie (strehim dhe nevojat e lidhura me to) kontrollohen nga kualifikimet dhe nga kërkesat e skenarit tërmet.

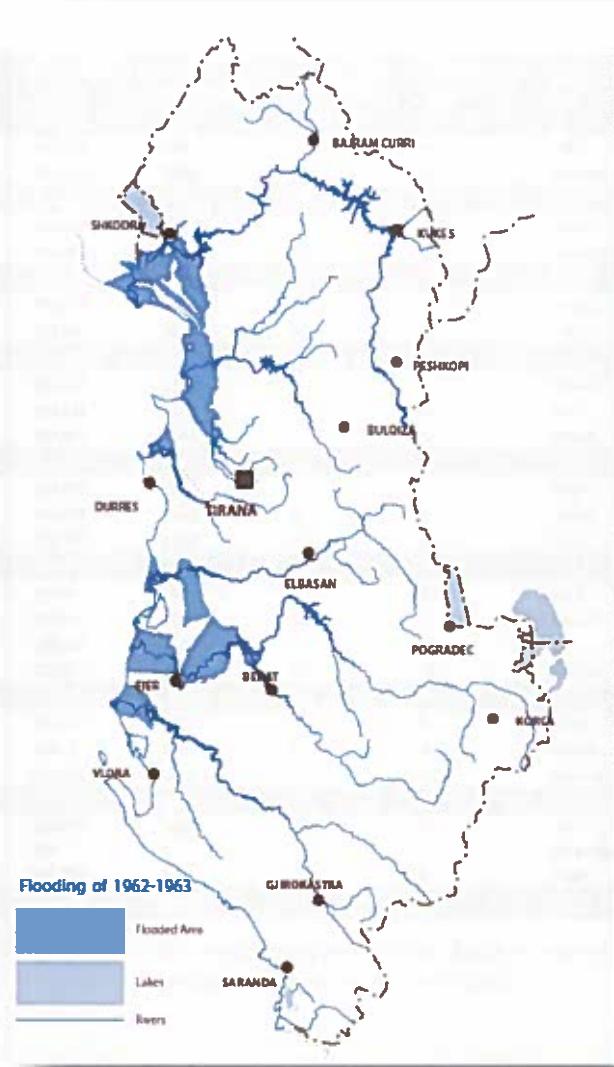

Figura 4.4.2.1: Harta e zonës perëndimore gjatë periudhës 100 vjeçare e rrezikuar nga përmbytjet

Masat strukturore të kontrollit të parandalimit të përmbytjeve (digat janë përjashtuar) ndërmarrë në vend janë të bazuar në periudhën e kthimit të ujërave përmbytëse 50-vjeçare. Dukuria e periudhës së kthimit të përmbytjeve 100-vjeçare do të thotë përsëritje e përmbytjeve në 1962/63 që nga vala e përmbytjeve do të jetë në gjendje të ngrihen objektet ekzistuese të mbrojtjes. Zona e prekur do të varet nga skenari (përmbytje e vetme apo përmbytje te shumta), por sigurisht nuk do të devijojnë nga shifrat e paraqitura në tabelën 4.4.2. Përveç problemeve që sistemet e emergjencës civile duhet për të zgjidhur në mënyrë operative, si dhe aspekte të tjera të pasurisë materiale humbjet, dëmi për sektorin e bujqësisë dhe efektet e saj mund të gjenerojnë lehtë efekte të larta dhe afatgjate negative në ekonominë e vendit. Ndërsa çështjet e humbjeve indirekte janë përtej kompetencave të sistemeve operative të emergjencës civile, vlen të përmendet që ministritë e linjës dhe shërbimet e tyre duhet të konsiderojnë këtë kategori humbje në planet e tyre të sektorit duke ofruar teknikat e mundshme

për zbutjen e tyre të duhur. Elementet për planifikim të tillë do të zhvillohen në bazë të modeleve të duhura të rrezikut në varësi të sezonit për vlerësimin e humbjeve bujqësore.

River	Qark	District	Number of Villages	Number of Communes	Number of Buildings	Building Area (m ²)	Population
BUNA			52	16	15,756	1,859,620	128,833
Lezhë	Lezhë		16	6	1,808	117,920	9,584
Shkodër	Shkodër		36	10	13,948	1,741,700	119,249
DRINI			78	23	23,733	2,433,840	171,956
Lezhë	Lezhë		35	10	7,227	503,420	39,044
Shkodër	Shkodër		43	13	16,506	1,930,420	132,912
ERZENI			11	4	3,762	374,620	25,789
Durrës	Durrës		6	2	1,736	175,300	12,083
Tiranë	Tiranë		5	2	2,026	199,320	13,706
ISHMI			24	7	8,107	687,320	49,653
Durrës	Durrës		4	1	1,413	149,200	10,623
Krujë	Krujë		13	3	4,233	358,640	26,287
Kurbin	Kurbin		7	3	2,461	179,480	12,743
MATTI			28	8	7,512	537,820	41,528
Krujë	Krujë		8	1	2,207	159,320	12,581
Kurbin	Kurbin		7	2	2,461	179,480	12,743
Lezhë	Lezhë		13	5	2,844	199,020	16,204
SEMANI			90	30	15,516	1,147,540	83,829
Berat	Berat		10	4	996	74,040	4,942
Kuçovë	Kuçovë		3	2	961	64,540	4,814
Fier	Fier		37	12	7,830	562,900	41,704
Lushnje	Lushnje		40	12	5,729	446,060	32,369
SHKUMBINI			30	14	6,599	513,420	38,052
Peqin	Peqin		2	1	294	22,620	1,433
Kavajë	Kavajë		4	4	1,550	97,880	8,105
Lushnje	Lushnje		24	9	4,755	392,920	28,514
VJOSA			28	8	4,579	346,380	24,858
Fier	Fier		19	6	3,076	225,600	15,528
Mallakastër	Mallakastër		1	1	7	400	29
Vlorë	Vlorë		8	1	1,496	120,380	9,301
TOTAL			341	110	85,544	7,900,560	544,498

Tabela 4.4.2.1: Periudha 100 vjecare e NDIKIMEVE nga përmbytjet dhe fatkeqësítë e ndodhura nga basenet e lumenjve, në zonën perëndimore.

4.5. Uji

4.5.1. Burimet e Ujit

Totali i shtretërve natyrorë dhe rrjedhave të një baseni kullues përbëjnë rrjetin hidrografik dhe në thelb kalimi natyror i ujërave sipërfaqësore të një baseni. Rrjeti hidrografik i një zone zhvillohet në varësi të strukturës gjeologjike dhe tektonike si dhe të kushteve klimatike që mbizotërojnë dhe ndikojnë në shkallën dhe llojin e proceseve erozive.

Analiza e rrjetit hidrografik të zonës së studimit u bazua në hartat topografike të Shërbimit Gjeografik Ushtarak me shkallë 1:25.000.

Në Bashkinë e Gjirokastrës rrjedha kryesore është lumi Drino, i cili vjen nga qendra e sektorit verior të zonës në studim me drejtim verior dhe që kalon pranë zonave të banuara Shtepuz, Andon Poci, Palokaster, Cepun, Gerhot, Gjirokastër, Arshi Lengo, Lazarat. Kontribues në formimin e lumit janë rrjedhat: Belices, Kardhiqit, Hosit, Gurres, Grabovices, Nimices, etj.

Sipas studimit “Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet në Qarqet e Shqipërisë, Qarku i Gjirokastrës” (2014) të Shërbimit Gjeologjik Shqiptar, Drino është dega më e madhe e rrjetit hidrografik të lumbrit Vjosë. Lumi Drino ka një gjatësi rreth 85 km dhe buron jashtë kufijve të Shqipërisë, në Greqi. Ai futet në vendin tonë midis Radatit dhe Kakavies dhe më pas kalon në ultësirën që shtrihet ndërmjet strukturave të Malit të Gjerë-Shtugarës dhe Lunxhëri-Buretos. Shkëmbinjtë karstikë ndërtojnë pjesën më të madhe të pellgut të tij ujëmbledhës. Lumi Drino në gjithë fushën e Dropullit ka shtrat të gjerë, por në Hendëkuq ai rrjedh nëpër një grykë të thellë e të ngushtë deri sa derdhet në Vjosë, në urën e Leklit. Gjatë kësaj rrjedhje së tilla dy brigjet e këtij lumi zgresin përrenj më rrjedhje të përkohshme sipërfaqësore, në të njëjtën kohë shumë erodues që formojnë konuse të mëdhenj depozitimi, si përroi i Vriserasë, i Suhës, Numicës etj. Vetëm përroi i Kardhiqit, që derdhet poshtë Gjirokastës ka rrjedhje sipërfaqësore në të gjitha stinët e vitit. Prurja mesatare shumë vjeçare e lumbrit Drino më derdhje në Vjosë është $42.5 \text{ m}^3/\text{s}$, që i përgjigjet modulit $32.5 \text{ l s}^{-1} \text{ km}^2$.

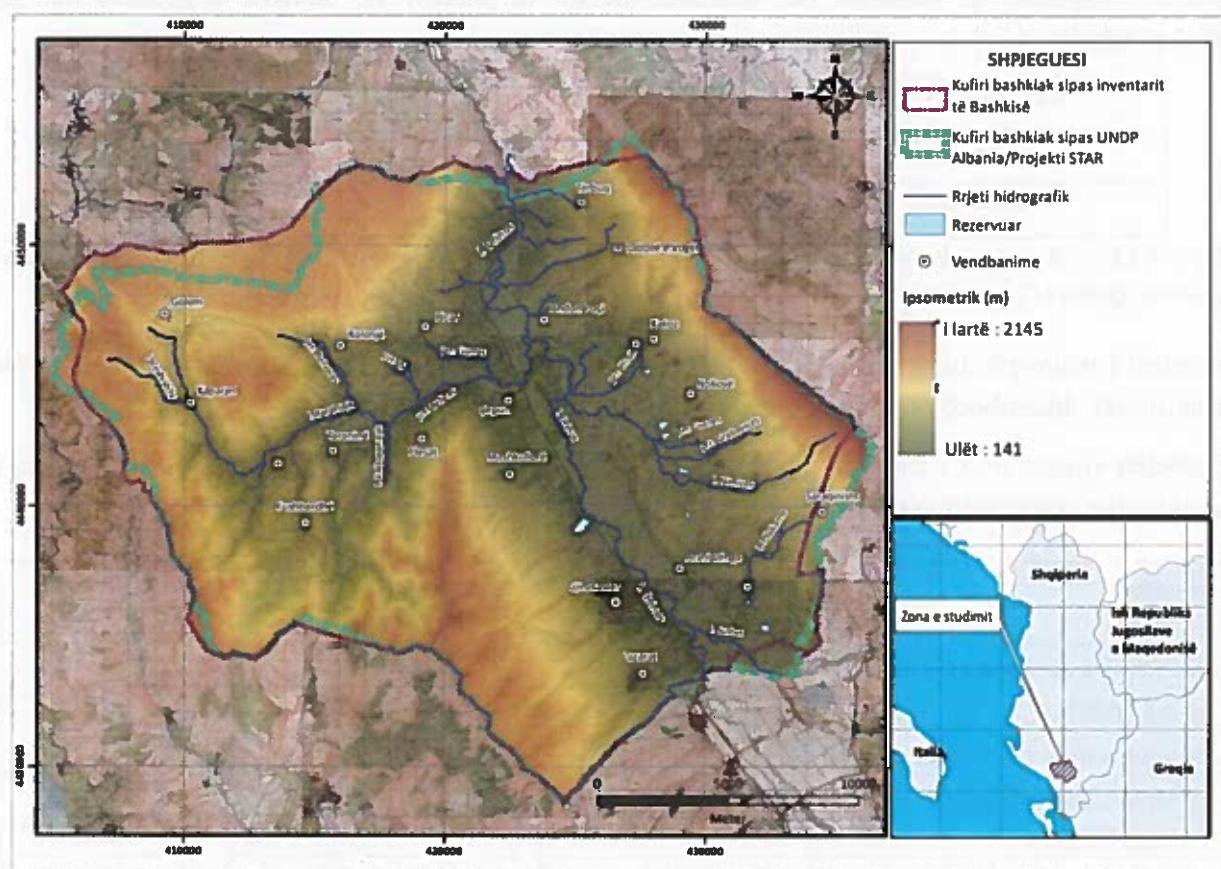

Figura 4.5.1.1: Harta hidrografike e rrjetit për Bashkinë Gjirokastër

Sipas studimit «Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet ne Qarqet e Shqiperise» për Qarkun Gjirokastër të Institutit të Gjeologjisë të Shqipërisë në Bashkinë Gjirokastër bëhet vlerësimi i burimeve ujore në bazë të hartës së akuifereve dhe vlerësimi i parametrave hidrodinamikë dhe hidrokimikë të ujërave nëntokësore.

Bazuar ne sjelljen hidrogjeologjike formacionet gjeologjike klasifikohen ne kategorite e me poshtme:

- Akuiferë më porozitet ndërkokrrizore ujëpërcjellshmëri shumë të lartë –të lartë.
- Akuiferë më porozitet ndërkokrrizore ujëpërcjellshmëri të ulët-shumë të ulët.

- Akuiferë më porozitetporo/çarje dhe ujë përcjellshmëri mesatare-të ulët.
- Akuifermë porozitet çarje-karst me ujëmbajtje shumë të ndryshueshme-shumë e lartë-e ulët.
- Jo akuifer me porozitet të pamjaftueshëm për të lejuar qarkullimin e ujit nëntokësorë në sasitë shfrytëzueshme.

Qarku Gjirokastër është i njojur për resurse të shumta dinamike të ujërave nëntokësore. Akuiferët karstikë dhe ato ndër kokrrizor vlerësohen më ujë mbajtje shumë të lartë, dhe paraqesin rëndësi të madhe në furnizimin e qendrave të mëdha të banuara më ujë të pijshëm.

Nga burimet karstike furnizohen qyteti i Gjirokastrës e shume komunitete të tjera. Nga akuiferët kuaternare furnizohet më ujë pjesërisht qyteti i Gjirokastrës, e komunitete të tjera. Në këto akuiferë janë kryer një numër i madh shpimesh “illegalë” që shfrytëzohen nga persona privatë përfundimisht më ujë të pijshëm e në bujqësi përvaditje. Sasi e tyre nuk janë të evendentuara. Disa nga kaptazhet, kryesore që përdoren përfundimisht më ujë të pijshëm në mënyrë të përqendruar janë dhënë në tabelën 4.5.1.1.

Nr i pikës ujore	Prurja Q (l/s)	Lloji
Buduk -GJR	40	shpim
Korjan-GJR	100	burim

Tabela 4.5.1.1: Resurset dinamike dhe përdorimi I tyre.(Burimi: "Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet ne Qarjet e Shqiperise, Qarku i Gjirokastres", 2014)

Vlerësimi i resurseve ujore përakuferët e shkrifet është bërë sipas vlerësimit të rrymës dinamike, përakuferët shkëmborët në bazë të burimeve që ato drenojnë në sipërfaqe.

Në tabelën vijuese (4.5.1.2) po japim resurset dinamike të ujërave nëntokësore nëakuferët kryesore të qarkut dhe përdorimin e tyre.

Akuiferi	Resurset dinamike të UN (m ³ /s)	Shfrytëzimi i UN (m ³ /s)	Përdorimi
Akuiferi karstik i Malit Gjerë (pjesa lindore)	3.36	0.05	Furnizim më ujë të pijshëm
Akuiferi karstik i Kurveleshit	1.02	0.25	Furnizim më ujë të pijshëm
Akuiferi karstik Shëndelli-Lunxhëri-Bureto	0.85	0.3	Furnizim më ujë të pijshëm
Akuiferi i Drinosit	0.32	0.1	Furnizim më ujë të pijshëm

Tabelën 4.5.1.2: Resurset dinamike të UN nëakuferët kryesore të qarkut dhe përdorimin e tyre. (Burimi: "Gjeoresurset dhe Gjeorreziqet ne Qarjet e Shqiperise, Qarku i Gjirokaster", 2014).

4.5.2. Cilësia e burimeve ujore

Komponent negativ për çështjen e ndotjes, i cili nuk është alarmant por mund të përbëjë rrezik në të ardhmen, është presioni që ushtrohet në burimet ujore të zonës. Faktori i rendësishëm i degradimit të cilësisë së ujërave sipërfaqësore të zonës janë aktivitetet që ushtrojnë njerëzit. Degradim i cilesise se ujit vërehet kryesisht në zonën e lumit Drino, që gjendet në zonën periferike të Gjirokastrës. Urbanizimi i rritur i zonës, ekzistencë e industrisë dhe strukturave si karburantet, por dhe ndërtimi i infrastrukturave si rrjeta rrugore kanë si rezultat depozitimini e sasinë e mbetjeve urbane dhe

industriale brenda lumit. Kërcënimi konsiston dhe në sektorin e bujqësisë dhe blegtorisë së pazhivilluar dhe praninë e kullotave dhe sipërfaqeve të kultivueshme. Depozitimi i mbetjeve, pesticideve, ilaceve të bimëve dhe mbetjeve shtazore të kafshëve të ushqyera në zonën sipërfaqësore ujore të Bashkisë kontribuojnë në ndotjen e ujit dhe në eutrofikimin e ekosistemeve ujore. Theksohet se përvec degradimit të cilësisë së ujit, të gjithë aktivitetet e lartpërmendura kontribuojnë dhe në përkeqësimin e biodiversitetit dhe te karakteristikave natyrore të lumit ashtu dhe të strukturave të tjera sipërfaqësore ujore, veçanërisht, shtrati i lumit Drino i është nënshtuar reduktimit, ndërkojë nuk identifikohen tashmë shumë lloje peshqish, shpendesh dhe gjitarësh të vegjël veçse një sasi e madhe insektesh. Nën kërcënim gjendet dhe horizonti ujësjellës i zonës ku ushtrohet presion. Urbanizimi i qyteteve dhe zonave fushore ku kryesisht dy dhjetëvjecaret e fundit, ekzistenca e industrisë në rajon, kërkesa në rritje e burimeve të ujit për blegtarinë e bujqësinë e zhvilluar madje dhe në muajt e verës ku rezervat janë të kufizuara, rritja e vazhdueshme e puseve private me qëllim të mbulojnë nevojat për ujë të pijshëm e ujitje, por dhe industria e minierave kryesisht e gëlqerorëve që dallohet në rajon kontribuojnë në degradim që prishin strukturën fiziologjike të horizontit ujor⁵⁵.

Presionet mbi akuferët e qarkut të Gjirokastrës janë përqendruar në:

- Shpërndarjen jo të njëtrajtshme të reshjeve dhe resurseve ujore në hapësirën e zonës së qarkut.
- Kërkesën më të madhe për resurset ujore (turizmi dhe bujqësia) në periudhën e thatë (Qershori-Shtator), kur disponibiliteti i resurseve të ujërave nëntokësore është më i ulëti.
- Rritjen e vazhdueshme të pa kontrolluar të një numritë madh shpimesh private përfurnizim me ujë të pijshëm dhe përvaditje;
- Shfrytëzimi pa kriter i shumë shpimeve të vjetëra të rinj të kryera në akuferët e Drinos, Përmetit, Tepelenës.
- Ritmet e larta të urbanizimit në qytetet e qarkut, sidomos në 2 dekadat e fundit.

4.5.3. Përdorimi i ujit

Në përputhje me *Vlerësimi Strategjik Mjedisor për Planin e Përgjithshëm Kombëtar* të dhënat tregojnë se 89 milion m³ ose 33% e ujit të prodhuar shitet për të gjeneruar të ardhura nga sektori. Si pasojë 181 milion m³ ose 67% e ujit të prodhuar rezulton në humbjen e të ardhurave.

Problemet kryesore në lidhje me ujin për njëzet përfshijnë: (1) mungesa e infrastrukturës adekuate; (2) vetëm 28 nga 56 ndërmarrjet e ujit janë në gjendje të ofrojnë furnizim me ujë dhe kanalizimeve; (3) mbulimi me ujë për zonat urbane dhe rurale është 80.3%; (4) mbulimi me kanalizime është vetëm 47.9%; (5) numri i madh i lidhjeve të paligjshme; (6) disponueshmëria e shërbimit në një mesatare prej 12 orë në ditë; (7) përdorimi i ulët i matjes (normat e shpeshta aplikohen gjërësisht); (8) uji i pa-faturuar është 67.1 % dhe norma e faturimit është 82.25%; dhe (9) nga tetë impiantet e trajtimit të ujërave të zeza të ndërtuara, vetëm pesë funksionojnë aktualisht. Ka ende shqetësime edhe për menaxhimin e përgjithshëm të shërbimeve të ujit dhe kanalizimeve: (1) qeveritë vendore nuk ushtrojnë kompetencat e tyre sic janë përcaktuar nga ligji; (2) Këshillat

⁵⁵ INTERISK A2 Action: Raporti I identifikimit te nevojave, Situata e tanishme mjedisore ne Rajonin e Gjirokastres. Risqet, Faktoret deh pasojat, efektet e irrigimit dhe rrjedhjes ne zonat rurale të rajonit te Gjirokastres ne jug te Shqiperise, duke integruar mjedisin ne Agrikulture e Pyjesi: Progresi dhe Prospektet ne Europen Lindore dhe Azne Qendrore - Volumi II Raporti I Shqiperise.

Mbikqyrëse nuk i vëzhgojnë rregullisht kërkesat e ligjit, përfshirë zbatimin e dobët; dhe (3) kapacitetet e përgjithshme të dobëta profesionale dhe teknike të kompanive të furnizimit të ujit.

Perdorimi i ujit	Vellimi (miliarde m ³)
Uji per njerez	0,22
Uji per ushqim	1 013
626 rezervuare	0 560
Lumenjte dhe liqenet	0 450
Ujerat nentokesore	0 003
Uji per industrine	14,0
Totali	15 233

Tabela 4.5.3.1: Vlerësimi i parafert I përdorimit të ujit në Shqipëri⁵⁶

Sektori i bujqësisë është një nga përdoruesit më të rëndësishëm, veçanërisht për prodhimin e ushqimit. Megjithatë, ky sektor përballet me disa probleme: (1) mungesa e ujit për ujitje gjatë periudhës së verës; (2) rreziku i përmbytjeve gjatë reshjeve të rënda në periudhën e dimrit-pranverës; (3) shqetësimë të sigurisë rreth rezervuareve të ujitjes dhe digave; (4) infrastrukturë e vjetër dhe e amortizuar (ndërhyrjet në sisteme janë duke u bërë tepër të kushtueshme); (5) mungesa e fondeve dhe e investimeve ne mirembajtjen e sistemeve ujitese dhe kulluese; dhe (6) mungesa e një sistemi te rikuperimit te kostos operative.

Uji per natyren është një komponent kryesore i mjedisit dhe vendi ka pësuar ndryshime te pakthyeshme në shtratet e lumenjve. Shqetësimet aktuale janë: (1) strategjia për menaxhimin e burimeve ujore është e vjetruar (1997) dhe nuk pasqyron realitetin aktual (një strategji e re është në proces miratimi); (2) mungesa e menaxhimit te basenit lumenjve; (3) mungesa e inventari te burimeve ujore bazuar ne basenet e lumenjve; (4) nxjerra e paligjshme dhe e pakontrolluar e zhavorrit te lumenjve; (5) nxjerrjen e paligjshme dhe e pakontrolluar e ujit; dhe (6) kapacitetet e dobëta institucionale në nivel lokal.

Uji për industrinë e Prodhimit dhe shitja e energjisë hidro-elektrike është një nga burimet kryesore të tij ardhurave dhe për këtë arsyë ka një ndikim direkt mbi stabilitetin fiskal. Pavarësisht rëndësise së tij ekonomike, zhvillimi i përshtatëm për industrinë është penguar nga mungesa e inventarëve të ujërave mbitokësore dhe nëntokësore (veçanërisht për burimet e ujit që mund të përdoren për prodhimin e energjisë elektrike) dhe vakumet ligjore në përgjegjësitë e autoritetetve për basenin e lumenjve.

4.6. Biodeversiteti

Shqipëria që prej vitit 2000 ka shënuar progres përsa i përket mbrojtjes së bioshumëlojshmërisë, të tërësisë së ekosistemeve dhe llojeve biologjike që lokalizohen në një zonë, nëpëmjet zhvillimit dhe aplikimit të kuadrit ligjor dhe legjislativ. Më konkretisht, me qëllim që Shqipëria t'i përgjigjet detyrimeve që rrjedhin nga neni 6 i Konventës Ndërkombëtare për bioshumëlojshmërinë dhe të përbushen synimet (të njoitura si synime Aichi) të Planit Strategjik për Bioshumëlojshmërinë deri

⁵⁶Burimi: Shqiperia-Strategjia Kombatare per Menaxhimin e Integruar te Burimeve Ujore.

në vitin 2020 i cili u adoptua në Konferencën e fundit të Palëve të Konventës për Shumëlojshmërinë Biologjike (COP 10, Nagoya Japoni, 2010), hartozi një Plan Strategjik Veprimi me disa synime thelbësore:⁵⁷

- Përfundimin e kuadrit ligjor kombëtar për natyrën dhe bioshumëlojshmërinë.
- Zgjerimin e zonave të mbrojtura në Shqipëri, me rritjen e sipërfaqes së tyre në 17% të sipërfaqes së zonave të ndjeshme të hapësirës tokë dhe në 6% të zonave bregdetare dhe detare.
- Hartimin dhe zbatimin e planeve të administrimit të Zonave të Mbrojtura.
- Mbrojtjen dhe ruajtjen e ekotopeve.
- Regjistrimin dhe ndjekjen e bimësisë barishtore.
- Nxitjen dhe gjallërimin e rilindjes natyrale të hapësirave pyjore.
- Vlerësimin e burimeve gjenetike për përcaktimin e llojeve kryesore të pyjeve dhe ruajtjen e shumëlojshmërisë.
- Vlerësimin e bimësisë së kërcënuar që lokalizohet në zna shkëmbore.
- Ruajtjen e vendbanimeve detare, lumore dhe liqenore dhe të llojeve të peshqëve të vendit.
- Ndjekjen e zonave të rëndësishme të mbrojtura.
- Kryerjen e regjistrimit dhe ndjekjen e zonave të kërcënuara me zhdukjen e llojeve të faunës.
- Krijimin e një baze elektronike të dhënat për regjistrimin e faunës.
- Ndjekjen e të gjitha llojeve të peshqëve dhe regjistrimin e llojeve më të rëndësishme që lokalizohen në zonat detare, lumore dhe liqenore që janë në studim.
- Ndjekjen e zonave natyrale që mbyten nga stacionet hidroelektrike.
- Planin e veprimit për llojet e faunës së egër.
- Planet e veprimit për ruajtjen dhe mbrojtjen e peshqëve.
- Kryerjen e studimeve dhe kërkimeve për identifikimin e llojeve për të cilat ekzistojnë të dhëna jo të plota.
- Kryerjen e studimeve dhe kërkimeve për kuptimin e strukturës së organizmave lumorë dhe liqenorë.
- Trajnimin e qytetarëve dhe publicitetin e rëndësishëm së çështjes.
- Kryerjen e kërkimeve për sensibilizimin e publikut në lidhje me bioshumëlojshmërinë.
- Parapërgatitjen e enteve që janë pjesëmarrëse në programe dhe vepra.
- Vendosjen e ligjeve.

Përsa i përket florës së Bashkisë, ajo karakterizohet e pasur dhe e shumëlojshme dhe ndahet në katër zona fitoklimatike. Në zonat me lartësi më të ulët lokalizohen zonat gëmushore të cilat mbulojnë kryesisht hapësirat fushore dhe brezat të cilat mbulohen nga lisa ekzistojnë kryesisht në zona gjysmëmalore dhe malore dhe përbëjnë brezin më të rëndësishëm fitoklimatik të zonës. Gjithashtu, brezi i tretë fitoklimatik është ai i bredhishtes mesdhetare dhe mbulohet nga pemë halore si pisha, rrape dhe bredha dhe lokalizohet në lartësinë 1,000 m – 1,800 m. Brezi i katërt është ai alpik i cili zhvillohet në lartësinë 1,700 m – 2,400 m dhe bimësia e tij karakterizohet kryesisht nga kullota të pasura. Por e rëndësishme është edhe tërësia e luleve dhe e bimëve farmaceutike dhe teraupetike që lokalizohen në zonë dhe kryesisht në vëllimin malor Mali i Gjerë, shumë prej të cilave janë shumë të njoitura nga popullsia lokale dhe kanë traditë shumëvjeçare në mbledhjen e tyre, qoftë për përdorim personal dhe familjar apo për shitje. Për më tepër, në gjatësinë e lumit

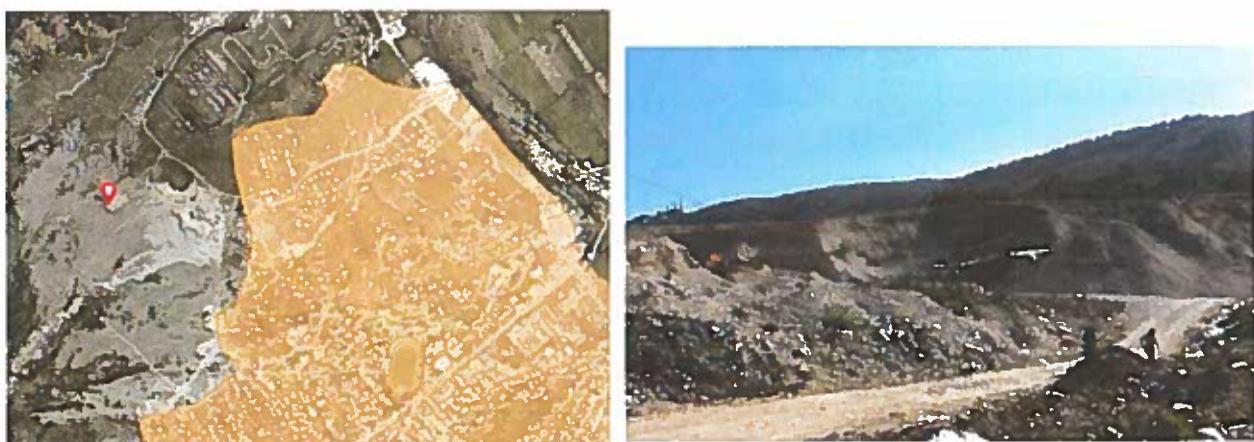
⁵⁷Dokument i veprimit Strategjik për mbrojtjen e bioshumëlojshmërisë, 2015.

Drino dhe të përrenjve zhvillohet një bimësi ujore e cila përbëhet kryesisht nga shelgje, thana dhe murriza, ndërsa në shtratin e lumit Drino lokalizohen kultivime shumëvjeçare si fruta dhe kultivime një vjeçare si grurë⁵⁸.

Fauna e zonës është e shumëllojshme. Për shkak të ekzistencës së vëllimeve malore dhe të hapësirave pyjore, lokalizohen gjitarë të mëdhenj si arusha kafe, drerë, mace të egra, një sërë shpendësh dhe zvarranikësh. Në zonat gjysmëmalore dhe fushore, përvëç deleve dhe dhive, lokalizohen edhe gjitarë të vegjël si lepuj dhe ketra. Së fundmi, bimësia pranë lumenjve, në kombinim me hapësirat e kultivuara dhe kullotat, ofrojnë kushte mbijetese për shumë insekte, mjaft zogj dhe peshq si ngjala dhe trofta⁵⁹.

4.7. Mbetjet

Sistemi i administrimit të mbeturinave është i hershëm. Mbledhja, depozitimi dhe hedhja e mbeturinave është tashmë përgjegjësi e Bashkive. Në çdo ish-Bashki dhe Komunë është këruar që të vendoset një pozicion për hedhjen e tyre. Në Bashkinë e Gjirokastrës funksionon një vend i gropojes së mbeturinave (vend depozitimi), jo-sanitar dhe i paorganizuar, sipas Ministrisë së Zhvillimit Urban (<http://mbetjet.zhvillimiurban.gov.al>). Gjendet në veri të vendbanimit me të njëjtin emër, në distancë të vogël (rreth 600 m.) nga zona e banimit.

Figurat 4.7.1 dhe 4.7.2: Pozicioni në lidhje me zonën e banimit dhe pamje e vendit të depozitimit të mbetjeve të Bashkise⁶⁰

Nuk janë të njoitura të dhënat cilësore (zona e shërbimit, viti, rrjedhjet e mbetjeve etj. te regjistrimeve të ndryshme të mëposhtme (Ministria, INSTAT) dhe për këtë arsy nuk janë drejtpërdrejt të krahasueshme me njëra-tjetër ose me të dhëna të tjera të ngjashme dhe nuk është e mundur të nxirren konkluzioneve të sigurta (Tabela 4.7.1). Eshtë shumë e mundur që përbërja e mbetjeve të përfshijë edhe lloje të tjera përvëç llojeve të ndryshme të mbetjeve urbane (inerteve, grumbujve voluminoze, mbetjeve nga kulturat bujqësore). Gjithashtu, bazuar edhe në ekzaminimet e kryera në të gjithë hapësirën e Bashkisë u konstatuan edhe vende të tjera të shpërndara të pakontrolluara depozitimi.

⁵⁸ INTERISK Veprimi A2: Raporti i Identifikimit të Nevojave.

⁵⁹ INTERISK Veprimi A2: Raporti i Identifikimit të Nevojave.

⁶⁰ Burimi: <http://mbetjet.zhvillimiurban.gov.al>

Bashkia	Popullësia (banorë)	Sasia e mbeturinave të prodhuar në Bashki (Ton/ditë)	Sasia e mbeturinave të prodhuar në Bashki (ton/ banorë/vit)	Mbetje urbane & inerte në Qarku Gjirokastër (2013) (ton/ banorë/ vit) në bazë të INSTAT	Popullësia	Sasia vjetore / Ton / banore	Sasia vjetore / Mb.urbane/tot n	Sasia vjetore/ Mb.inerte/ ton
		<i>burimi⁶¹</i>		<i>burimi⁶²</i>		<i>burimi⁶³</i>		
Gjirokastër	35,000	35.0	0.37	0.477 & 0.03	35,000	0,514	18000	5000

Tabela 4.7.1: Sasia e mbetjeve të prodhuar në Bashki⁶⁴

Bazuar në të dhënat e INSTAT konstatohet një rritje e vazhdueshme dhe galopante e sasisë së mbetjeve në nivel Qarku gjatë dekadës së fundit (2003-2013). Edhe e kundërtë duket një tendencë e kufizimit të inerteve gjatë dy viteve të fundit. Arrihet në përfundimin se sjellje të ngjashme ka zona e studimit duke qenë se në të banon 40% e popullësisë dhe përfshin qendrën më të madhe urbane. Për më tepër, vlerësohet që një pjesë e madhe e mbetjeve të komunave të vjetra i përket mbetjeve të ngurta organike për shkak të natyrës së ekonomisë lokale dhe shtëpiake. Mbetjet organike rëndojnë në masë më të vogël ujin dhe nëntokën, ndërkohë që është e mundur të shfrytëzohen me anë të kompostimit për prodhimin e plehrave, të dobishme në kultivimet.

Së fundmi theksohet se në zonën e studimit nuk bëhet riciklim për asnjë rrjedhë mbetjesh, as nuk funksionon ndonjë impiant i përpunimit të tyre.

Siç del nga të dhënat e Drejtorisë së Përgjithshme të Ujësjellës Kanalizimeve⁶⁵, edhe pse 32.738 banorë shërbehen nga rrjeti i ujësjellesit vetem disa orë në ditë, vetëm 13.763 shërbehen nga sistemi kanalizimeve që grumbullon shkarkimet e ujërave të zeza (Tabela 4.7.2). Sasia dhe cilësia e ujërave të zeza nuk është e njohur, meqë nuk ekzistojne të dhëna konkrete.

Duke pasur parasysh se inputet totale në sistem për vitin 2011 ishin 4,975m³ del edhe madhësia korresponduese e shkarkimeve.

Të dhënat e gjeneruara për periudhën 2008-2011		2008	2009	2010	2011
Të dhënat		Gjirokastër (q) UK.sh.a			
popullsia që jeton në zonën e juridiksionit- total		34162.0	34162.0	35487.7	36204.0
popullsia totale që faktikisht furnizohet me ujë nga shoqëria/nj.admn.- total		28467.7	30721.3	32027.0	32738.3
popullsia totale me lidhje në sistemin e kanalizimeve		19150.8	21449.2	22547.3	13763.8
popullsia me lidhje ne sistemin e kanalizimeve-në fshat		0.0	0.0	0.0	0.0
popullsia me lidhje në sistemin e kanalizimeve-në qytet		19150.8	21447.2	22547.3	13763.8
vëllimi neto i ujit në sistemin e shpërndarjes së zonës së shërbimit (000 m3)		5192.0	5540.0	5389.0	4975.0
numri total i lidhjeve me sistemin e kanalizimeve - total		5850.3	6111.9	5401.1	3042.6
numri total i lidhjeve me sistemin e kanalizimeve-qytet		5850.3	6111.9	5401.1	3042.6
numri total i lidhjeve me sistemin e kanalizimeve-fshat		0.0	0.0	0.0	0.0

⁶¹ <http://mbetjet.zhvillimiurban.gov.al>

⁶² <http://www.instat.gov.al/en/themes/environment.aspx>

⁶³ Tabela e sasisë se mbetjeve per vitin 2013 (sipas inventarit të Bashkisë)

⁶⁴ Burimet: <http://mbetjet.zhvillimiurban.gov.al>, <http://www.instat.gov.al/en/themes/environment.aspx>, "Tabela e sasisë së mbetjeve përvit 2013", dhe përpunimi tyre

⁶⁵ www.dpuk.gov.al

Të dhënat e gjeneruara për periudhën 2008-2011		2008	2009	2010	2011
Të dhënat	Gjirokastër (g) UK.sh.a				
vëllimi i ujit që faturohet për kanalizimet – i matur - total (000m3)	0.0	0.0	0.0	0.0	
vëllimi i ujit që faturohet per kanalizimet - i pamatur - total (000m3)	739.3	742.5	754.1	749.7	
vellimi total i ujit qe faturohet per kanalizimet - total (000m3)	739.3	742.5	754.1	749.7	
tarifa kanalizime- f (lek/m3)	4.0	4.0	6.0	6.0	
tarifa kanalizime- ep (lek/m3)	10.0	10.0	12.0	12.0	
tarifa kanalizime- in (lek/m3)	6.0	6.0	12.0	8.0	

Tabelë 4.7.2: Tregues të rrjetit të ujsjellesit dhe kanalizimeve të Bashkisë Gjirokastër (periudha 2008-2011)⁶⁶.

4.8. Zhurmat

Në përputhje me Vlerësimi Strategjik Mjedisor për Planin e Përgjithshëm Kombëtar niveli i zhurmave urbane (LAeq): është niveli i vazhduar ekuivalent i presionit akustik te ponderuar (A0), të prodhuar nga të gjitha burimet e zhurmave që ekzistojne në një vend të caktuar dhe gjatë një kohe të caktuar.

Monitorimi tregon se Shqipëria qëndron afër vendeve të para në Evropë me parametra të lartë të ndotjes nga zhurma urbane. Si vlerat mesatare të ditës ashtu dhe ato të natës e tejkalojnë standardin e legjislacionit të BE-së dhe atë shqiptar. Në veçanti, vlerat mesatare të zhurmës gjatë ditës dhe natës në qytetet e monitoruara janë përkatësish LAeq 63 dB (A) dhe LAeq 49.1 dB (A). Të dy vlerat e tejkalojne standardin legjislacionin e BE-së dhe atë shqiptar (LAeq/Diten 55 dB (A) dhe LAeq/Naten 45 dB (A)).

Gjatë vitit 2014, vlera mesatare e zhurmës si ditën dhe natën, ka qenë më e ulët krasuar me vitin 2011 (monitorimi i fundit).

4.9. Popullsia dhe asetet material

4.9.1. Analizë e vlerësimeve demografike

Në këtë kapitull realizohet regjistrimi, analiza dhe vlerësimi i karakteristikave demografike të Bashkisë Gjirokastër dhe zhvillimit të tyre përgjatë kalimit të kohës. Ky regjistrim, si i gjendjes ekzistuese ashtu edhe të tendencave të tij, jep mundësinë të përcaktohet pozicioni përkatës i Bashkisë, në lidhje me totalin e territorit të Shqipërisë.

Ecuria e analizës mund të jetë një udhëzues i dobishëm për formulimin e politikave të nevojshme për nxitjen e perspektivave të zhvillimit të Bashkisë në nivel organizimi dhe menaxhimi të territorit, por edhe në aspektin ekonomik dhe social. Informacioni qe kemi ne dispozicion rrjedh ekskluzivisht nga burimi kryesor të dhënavë demografike të Shqipërisë (INSTAT). Duhet të theksohet se të dhënat e disponueshme nga regjistrimi i vitit 2011 japosin informacion për ish Njësitë Administrative

⁶⁶Burimi http://www.dpuk.gov.al/ndermarrje_info.php?idn=41

(bashkia/komuna-LGU373) dhe analiza e popullsisë e zonës së studimit bëhet duke u bazuar në Vendbanuesit e zakonshëm⁶⁷.

Bashkia Gjirokastër i përket Prefekturës Gjirokastër, që gjendet në Jug të Shqipërisë dhe përfshin Njësitë Administrative Gjirokastër, Antigone, Çepo, Lazarat, Lunxhëri, Odrie dhe Picar. Sipas të dhënave zyrtare të regjistrimit të vitit 2011 Bashkia Gjirokastër kishte një popullsi prej 28,673 banorë dhe kjo shifër përbën 39,73% në lidhje me popullsinë e përgjithshme të Prefekturës Gjirokastër ndërsa, në lidhje me popullsinë totale të Shqipërisë (2,800,138, sipas regjistrimit të vitit 2011) ka përqindjen rreth 1.02%.

Gjirokastër është qendra e Bashkisë Gjirokastër, ka një popullsi prej 19,836 banorë dhe posedon përqindjen prej 69.18% të popullsisë së Bashkisë dhe 27.48% të asaj të Prefekturës. Pas Gjirokastrës zona më e populuar e Bashkisë është fshati Lazarat me 2.801 banorë, ndërsa vendbanimi me popullsi më të vogël është fshati Odrie (me 433 banorë). Të njëjtën hierarki ndjekin edhe ndërtesarat, kështu numrin më të madh të tyre e ndeshim në qytetin e Gjirokastrës dhe më të pakta në fshatin Odrie (shiko grafikun 4.9.1.2).

Nga ish Njësitë Administrative të Bashkisë Gjirokastër, me përjashtim të qendrës me të njëjtin emërtim e cila përbën një qendër urbane të rëndësishme dhe zonën e fshatit Lazarat që përbën një zonë periferike⁶⁸, zonat e tjera janë zona bujqësore.

	Banesat					
	Popullsia banuese	Ndërtesarat	Banesat gjithsej	Banesa të zakonshme të banuara	Banesa të zakonshme jo të banuara	Banesa jo të zakonshme
AJLBARIA	2800138	598267	1012062	706046	302197	3819
GJIROKASTËR (Qarku)	72176	26037	37119	20991	15962	166
GJIROKASTËR (Bashkia)	28673	6919	11987	8085	3881	21
ANTIGONË	998	331	399	284	115	-
CEPO	1727	1049	1121	521	600	-
GJIROKASTËR	19836	3113	7792	5715	2067	10
LAZARAT	2801	816	848	604	241	3
LUNXHËRI	1941	815	992	558	430	4
ODRIE	433	285	296	151	145	-
PICAR	937	510	539	252	283	4

Tabela 4.9.1.1 : Popullsia banuese, ndërtesarat për qëllime banimi dhe banesat sipas bashkisë/komunës dhe llojit të banesave

⁶⁷Vendbanues i zakonshem: Vendbanuesit e zakonshemjane te gjithe personat te cilet jane banues te zakonshem ne Shqiperi, pavaresisht shtetesise se tyre ose nese janc ose jo present ne vendbanimin e zakonshem ne Momentin e Censusit apo perkohesisht Në mungesë. Pra, konsiderohen vendbanues të zakonshëm vetëm personat të cilët:

- kane jetuar ne vendin e vendbanimit te zakonshem per një periudhe te vazhdueshme te pakten 12 muaj para Periudhës së Censusit; ose
- kane ardhur në vendin e vendbanimit të zakonshëm gjatë 12 muajve para Periudhës së Censusit me qëllimin për të qëndruar atje të pakten një vit.
- personat të cilët mungojnë përkohësish nga vendbanimi i zakonshëm prej një periudhe më të shkurtër se 12 muaj dhe që nuk kanë qëllim për të munguar për më shumë se 12 muaj.

⁶⁸Karakterizimi zonë periferike e Lazaratit rezulton nga studimi «Commune Typology and Infra-Urban Statistical Cartography» e cila u mbështet në të dhëna të Institutit të Statistikave të Shqipërisë (INSTAT).

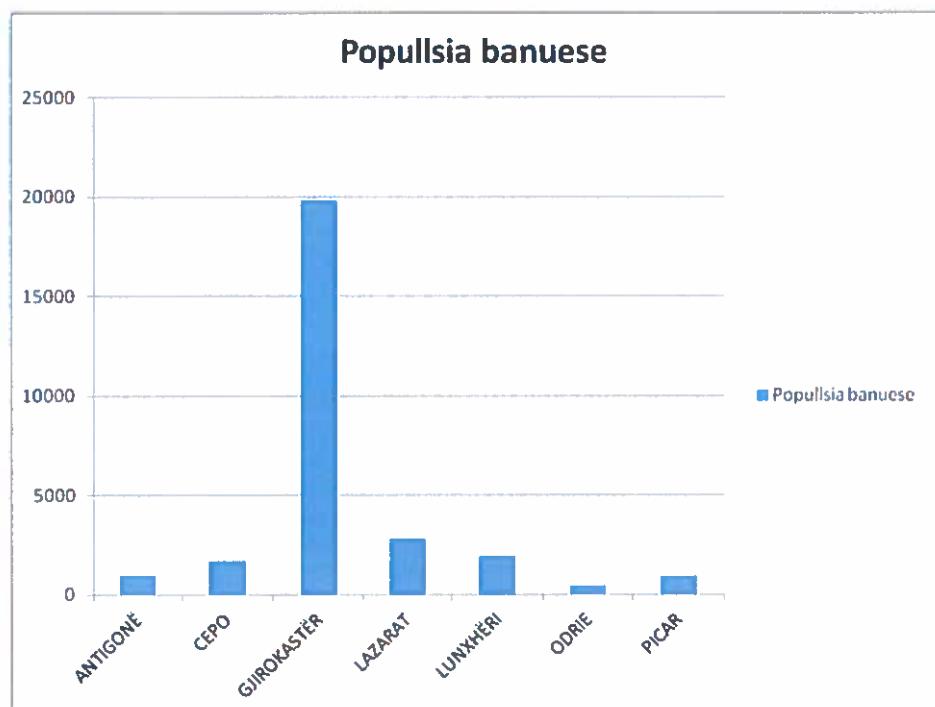

Diagram 4.9.1.1 : Popullsia banuese.

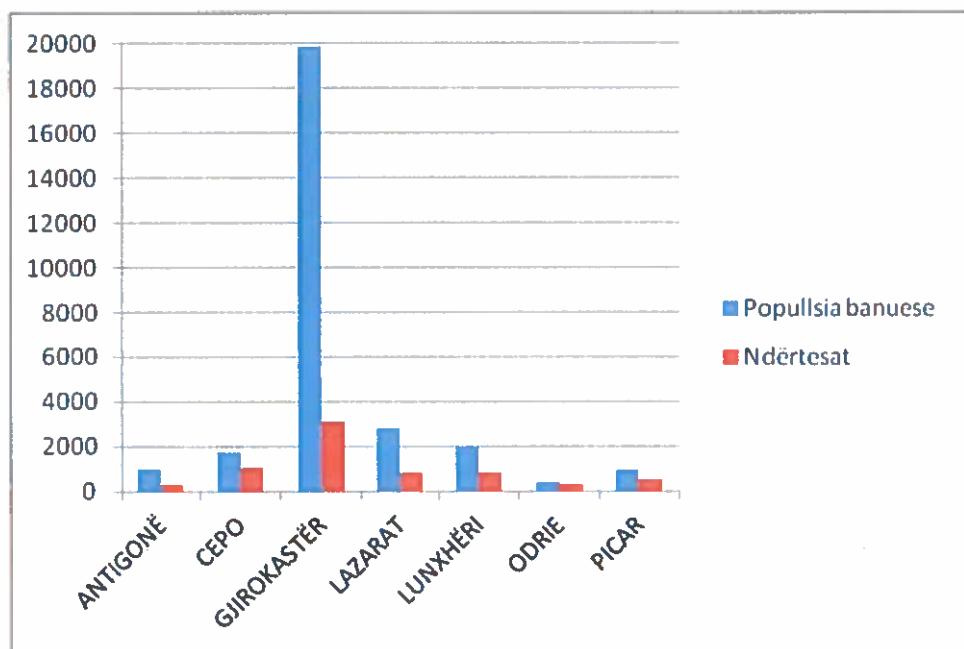

Diagram 4.9.1.2 : Popullsia dhe Ndërtesat.

Në tabelën 4.9.1.1 vëmë re se në zonat bujqësore të Bashkisë ka një numër të madh baneshash të pabanuar, ndërsa në zonat urbane Gjirokastër dhe Lazarat përqindja e tyre është ndjeshëm më e vogël (26.53% dhe 28.42% respektivisht). Në rezultatet e mëposhtme paraqitet tendenca në rritje që vihet re në dhjetëvjeçarët 1989-2011 në Shqipëri, për braktisjen e zonave bujqësore dhe transferim në zonat urbane.

Popullsia e Shqipërisë në dy dhjetëvjeçarët e fundit (1989-2011), dhe pas rënies së sistemit të komunizmit, ka pësuar një ndryshim të madh. Përveç popullsisë në nivel kombëtar, e cila u pakësua me 3,182,417 (viti 1989) në 2,800,138 (viti 2011), u vu re një lëvizje e theksuar për jashtë vendit. Siç rezulton nga të dhënat e Institutit të Statistikave (INSTAT), duke krasuar me

dhjetëvjeçarin e kaluar, 10% e popullsisë sot jeton në një qytet apo fshat tjetër. Nga 12 prefekturat e vendit 10 prej tyre (me përjashtim atë të Tiranës dhe të Durrësit) paraqesin një ulje të madhe midis dy regjistrimeve, atij të vitit 2001 dhe 2011 siç edhe vihet re në Grafikun e Institutit të Statistikave që vijon (shiko grafiku 4.9.1.3).

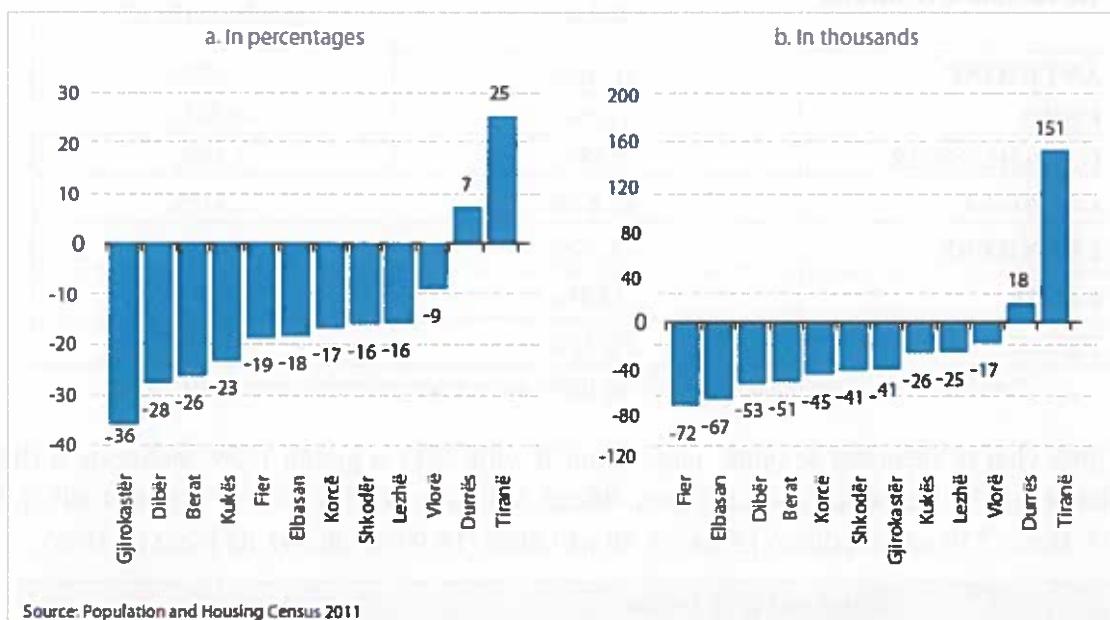

Diagram 4.9.1.3 : Ndryshim i popullsisë në dhjetëvjeçarët 2001-2011 në nivel prefekturë.

Modeli i ndryshimit të popullsisë në nivelin e qarkut përkon, në një masë të madhe, me modelin e migrimit të brendshëm që tregon se, përvèç migrimit dhe shtimit natyror, migrimi i brendshëm është një proces kryesor për ndryshimet e popullsisë në Shqipëri.

Për Bashkinë Gjirokastër konkretisht, ndryshimi i popullsisë paraqet shenja negative edhe në 7 ish Njësi Administrative që e përbënë atë.

Nga tabela e mësipërme rezulton se, ulja më e madhe në popullsi paraqesin zonat e vogla bujqësore Picar dhe Odrie me ulje 71.61% dhe 70.06% respektivisht, gjatë njëzet vjeçarit 1989-2011.

Ish Bashkia/ Komuna	Popullsia			Ndryshimi '89-'11	Ndryshimi '01-'11	Vendi i klasifikimit		
	1989	2001	2011	%	%	1989	2001	2011
ANTIGONE	1288	1224	998	-22.52%	-18.46	7	6	5
ÇEPO	4790	3024	1727	-63.95%	-42.89	2	3	4
GJIROKASTËR	24208	20601	19836	-18.06	-3.71	1	1	1
LAZARAT	2907	3155	2801	-3.65%	-11.22	5	2	2
LUNXHËRI	4133	2820	1941	-53.04%	-31.17	3	4	3
ODRIE	1446	561	433	-70.06%	-22.82	6	7	7
PICAR	3300	1656	937	-71.61%	-43.42	4	5	6

Tabela 4.9.1.2: Ndryshimi i popullsisë ndërmjet viteve 1989-2011

Nëse merret parasysh edhe faktori i moshës, sipas të dhënave të INSTAT, në Bashkinë Gjirokastër në dhjetëvjeçarit 2001-2011, u vu re një ulje e popullsisë që i përkasin grup moshës prej 0-14 vjeç dhe një rritje të vogël në moshat sipër 65 vjeç (Tabela 4.9.1.3).

Ish Bashkia/Komuna	Ndryshime në moshat 0-14	Ndryshime në moshatmbi 65
ANTIGONE	-10.46%	5.23%
CEPO	-17%	-0.76%
GJIROKASTËR	-7.38%	3.16%
LAZARAT	-12.87%	2.31%
LUNXHËRI	-15.57%	2.48%
ODRIE	-7.84%	8.56%
PICAR	-20.71%	-3.26%

Tabela 4.9.1.3 : Ndryshimi popullsisë në lidhje me moshën ndërmjet viteve 2001-2011

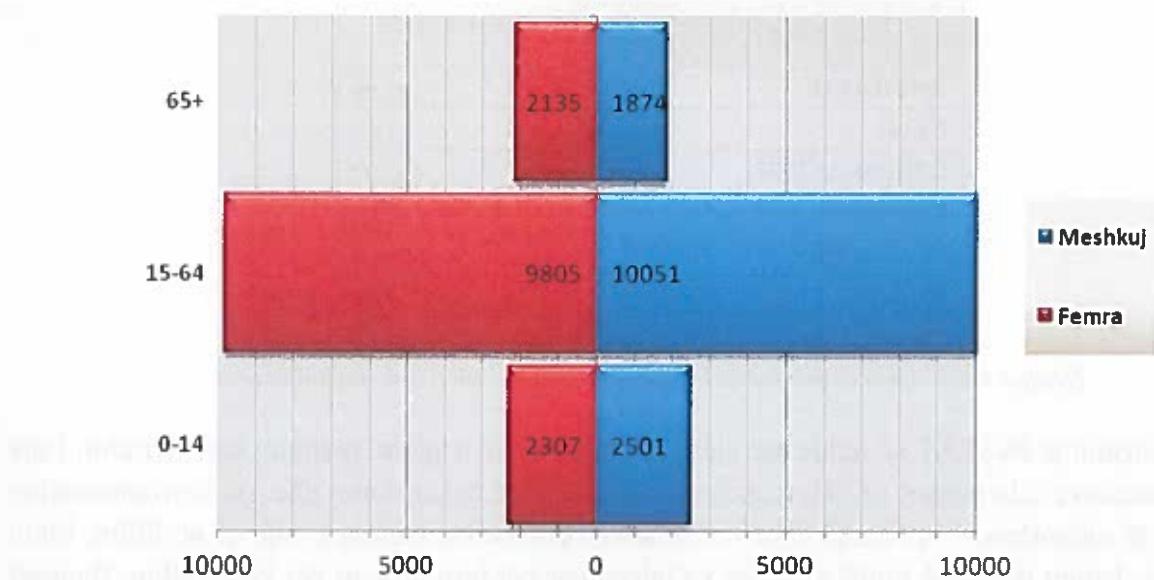
Në këtë pikë vlen të shënohet se gjatë regjistrimit të vitit 2011 u gjetën 1339 banorë që u rikthyen në Gjirokastër (6.75% e popullsisë së zonës), 46 në Antigone (4.61%), 75 në Cepo (4.34%), 92 në Lazarat (3.28%), 259 në Lunxhëri (13.34%), 69 në Odrie (15.94%) dhe 41 në Picar (4.38%).

	Gjinia dhe grup mosha							
	Meshkuj				Femra			
	Gjithsej	0-14	15-64	65+	Gjithsej	0-14	15-64	65+
GJIROKASTËR (Qarku)	36542	6246	24808	5488	35634	5806	23757	6071
GJIROKASTËR (Bashkia)	14426	2501	10051	1874	14247	2307	9805	2135
ANTIGONE	511	96	329	86	487	74	314	99
CEPO	897	115	598	184	830	106	550	174
GJIROKASTËR	9868	1738	6982	1148	9968	1622	6957	1389
LAZARAT	1433	290	1016	127	1368	284	942	142
LUNXHËRI	1004	161	662	181	937	124	624	189
ODRIE	216	23	115	78	217	28	118	71
PICAR	497	78	349	70	440	69	300	71

Tabela 4.9.1.4 : Popullsia banues sipas gjinisë, grupmoshës bashkisë/komunës

Nga popullsia totale e Bashkisë Gjirokastër, 14.426 janë burra dhe 14.247 femra. Nga meshkujt përqindja më e lartë (69.67%) i përkasin moshës prej 15-64 vjeç, përqindja 17.33% në moshat 0-14, ndërsa norma më e ulët ndeshet në moshatmbi 65 vjeç (12.99%).

Në mënyrë të ngjashme, përfundim, siç tregohet edhe në Piramidën e moshave që vijon më poshtë, ka një zgjerim të saj në moshat nga 15-64 vjeç ndërsa moshat 0-14 dhe mbi 65 vjeç paraqiten të pakësuara.

Grafiku 4.9.1.4 : Piramida e moshave në Bashki.

Për vitin 2011, sektori i Bashkisë që mban Regjistrin Bashkiak ka të regjistruar, për Bashkinë e Gjirokastrës, 35,590 banorë. Kjo shifër rezultoi nga një metodologji e ndryshme nga ajo e regjistrimit, domethënë duke numëruar vdekjet dhe lindjet gjatë periudhës kohore të vitit.

Për vitet 2014 dhe 2015 i njëjtë sektor, për Bashkinë e Gjirokastrës ka të regjistruar 34,000 banorë për vitin 2014 dhe 33,461 banorë në vitin 2015. Si rrjedhim, mbërrimë në të njëtin përfundim të uljes graduale të popullsisë.

Shifrat e mësipërme të popullsisë të regjistruara nga Shërbimi i zyrave te gjendjes Civile të Bashkisë, na jepin tablonë më të fundit të popullsisë së Bashkisë dhe pasqyrojnë edhe trende të reduktimit të popullsisë. Ne mund të bëjmë një vlerësim të popullatës së Bashkisë për vitin 2016, bazuar në parashikimin përkatës të popullsisë të INSTAT-it për rajonin e Gjirokastrës. INSTAT procedoi në tre raunde të parashikimeve të popullsisë. Raundi i parë u bazua në regjistrimin e vitit 1989 dhe ka bërë parashikime për një horizont kohor prej 21 vjetësh. Parashikimet e përditësuara të popullsisë të bazuara në regjistrimin e vitit 2001 u zgjatën deri në vitin 2021 (raundi i dytë).

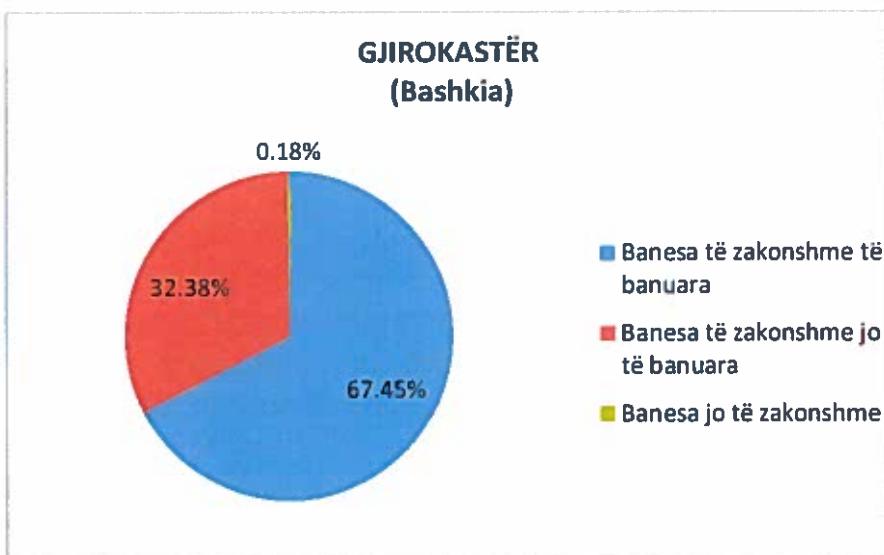
Faza e tretë e parashikimeve të popullsisë vlerëson popullsinë deri në vitin 2031 në nivel kombëtar dhe rajonal, në bazë të regjistrimit të fundit, dhe ka si qëllim informimin për të gjitha trendet e mundshme demografike dhe sfidat në të ardhmen. Sipas raportit që paraqet rezultatet e raundit të tretë (parashikimet e popullsisë Shqipëria 2011-2031, INSTAT), popullsia e rajonit të Gjirokastrës vlerësohet në 70,532 banorë për vitin 2016. Duke reduktuar në këtë përmasë të popullsisë përqindjen prej 39.73%, e cila është raporti i popullsisë së Bashkisë në lidhje me popullsinë e qarkut për vitin 2011, rezulton një përmasë popullsie për Bashkinë me vit referues 2016 të barabartë me 28.023 banorë. Duke krahasuar këtë vlerësim me popullsinë e regjistruar të Bashkisë për vitin 2011 (28,673 banorë) rezulton një vlerësim për një ulje të popullsisë të barabartë me 2.27% (2011-2016).

Nga tabela 4.9.1.5 që paraqet numrin e personave për çdo kilometër katror, arrijmë në përfundimin se Gjirokastër është zona me banim më shumë të dendur.

Njësie Administrative	Persona / km ²
ANTIGONE	25.09
CEPO	14.74
GJIROKASTËR	667.07
LAZARAT	66.52
LUNXHËRI	26.54
ODRIE	12.1
PICAR	6.68

Tabela 4.9.1.5 : Persona për km² në nivel vendi, Bashkie, ish Njësie Administrative.

Sipas regjistrimit të INSTAT në lidhje me njësitë familjare dhe banesat, përdoret karakterizimi i një banimi (banesat) e cila ndahet në «konvencionale» (banesa të zakonshme) dhe «jo konvencionale» (banesa jo të zakonshme). Si banesa «konvencionale» përcaktohet banesa e cila, që në fillim, është ndërtuar për banim për gjatë gjithë vitiit ose ka ndryshuar përdorimin e tij për këtë qëllim. Banesa "konvencionale" ndahen në banesa banimi dhe jo banimi. Si banesa "jo konvencionale" është përcaktuar si ajo që nuk i përket termit "konvencionale", ose për shkak se janë të lëvizshme ose të improvizuara, ose për shkak se ato nuk janë projektuar për banim të përhershëm. Në Bashkinë Gjirokastër nga 11,987 njësi banimi vetëm 21 prej tyre i përkasin kategorisë «jo konvencionale» ndërsa nga ato «konvencionale» 32.38% nuk banohen. Në lidhje me njësitë familjare, në regjistrimin e vitit 2011, bëhet ndarja e tek ato që kanë një ose më shumë «bërthama» familjare (family nucleus/bërthamë familjare), në ato që nuk kanë një "bërthamë" familjare dhe në ato që kanë bërthamë "jo-konvencionale". Si bërthamë familjare përcaktohet forma që përbëhet nga dy apo më shumë persona që jetojnë në të njëjtën shtëpi dhe dy prej tyre kanë lidhje martesore apo janë prindër me fëmijë. Njësitë familjare që nuk kanë «bërthamë» familjare karakterizohen si jo "konvencionale".

Grafiku 4.9.1.5 : Kategorizim i njësive të banimit në Bashkinë Gjirokastër.

Nga totali i popullsisë së Bashkisë Gjirokastër banorët më të shumtë janë anëtarë të njësive familjare me një bërthamë familjare. Por e rendësishme, është edhe përqindja e banorëve e çdo zone të cilët janë anëtarë të njësive familjare me dy apo më shumë bërthama familjare.

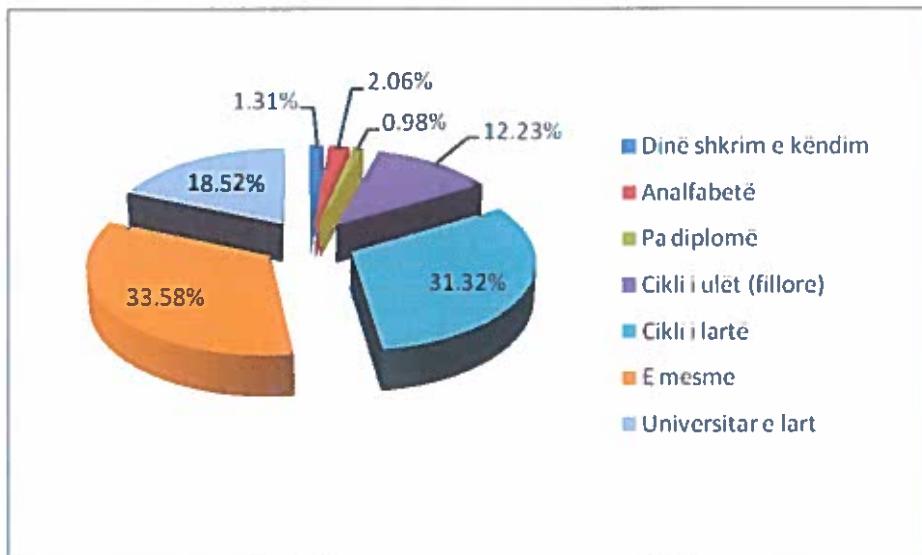
	Lloji i NjEF-së				
	Gjithsej	NjEF-të pa bërthamë familjare	NjEF-të me një bërthamë familjare	NjEF-të me dy ose më shumë bërthama familjare	NjEF-të me bërthamë jo të vlefshme
GJIROKASTËR (Qarku)	71988	2979	58867	9101	1041
GJIROKASTËR (bashkia)	28545	1129	22997	3869	550
ANTIGONE	998	27	857	114	-
CEPO	1727	87	1245	190	205
GJIROKASTËR	19708	840	16358	2323	187
LAZARAT	2801	64	1944	702	91
LUNXHËRI	1941	56	1511	369	5
ODRIE	433	18	345	70	-
PICAR	937	37	737	101	62

Tabela 4.9.1.6 : Numri i anëtarëve të NjEF-ve sipas bashkisë/komunës dhe llojit të NjEF-së.

Domethënë vëmë re një tendencë të shtuar të strehohen më shumë se një familje në një njësi familjare, dhe kjo kryesisht ndoshta për arsyen ekonomike. Në këtë përfundim të çon edhe fakti se, në këto zona, janë respektivisht përqindjet e njësive familjare që kanë burim të ardhurash pensionet (33.43% në Gjirokastër, 46.13% në Antigone, 40.31% në Cepo, 12.81% në Lazarat, 46.18% në Lunxhëri, 49.01% në Odrie dhe 27.52% në Picar). Për sa i përket nivelit arsimor të banorëve në Bashkinë e Gjirokastrës përqindja më e lartë është arsimi i mesëm me përqindje 33.58%, ndërsa përqindja tjetër më e vogël (31.32%) mbahet nga ata me arsim të mesëm. Banorët me arsim të lartë, mbajnë përqindjen 18.52% ndërsa 2.06% janë analfabetë. Tabela 4.9.1.7 paraqet për çdo zonë të Bashkisë, të dhënat që kanë lidhje me nivelin arsimor të banorëve të saj. Konkrektisht, vëmë re se përqindja më e lartë e banorëve mbi 10 vjeç, kanë përfunduar arsimin 9 vjeçar, dhe në të 7 zonat e Bashkisë Gjirokastër.

Gjithsej	Ndjekja e shkollës dhe alfabetizmi / nivel arsimor i arritur						
	Nuk kanë ndjekur asnjëherë shkollën		Kanë ndjekur ose janë duke ndjekur shkollën / Diploma më e lartë e marrë				
	Dinë shkrime këndim	Analfabetë I	Pa diplomë	Arsimi bazë		E mesme	Universitar e lart
GJIROKASTËR (bashkia)	25773	338	532	253	3151	8073	8654
ANTIGONË	905	7	26	5	161	327	270
CEPO	1611	23	58	37	325	589	481
GJIROKASTËR	17764	237	261	140	1833	4686	6501
LAZARAT	2462	15	26	34	326	1202	614
LUNXHËRI	1768	26	95	8	273	754	484
ODRIE	401	5	35	10	95	145	84
PICAR	862	25	31	19	138	370	220

Tabela 4.9.1.7 : Popullsia banuese 10 vjeç e lart sipas bashkisë/komunës, ndjekjes së shkollës, alfabetizmit, dhe nivelit arsimor i arritur.

Grafiku 4.9.1.6 : Niveli arsimor i banorëve të Bashkisë Gjirokastër.

4.9.2. Analiza dhe problem për gjendjen e strehimit

Shqipëria pas rënies së regjimit komunist, ka përjetuar një migrim të brendshëm dhe të jashtëm në shkallë të gjerë. Ky fakt kishte si pasojë e shpopullimit të zonave rurale dhe lëvizjen e banorëve në zonat urbane brenda ose jashtë vendit, në kërkim të më shumë mundësive per arsimim dhe punësim dhe kushte më të mira strehimi dhe kujdesi mjekësor.

Si rezultat i kësaj zhvendosje të shpejtë dhe masive të popullsisë, ri-urbanizimi dhe mbipopullimi i qyteteve është bërë një problem i madh, duke çuar në varfëri me të madhe, papunësi, zhvillimin e tregut e zi dhe përkeqësimin e kushteve të jetesës. Në atë kohë, shfaqen probleme serioze të strehimit, infrastrukturës joadekuate, mungeses se ujit dhe energjisë elektrike dhe qasje të kufizuar në arsim dhe shendetesi.

Shumica e njerëzve u zhvendos në kryeqytet dhe zonat bregdetare. Tirana ka marrë 61.5% të të gjithë emigrantëve, dhe zonat bregdetare Lushnja 7.5%, Durrësi 6%, Fieri 4%, Vlora 3.5% dhe Sarande 2.3%. Kështu në rajonin Tiranë-Durrës në vitet 1991-1998 popullsia është rritur rreth 7%, perqindje qe korrespondon me 30,000 persona apo 6,500 familjeve në vit. Përafërsisht një e treta e popullsisë është e përqendruar në këtë sektor gjeografik.

Sipas të dhënave të regjistrimit të popullsisë te vitit 2001 për dekadat e fundit, në vitin 2001, 47% të popullsisë së përgjithshme të vendit jetonin në zonat urbane, ndërsa në vitin 2011 kjo shifër u rrit në 54%. Për herë të parë, popullsia në zonat urbane e tejkalon popullsine në zonat rurale. Kjo tregon se zhvendosja e brendshme e njerëzve ka vazhduar në nivele të larta në dekadën e fundit. Krahasuar me regjistrimin e vitit 1991, rreth 10.6% e popullsisë ka ndryshuar vendbanimin brenda vendit. Flksi në Tiranë dhe qytetet bregdetare ka lënë shumë zona rurale me popullsi të rrallë dhe sot ka disa zona rurale, ku 50% e shtëpive janë bosh.

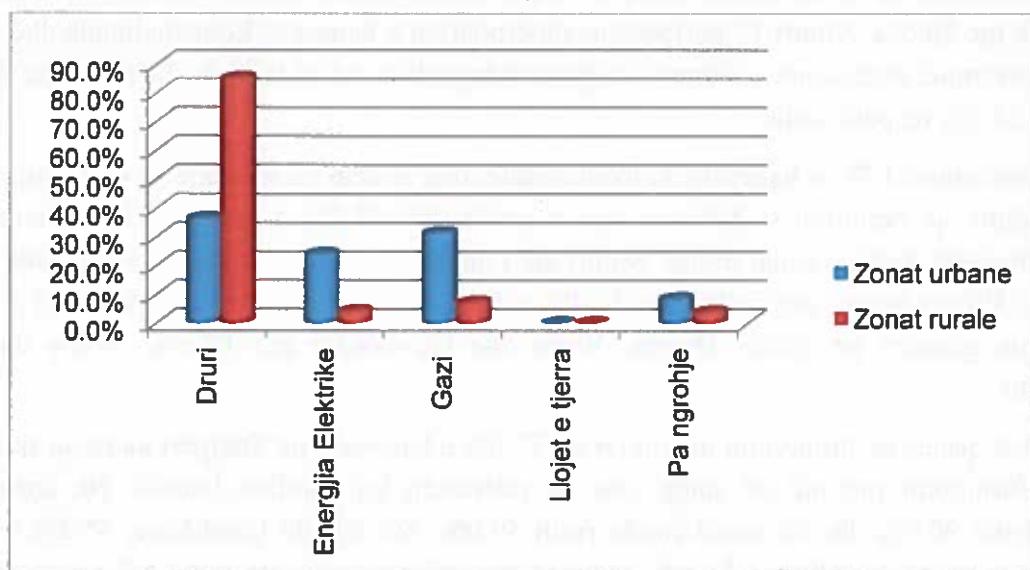
Në vitin 2011, numri i ekonomive familjare private në Shqipëri ishte 722,262, nga të cilat 56.7% janë të vendosura në zonat urbane dhe 43.3% në zonat rurale. Lidhur me pronësinë e rreth 90.2% të ekonomive familjare private i përkasin banorëve që jetojnë në to, ose që paguajnë një hipoteke, kredi ose janë në proces legalizimi.

Sistemet e ngrohjes bëhet kryesisht me pajisje të veçantë. 63.3% e familjeve përdorin soba, kondicionerë ose ngrohje elektrike, ndërsa sistemi i ngrohjes qendore është gjetur vetëm në 3.2% të familjeve. Djegia e druve vazhdon të jetë lloji kryesor i ngrohjes për 57.5% të familjeve, pasuar nga gazi natyror me 20.8% dhe energjia elektrike me 15.4%. Krahasuar me vitin 2001, përdorimi i druve të zjarrit është ulur me 12.3%, dhe është a rritur numri i familjeve që përdorin gaz natyror për ngrohje me 14.9%. Në vitin 2001, rrëth 30% e familjeve ka përdorur energjinë elektrike për ngrohje. Kjo tregon rënien prej 50.0% të përdorimit të energjisë elektrike për ngrohje.

Në zonat rurale, përdorimi i druve të zjarrit mbetet i përhapur, me rrëth 85% e familjeve përdorin dru për ngrohje, krahasuar me 7.1% që përdor gaz natyror dhe 4.1% që përdor energji elektrike. Në zonat urbane, shpërndarja e ekonomive familjare sipas llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje është më e balancuar: rrëth 36.3% e familjeve ngrohen me dru zjarri, 24.0% me përdorimin e energjisë elektrike dhe 31.3% me gaz.

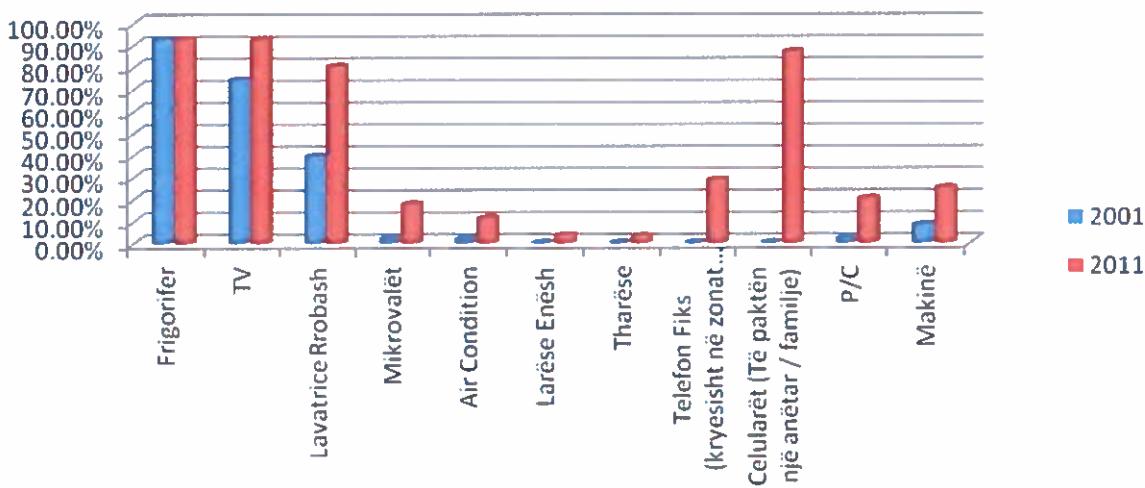
Shpërndarja e ekonomive familjare sipas llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje në zonat urbane dhe rurale duket në diagramin në vijim.

Pothuajse të gjitha familjet në Shqipëri kanë në dispozicion lehtësitet themelore. 92.4% e familjeve kanë televizor, 92.4% frigoriferë dhe 80.2% makina larëse. Krahasuar me vitin 2001, numri i familjeve qe kishin televizioni ishte pothuajse i njëjtë, ndërsa ka një rritje të konsiderueshme në numrin e familjeve qe kishin frigoriferë dhe lavatriçe, të cilat normat ishin përkatësisht 74.1 për qind dhe 39.3 për qind. Megjithatë, përqindja e familjeve me pajisje të reja elektrike shtëpiakë vazhdon të mbetet ende e vogël. 17.6% e familjeve kanë mikrovalë, 11.3% sistek kliatizimi, 3.4% lavastovile dhe rrëth 3.0% një tharëse rrobash. Në vitin 2001, numri i familjeve që kanë pasur klimatizim ose mikrovalë ishte më pak se 2%. Rrëth 28.5% e familjeve kanë një linjë fikse telefonike në shtëpi (që gjendet kryesisht në zonat urbane). 86.8% e familjeve kanë një telefon celular (të paktën një anëtar i familjes). Rrëth 20.0% e familjeve në mbarë vendin pati një kompjuter nga të cilat rrëth 82.3% janë në zonat urbane dhe 17.7% në zonat rurale. Në regjistrimin e vitit 2001, numri i familjeve qe ka pasur një kompjuter ra me 2.0%. Gjithashtu, në vitin 2011, 24.8% e familjeve ka në pronësi makine, krahasuar me 8.0% në vitin 2001. Tabela e mëposhtme tregon shpërndarjen e ekonomive familjare në raport me pajisjet baze.

Diagrami 4.9.2.1: Lloji i energjisë së konsumuar për ngrohje nga familjet për Bashkia / komuna.

Familjet në Nivel Kombëtar

Diagrami 4.9.2.2 : Përqindja e ekonomive familjare për bashki/ komunë qe zoteronin të mira material dhe shërbime të mjaftueshme.

Në vitin 2011, numri i ndërtesave për qëllime banimi, ne Shqipëria ishte 598,267. Mbi 80% ishin kryesish shtëpi një-katëshe, me vetëm një banese. Vetëm 3.7% e tyre ishin pallate banimit, nga të cilat 31.3% ishin në zonën e Tiranës. Vetëm 1.0% e tyre ishin 6 kate ose më shumë, ndërsa 2.1% e totalit kishte 9 apo më shumë banesa. Ndërtesat me dy kate dhe dy ndërtesave të banimit ishte rreth 10.0% e ndërtesave të shfrytëzuara për qëllime banimi.

Ekzistonte një total prej 1.0124 milion shtëpi, nga të cilat, sipas klasifikimit sipas llojit, 99.6% ishin banesat kontraktuale dhe 0.4% jo-kontraktuale. Stoku i banesave mund të analizohet në ekonomi familjare private apo kolektive me normat përkatëse të 99.97% dhe 0.03%.

56.6% e të gjitha shtëpive të banimit (nuk përfshihen banesat kolektive) janë të përqendruara në zonat urbane dhe 43.4% në zonat rurale. Krahasuar me vitin 2001, ka pasur një rritje në numrin e shtëpive të banimit në zonat urbane me 24.7% dhe reduktimin e numrit të shtëpive të banimit në zonat rurale me 20.5%. Numri 12 perfaqeson shpërndarjen e banesave konvencionale dhe numrin e familjeve për zonë. Prefektura e Tiranes ka pasur përqindjen më të lartë të shtëpive dhe familjeve, 26.0% dhe 27.2% respektivisht.

Shtëpitë bosh ishin 21.7% e banesave konvencionale, nga të cilat 52.6% janë të vendosura në zonat rurale. Shtëpitë qe përdoren si dytësore ose sezonale ishin 8.3% e banesave konvencionale dhe 52.3% e tyre kanë qenë në zonat rurale. Numri më i madh i banesave të lira konvencionale ndodhen në qarkun e Vlorës me një përqindje prej 32.4%, ndërsa shumica e shtëpive të përdoren si dytësore ose sezonale gjenden në qarqet Durrës, Vlorë dhe Gjirokastër me 16.5%, 14.6% dhe 12.6% respektivisht.

Persa i përket qasjes në furnizimin me ujë, rreth 77.0% e banesave në Shqipëri ka pasur qasje në një sistem të furnizimit me ujë në shtëpi ose në ndërtesën ku ndodhet banesa. Në zonat urbane përqindja ishte 90.9% dhe në zonat rurale rreth 59.0%. Në shkallë kombëtare, 85.2% e shtëpive kanë pasur qasje në kanalizime brenda shtëpisë apo ndërtesës ku ato janë. Në zonat urbane kjo shifër ishte rreth 96.2%, ndërsa në zonat rurale ishte rreth 71.0%. Më shumë se gjysma e shtëpive të

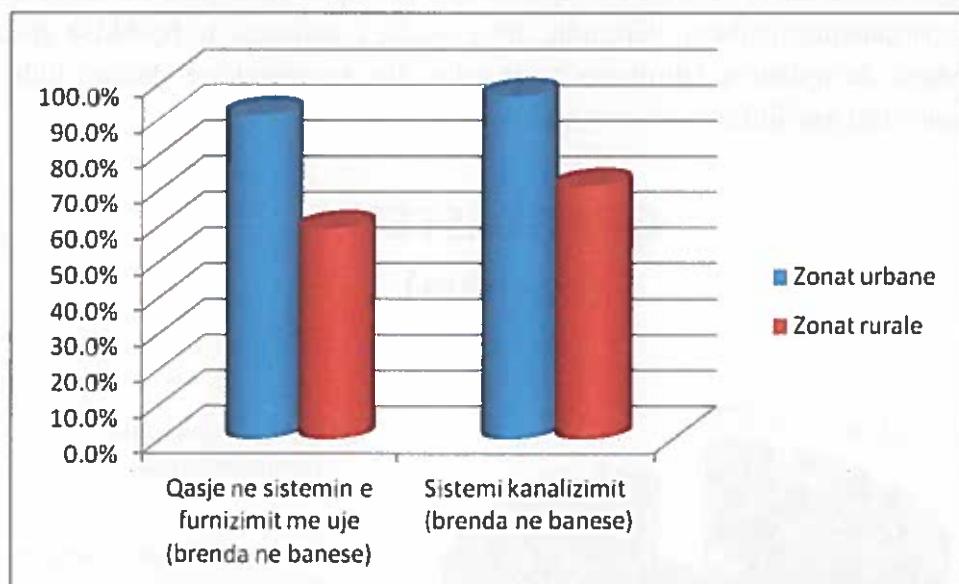
banimit në Shqipëri ka pasur qasje në të gjitha lehtësitë: sistem furnizimi me ujë, tualet, vaske / dush dhe ngrohje, ndërsa vetëm 1.1% e shtëpive të banimit kishin instalime baze.

Diagrami më poshtë tregon përqindjen e shtëpive qe kane qasje ne ssitemet e furnizimit me uje dhe kanalizimeve në banese apo ndërtesën ku ndodet banersa në zonat urbane dhe rurale.

Në këtë kapitull jepet një informacion i detajuar rreth situatës së strehimit në Bashkite Gjirokastër, Polican, Skrapar, Ura Vajgurore. Analiza e të dhënave për banesat dhe kushtet e jetesës të çon në përfundime të rëndësishme në lidhje me varférinë dhe prosperitetin e popullatës.

Kushtet e jetesës dhe të strehimit kanë një ndikim të drejtpërdrejtë si në nivelin arsimor ashtu edhe ne ate shëndetsor të popullsisë dhe ne per gjithësi të statusit social dhe ekonomik të popullsisë. Në mënyrë të veçantë, furnizimi me ujë dhe kanalizimet, ngrohje, pajisje shtëpiake, janë tregues të lidhur direkt me standardet e jetesës së banorëve dhe nxjerrjen e konkluzioneve mbi situatën aktuale.

Në Shqipëri, ashtu si në vende të tjera në zhvillim, banorët kanë lëvizur për në zonat urbane me qellim për të kërkuar më shumë mundësi arsimimi dhe punësimi, kushte me te mira strehimi të kujdesit shëndetësor. Kjo solli si rezultat shpopullimin e zonave rurale dhe lëvizjen e banorëve në zonat urbane brenda ose jashtë vendit. Analiza e të dhënave⁶⁹ ne lidhje me banesat dhe me kushtet e jetesës të çon në përfundime të rëndësishme në lidhje me nivelin e varférise dhe prosperitetin e popullsisë.

Diagrami 4.9.2.3: Qasja në sistemin e furnizimit me ujë dhe kanalizimit brenda në banese apo ne ndërtesën ku është e vendosur banesa në zonat urbane dhe rurale.

Kushtet e jetesës dhe të strehimit kane një ndikim të drejtpërdrejtë si në shëndetësi gjithashtu dhe ne nivelin arsimor të popullsisë dhe kështu e shtrire ne gjendjen sociale dhe ekonomike të popullsisë. Në mënyrë të veçantë, furnizimi me ujë dhe kanalizime, ngrohja, pajisjet në një shtëpi, janë tregues që tregojnë nivelin e jetesës se banorëve.

⁶⁹«Commune Typology and Infra-Urban Statistical Cartography»: Alain Jarne, Zana Vokopola, Martin Schuler and INSTAT (Republic of Albania/Institute of Statistics): ALBANIA DELLING AND LIVING CONDITIONS.

Në tabelat e mëposhtme jepet një pasqyrë e kushteve të jetesës për Bashkinë e Gjirokastrës siç rezultojnë nga te dhënat e Zyrës së Institutit te Statistikave të Shqipërisë (INSTAT) për regjistrimin e popullsisë të vitit 2011.

	Lloji i ndërtesës					Numri i Banesave në ndërtesë			
	Gjithsej	Shtëpi individuale	Shtëpi pjesërisht e veçuar	Shtëpi në rend ose tarracore	Pallat	1	2	3-4	5+
GJIROKASTËR(Qarku)	26037	21940	2329	877	891	23475	1520	412	630
GJIROKASTËR (Bashkia)	6919	4814	1114	564	427	5773	658	184	304
ANTIGONË	331	278	38	10	5	286	39	3	3
CEPO	1049	781	247	15	6	987	58	4	0
GJIROKASTËR	3113	1649	615	465	384	2233	433	158	289
LAZARAT	816	738	61	5	12	777	36	2	1
LUNXHËRI	815	670	67	63	15	744	47	13	11
ODRIE	285	276	6	1	2	273	10	2	0
PICAR	510	422	80	5	3	473	35	2	0

Tabela 4.9.2.1: Ndërtesat për qëllime banimi sipas bashkisë /komunës, llojit të ndërtesës dhe numrit të banesave në ndërtesë.

Nga Tabela 4.9.2.1 rezulton në përfundimin se shumica e ndërtesave në Bashkinë e Gjirokastrës janë shtëpitë njëkatëshe me një akomodim-apartament, ndërsa te pakta janë ato ndërtesa që kanë më shumë se dy apartamente (pallate). Përqindja më e madhe e pallateve te Bashkisë gjenden, siç dhe është e arsyeshme, në qytetin e Gjirokastrës, që është dhe kryeqendra e Qarkut. Edhe në qendrën urbane te Gjirokastrës kjo shifër nuk i kalon 12.34%.

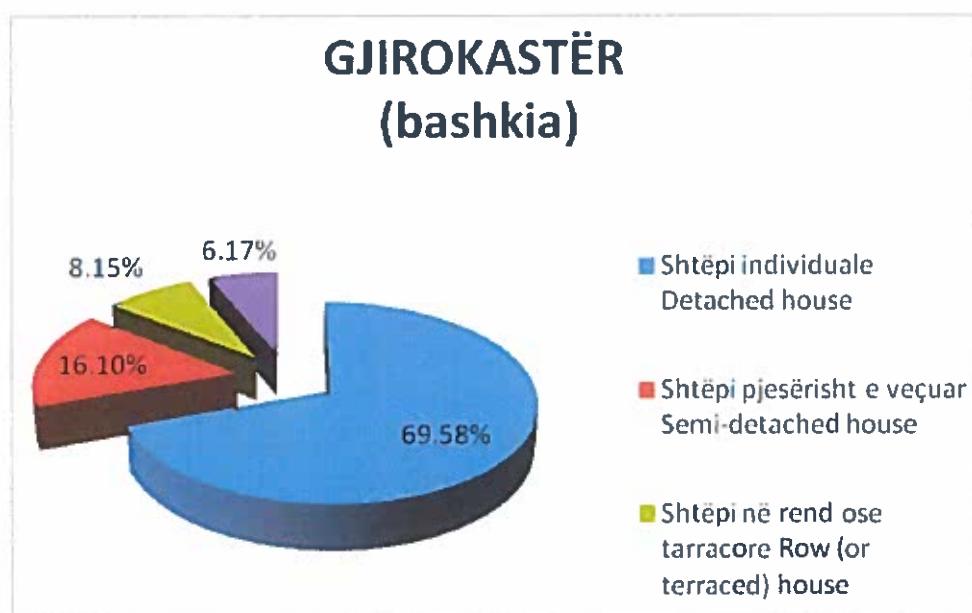

Diagram 4.9.2.4: Ndërtesat për qëllime banimi sipas bashkisë /komunës, llojit të ndërtesës.

Nëse analizojmë ndërtesat e Bashkisë së Gjirokastrës në lidhje me katet e tyre, arrijmë në përfundimin se pjesa më e madhe (79.9%) përbëhet nga një kat.

	Gjithsej	Numri i kateve			
		1	2	3-5	6+
GJIROKASTËR (Qarku)	26037	23263	1897	706	171
GJIROKASTËR (Bashkia)	6919	5528	905	403	83
ANTIGONË	331	247	78	6	-
CEPO	1049	913	114	13	9
GJIROKASTËR	3113	2018	654	371	70
LAZARAT	816	791	19	2	4
LUNXHËRI	815	789	17	9	-
ODRIE	285	279	6	-	-
PICAR	510	491	17	2	-

Tabele 4.9.2.2: Ndërtesat për qëllime banimi sipas bashkisë /komunës/ dhe numrit të kateve.

Sidomos në zonat e vogla rurale, Lazarat, Lunxhëri, Odrie dhe Picar një përqindje më shumë se 95% e ndërtesave që përbëhen nga një kat. Ne Tabelën 4.9.2.2 vërejmë se përqindja e ndërtesave me më shumë se dy kate është shumë e vogel.

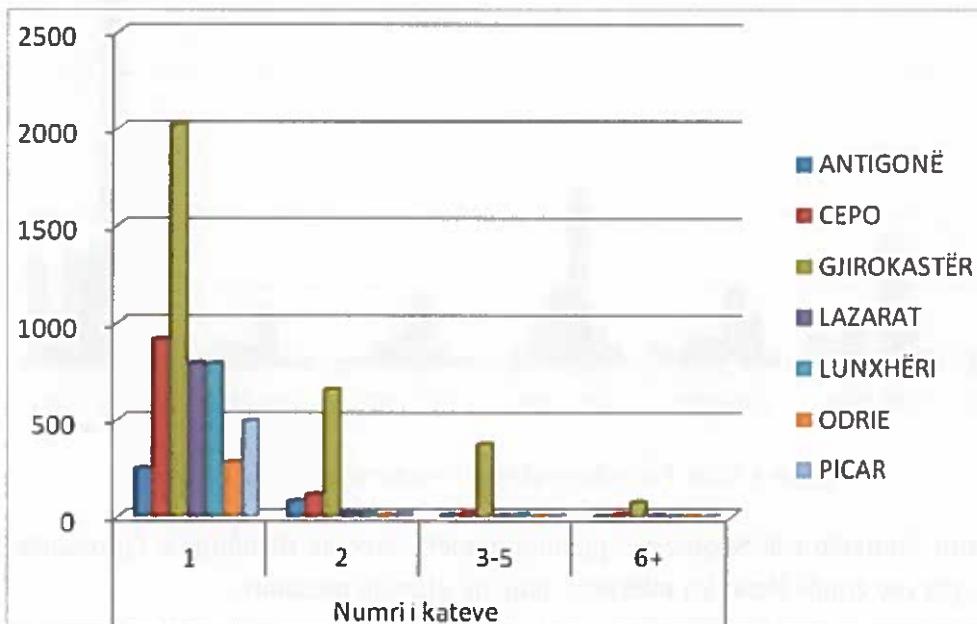

Diagram 4.9.2.5: Numri i kateve ne nivel Komuna.

Duke përbledhur të gjitha si më lart mund të konkludohet se ndërtesat në Bashkinë e Gjirokastrës janë kryesisht shtëpi njëkatëshe qe pasqyron llojin e ndërtesave dhe ne të gjithë Qarkun e Gjirokastrës (në nivel Qarku 84,26% janë shtëpitë private dhe 89.34% përbëhen nga një kat).

Nga Tabela 4.9.2.3. vërejmë se në regjistrimin e vitit 2011 një pjesë e madhe e të anketuarve u përgjigjën se ata nuk e dinë vitin e ndërtimit të shtëpisë se tyre, me rezultat që është e pamundur pëtë nxjerrë një përfundim të sigurt në lidhje me gjendjen e ndërtesave në Bashkinë e Gjirokastrës.

Nga të anketuarit që njihnin vitin e ndërtimit të ndërtesave kua ata banonin ka rezultuar se shumica janë ndërtuar para vitit 1990.

	Periudha e ndërtimit							
	Gjithsej	Deri më 1960	1961-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2005	2006-2011	Nuk e di
GJIROKASTËR (Qarku)	26037	3183	4432	2369	2377	977	997	11702
GJIROKASTËR (Bashkia)	6919	673	894	624	1049	450	347	2882
ANTIGONË	331	64	44	29	51	25	14	104
CEPO	1049	107	170	132	107	43	17	473
GJIROKASTËR	3113	351	368	214	493	194	159	1334
LAZARAT	816	22	40	71	213	100	55	315
LUNXHËRI	815	78	125	77	101	59	66	309
ODRIE	285	18	65	51	58	21	27	45
PICAR	510	33	82	50	26	8	9	302

Tabele 4.9.2.3: Ndërtesat përqëllimebanimisë pas bashkisë / komunës dhe periudhë së ndërtimit.

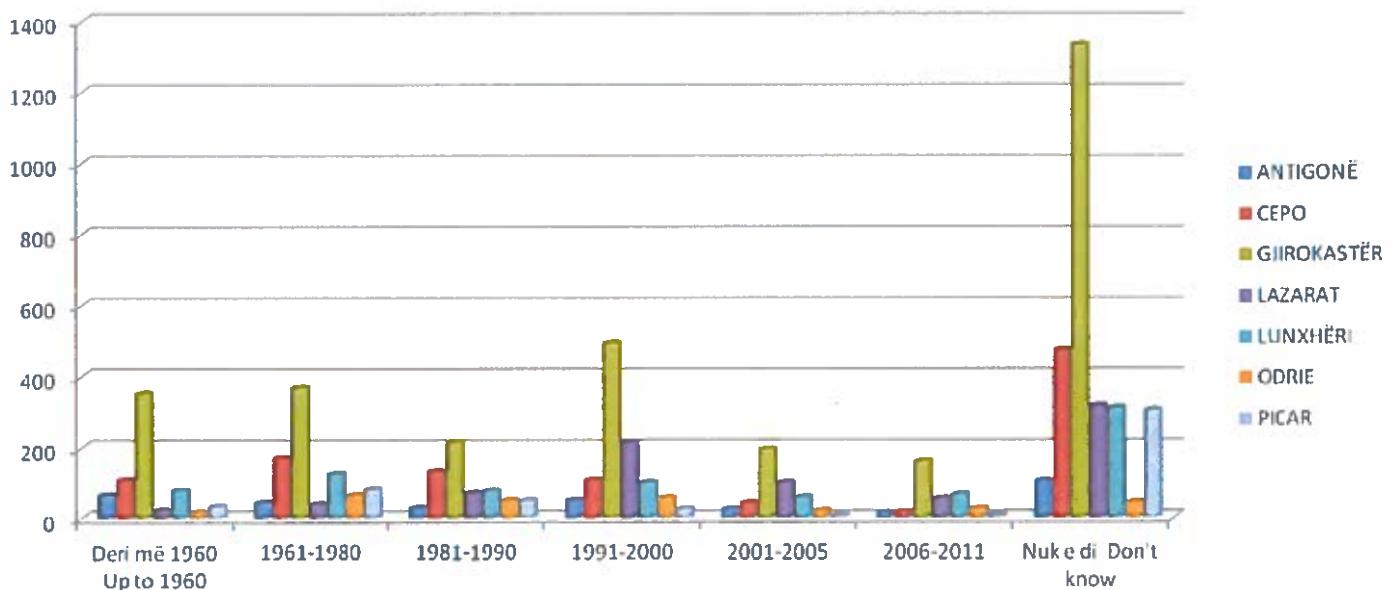

Diagram 4.9.2.6: Periudha e ndërtimit të ndërtimeve në nivel komuna

Sipas Shërbimit Statistikor të Shqipërisë gjendja e ndërtave në Bashkinë e Gjirokastrës është e ne nivel te lartë, përveç zonës Picar ku ndërtesat janë në gjendje mesatare.

Gjendja e Banesave Indikatori nga komuna / Bashki	
ANTIGONË	I Lartë
CEPO	I Lartë
GJIROKASTËR	I Lartë
LAZARAT	I Lartë
LUNXHËRI	I Lartë
ODRIE	I Lartë
PICAR	Mesatare

Tabele 4.9.2.4: Gjendja e Banesave Indikatori nga Komuna / Bashki.

Tabela 4.9.2.5 ndan apartamentet ne varësi të faktit nëse ato janë përdorur si rezidencia kryesore, si dytësore për përdorim sezonal, apo janë të pabanuara dhe janë përdorur herë pas here nga persona që nuk i nënshtronen anketimit të regjistrimit, por ata gjenden atje.

	Statusi i banimit të banesës			
	Gjithsej	Banesë e banuar nga persona me vendbanim të zakonshëm	Banesë e destinuar për qëllime dytësore apo sezionale	Banesë e pabanuar ose e banuar nga persona që nuk përfshihen në census
GJIROKASTËR (Qarku)	36953	20991	4660	11302
GJIROKASTËR (bashkia)	11966	8085	962	2919
ANTIGONË	399	284	14	101
CEPO	1121	521	42	558
GJIROKASTËR	7782	5715	667	1400
LAZARAT	845	604	12	229
LUNXHËRI	988	558	86	344
ODRIE	296	151	133	12
PICAR	535	252	8	275

Tabele 4.9.2.5: Banesat e zakonshme sipas bashkisë /komunës/ dhe statusit të banimit.

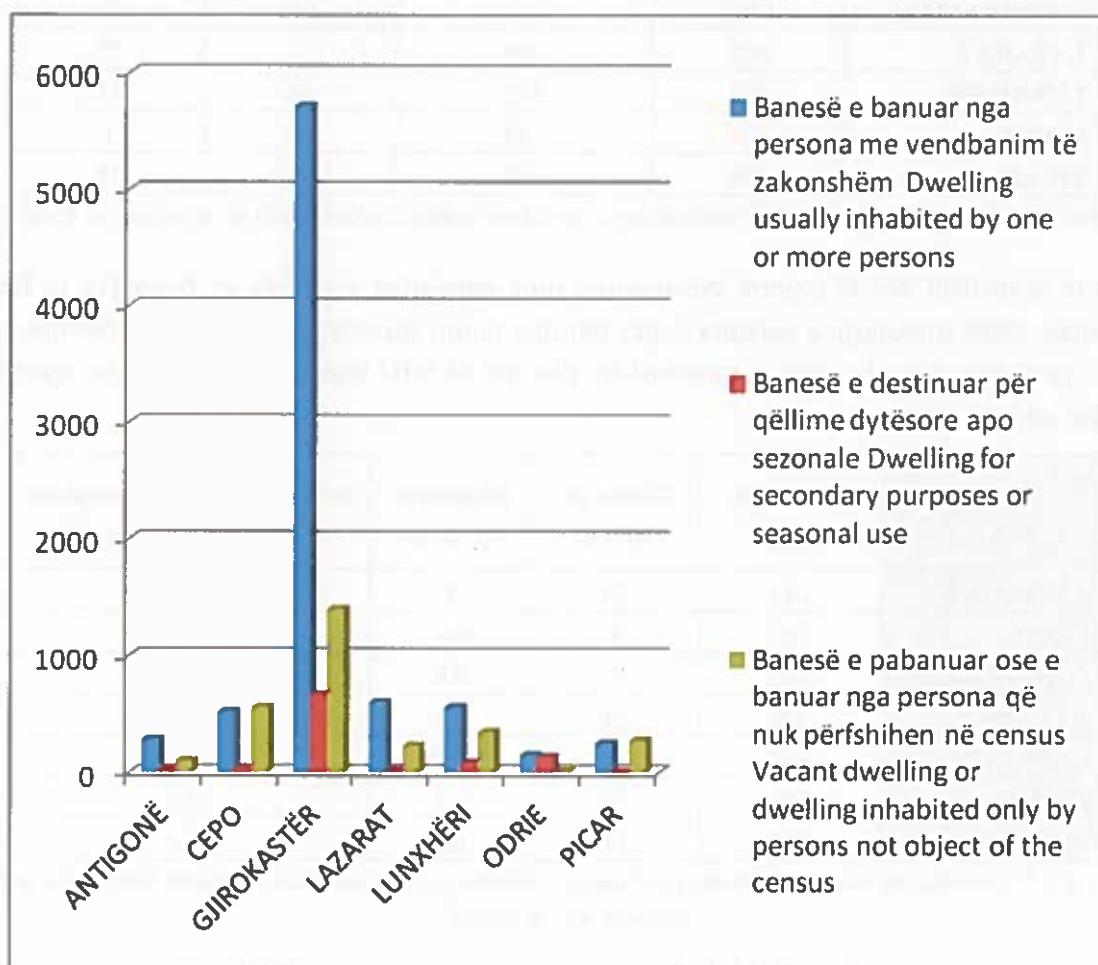

Diagram 4.9.2.7: Banesat e zakonshme sipas bashkisë /komunës/ dhe statusit të banimit.

Nga tabela e mësipërme mund të konkludohet se shumica e apartamenteve te Bashkisë Gjirokastër përdoren kryesisht si rezidenca (71.18% e banesave në Antigone, 73.44% në Gjirokastër, 71.48% në Lazarat, 56.48% në Lunxhëri dhe 51.01% në Odrie. Në zona të vogla rurale Cepo dhe Picar shumica e banesave janë të pabanuara ne të cilat janë gjetur gjatë ditës së regjistrimit, njerëz të cilët nuk jetojnë atje dhe nuk janë objekt I saj (49.78% dhe 51.4%, respektivisht).

Për sa i përket regjimit te pronësisë se shtëpive në Bashkinë e Gjirokastrës vërejmë se pjesa më e madhe janë në pronësi private ose ne procesin e marrjes se titullit te pronësisë nga ai që e përdor atë.

	Pronësiaebanesës			
	Gjithsej	Pronar ose duke u bërë pronar	Qirimarrës	Jeton falas
GJIROKASTËR (Qarku)	21287	19688	1022	577
GJIROKASTËR (bashkia)	8151	7370	554	227
ANTIGONË	284	280	3	1
CEPO	521	491	5	25
GJIROKASTËR	5765	5145	525	95
LAZARAT	609	529	1	79
LUNXHËRI	563	542	10	11
ODRIE	151	144	6	1
PICAR	258	239	4	15

Tabele 4.9.2.6 : Njësítë Ekonomike Familjare sipas bashkisë /komunës/ dhe statusit të pronësisë së banesës.

Tregues të dobishëm për të nxjerrë përfundime mbi standartet e jetesës së banorëve të Bashkisë Gjirokastrës, është mesatarja e personave për familje, numri mesatar i dhomave për familje, numri i dhomave përkatëse për çdo person, mesatarisht, dhe më në fund hapësira e dobishme e apartamentit që i përket çdo personi.

Njësia Administrative	Persona për familje	Dhoma për familje	Dhoma per për person	Kati dobishme Hapësira enjësive të banimit për person (m^2)
ANTIGONË	3.51	3.4	1	18.6
CEPO	3.31	3	0.9	13.9
GJIROKASTËR	3.42	3	0.9	19
LAZARAT	4.6	3.8	0.8	14.8
LUNXHËRI	3.45	3.2	0.9	17.1
ODRIE	2.87	3.1	1.1	17.3
PICAR	3.63	2.8	0.8	13.2

Tabele 4.9.2.7: Persona për Familje / Dhoma për Familje / Dhoma për person / Kati dobishme Hapësira e njësive të banimit për person (m^2).

Nga tabela e mësipërme rezulton se familjet në Bashkinë e Gjirokastrës kanë një shkallë të mjaftueshme hapësire me zonat Cepo dhe Picar që kanë disavantazh. E kundërtat ndodh në kryeqendrën Qarkut ndërtesat janë me shumë hapësirë që i korrespondojnë një mesatare $19 m^2$ të

shtëpisë për personi. Ne tabelën 5.2.8 pasqyrohet konformiteti i çdo familje në nivel Komune (Bashkie). Të dhënat e INSTAT-it kanë informacionin se numri i përgjithshëm i ekonomive familjare 284 për Antigone, 521 për Cepo, 5765 për Gjirokastër, 609 për Lazarat, 563 për Lunxhëri, 151 për Odrie 258 për Picar.

Ish Bashkia/ Komuna	ANTIGONË	CEPO	GJIROKASTËR	LAZARAT	LUNXHËRI	ODRIE	PICAR
Frigorifer	269	480	5506	579	529	144	232
Ngrirëse	8	12	775	36	41	2	9
Lavatriçe	249	402	5285	551	474	114	186
Tharëse rrobash	1	15	228	9	26	0	4
Makinë pjatalarëse	3	11	485	16	18	1	1
Boiler elektrik	128	94	3607	259	249	58	17
Mikrovalë	81	66	2382	236	111	27	31
TV	264	465	5351	533	532	118	212
TV dekoder	54	169	1133	329	130	20	110
Telefon fiks	125	85	3932	314	230	81	2
Celular	255	405	4781	526	495	97	224
Kompjuter	16	25	1681	54	66	8	10
Lidhje internet	9	9	1099	38	28	2	1
Panel diellor	3	1	91	16	10	3	1
Kondicioner	13	16	1465	74	30	5	5
Makina	109	122	2139	410	192	44	79
Asnjë nga këto	13	39	223	30	24	7	25

Tabele 4.9.2.8: Njësítë Ekonomike Familjare sipas bashkisë/komunës, pajisjeve afatgjata dhe shërbimeve.

Kështu, tabela e mësipërme, nëse modifikohet për të treguar përqindjen e familjeve që kanë çdo pajisje, tregon tabela 4.9.2.9. Nga tabela e mësipërme rezulton se shumica e familjeve kanë pajisje themelore të tilla si një frigorifer, makinë larëse, TV, telefon fiks dhe celular. Është karakteristike se, më e ulët është përqindja e familjeve me kompjuter dhe lidhje interneti edhe në qytetin e Gjirokastrës, që është kryeqendra e qarkut, qendra rurale, dhe ka universitet. Me përashtim të ish Bashkisë Lazarat, në Bashkinë e Gjirokastrës më pak se 40% e familjeve kanë një makinë.

Bashkia/Komuna	ANTIGONË	CEPO	GJIROKASTËR	LAZARAT	LUNXHËRI	ODRIE	PICAR
Frigorifer	94.72%	92.13%	95.51%	95.07%	93.96%	95.36%	89.92%
Ngrirëse	2.82%	2.30%	13.44%	5.91%	7.28%	1.32%	3.49%
Lavatriçe	87.68%	77.16%	91.67%	90.48%	84.19%	75.50%	72.09%
Tharëse rrobash	0.35%	2.88%	3.95%	1.48%	4.62%	0.00%	1.55%
Makinë pjatalarëse	1.06%	2.11%	8.41%	2.63%	3.20%	0.66%	0.39%
Boiler elektrik	45.07%	18.04%	62.57%	42.53%	44.23%	38.41%	6.59%
Mikrovalë	28.52%	12.67%	41.32%	38.75%	19.72%	17.88%	12.02%
TV	92.96%	89.25%	92.82%	87.52%	94.49%	78.15%	82.17%
TV dekoder	19.01%	32.44%	19.65%	54.02%	23.09%	13.25%	42.64%
Telefon fiks	44.01%	16.31%	68.20%	51.56%	40.85%	53.64%	0.78%
Celular	89.79%	77.74%	82.93%	86.37%	87.92%	64.24%	86.82%
Kompjuter	5.63%	4.80%	29.16%	8.87%	11.72%	5.30%	3.88%

Bashkia/Komuna	ANTIGONË	CEPO	GJIROKASTËR	LAZARAT	LUNXHËRI	ODRIE	PICAR
Lidhje internet	3.17%	1.73%	19.06%	6.24%	4.97%	1.32%	0.39%
Panel diellor	1.06%	0.19%	1.58%	2.63%	1.78%	1.99%	0.39%
Kondicioner	4.58%	3.07%	25.41%	12.15%	5.33%	3.31%	1.94%
Makina	38.38%	23.42%	37.10%	67.32%	34.10%	29.14%	30.62%
Asnjë nga këto	4.58%	7.49%	3.87%	4.93%	4.26%	4.64%	9.69%

Tabele 4.9.2.9 : Perqindje familjare per zonen qe i pajisur cdo lloj pajisjes.

Nga tabelat 4.9.2.10 dhe 4.9.2.11 vërejmë se mënyra baze e ngrohjes se familjeve është përdorimi I sobës me djegie drurësh. Përqindja e familjeve që përdorin energji elektrike ose burim tjetër të energjisë për ngrohje është shumë e ulët (1.41% në Antigone, 11.32% në Cepo, 1.95% në Lunxhëri, 2.65% në 0.78% dhe Odrie në Picar).

Në zonat urbane te Gjirokastrës dhe Lazaratit normat 36.36% dhe 20.52% e familjeve përkatesisht përdorin per ngrohje energji elektrike.

	Gjithsej	Dru	Energji elektrike nga rrjeti	Gaz	Lloj tjetër energjje(panel diellor, qymyr,nafte,etj.)	Pa ngrohje
GJIROKASTËR (Qarku)	21287	14397	4323	1681	168	718
GJIROKASTËR (bashkia)	8151	4447	2295	956	107	346
ANTIGONË	284	257	4	14	0	9
CEPO	521	457	56	2	3	3
GJIROKASTËR	5765	2351	2096	918	98	302
LAZARAT	609	474	125	1	3	6
LUNXHËRI	563	514	10	19	1	19
ODRIE	151	145	3	0	1	2
PICAR	258	249	1	2	1	5

Tabele 4.9.2.10: Njësitë Ekonomike Familjare sipas bashkisë/komunës dhe llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje.

	Lloji i ngrohjes								Pa ngrohje
	Gjithsej	Ngrohje qëndrore në ndërtesë	Ngrohje qëndrore individuale në banesë	Stufë	Oxhak	Ngrohës elektrik	Kondicioner	Lloj tjetër ngrohje	
GJIROKASTËR (Qarku)	21157	222	233	12616	2409	3313	853	798	713
GJIROKASTËR (bashkia)	8106	124	185	3876	968	1557	621	431	344
ANTIGONË	284	0	0	217	41	3	1	13	9
CEPO	521	44	2	269	196	4	3	0	3
GJIROKASTËR	5725	65	167	2535	224	1474	558	402	300
LAZARAT	607	6	0	249	224	71	51	0	6

	Lloji i ngrohjes								
	Gjithsej	Ngrohje qëndrore në ndërtesë	Ngrohje qëndrore individuale në banesë	Stufë	Oxhak	Ngrohës elektrik	Kondicioner	Llojtjetër ngrohje	Pangrohje
LUNXHËRI	562	1	16	374	140	4	5	3	19
ODRIE	151	1	0	106	39	1	2	0	2
PICAR	256	7	0	126	104	0	1	13	5

Tabele 4.9.2.11: Banesat e banuara sipas bashkisë/komunës dhe llojit të ngrohjes.

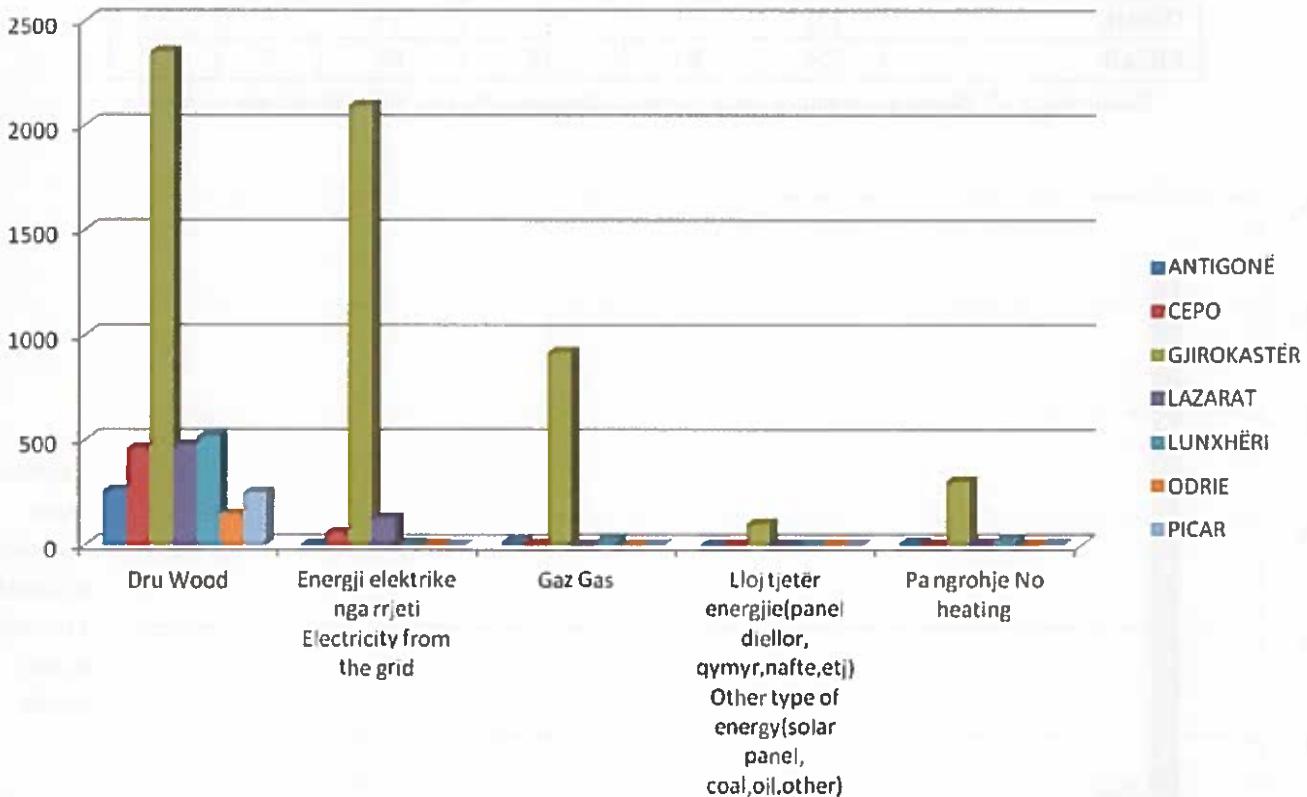

Diagram 4.9.2.8: Njësitë Ekonomike Familjare sipas bashkisë/komunës dhe llojit kryesor të energjisë së përdorur për ngrohje.

Lidhur me sistemin e furnizimit me ujë, shumica më madhe e banesave me sistemin e integruar të gypave brenda banimit gjendet në Gjirokastër (në një normë prej 94.43% e familjeve), në Antigone (91.55%) dhe Lunxhëri (90.39%).

	Sistemi i furnizimit me ujë					
	Gjithsej	Rrjet ujësjellësi brenda banesës	Rrjet ujësjellësi jashtë banesës, por në ndërtesë	Rrjet ujësjellësi jashtë ndërtesës	Sistem i llojit tjetër	Pasnjë lloj sistemi
GJIROKASTËR(Qarku)	21157	15654	2296	1858	945	404
GJIROKASTËR (bashkia)	8106	7105	668	265	16	52

	Sistemi i furnizimit me ujë					
	Gjithsej	Rrjet ujësjellësi brenda banesës	Rrjet ujësjellësi jashtë banesës, por në ndërtesë	Rrjet ujësjellësi jashtë ndërtesës	Sistem i llojit tjetër	Pa asnjë lloj sistemi
ANTIGONË	284	260	24	-	-	-
CEPO	521	272	172	63	4	10
GJIROKASTËR	5725	5406	246	54	5	14
LAZARAT	607	445	123	34	-	5
LUNXHËRI	562	508	35	17	2	-
ODRIE	151	111	26	14	-	-
PICAR	256	103	42	83	5	23

Tabele 4.9.2.12: Banesat e banuara sipas bashkisë /komunës/ dhe sistemit të furnizimit me ujë.

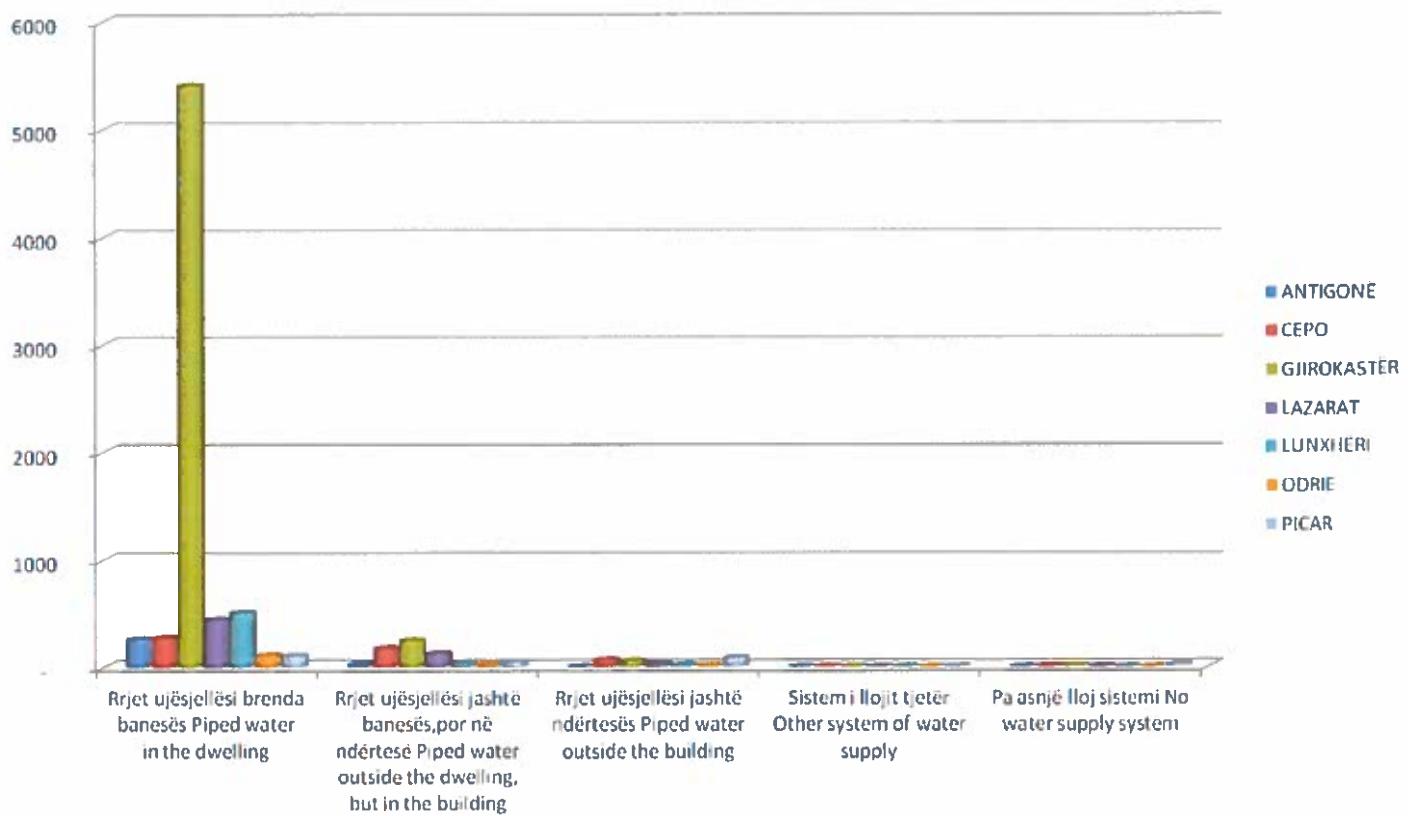

Diagram 4.9.2.9: Banesat e banuara dhe sisteme të furnizimit me ujë për Gjirokastër.

Proporcionalisht janë përfundimet e nxjerra nga lloji i tualetit nxjerre pas analizës se bërë sipas zonave. Në mënyrë të veçantë, pjesa më e madhe e familjeve në ish Njësive Administrative kanë sistem të integruar tualeti me një tualet brenda shtëpisë, përvèç ne Picar ku 39.84% e ekonomive familjare i përkasin kategorisë së mësipërme.

	Lloji i tualetit					
	Gjithsej	ËC me ujë të rrjedhshëm brenda banesës	ËC me ujë të rrjedhshëm jashtë banesës, por brenda ndërtesës	ËC me ujë të rrjedhshëm jashtë ndërtesës	Tjetër lloj tualeti	Asnjë lloj tualeti
GJIROKASTËR (Qarku)	21157	16098	1842	1796	1331	90
GJIROKASTËR (bashkia)	8106	7307	403	265	104	27
ANTIGONË	284	255	25	4	0	0
CEPO	521	319	107	66	23	6
GJIROKASTËR	5725	5511	133	34	39	8
LAZARAT	607	520	52	28	6	1
LUNXHËRI	562	490	35	36	1	0
ODRIE	151	110	18	22	1	0
PICAR	256	102	33	75	34	12

Tabele 4.9.2.13: Banesat e banuara sipas bashkisë /komunës/ dhe llojit të tualetit.

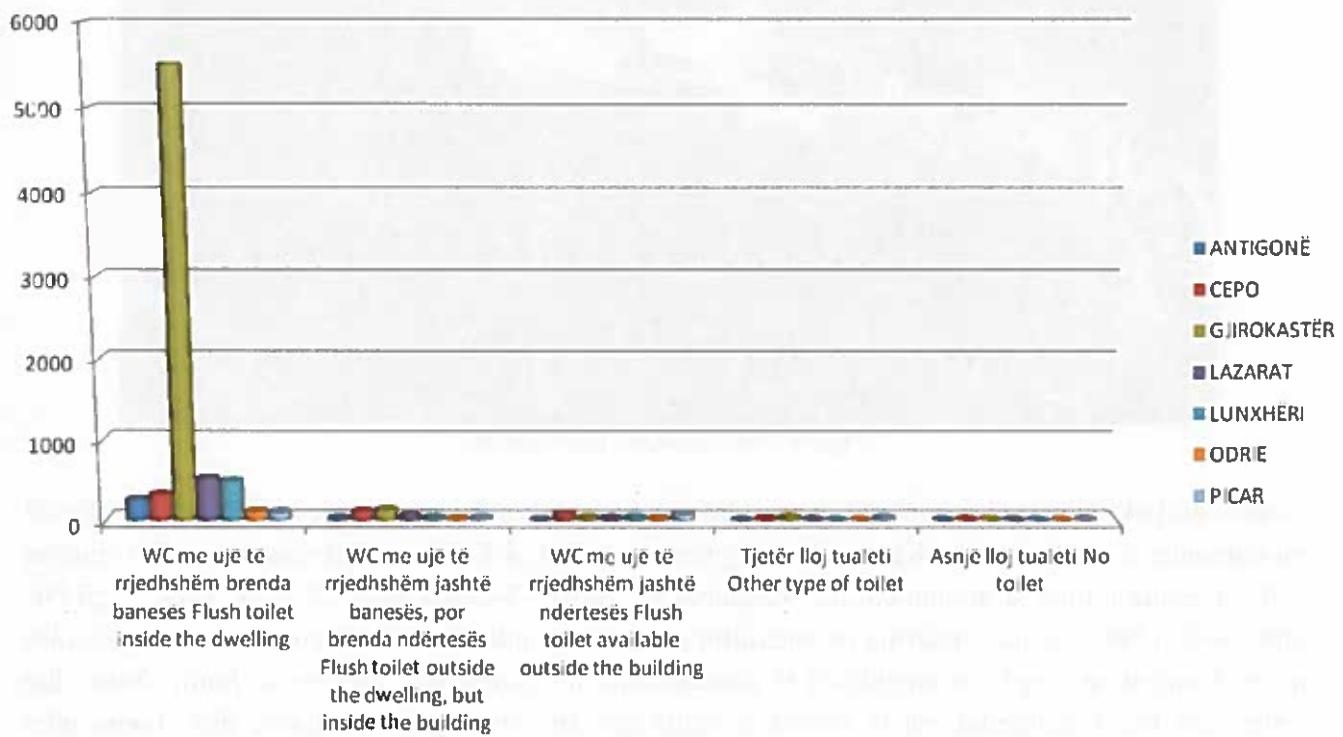

Diagram 4.9.2.10: Banesat e banuara dhe llojit të tualetit për bashki Gjirokastër.

4.10. Trashegimia Kulturore

Qyteti i Gjirokastrës është i njohur jo vetëm për karakterin e saj arkitektonik, por për historinë e saj, traditat dhe kulturën e saj që transmetohet brez pas brezi, duke lënë një trashegimi shumë të pasur shpirterore. Sidoqoftë nuk është rastesor fakti qe ne vitin 1968 qyteti u emërua 'Qytet Muze'

nga qeveria, në mënyrë që të ruhet trashëgimia e saj arkitektonike dhe kulturore, ndërsa me 15 Korrik 2005, sipas mbledhjes së komisionit të UNESCO-s që u realizua në Durban të Afrikes së Jugut, komisioni votoi njezëri dhe e përfshiu në listen e monumenteve ‘Trashëgimisë Kulturore Botërore’ (Cultural tourism in Gjirokastër, Mimoza Kotollaku-Magdalena Margariti, MSc).

Sot qyteti i Gjirokastres është një pikë turistike kombëtare, periferike dhe ndërkombëtare, me arkitektonike karakteristike të banesave dhe një shumicë monumentesh. Veçanërisht, shtëpitë janë të larta deri në pesë dysheme, të ndërtuara dhe shumë nga ato të rinovuara, nga gurë, me cati të mbuluara me pllaka të gdhendura guri dhe shkallë të brendshme dhe të jashtme, që rrethojnë banesën. Dyshemeja më e ulët e ndërtuesës përfshin stallën dhe dyshemeja tjeter përbëhet nga një dhomë mikpritjesh dhe një dhomë për familjen me oxhak. Dyshemet e mësipërme janë për familje me shumë persona dhe lidhen me shkallë të brendshme.

Figura 4.10.1: Kalaja e Gjirokastrës.

Krahas arkitektonikës së vecantë të qytetit dhe emërtesa ‘Qyteti i gurtë’, identifikoohen dhe shumë monumente të rëndësishmen Kështjellën e qytetit, e njohur si Kalaja e Gjirokastrës (shiko figuren 4.10.1), e cila u njoh si monument me Vendimet nr. 586/17-3-1948, 4874/23-9-1971 dhe Ligji Nr. 609/24-05-1948. Kalaja u ndërtua në shekullin e 13-të dhe ndodhet në një pozicion strategjik mbi qytet. Kontrollon rrugën strategjikisht të rëndësishme në gjatësinë e luginës së lumit Drino dhe është një nga kështjellat më të mëdha të Ballkanit. Brenda kalasë ekziston një ndërtësë e vogël me kopësht, në të cilën gjenden gërmadhat e Bektashi Babas. Gjithashtu, afér hyrjes kryesore ekziston një hapësirë eksposuese, në të cilën gjenden arme dhe municione të Luftës së Dytë Botërore, të cilat janë braktisur ose konfiskuar nga forcat sunduese Italiane dhe Gjermane. Brenda në kala dhe pikërisht në vendin ku dikur ka qenë burg, gjendet gjithashtu dhe Muzeu Kombëtar i Armëve që u ndërtua për herë të parë në vitin 1971 dhe përmban eksposita të armëve që janë përdorur që nga lufta për pavarësi të shtetit me 1912 e deri në Luftën e Dytë Botërore, ndërsa sektori më i madh i

muzeut është dedikuar luftës së Partizanëve kundër forcave Italiane e Gjermane që nga viti 1939 deri në vitin 1944. Një tjetër pikë interesit brenda kalase është dhe hapësira e burgjeve që u shndërrua në muze në dhjetëvjecarin e 1970 nga regjimi komunist dhe është i vetmi sektor i aksesueshëm për vizitorët. Krahë hapësirave eksposuese, ekziston dhe një aeroskaf i Forcave Ajrore të SHBA. Jashtë kalasë me vlerë të veçantë është pazari i vjetër Otoman (I mbyllur), që u ndërtua fillimisht në shekullin e 17-të dhe u rindërtua në shekullin e 19-të, pas një zjarri të rënë.

Një tjetër monument sipas Vendimit të datës 08.01.1977 të Ministrisë së Arsimit dhe Kulturës, është Hamami dhe shtatë çezmat. Monumenti është ndërtuar në themel e xhamisë së Mecites, fillimisht i njojur si xhamia Hadji Murad (Murad shtegtari), e cila u shkatërrua gjatë regjimit komunist dhe tashmë identifikohen vetëm rrënojat e minaresë (shiko figuren 4.10.2). Çezmat Jane të dekoruara dhe mbartin sipër nënshkrime, ndërsa disa prej tyre funksionojnë akoma. Anash çezmave gjendet Hamami, një dush tradicional turk. Edhe pse çatia e saj është rinouar së fundmi nga Organizata e Zhvillimit dhe Ruajtjes së Gjirokastrës, Hamami ngelet i mbyllur për vizitorët, pasi pritet rinoimi i plotë i tij (<http://www.Gjirokastër.org/>).

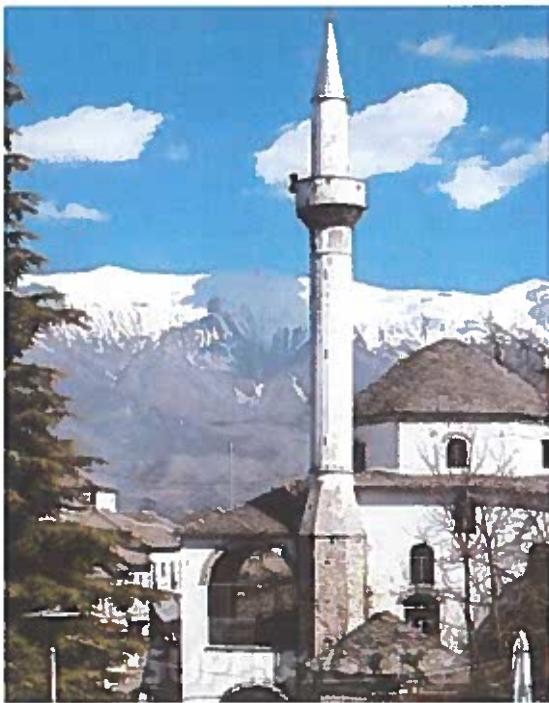
Në qytetin e Gjirokastrës identifikohen dhe shumë ndërtesa të karakterit fetar, si Kishat Ortodokse. Kisha më e rëndësishme është ajo e Shpërfytyrimit që gjendet në zonën e pazarit të vjetër Otoman dhe përbën monument, sipas Dekretit nr.6 datë 15.01.1963 të Rektoratit të Universitetit shtetëror. Kisha u ndërtua në vitin 1784 dhe përbën një kishe tipike ortodokse në forme katore, drejtum të Shenjtorit drejt Lindjes dhe kubene (shiko figuren 4.10.3).

Figura 4.10.2: Hamami dhe shtate cezmat

Figura 4.10.3: Kisha e Shpërfytyrimit

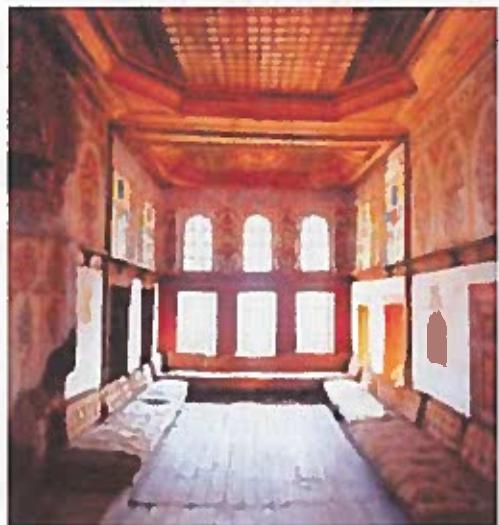
Figurat 4.10.4 dhe 4.10.5: Pamje të xhamisë së vetme të shpëtuar në qytetin e Gjirokastërës.

Kisha, është e njohur si Mitropolia e Vjetër, përbën selinë e Kryepeshkopit Ortodoks. Brendësia e tempullit ka pësuar dëmtime të rënda gjatë regjimit komunist, por janë shpëtuar një vizatim muror i Krishtit në kubë dhe disa shkrime shenjtoresh që datojnë në shekullin e 18-të dhe 19-të. Figurat më të shumta janë kopje të prototipeve që u hoqën gjatë regjimit komunist dhe nuk u rindërtuan kurrë. Një tjetër Kishë Ortodokse është kisha e Shën Mëhillit që gjendet në veri të qytetit dhe përbën monument, sipas Deklaratës nr. 6/15-1-1963 të Rektoratit të Universitetit, kjo kishë daton në vitin 1776 dhe është e ndërtuar në mënyrë të ngjajshme me Kishën e Shpërfytyrimit.

Një tjetër ndërtesa e veçantë me karakter fetar që gjendet në qytetin e Gjirokastreës, por që nuk është shpallur monument është xhamia e vetme që nuk u shkaterra gjate periudhës së regjimit komunist. Gjendet në pazarin e vjetër Otoman dhe u ndërtua në vitin 1754 (shiko figurat 4.10.4 dhe 4.10.5). Ndërtesa tetëkëndëshe në pjesën perëndimore përdoret për larjen ritual të duarve dhe këmbëve para hyrjes së besimtarëve dhe salla e madhe në brendësi të portës kryesore përdoret përfalje. Sipas traditës fetare femrat falen veç nga burrat dhe kanë hyrjen e vet. Zona poshtë hyrjes është e zënë nga dyqane lekët që mblidheshin nga tregetarët ishin për mirëmbajtjen e xhamisë.

Krahas këtyre monumenteve të lartëpërmendura, në qytet ka dhe objekte te lutjes, te njohura si teqe, si ndërtesa e verdhë në krahë të xhamisë që u ndërtua në vitin 1727 dhe përbënte një Teqe Bektashi. Është një ndertëse dykatëshe tetëkëndëshe me çati të harkuar që u mbyll gjatë periudhës komuniste dhe tani funksionon si shkollë muslimane (madrasah). E një rëndësie të veçantë është dhe Teqeja e Zallit, e cila gjendet midis zonës së Manalatit, në jug të qytetit të Gjirokastërës dhe vendbanimit fqinj Lazarat. Ndërtesa daton me 1700 në bazë të mbishkrimeve brenda tij, ndërkohe ekzistonte dhe një bibliotekë, e cila u shkatërrua (<http://www.Gjirokaster.org/>).

Në Gjirokastër ekzistojnë dhe shumë ndërtesa monumentale që tashmë funksionojnë si hapësira muzeale si Zekatet (Hatif Zeko) dhe Angonatet, që përbënë monumente sipas Vendimit nr. 1886 datë 10.06.1973 të Ministrise së Arsimit dhe Kulturës. Veçanërisht, banesa e Zekateve përbën një shembull madhor arkitektonik e njohur si shtëpi-kulle, të cilat i përkisnin kryesisht pronarëve të pasur dhe shpesh kishin frëngji për mbrojtjen ndaj armiqeve. Ajo u ndërtua me 1811-1812, ka dy kulla paralele dhe një front harkor të dyfishtë. Përbëhet nga tre kate, nga të cilët katë i parë ka dy dhoma, ndërsa katë i tretë ka një hapësirë të madhe mikpritjeje dhe dy dhoma të tjera më të vogla. Salla kryesore është e dekoruar me figura nëpër mure, një tavan prej druri dhe oxhak të dekoruar dhe është hapësire e përdorshme nga e gjithë familja. Katë komunikojne me një shkallë qendrore të brendshme, ndërsa në qendër të dyshemesë në majë të shkallës ekziston një ballkon druri me pamje nga qyteti (<http://www.Gjirokastër.org>).

Figurat 4.10.6 dhe 4.10.7: Panje e jashtme dhe e brendshme e banesës Zekate.

Të tjerë ndërtesa të shpëtuara brenda qytetit të Gjirokastrës që përbën qoftë banesa, qoftë ndërtesa për depozitim e ujit dhe ujësjellës, por dhe porta që janë shpallur monumente, jepen në tabelën që vijon.

EMRI I MONUMENTIT	INSTITUCIONI I SHPALLJES	Nr. VENDIMI	DATA E SHPALLJES
SHTËPIA E TOPULLARVE, LAGJA DUNAVAT, RR. "AGO TOPULLI"	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MINE HALITE, LAGJA PALORTO, RR. "RIZA HOXHA" I	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E RESUL E FETAH HOXHËS, LAGJA PALORTO, RR. "THMO VASI" NR. 13	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MUÇO E BAJRAM HOXHËS, LAGJA PALORTO, RR. "THEMO VASI" NR. 8-10	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA PRONË SHTETËRORE, LAGJA PALORTO, RR. "K. BELLO" NR. 27.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA KIKINAJVE, LAGJA MANALAT, RR. "Z. BABOCI" NR. 12, 14.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E AHMET DUDUMIT DHE ZYLFO BAKIRIT, RR. "M. BAKIRI" NR. 4.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973

EMRI I MONUMENTIT	INSTITUCIONI I SHPALLJES	Nr. VENDIMI	DATA E SHPALLJES
DHOMA E MIRË NË BANESËN PRONË SHTETRORE RR. "ZENEL BABOÇI", Nr.3. (ISH GORICAJVE)	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	Urdhëres	08.01.1977
KAMERIEJA E JONUZ SHEHUT LAGJA"DUNAVAT" RR."AGO TOPULLI"	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës (Drejtoria e kulturës)	2509/1	30.06.1983
PORTA E JASHTME E BANESËS SË M.BOZOZ, LAGJA PALORTO, RR. "B. BOZO", NR.38.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës (Drejtoria e kulturës)	2854 814	08.08.1980 25 .10.1980
BANESA E EQEREM ÇABEJ (Mon. historik)	Komiteti I Kulturës dhe Arteve (Drejt. E Muzeumeve dhe Monum.)	4	7.05.1991
BANESA ADEM ZEKOS ,LAGJA PALORTO,RR."RAMADAN GOZHITA"NR.17	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA BEJO BEQIRIT, LAGJA DUNAVAT,RR."MYFIT RESO" NR.7	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA DONIKA QËNDROS, VASIL CICOS,LAGJA M. MAME	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E ISMAIL KADARESË (Mon. historik)	Komiteti I Kulturës dhe Arteve (Drejt. E Muzeumeve dhe Monum.)	4	7.05.1991
BANESA E ABDYL BABARAMOS E ISUF JAHOŞ,LAGJA PALORTO RR."M.BAKIRI"NR.1	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E ANGONATËVE, LAGJA PALORTO, RR. "K. BELLO" Nr1,3,11.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E ASLLAN MUHEDINIT, LAGJA "CFAKË", RR. "P. XHAMBALLO"NR.1.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E ASTRIT DHRAMIT ,LAGJA PALORTO,RR."PERTEF KOKONA"NR.45,47,49	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E BAKO BATHAJ, LAGJA "11 JANARI" RR. "ALQI KONDI" NR.1.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E FAIK BELAJ E VASIL PAPADHOPULLIT, LAGJA PARTIZANI, RR. "S. MUSAI" 10.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E FARIE DUROS, LAGJA PALORTO, Rr."K.BELLO" NR.47	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E GALANXHIJVE, (HASAF) LAGJA: VAROSH, RR."K.BACO" NR.17.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E GALANXHIJVE, (ZYHDI e XHAFER), LAGJA : VAROSH, RR."K.BACO" NR.9.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E GALIP SINOIMERIT, LAGJA DUNAVAT, RR."BULE NAUPI" NR.8.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E HALIM CANIT, LAGJA MANALAT, RR."JACE BRAHJA" NR. 48.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E HATIF ZEKOS, LAGJA PALORTO, RR."ASIM ZENELI",NR.64.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E ILJAZ BABAMETOS, LAGJA PARTIZANI, RR."SHERIF ZENELI", NR.17.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E IRFAN E HAKI KOKALARIT, LAGJA PALORTO, RR."A. TOTO"NR.6.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973

EMRI I MONUMENTIT	INSTITUCIONI I SHPALLJES	Nr. VENDIMI	DATA E SHPALLJES
BANESA E ISLAM KOKONËS, LAGJA PALORTO, RR."ASIM ZENELI", NR.6,7	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E KOCO PACELIT E POLO ZOICËS, LAGJA PALORTO, RR."P.KOKONA".I	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MEDI CICOS E AZEM BERBERIT, LAGJA "11 JANARI" RR. "ALQI KONDI" NR. 3,57.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MEXHIT KOKALARIT RR. "M.BAKIRI", Nr17.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	Urdhëres	08.01.1977
BANESA E MITRO KOCES (SHTETERORE) LAGJA VAROSH, NR.96,97.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MUHAMET FICOS, LAGJA PALORTO, RR."FOTO DUDUMI" NR.15	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MYRTEZA TOROS, LAGJA PALORTO, Rr."ASTRIT TORO"NR.20	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E MYZAFER KARAGJOZIT ,LAGJA DUNAVAT ,RR. "AGO TOPULLI"Nr.3	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës (Drejtoria e kulturës)	266/1	16.02.1979
BANESA E NAIM CENES, LAGJA VAROS, RR. "K. BAKO",NR.47.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E NIAZI FICOS, LAGJA PALORTO, RR."FOTO DUDUMI" NR.13	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E PERTEF E XHEVAT ANGONIT,LAGJA DUNAVAT, RR."MYFIT RESO" NR.17,19.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E PETRO STAVRIT (SEVO STAVRIT), LAGJA PALORTO, RR."PERTEF KOKONA" NR.22	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E RAMADAN CERIBASHIT DHE JANI E JORGO GJINIT, LAGJA DUNAVAT,RR."MYFIT RESO" NR. 12,14.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E RESAJVE, LAGJA DUNAVAT, RR."MYFIT RESA", NR.12.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E SHERIF CUBERIT, LAGJA PARTIZANI, RR." ABDYL FRASHËRI" NR.20,22.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E SKËNDER DARI, FAZLLI LULOS E NELO KABILIT LAGJA PARTIZANI, RR."ABDYL FRASHËRI" NR.6-14.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës (1886	10.06.1973
BANESA E SKËNDULAJVE , LAGJA PALORTO RR. THEMO VASI.Nr 2	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E SULO LLAQIT, LAGJA MANALAT, RR."STALINGRAD" NR. 17.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E VEIZ XHEZOS ,LAGJA PALORTO, RR."MUHAMET BAKIRI"NR13	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E VËLLEZËRVE KORE NË LAGJEN "PALORTO" RR. "THEMO VASI"	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës (Drejtoria e kulturës)	266/1	16.02.1979
BANESA E VLL. XHENETI, LAGJA PARTIZANI, RR."MYFIT HEBA" NR. 4.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA E VLL.XHAXHIAJ, (HAXHIAJ)LAGJA PALORTO,RR. "A.TOTO" NR.24	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA MYZEJEN BRAHJES, LAGJA DUNAVAT, RR."JACE BRAHJA" NR.7.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973

EMRI I MONUMENTIT	INSTITUCIONI I SHPALLJES	Nr. VENDIMI	DATA E SHPALLJES
BANESA NADIRE BABAMETOS, LAGJA "11. JANARI", RR. " ALQI KONDI" NR.4.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESA ZAPANAJA E ZEKATËVE, LAGJA PALORTO	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
BANESË PRONË SHTETËRORE (POLIKLINIKA) LAGJA "11 JANARI" RR. ALQI KONDI ,NR.3.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
DHOMAEMIRË NË BANESËNELOLOMANËVELAGJAVAROSH,RR. "M. MAME" Nr.3	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	Urdhëres	08.01.1977
KAMERJE E ISMET ROQIT, LAGJA PALORTO, RR."PANO XHIXHO" NR.3.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
PORTA E BANESËS SË HAXHI KURTIT, LAGJA CFAKË, RR. " ISUF OMAR" NR.2.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
PORTA E JASHTME E BANESES SË R. SARACIT, LAGJA PALORTO, RR. "SAJDE BERBERI" NR.216	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës (Drejtoria e kulturës)	2854 814	08.08.1980 25 .10.1980
RRENOJAT E KËMBËVE TË UJESJELLËSIT ,L."DUNAVAT"	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	Urdhëres	08.01.1977
STERA E BABOÇATËVE RR. "DROHI LENGO" L."MANALAT"	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973
TAVANI DHE PORTA E VJETËR NË BANESËN E KOZMA SHAJKOS, RR. "B.SAKO", Nr4.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	Urdhëres	08.01.1977
ZAPANAJA E BRAHO BABOCIT, LAGJA MANALAT, RR."STALINGRAD" NR.50,52.	Ministria e Arsimit dhe e Kulturës	1886	10.06.1973

Tabela 4.10.1: Të tjera monumente të shpallura të qytetit (<http://imk.gov.al/Pages/Default.aspx>).

Përsa i përket muzeve të qytetit, i një vlore të veçantë është Muzeu Etnografik që gjendet në lagjen Palorto në banesën më të mirëmbajtjut të qytetit të vjetër, atë të Enver Hoxhës (Figura 4.10.8).

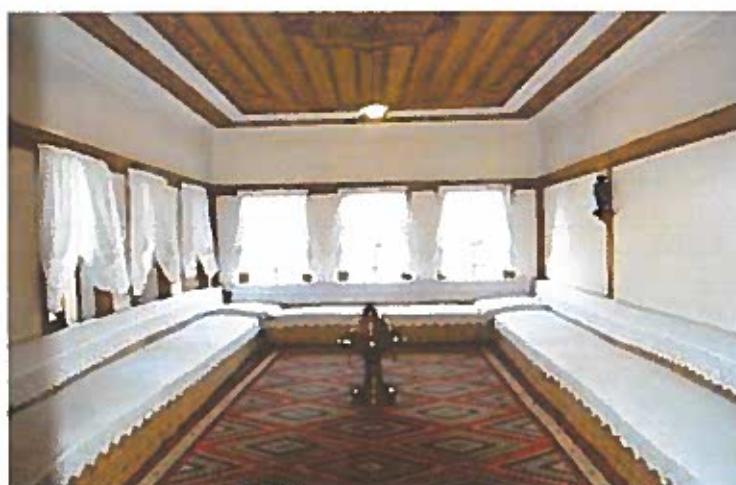

Figura 4.10.8: Pamje e brendshme e Muzeut Etnografik.

Ndërtesa ku ndodhet muzeu u ndërtua në vitin 1966, pasi banesa e parë u shkatërrua nga zjarri. Rindërtimi i saj u bë në bazë të standardeve dhe karakteristikave arkitektonike të ndërtuesës tradicionale të qytetit. Që nga viti 1966 deri në vitin 1991 ndërtesa u përdor si Muze antifashist dhe në 1991 u zhvendosën në këtë hapësirë dhe eksposimet e Muzeut etnografik të mëparëshme.

Shtëpia ka katër kate dhe dhomat janë të dekoruara me shumë sende të përdorimit shtëpiak, veshje dhe artizanate që përbante çdo familje e pasur e shekullit te 19-te (<http://www.Gjirokastër.org>).

Gjithashtu, në Gjirokastër ekzistojnë dhe disa statuja, si ajo që gjendet ne sheshin qendror të qytetit, është e gurtë dhe përfaqeson dy gra të reja që qëndrojnë heroikisht me litar rreth qafës së tyre. Ky monument, që nuk është i shpallur, është në ndër të dy vajzave, Bule Naipi dhe Persefoni Kokëdhima, të cilat ishin trimëresha gjatë Luftës së Dytë Botërore dhe luftuan kundër Nazistëve në vitin 1944. Një tjetër pikë interesit, e pashpallur, është dhe obelisk per arsimin që gjendet në kodrën historike, pak me jashtë qendrës së qytetit dhe ka një pamje të mahnitshme të qytetit. Monumenti, i njojur si ‘Mëmëdheu ABC’ (Figura 4.10.9), gjendet në krahë të zonës në të cilën u hap shkolla e parë shqipe në vitin 1908 për ndër të arsimit shqipëtar në shekullin e 20-të.

Figura 4.10.9: Obelisku ‘Memedheu ABC’.

Në qendër të qytetit dhe pikërisht në sheshin “Çerçiz Topulli” gjendet dhe monumenti i shpallur, sipas Vendimit nr. 6 datë 15.01.1963 të Rektoratit të Universitetit Shtetëror, që u ndërtua në vitin 1934 nga skulptori shqipëtar Odise Paskali. Kjo statuje u ndërtua për ndër të Çerçiz Topullit dhe vëllai i tij Bajo që ishin pjesë e një prej familjeve më të njoitura të Gjirkastrës. Në vitin 1908 ishte kryetar i një njësie partizanësh që luftuan kundër nënshtimit Otoman dhe dy nga anetarët e njësisë së tyre vranë drejtuesin turk të policisë vendase, të njojur si ‘bimbash’. Në kohët e fundit u ndërtua nga Bashkia një monument për ndër të tre personave me origjinë nga Gjirokastrar që u shpallën qytetare nderi dhe që janë filologu Egerem Çabej, shkrimitari Ismail Kadare dhe shkrimitarja dhe bashkëthemeluesja e Partisë Socialdemokrate Shqipëtare në vitin 1943, Musine Kokalari. Gjithashtu, në jug të kalasë së qytetit identifikohej tre ura, të cilat përbëjnë monument kultures, sipas Vendimit datë 08.01.1977 të Ministrisë së Arsimit dhe Kulturës dhe u ndërtuan nga një njeri i pasur, në mënyrë që të jetë e fortë lidhja e qytetit me lagjet Manalat dhe Cfake.

Urat u rindërtuan disa herë dhe u janë nënshtuar shumë nderhyrjeve përsa i përket lëndës ndërtuese të tyre. Ura më e njojur nga të treja është ura e Zerzebilit, e cila lidh lagjet Argjiro dhe lidh dy

lagje, Pazar dhe Cfake, është e ndërtuar nga gurë me llaç dhe daton në periudhën para 1900 (<http://www.Gjirokastër.org/>).

Gjithashtu, një vlerë te vecante ka dhe tuneli qe u ndertua nen regjimin komunist ne fillim te dhjetrvjecarit te '70 dhe nga viti 2014 është I hapur per vizitoret. Gjendet poshte kalase dhe shtrihet ne thaujse gjithe sipërfaqen e qytetit te vjeter, ndersa ne te identifikohen dhe shume hapesira si sallë konferencash, zyra te mobiluara madje dhe stacion I pavarur furnizimi me uje dhe energji elektrike. Qellim I ketij strehimi antinuklear ishte mikpritja dhe mbrojtja e anetareve te ish sundimit komunist nga katastrofa masive dhe bastisje (burim: The impact of cultural tourism in the development of Gjirokastër- the UNESCO toën, MSc. Alketa Bejko, MSc. Majlinda Bobrati). Monumente te tjera qe identifikohen ne zonen e kesaj Bashkie jane:

- Ura e Subashit qe gjendet ne brigjet e lumbit Drino 200m. nga rruga qe lidh Gjirokastren me Tepelenen dhe perben monument sipas Vendimit te dates 8-1-1977 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Ura u ndertua ne vitin 1830 nga Hujks dhe perbehet nga pese harqe tre nga te cilat jane rrethore. Gjatesia e saj është 27.2 m dhe lartesia e saj e sotme është 6.7 m.
- Kalaja e Paleokastres gjendet ne distance 700m thuajse neveriperendim te Paleokastres ne luginen e lumbit Drino, ne një shirit te ngushte te shështë ne bashkimin e lumenjve Drino dhe te Kardhiqit dhe perben monument sipas Vendimit nr 1886/10-6-1973 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Kalaja ka një forme trapezi te rregullt rrëth 97 m dhe 97 m dhe mbulon një sipërfaqe rrëth 9.15 akra. Persa I perkthet ndertimit te kalase, ekzistojne pasiguri, pasi fazë e pare e ndertimit te saj daton ne periudhen Helene , fazë kryesore daton ne periudhen Romake, ndersa brenda kalase gjate periudhes se germimeve u identifikua një Mbretërore qe daton ne shekullin e 5-te pas Krishtit dhe jashtë kalase u identifikua një kishe paleokristiane.
- Godina e manastirit te Cepos prane fshatit Mashkullore, qe gjendet brenda fshatit me te njejtin emer Mashkullore dhe perben monument sipas Vendimit nr 1886/6-10-1973 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Ndertesa daton nga viti 1900, është e ndertuar nga gur gelqeror, gur I zi dhe llac gelqere. Është dykateshe, me katin e dyte ten dare ne dy hapesira. Catia mbeshtillet nga qeramik I kuq dhe manastiri perbehet nga një rresht qendoror(korridor), holli, veranda, nderkohe qe ndricohej nga dritare te vogla.
- Kalaja e Kardhiqit, ne fshatin me te njejtin emer, perben monument sipas Vendimit nr 6/15-1-1963 te Rektorit te Universitetit Shteteror dhe daton ne periudhen e shekullit te 17-te.
- Renojat e fshatit te vjeter te Kardhiqit qe gjenden ne fshatin me te njejtin emer ne jug te kalase se Kardhiqit, ne toke te shkembezar, te cilat perbejne monument sipas Vendimit nr 266/16-2-1979 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Fshati ishte I fortifikuar dhe ne lashtesi zinte një pozite te shquar ne luginen e Kardhiqit , nderkohe qe pershkohet nga një rrugë e rendesishme qe lidhë rajonin e Gjirokastres me ate te Delvines. Sot pjesa me e madhe e fortifikimit është shkateruar.
- Kisha e Shen Gjergjit ne fshatin Nokove qe perben monument sipas Vendimit nr 6/15-1-1963 te Universitetit Shteteror dhe ndertimi daton ne vitin 1772.
- Manastiri I Sherfytyrimit ne fshatin Mingul qe perben monument sipas Vendimit te Universitetit Shteteror, ndertimi I saj perbehet kryesisht nga gur dhe llac gelqere me teknike te njojur ne rajonin e Lunxherise dhe daton ne periudhen e shekullit te 17-te.
- Kufiri afer fshatit te Nokoves qe daton ne periudhen para vitit 1900 dhe perben monument sipas Deklarates nr 8/18-12-1987 se Komitetit te Kultures dhe Arteve. Monumenti është I

perbere nga gur I zi, ka gjatesi 16 m, lartesi 5.5 m dhe mund te mblidhet nje vellim uji prej 400 m³, nderohe identifikohet dhe nje vrime daljeje e ujit per ujite, e permasave 0.6m dhe 0.6m.

- Kufiri afer fshatit Kellez qe daton ne periudhen para vitit 1900 dhe perben monument sipas Deklarates nr 8/18-12-1987 te Komitetit te Kultures dhe Arteve. Monumenti është I ndertuar kryesisht nga gure me llac te perzier, ka gjatesi 15 m, gjeresi 2 m, lartesi 4 m dhe mund te mbledhe nje sasi uji prej 150 km.
- Kisha e manastirit ‘Shen Merise Spile’, qe gjendet ne rajonin e Tranoshishtes, daton ne vitin 1630 dhe perben monument sipas Vendimit nr 68/1970 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Kisha ka forme kryqi me korridor te permasave te brendshme 7.40 m me 6.20 m dhe permban trulle. Ne korridorin qendror identifikohen shkrime te shenja nga Mihali (I cili duhet te ishte Mihali nga Lintopi) dhe datojne ne vitin 1634, ndersa holli është I dekoruar me shkrime te shenja qe datojne ne vitin 1659.
- Ne fshatin Qestorat identifikohen tre shtepi qe jane te njoitura si te Vaso Rumbit qe daton ne shekullin e 19-te dhe te Niko Zografit qe daton ne vitin 1873 dhe perbejne monumente sipas Vendimit nr 2509/1/30-6-1983 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures, ashtu si dhe shepia e njojur si e Pano Gerxhos qe daton ne vitin 180 dhe perben monument sipas Vendimit nr 1-1963 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Ndertesat , gjendja e te cilave nuk është e mire, muret qe perbehesh nga gure, llac gelqere dhe rere, ndersa perforcohet nga rripa druri kryesisht lisi.
- Ne fshatin Dhoksat identifikohen dy shtepi, nje I njojur si i Sevo Mares,, gjendja e se ciles nuk është e mire dhe daton ne periudhen para vitit 1900 dhe ajo e Koco Cucit qe është ne gjendje te mire dhe daton ne vitin 1860. Te dy shtepite jane dykateshe me oborr, muret jane te perbera nga gur I zi me llac gelqere dhe dru, ndersa catite jane te ndertuara nga dru dhe mbeshtilen nga gure. Te dy shtepite perbejne monumente sipas Vendimit te Ministrise se Arsimit dhe Kultures nr 2509/1/30-6-1983.
- Ne fshatin Dhoksat identifikohen dy kronj te njojur si Kroj I Lagjes qe daton para vitit 1820 dhe perben monument sipas Deklarates nr 8/18-12-1987 te Komitetit te Kultures dhe Arteve dhe Kroj Me Bendin qe daton ne shekullin e 19-te dhe perben monument sipas Deklarates nr 8/18-12-1987 te Komitetit te Kultures dhe Arteve.
- Kalaja e Shen Triadhes qe gjendet ne juglindje te fshatit Topullaraj ne nje rresht kodrash perballe qytetit te Gjirokastres. Kalaja daton ne vitin 1809 me 1810 dhe perben monument sipas Vendimit nr 6/15-1-1963 te Rektoratit te Universitetit Shteteror. Pozita e kalase ishte e tille, ne menyre qe te kontrolloheshin rruget e furnizimit dhe te realizoheshin bastisje ne qytetin e Gjirokastres. Kalaja dhe ndertesa brenda saj ishin te ndertuara nga gure te vegjel drejtendre te vendosur me kujdes ne rreshta, teknike e njojur si e Aliut. Sot ne kala nuk jane shpetuar shume mure te fortifikuar, kulla dhe struktura si pozicioni roje dhe hapesirat e dpozitimit te ushqimeve dhe municioneve.
- Ura e Kollorces qe gjendet 2 km thuajse ne lindje te vendbanimit Lazarat dhe perben monument sipas vendimit te dates 8-1-1977 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures. Ura ka gjatesi prej 103 m dhe lartesi 7.2 m, është e ndertuar nga gure te zinj dhe gure gelqerore dhe gjendja e sotme supozohet te jete relativisht e mire.
- Ura e ndertuar mbi perroin Bufano dhe është e njojur si Ura e Ujesjellesit te Sopotit. Gjendet ne jugperendim te qytetit te Gjirokastres dhe perben monumentsipas vendimit te Ministrise se

Arsimit dhe Kultures dt. 8-1-1977. Ura është e ndertuar kryesisht nga gure me llac gelqeror dhe daton ne periudhen e pare te shekullit te 19-te.

- Ne fshatin Labove identifikohen rrrenojat e baneses se familjes Zhapa, si dhe ndertesa qe me pare ka qene shkolle e njoju si Mesonjetorja e Vjeter dhe perben tashme monument (te kategorise se dyte) sipas Vendimit nr 140/30-3-2010 te M.T.K.R.S. - Drejt.Trasheg.Kombetare.
- Ne zonen me te gjere te Bashkise identifikohen shepi qe jane monumente dhe vecanerisht, Tumat prane fshatit Jerme ne fermen Asim Zeneli qe gjendet ne zonen e Jermes dhe perben monument sipas Vendimit nr 1886/10-6-1973 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures, banesa e Mersin Likes ne fshatin Golem qe gjendet ne zonen me te njejtin emer Golem, banesa e shefqet Pecit dhe rrrenojat e baneses dhe Lemi I Celo Picarit qe gjenden ne rajonin e Picarit dhe perbejne monumente sipas Vendimit dt 8-1-1977 te Ministrise se Arsimit dhe Kultures.
- Ne fshatin Mingul identifikohet Kisha e Shen Mehillit Mingul.
- Ne territoret verilindore te Bashkise identifikohet nje strukture e njojur si Karakoll ne Qafen e Cajupit, qe gjendet afer fshatit Zhej dhe perben monument sipas vendimit nr 8/18-12-1987 te Komitetit te Kultures dhe Arteve. Kjo strukture është e gurte, daton ne shekullin e 18-te me 19-te dhe ka forme ciklike me diameter 3.25m, me kube sferike. Monumenti perben mbetje te nje rrjeti te gjere ujesjellesish, qe u ndertuan nga Ali Pashe Tepelena per ushqimin e rezervuareve dhe sherbimin e nevojave te banoreve.
- Ne territoret lindore te Bashkise identifikohet Kisha e Shen Kollit qe gjendet ne majen e nje kodre ne fund te fshatit Saraqinishte. Kisha perben monument sipas Vendimit nr 6/15-1-1963 te Rektoratit te Universitetit Shteteror dhe daton ne periudhen e 1630-es. Ka forme kryqi me korridor te permasave te brendshme 8.00 m me 6.80 m dhe ka trulle, ndersa muret e saj perbehen nga gure (ranor dhe gur I zi poroz) qe lidhen me llac ranor dhe gelqeror, ndersa identifikohen dhe te dhena druri dhe shkrime te shenjta.
- Ne territoret juglindore te Bashkise identifikohet I shpalluri, sipas Deklarates nr 6/15-1-1963 te Rektoratit te Unisversitetit Shtetëror, Parku Kombetar Arkeologjik I Antigonese. Gjendet ne jugperendim te fshatit Saraqinishte, rreth 15 km larg qytetit te Gjirokastres. Qyteti I Antigones u ndertua nga Mbreti Pirro I Epirit per nder te bashkeshortes se tij Antigones ne vitin 297p.K dhe konsiderohet se u dogj nga Romaku Emilio Paolo ne vitin 168 p.K. Muret e fortifikuara kane perimeter 4,000 m, trashesi rreth 3.5 m dhe rrrethojne nje siperfaqe te barabarte me 450 akra. Gjate germimeve u zbuluan ndertesa te kater tipeve te ndryshme arkitektonike, nje portik I gjatesise 60m qe gjendet ne tregun e qytetit, nje bazilik paleokristian si dhe nje kala e njojur si Kalaja e Jermes. Karakteristika kryesore e hapesires arkeologjike është ndertimi I tij qe perbehet kryesisht nga gure te medhenj drejtkendore qe shpesh nuk kane llac (<http://eeë.infoalb.net/>, <http://albaneando.blogspot.gr>, <http://imk.gov.al/Pages/Default.aspx>).

Krahas monumenteve dhe zonave arkeologjike, ne qytetin e Gjirokastres organizohen dhe festa te ndryshme, si Festivali Kombetar Folklorik, I cili qe nga viti 1968 realizohet kryesisht ne kalane e qytetit cdo kater vjet (shiko figuren 5.9.10 dhe 5.9.11). Ne kete festival prezantohet kultura shqipetare folklorike, si veshjet karakteristike te gjithe rajoneve te vendit, artizanatet, vallet dhe kengjet karakteristike vendase, nderkohe perben qendren e kengeve polifonike te akredituara nga UNESCO per rendesine e tyre nderkombetare. Krahas Festivalit Kombetar Folklorik, ne qytet organizohet cdo vit dhe Festivali Nderkombetar Folklorik me pjesemarjen e shteteve te ndryshe te Ballkanit.

Interesi, gjithnjë e ne rritje, per artin populor regjistrohet, pervec festivaleve qe organizohen, nga fakti se ne dyqanet qe ndodhen kryesisht ne Pazarin e Vjetër, ka një numer te madh sendesh arti populor, si qendisje, veshje vendase te punuara me dore dhe objekte prej druri dhe guri, por dhe iniciativa qe ndermarrin Ministria e Ceshtjeve Sociale bashke me OJF te ndryshme dhe ofrojn kurse trajnimi per perpunuesit e rinj te gurit, ne menyre qe te ruhet tradita. Po aq me vlore është dhe Ekspozita e Zejtari (artizanatit) Kombetar qe u organizua per here te pare ne vitin 2007 nga Bashkia Gjirokastër dhe me vone nga institucioni ‘Gjirokastër’ me mbështë tjen e Bashkise Gjirokastër, sponsoreve te ndryshem dhe banoreve te zones dhe qe atehere perben karakteristike te qytetit. Ne festival organizohen aktivitete si koncerte, ekspozime, ankande dhe ndarje cmimesh, nderkohe qe kontribuon ne aktivizimin e rinise dhe preokupimin e saj me traditen (Burim: Cultural tourism in Gjirokastër, Mimoza Kotollaku- Magdalena Margariti, MSc).

Figurat 4.10.10 dhe 4.10.11: Momente nga Festivali Kombetar Folklorik te qytetit te Gjirokastres.

4.11. Peizazhi

Sipas Konventës Evropiane të Peisazhit (Konventa e Firences), peisazhi është përcaktuar si një zonë, siç perceptohet nga njerëzit, karakteri i të cilës është rezultat i veprimit dhe ndërveprimit të faktorëve natyrorë dhe / ose njerëzore. Përfshin si të dhëna natyrore-ekologjike edhe kulturore-ekonomike. Gjithashtu, në ndryshim të vazhdueshëm, evoluon dhe nuk mbetet statik dhe inert, dhe pranon stimuj të ndryshëm me origjinë ose nga natyra ose nga aktiviteti njerëzor. Nëpërmjet këtij perceptimi të zgjeruar, peisazhi:

- Është i njobur si një komponent kryesor i trashëgimisë natyrore dhe kulturore evropiane dhe luan një rol përcaktues në stabilitetin e identitetit europian.
- Është i domosdoshëm për prosperitetin dhe cilësinë e jetës së banorëve kudo, në zonat urbane dhe rurale, në zonat e klasikuara si të degraduara dhe të atyre klasifikuar si të cilësisë të lartë,
- Përbën burim të favorshëm për veprimtarinë ekonomike dhe faktor për të térhequr kapitalet.

Kështu, integrimi i mbrojtjes dhe menaxhimit të peisazhit në planifikimin hapësinor kontribuon:

- që së bashku të mbrojnë mjedisin natyror dhe kulturor, dicka që nuk është e mundur me identifikimin individual të zonave të mbrojtura dhe vendeve arkeologjike, monumenteve, etj.,
- në përmirësimin e cilësisë së jetës,
- në zhvillimin e balancuar dhe
- në kohezionin ekonomik dhe social me paraqitjen e mundësive të reja për zhvillim dhe vende pune, madje edhe në zonat pa peisazhe me vlerë të lartë.

Studimi i peisazhit, i cili kërkon një qasje multidisiplinare dhe eksplorimin e proceseve natyrore dhe kulturore përmes hapësirës dhe kohës, nuk është subjekt i PPV, sepse nuk integrohet në specifikimet e studimit edhe pse ka kërkesa të ndryshme në kohë dhe instrumente, të tilla si mapping, hulumtimi i peisazhit dhe typologjisë (sistemi klasifikimit të zonave të peisazhit) bazuar në metodologjinë dhe aplikimin e instrumenteve. Megjithatë, në këtë studim bëhet një qasje fillestare e konceptit të peisazhit që përfshin një përshkrim të përgjithshëm të peisazhit dhe identifikimin e llojeve të përgjithshme të zonave dhe kërcënimeve kryesore që ato pranojnë.

Dallohen dy njësi të ndryshme brenda Bashkisë. Pjesa qendrore dhe lindore është zënë nga një fushë e hapur e krijuar nga kalimi i lumbit Drino. Në pjesën veriore është ruajtur e pandryshuar hidro-morfologjia dhe lumi ka një gjerësi të madhe dhe gjarpërimet e guximshme, ndërsa më në jug, në afërsi të qytetit të Gjirokastrës dhe në jug të tij, shtrati i lumbit, ku më pak e ku më shumë, ka pësuar ndërhyrje nga ana e njeriut. Bëhet fjalë për tokë pjellore me gjerësi rreth 2 km krijuar nga prurjet që sjellin dhe depozitojnë si lumi vetë ashtu edhe degët që derdhen në të. Përbën një peisazh rural modern, me forma të rregullta dhe pa sipërfaqe natyrale.

Nga perendimi dhe nga lindja lugina rrethohet me vargmale (mali i Gjerë dhe mali i Lunxhërisë) me lartësi të madhe (rreth 1,500 m dhe 2,000m respektivisht). Ana lindore është më e gjerë dhe më e butë dhe me më shumë ndryshim gradual. Zonat kodrinore dominohen nga kulturat bujqësore, të shpërndara në natyre, ndërsa janë krijuar edhe rezervuarë që mbledhin ujart nga rrjedha e sipërme e rrjetit të dendur lumor. Në zonën e dytë, ku tokai bëhet më shumë i përthyer, dominojnë fushat djerr dhe livadhet si dhe zona me shkure dhe pyje, veçanërisht rreth lumenjve. Tokat e kultivuara kufizohen në zona të vogla të përshtatshme dhe përfshijnë pemishte dhe vreshta (Odrie). Së fundi, në zonën më të lartë, peisazhi bëhet më i egër, i pjerrët dhe i zhveshur.

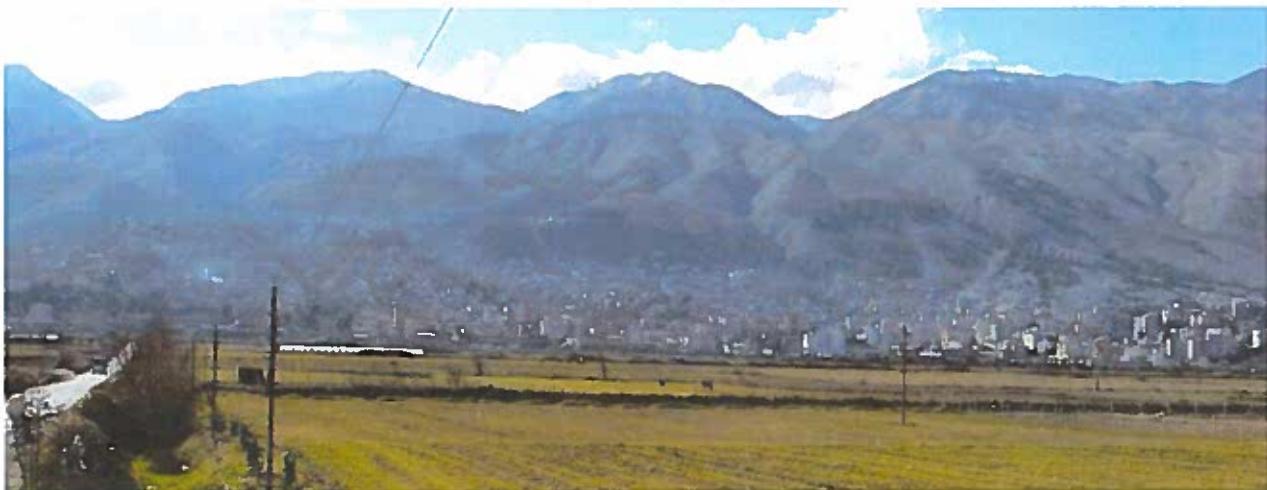

Foto 4.11.1: Peisazhi i njësisë perëndimore siç perceptohet nga Fshati KOLONJË (burimi: ekipi i studimit).

Peisazhi i sipërpermendor perceptohet në tërësinë e tij nga ata që lëvizin në autostradën SH4, e cila kalon përgjatë lumbit. Për shkak të funksionimit të saj, ajo tërheq një shumëlojshmëri të aktiviteteve dhe strukturave profesionale në të dyja anët e kësaj zone, duke krijuar një peisazh të çrrregullt rreth qytetit të Gjirokastrës të krijuar nga njeriu.

Pjesa perëndimore (Cepo, Picar) është malore dhe e mbyllur. Mungojnë sipërfaqet e kultivuara. Përkundrazi, dominohet nga pyje, kullota dhe zona shkëmbore. Në çdo nivel janë formuar edhe peisazhe banimi me fizionomi të ndryshme. Më poshtë në cepin e luginës janë zhvilluar disa fshatra më të reja, por të mëdha në përmasa dhe dinamikë (p.sh. Valare, Arshi Lengo).

Foto 4.11.2: Lugina e Drinos dhe një pjesë e masivit malor të Lunxhëri së nga Fshati Mashkullorë (burimi: ekipi i studimit).

Rast të veçantë përbën Gjirokastra për shkak të peisazhit piktoresk, historisë, vlerave kulturore dhe funksionit ekonomik dhe social të saj. Më lart, në shpatet e malit të Lunxhërisë janë zhvilluar shumica e fshateve. Janë fshatra të vjetra me vlerë dhe me histori të madhe. Së fundi, fshatrat e njësisë perëndimore janë grumbulluar rrëth luginës së krijuar nga lumi Kardhiq (lumi Kardhiqit dhe përroi Belices) dhe degët e tij. Janë më të shpërndarë, të paarritshëm dhe të vegjël.

Në zonën kodrinore dhe malore të Bashkisë ka pasuri natyrore (p.sh. gjeologjike, bimore) me vlerë ekologjike, estetike dhe shkencore. Nuk përbëjnë komponente të identifikuueshme, duke përashtuar qytetin e mbrojtur të Gjirokastrës.

Foto 4.11.3: Vreshtat në zonën Palokastër (burimi: ekipi i studimit).

Bazuar në sa më sipër, është e qartë se peisazhi i bashkisë dallohet në zonën fushore që ka fituar karakteristikat e sotme për shkak të ndërhyrjeve të forta të njeriut dhe paraqet vlera kryesish sociale dhe ekonomike. Gjithashtu përfshin në kufijtë e tij qytetin e Gjirokastrës, bërrthama e të cilit është e njohur në mbarë botën. Peisazhi gjysmë-malor i pjesës qendrore është rezultat i banimit dhe përdorimit shumshekullor dhe dallohet nga një ekuilibër më i madhe dhe vlera të rëndësishme natyrore, historike dhe estetike, me rëndësi lokale dhe kombëtare. Kërcënimet kryesore për peisazhin e zonës së studimit janë:

Foto 4.11.4: Pamje e Fshatit Picar (burimi: ekipi i studimit).

Foto 4.11.5: Fshati Labovë e Madhe (burimi: google earth).

- Rrjetet e reja të infrastrukturës, veçanërisht rrjetet e transportit, të cilat prishin dhe konsumojnë burimet e çmuara të tokës.
- Ndërtimi i pakontrolluar, si përreth fshatrave edhe linear në të dy anët e rrugëve kryesore.
- Ndotja e ujërave sipërfaqësore (si nga sjelljet nga zonat më të larta edhe nga e njëjtë zonë).
- Braktisja – degradimi i qendrave historike.

Foto 4.11.6: Hqaja e rërës në lumin Drino (burimi: ekipi i studimit).

Foto 4.11.7: Pamje e veçantë, por e kufizuar e peisazhit malor verior: sipërfaqe e përthyer, e zhveshur nga vegetacioni për shkak të erozionit (burimi: ekipi i studimit).

5. TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN (ALTERNATIVA “0”)

5.1. Hyrje

Alternativa zero («do-nothing case»), e cila është trajtuar në këtë kapitull, ka të bëjë me mosmiratimin për të zbatuar PPV dhe si pasojë për të ruajtur gjendjen aktuale përsa i përket planifikimit të territorit në Bashkinë Gjirokastër. Në mënyrë të veçantë, në Bashkinë Gjirokaster nuk ka zona të ligjëruara të përdorimit të tokës, kështu që investorët dhe banorët e zonës së studimit, janë në gjendje të ndërtojnë cdo gjë dhe kudo që të duan dhe të zhvillojnë cdo aktivitet ekonomik, pa pasur kufizime-angazhime, me përashtim të disa kufizimeve që ekzistojnë në legjislacionin aktual. Skenari zero, i cili në thelb përfshin mungesën e vazhdueshme të zonave të përdorimit të tokës në Bashkinë Gjirokastër, mund të shkaktojë probleme në të ardhmen, për shkak se ka të ngjarë të ketë papajtueshmëri midis përdorimeve të tokës dhe aktiviteteve në fqinjët e afërt, të cilët do të krijojnë "konflikte të përdorimit të tokës ". Perveç "konflikteve të përdorimit të tokës," nuk përballohen ndotjet nga aktivitete shqetësuese.

Njëkohësisht dhe paralelisht, PPV e Bashkisë Gjirokastër është një mjet për zhvillimin e Bashkisë, pasi në kushte të caktuara mund të kontribuojë për një planifikim gjithëpërfshirës strategjik, në bazë të kriterieve të zhvillimit të qëndrueshëm që përcakton prioritetet për zhvillimin, mbrojtjen dhe promovimin e mjedisit, bazuar në nevojat dhe prioritetet e komunitetit lokal. Në përfundim, pa PPV e Bashkisë Gjirokastër , zhvillimi i zonës do të jetë i fragmentuar dhe "anarkik", i mbështetur mundësisht vetëm në interesa dhe iniciativa private të rastit që nuk mbështeten në një planifikim strategjik të unifikuar.

Rrjedhimisht, alternativa zero, dmth mungesa e një plani të përdorimit të tokës për territorin e Bashkisë Gjirokastër , i cili do të organizonte zhvillimin e aktiviteteve ekonomike dhe do të kontribuonte në mbrojtjen e mjedisit, do të kishte si rezultat degradimin e mundshëm (të mëtejshem) të zonës, si të karakteristikave mjedisore edhe të atyre kulturore. Në paragrafët e mëposhtëm parashikohet zhvillimi i faktorëve të mjedisit në të ardhmen, pa zbatimin e PPV të Bashkisë Gjirokastër.

5.2. Toka

Për faktorin mjedorin të tokës pritet rreziku i degradimit, kryesisht në fushën e sheshtë të luginës së Drinos, nga intensifikimi i kulturave bujqësore dhe përdorimi në to i sasive të tepërtë të plehrave dhe pesticideve për të maksimizuar rrëtjen e prodhimit. Gjithashtu, rreziku i degradimit të tokës mund të vijë edhe nga hedhja e pakontrolluar e mbeturinave, të shpërndara në fusha, shpatet e përrenjve dhe në gryka. Problem ekziston edhe me disponimin e produkteve të gërmimeve dhe fillimin e ndërtimesave dhe veprave të reja, pasi nuk ekzistojnë deri më sot mjedise të licencuara , të cilët do të kishin strukturën e duhur për të pranuar mbeturinat e ndërtimëve.

Rreziku nga permbytjet në sipërfaqet e kultivuara ka mundësi të reduktojë cilësinë e këtyre tokave dhe t'i mbulojë ato me materiale të sjella nga përrenjtë, të përbëra nga dhera dhe gurë të madhësive të ndryshme, trungje pemësh, plehra etj. Probleme të ngjashme të degradimit të tokës mund të lindin

për shkak të erozionit të zonave malore që nuk janë të mbuluara me bimësi, nga rrëshqitjet e tokës apo ndotjet nga vendosja e pakontrolluar e veprave të infrastrukturës apo nga aktivitetet e zhvillimit.

Perkundrazi, me zbatimin e PPV te Bashkisë Gjirokastër shumë nga problemet e lartpërmendura ose disa prej rreziqeve të degradimit të cilësisë së tokës, do të perballohen në mënyrë efektive ose do të reduktohet ndjeshëm mundësia e shfaqjes së tyre në të ardhmen. Kjo mund të bëhet në mënyrë të drejtpërdrejtë për shkak te zbatimit të projekteve të propozuara të infrastrukturës (p.sh. impjante te trajtimit te ujrale te zeza, landfillet e mbeturinave etj), ose indirekt, për shkak të zbatimit të direktivave strategjike të PPV të Bashkisë Gjirokastër (p.sh. adaptimi i metodave të prodhimit bujqësor organik, trajnimi i prodhuesve, etj). Në përfundim, faktori mjedisor i tokës, me alternativën zero, ka shumë gjasa të përkeqësohet edhe më tej në të ardhmen.

5.3. Ajri

Duke pasur parasysh se në Bashkinë Gjirokstër nuk ekziston industria e rëndë, e cila do të ishte përgjegjëse për emisione serioze të ndotësve të ajrit në atmosferë, faktorët më të rëndësishëm që ndikojnë në cilësinë e ajrit janë lëvizja e automjeteve, kryesisht në Qytetin e Gjirokastrës dhe djegia jo e plotë e materialeve të ndryshme në soba për ngrohje në dimër. Të dy këta faktorë janë përgjegjës për emetimin e grimcave, sidomos duke pasur parasysh se shumë automjete që qarkullojnë në Bashkinë e Gjirokastrës kanë motorë me naftë dhe mosha e tyre shpesh i kalon të 20 vjetët dhe meqënëse shumë rrugë janë të ngushta dhe të vështira, konsumi i naftës dhe ndotja e ajrit maksimalizohen. Në alternativën zero, të gjitha sa përmenden më lartë vazhdojnë të ekzistojnë , dmth. rreziqet e degradimit të mjedisit atmosferik do të mbeten të dukshme dhe mund të intensifikohen, sepse me përmiresimin e mëtejshëm të nivelit të jetesës të banorëve të Bashkisë, do të rritet lëvizja e automjeteve brenda dhe jashte qytetit, do të rritet levizja e turistëve dhe si pasojë problemet e ndotjes së ajrit do të intensifikohen. Për më tepër, rruga kombëtare SH74 që kalon anash Bashkisë të Gjirokastrës , ndikon në ndotjen e ajrit, si dhe aktivitet që janë zhvilluar në të dy anët e rrugës, por edhe nga gjerësia e saj qe në disa pika ulet shume dhe çon në uljen e shpejtësisë të automjeteve që kalojnë dhe në kushte të trafikut që çojnë në rritje të ndotësve atmosferikë.

Përkundrazi, me implementimin dhe aplikimin e PPV të Bashkisë Gjirokastër, ofrohet planifikimi strategjik dhe direktivat për hartimin e një projekti të qëndrueshëm mobiliteti në qytet, planifikim i trafikut duke inkuruar lëvizjen në këmbë dhe me biçikletë, përmirësimin e rrjetit rrugor per lidhjen e shumë vendbaneve me qytetin, që ofron siguri dhe përmirësim të kushteve të trafikut, kështu që arrihet në përfundimin se alternativa zero çon në një përkeqësim gradual të mjedisit atmosferik.

5.4. Faktorët klimatike

Faktorët klimatikë, pra, të gjitha parametrat klimatikë p.sh. temperatura, era, shiu, bora, mjegulla etj nuk pritet të ndryshohen mënyrë specifike në të ardhmen për shkak të alternativës zero. Faktorët klimatikë mund të ndryshojnë psh. në 50 vjetët e ardhshëm, për shkak të "efektit serë", dmth, ndryshimi i klimës globale për shkak të emisioneve dhe përqendrimi të ndotësve në atmosferë

p.sh. CO₂, CH₄, etj, për shkak të djegies së burimeve minerare. Megjithatë, kontributi i Bashkisë për këtë fenomen është i papërfillshëm, për këtë arsyе nuk ka asnje arsyе për analiza të mëtejshme.

Natyrisht, zbatimi dhe aplikimi i PPV të Bashkisë Gjirokastër, mund të ndryshojë në drejtim pozitiv mikroklimën e qytetit, nëse p.sh. zbatohen rigjenerime bioklimatike të gjera, por përsëri marrëdhëniet në mes të PPV dhe faktorëve klimatikë janë gjithashtu të papërfillshme

5.5. Uji

Burimi kryesor ujor për Bashkinë Gjirokastër është lumi Drino, me gjithë rrjetin e rrjedhave që derdhen në të. Gjithashtu, në ujërat siperfaqësore regjistrohen rezervuarët që përdoren për të ujitur kulturat bujqësore dhe furnizimin me ujë të vendbanimeve. Identifikoht një presion i madh mbi ujërat nëntokësore nga numri i madh i puseve private të paraqitura në tokë bujqësore fushore, ndërsa nëakuferet nëntokësore përfundojnë ndotjet nga perdorimi i pesticideve dhe plehrave kimike, duke i degraduar ato. Përrenjtë rrezikohen nga hedhja e pakontrolluar e mbeturinave dhe hedhja e mbetjeve të ndërtimit, të cilat ulin aftësinë e tyre për të anashkaluar, duke rritur rrezikun e përmbytjeve që ndokojnë në ndotjen e ujit të tyre. Gjithashtu, theksohen ekzistencia e shumë varrezave në krah të përrenjve dhe rreziku i ndotjes prej tyre. Me alternativën zero, presioni që do të ushtrohet mbi ujrat siperfaqësore dhe nëntokësore do të rritet, ndërsa cilësia e tyre ka të ngjarë të përkeqësohet nëse do te rritet më tej ndotja nga gjithë faktorët e mësipërm. Rritja ekonomike në të ardhmen, si i sektorit primar ashtu edhe atij terciar, me trampolinë turizmin dhe kulturen do të perbëjë faktor kryesor të presionit mbi ujrat siperfaçesore dhe ato nëntokësore.

Implementimi dhe zbatimi i PPV në Bashkinë Gjirokaster do të kontribuojë kryesisht në mënyrë indirekte me identifikimin e objektivave strategjike dhe propozimeve për mbrojtjen e e ujërave siperfaqësore dhe nëntokësore, me zgjidhje për prodhimin bujqësor, me propozime për menaxhimin e qëndrueshëm dhe racional të burimeve ujore, me menaxhimin efektiv dhe trajtimin e ujërave të zeza të qytetit te Gjirokastres dhe vendbanimeve përreth tij, me menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve të ngurta me anë të riciklimit, kompostimit dhe groposjes higjenike të mbetjeve dhe me plane dhe programe të tjera të ndryshme që janë të realizueshme dhe rezultojnë direkt ose indirekt nga propozimet e PPV (p.sh. formimi i agjencisë së administrimit te basenit te Drinos).

5.6. Biodeversiteti

Biodiversiteti, dmth të gjitha speciet e florës dhe faunes, janë të mbrojtura nga ligjet e Shqipërisë dhe që nga viti 2000 janë krijuar zonat dhe pozicionet si Parqet Kombetare, Zonat e Mbrojtjes Absolute, Monumentet Natyrore etj. Por është e njohur gjerësisht se, koncepti bashkëkohor shkencor i zonave të mbrojtura me rëndësi dhe vlera të larta ekologjike, dikton nevojën për shfrytëzimin e qëndrueshëm të tyre, në kuadër të zhvillimit të aktiviteteve miqësore për mjedisin, që të jetë efektive ruajtja e tyre në nivele të larta të mbrojtjes, me komunitetet lokale të promovojnë këto veprimtari nga të cilat rezultojnë edhe të ardhura, pjesë e cilave mund të përdoret për projekte për mbrojtjen dhe ruajtjen e këtyre zonave.

Për më tepër, shpallja vetëm si zona të mbrojtura, pa një kornizë të menaxhimit për zhvillimin e qëndrueshëm dhe promovimin e tyre, ka gjasa të çojë në të ardhmen në degradimin e tyre për shkak

të presioneve antropogjene p.sh. gjuetisë së paligjshme dhe prerjeve të paligjshme, ose për shkak të ndonjë fatkeqësie të mundshme p.sh. nga një rrufe mund të fillojë një zjarr në një pyll të mbrojtur dhe më pas nëse nuk ka zona për mbrojtjen nga zjarri ose rrugë hyrëse për zjarrfikëset, ka të ngjarë të shkaktojë dëm të madh në këtë pyll të mbrojtur. Rrjedhimisht, alternativa zero për faktorin mjedor të biodiversitetit, ka të ngjarë të cojë brenda një periudhe afatmesme në degradimin e mundshëm të habitateve dhe ekosistemeve në zonat e mbrojtura.

Implementimi dhe zbatimi i PPV të Bashkisë Gjirokastër do të kontribuojë kryesisht në mënyrë indirekte me identifikimin e objektivave dhe propozimeve strategjike, në mbrojtjen dhe zgjerimin e zonave të rëndësisë së lartë ekologjike, nëpërmjet p.sh. promovimit të formave alternative të turizmit dhe aktiviteteve të tjera që do të synojnë ne promovimin, zhvillimin dhe mbrojtjen e këtyre zonave

5.7. Mbetjet

Situata aktuale e menaxhimit të mbetjeve nuk është e kënaqshme, pasi mungesa e një landfilli dhe groposja e tyre në vende të improvizuara paraqet rreziqe për kontaminimin e tokës, ujit, dhe shfaqjes të problemeve në florën dhe faunën, nëpërmjet zinxhirit ushqimor. Duke u miratuar është Plani Kombëtar i Menaxhimit të Mbetjeve të Shqiperisë, i cili nxjerr në pah të gjitha ato veprime të nevojshme strategjike për menaxhimin e qëndrueshëm të të gjitha mbetjeve, mbeturinave shtëpiake, mbeturinave të ndërtimit, mbetjeve organike ushqimore dhe mbeturinave të "gjelbra", mbeturinave bujqësore dhe blegtore, mbeturinave të aparaturave elektrike etj. Implementimi i veprimeve strategjike, nëpërmjet projekteve të përshtatshme për groposjen, riciklimin, kompostimin dhe shfrytezimin energjetik të mbeturinave, pritet të mbahet në vitet e ardhshme, me kusht që të hartohen studime adekuate, në të cilat sasia e mbeturinave për groposje apo shfrytëzim të vlerësohet si duhet dhe të mos mbivlerësohet, duke çuar përfundimisht në projekte shumë të mëdha me kosto shumë të larta, të cilat do të duhet të përballohen nga komunitetet lokale. Dhe sigurisht, zhvillimi i një plani rajonal të menaxhimit të mbetjeve, është i nevojshëm, si dhe zhvilimi i bashkëpunimit dhe sinergjise midis bashkive, bazuar në kritere shkencore dhe projekte te pershtatshme në vende te pershtatshme, bazuar në mbrojtjen e mjedisit, por edhe për të minimizuar kostot e funksionimit të projekteve të menaxhimit të mbetjeve. Këto janë çeshtjet e ngritura në PPV e Bashkisë Gjirokastër, për të ardhmen e menaxhimit të mbeturinave. Prandaj, çeshtja e mbeturinave, madje edhe alternativa zero, nuk do ndalë zhvillimet pozitive në zbatimin e punimeve të nevojshme, por me PPV e Bashkisë Gjirokaster fillon dialogu i parë dhe konsultimet e para për domosdoshmërinë e këtyre projekteve. Theksohet në këtë pikë, pjesëmarrja aktive e komuniteteve lokale në menaxhimin e mbetjeve dhe nevoja për të kuptuar problemen aktual dhe efektet e tij në tokë, ujë, florën dhe faunën dhe ndoshta edhe shëndetin e njeriut. Menaxhimi i qëndrueshëm i mbetjeve, i cili përvëç groposjes higjenike te tyre përfshin edhe riciklimin dhe kompostimin, bazohet në pjesëmarrjen aktive të qytetarëve.

Respektivisht, lidhur me administrimin e trajtimit të mbetjeve të lëngshme dhe veçanërisht të ujërave të zeza, dmth, mbeturinave të lëngshme të përbërjes familjare, është fakt ndërtimi në të ardhmen i Impjanteve të Përpunimit të Ujrave të Zeza për vendbanimet me më shumë se 10,000 banorë, bazuar edhe në Direktivat Europiane përkatëse, dhe për këtë qëllim, PPV i Bashkisë Gjirokastër propozon vendosjen objektive të një Impianti të Përpunimit të Ujrave te Zeza në veri të

qytetit të Gjirokastres, për t'i shërbyer trajtimit të ujërave të zeza për qytetin e Gjirokstrës, Lazaratit, vendbanimeve më të vogla pranë aksit rrugor SH4 dhe aeroportit të ri.

Por në të njëjtën kohë PPV thekson nevojën për menaxhimin e integruar të ujërave të zeza p.sh. llumi i prodhuar i dehidratuar i përbërë nga 20% solid dhe 80% lagështi është një efekt anësor i impiantit të trajtimit të ujrate të zeza dhe groposja në landfill nuk është zgjidhje e kënaqshme, kështu që propozohet kompostimi i tij me krimbat e tokës për të prodhuar pleh të cilësisë, të dobishëm për perdomim në bujqësi, por edhe për të pasuruar tokën me materie organike. Si rrjedhojë alternativa zero nuk do të pengojë zhvillimet e ardhshme në menaxhimin e mbetjeve të lëngshme, por me PPV fillon dialogu dhe informimi i publikut në lidhje me këto çështje.

5.8. Zhurma

Burim zhurme sot, kryesisht në zonën e Bashkisë Gjirokaster përben përdorimi i automjeteve dhe aktivitetet që lidhen me sektorin sekondar, dmth prodhimin, artizanatin, punëtoritë profesionale etj. Nuk ekzistojnë burime zhurme veçanërisht shqetësuese dhe në të ardhmen kjo gjendje nuk pritet të ndryshojë negativisht sipas skenarit të alternativës zero. Mundësi e vetme është për shembull një investim psh. përpunimi që do të mund të zbatohet pranë zonave të ekosistemeve të mbrojtura, por kjo mundësi është konsideruar shumë e vogël.

Megjithatë, Implementimi dhe zbatimi i PPV të Bashkisë Gjirokastër do të kontribuojë kryesisht në mënyrë indirekte, në zvogëlimin e mundshëm të zhurmës, pasi p.sh. përpilimi dhe zbatimi në të ardhmen i një plani të qëndrueshëm të levizjeve, do të kontribuojë në reduktimin e trafikut të makinave në qytet dhe inkurajimin e lëvizjes këmbësore dhe me bicikleta. Në të njëjtën kohë, propozimi racional i zonave te përdorimeve te tokës nga PPV e Bashkise te Gjorokastres do të ndihmojë në parandalimin e papajtueshmërive lidhur me shqetësimin e përdorimit të tokës në një zonë

5.9. Popullsia dhe asetet materiale

Asetet materiale të qytetarëve të Bashkisë Gjirokaster sot, shtëpitë, dyqanet, hotelet dhe bujtinat artizanët dhe punëtoritë profesionale aktualisht nuk kërcënohen nga fatkeqësitë natyrore, por vetëm nga fenomenet e erozionit dhe rrëshqitjet e tokës në zonat malore si dhe përmbytjet e mundshme në luginën e lumit Drino, per shkak te dlajes nga shtrati të lumit. Alternativa zero mund të rrisë mundësinë e dëmeve nga këto fatkeqësitë natyrore.

Implementimi dhe zbatimi i PPV të Bashkisë Gjirokaster do të kontribuojë kryesisht në mënyrë indirekte në mbrojtjen e aseteve materiale, pasi p.sh.me propozim të PPV do të ketë një menaxhim të integruar të burimeve ujore ne nivel te basenit të gjerë të lumit Drino, do të shqyrtohet çështja e përmbytjeve dhe do të propozohen masa për të trajtuar problemin dhe për të parandaluar përmbytjet.

5.10. Trashëgimia Kulturore

Trashëgimia kulturore është shumë e rëndësishme për bashkinë e Gjirokastrës, me numrin e monumenteve dhe qendrave arkeologjike dhe qytetin e mbrojtur nga UNESCO. Gjithësesi vendet arkeologjike dhe monumentet, të cilat janë përcaktuar si të tillë nga legjislacioni Shqiptar, kërkojnë mirëmbajtje, ndërsa qyteti i vjetër për fat të keq paraqet shtëpi karakteristike të cilat bartin traditën dhe vazhdimesinë historike të zones të braktisura, disa prej të cilave janë të shkatërruara. Për të shpëtuar ato, nevojiten fonde, ndërsa korniza e mbrojtjes institucionale është mjaft e ngurtë, kështu që shumë herë krijohet një rrugë pa krye që të çon në braktisjen e tyre. Për këtë arsy, alternativa zero, në afat të mesëm ka të ngjarë të çojë në një përkeqësim të zonave arkeologjike dhe monumenteve.

Implementimi dhe zbatimi i PPV të Bashkisë të Gjirokastrës do të ndihmojë sigurisht në përbysjen e degradimit të mjedisit kulturor, përmes propozimeve për zhvillimin e turizmit, një pjesë e të ardhurave të të cilit mund të drejtohen ne mbrojtjen dhe mirëmbajtjen e elementeve të mjedisit kulturor, duke theksuar nevojën për të dhënë stimuj për rindërtimin e shtëpive karakteristike tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës, etj.

5.11. Peisazhi

Peisazhi natyror në bashki është i ndarë në dy zona të mëdha, fushore - lugina e Drinos – si dhe ajo kodrinore dhe malore e cila "përqafon" luginën. Peizazhi natyror ndërpritet nga ndërhyrjet e njeriut të cilat referohen kryesisht në vepra të mëdha ndërtimore - mungojnë nga zona - dhe në aktivitete të sektorit dytësor, të cilat mund të shfaqin blloqe të mëdha ndërtesash që ndikojnë në imazhin e peizazhit / mjedisit. Në Bashkinë e Gjirokastrës, nuk janë identifikuar këta faktorë bezdisës në fushën e peizazhit, por kjo nuk e përjashton mundësinë e shfaqjes së tyre në të ardhmen, sipas skenarit te alternativës zero. Peisazhi banimit paraqet pluralitetit në raport me peizazhin natyror dhe relievin morfologjik të Bashkisë së Gjirokastrës, me vendbanimet më të reja fushore në luginën të Drinos të jenë më të mëdha në madhesi dhe dinamikë, dhe në raport me ato më malore të jenë më të shpërndara, te paarritshme dhe të vogla, por me elemntë historikë të shquar. Peizazhi banimit formohet kryesisht nga qyteti i Gjirokastrës, pjesa e vjeter e të cilit mbrohet nga UNESCO dhe pjesa e re me karakteristika krejtësisht të ndryshme. Alternativa zero do të çojë në një degradim të mundshëm të peizazhit të banimit, pasi shumica e vendbanimeve malore mund të braktiset, vendbanimet fushore mund të strehojnë më shumë popullsi dhe zhvillim në të ardhmen, kështu që mund të paraqesin një zhvillim kaotik urban me ndërtesa të reja, që nuk do të jetë në përputhje me një tipologji konkrete. Kështu, peizazhi banimit në qytetin e vjetër të Gjirokastrës fakteqsisht pritet të ndikohet nga skenari zero, pasi shumë ndërtesa karakteristike - shtëpi kulla - të cilat janë të braktisura mund të shkatërrohen tërësisht dhe bashkë me to edhe kujtesa historike e peizazhit urban.

5.12. Konkluzioni

Në bazë të sa sipër, alternativa zero, e cila konsiston në mungesën e PPV të Bashkisë Gjirokastër në të ardhmen, pritet të ndikojë negativisht, direkt ose indirekt, të gjithë faktorët e mjedisit që u

shqyrtuan. Natyrisht, edhe pse rapporti nga VSM në alternativen zero është një kërkesë e ligjit, por dhe e Direktivës Europiane respektive, megjithatë, theksohet se dobia e PPV është e njojur dhe provuar gjërësisht në komunitetin shkencor, si në aksin e organizimit hapësinor të zhvillimit ekonomik, edhe në aksin e mbrojtjes së mjedisit natyror dhe kulturor nëpërmjet futjes së kritereve dhe angazhimeve në kuader të zhvillimit ekonomik të propozuar. Për këtë arsy, përgatitja e PPV, si dhe roli intervencionist i tij për zhvillimin e Bashkise Gjirokaster, është fakt.

6. NJOHJA DHE PARASHIKIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

6.1. Hyrje

Qëllimi i VSM është, ndër të tjera, të njoë, të parashikojë dhe të vlerësojë pasojat e Planit në mjedis – mjedisi merret parasysh në kuptimin e tij të gjerë, nga këndvështrimi ekologjik, social dhe ekonomik. Plani formulon një vizion për Bashkinë, Objektivat Strategjike që i shërbijnë këtij vizioni, si edhe Akset e Prioritetit për çdo Objektiv Strategjik. Akset e Prioritetit përfshijnë veprat teknike infrastrukturash, veprat infrastrukturash sociale, veprat zhvillimore, veprime përmirësimi e mjedisit natyror dhe kulturor, veprime përmirësimin e cilësisë së jetës së qytetarëve, etj. Të gjitha këto propozime të Planit pritet të kenë ndikim në mjedis dhe të ndikojnë në shkallë të vogël ose të madhe, pozitivisht ose negativisht, në parametrat e ndryshme mjedisore (toka, ujërat, ajri, faktorët klimaterikë, bioshumëllojshmëria, etj.).

Në kapitullin në fjalë realizohet njojja e ndikimeve mjedisore të Planit – në paragrafin 6.2 – dhe parashikimi i ndikimeve mjedisore të Planit – në paragrafin 6.3 – ndërsa vlerësimi i ndikimeve mjedisore paraqitet në Kapitullin 7 që vijon. Ashtu si është gjëresisht e njojur në komunitetin ndërkombëtar shkencor, faza e njoħjes së ndikimeve mjedisore të Planit përbën një proces fillestar gjatë të cilit studiohet korrelacioni ndërmjet çdo Aksi Prioriteti të propozuar të Planit dhe çdo faktori mjedisor. Për këtë qëllim, përdoret mjeti i njour i Tabelës së Njoħjes së ndikimeve Mjedisore. Në vazhdim, në fazën e parashikimit të ndikimeve mjedisore të Planit, objektiv është investigimi i mëtejshëm i këtij korrelacioni ndërmjet Akseve të Prioritetit të Planit dhe faktorëve mjedisorë. Ky investigim i mëtejshëm lidhet me vlerësimin e ndikimit të çdo Aksi Prioriteti në mjedis, nëse është pozitiv apo negativ vlerësimi i parë – cilësor – përmirësimi i madhësinë, intesitetin e ndikimit. Ky investigim realizohet sërisht me ndihmën e Tabelës së Parashikimit të ndikimeve Mjedisore.

6.2. Njojja e ndikimeve mjedisore të Planit

Në paragrafët e mëposhtëm, siç u përmend edhe më parë, shqyrtohet marrëdhënia e secilit Bosht Prioriteti të Projektit të propozuar me secilin faktor mjedisor, siç ata përcaktohen në Ligjin 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor".

Aksi i Prioritetit 1 që ka të bëjë me përmirësimin dhe forcimin e infrastrukturës kombëtare të transportit lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën, pasi infrastruktura të tilla si aeroporti, linja hekurrudhore etj., zënë sipërsfaqe të konsiderueshme dhe kërkojnë një sipërsfaqe me karakteristika të përshtatshme gjeomekanike që nuk rrezikojnë nga erozioni, përmbytjet dhe rreziqet e tjera natyrore.
- Lidhet me ajrin, pasi mjetet e transportit në infrastrukturën kombëtare të transportit konsumojnë energji dhe njëkohësisht emetojnë ndotës atmosferikë.
- Lidhet në mënyrë indirekte me faktorët klimaterikë si rrjedhojë e lidhjes së saj me ajrin dhe ndotësit atmosferikë, dhe në varësi të sasisë së emetimit të ndotësve, mund të kontribuojnë në fenomenin «serë».

- Lidhet me biodiversitetin, pasi infrastruktura e transporteve pozicionohet në sipërfaqe bujqësore apo përshkojnë ekosisteme natyrore, duke ndikuar mbi florën dhe faunën.
- Lidhet me zhurmën pasi lëvizja e mjeteteve të transportit shkaktojnë zhurmë, kështu që do të ketë ndikim në mjedisin akustik.
- Infrastruktura e transportit në mbarë vendin (p.sh. aeroportet, linjat hekurudhore, etj) zënë sipërfaqe të madhe në hapësira bujqësore, ndërtohen ndërtesa, kryqëzime rrugësh dhe arterie rrugësh, dhe të gjitha këto shkaktojnë ndryshime të dukshme në peisazh, kështu që do të ketë ndikim dhe në to.
- Lidhet me trashëgiminë kulturore, në mënyrë indirekte, pasi infrastruktura kombëtare e transporteve do të kontribuojë në tërheqjen e turistëve në Bashki.
- Lidhet gjithashtu me popullsinë dhe me asetet aktive, pasi infrastruktura kombëtare e transportit do të kontribuojë në zhvillimin ekonomik të rajonit, si rrjedhim në mbajtjen e popullsisë dhe të rinxve dhe në parandalimin e migrimit, ndërsa, për arsyet e zhvillimit ekonomik, vihet re ndryshimi, me një rritje të mundshme, në aktivitet e aseteve të prekshme.
- Për sa i përket ujërave dhe mbetjeve nuk është i mundur të përcaktohet efekti i Boshtit Prioritar 1 në faktorët konkret mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 2 ka lidhje me instalimin e Mbikqyresit të Ndryshimeve të Përdorimit të Tokës në Qarkun e Gjirokastrës. Krijimi dhe funksionimi i tij, e bën atë një mjet përvlerësimin e ardhshëm të ndikimeve nga zbatimi i Boshteve të Prioritetit të propozuara nga ky Projekt. Kështu, ai ka një natyrë thjesht informative dhe këshilluese dhe përkështet arsyet, nuk pritet të ndikojë në faktorët e mjedisit ashtu si Boshtet tjera të Prioritetit të Projektit.

Aksi i Prioritetit 3 që ka lidhje me promovimin e të gjitha monumenteve arkeologjike/kulturore të Bashkisë dhe të ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me ajrin pasi synon rritjen e vizitueshmërisë së monumenteve dhe si pasojë, rritjen e lëvizjes së mjeteteve të transportit publik dhe privat përdhene nga monumentet. Mjetet e transportit konsumojnë energji dhe çlironjë ndotës që shkarkohen në atmosferë.
- Lidhet me zhurmën në mënyrë indirekte, pasi lëvizjet dhe përqëndrimet e turistëve shkaktojnë zhurmë.
- Lidhet me peizazhin, pasi ndërhyrjet që propozohen janë, ndërmjet të tjera, të ndjeshme (p.sh. rinovimi i objekteve me vlera kulturore dhe zonat përreth monumenteve).
- Do të ketë ndikim në trashëgiminë kulturore, pasi Boshti i Prioritetit 3 synon rritjen e trafikut në monumentet e kulturës dhe në vendet arkeologjike të rajonit përfshirë cilat propozohen projekte rizhvillimi, ruajtjeje dhe përdorimi.
- Do të ketë ndikim të Boshtit të Prioritetit 3 në popullsi dhe në asetet aktive, pasi do të ketë ndikim në biznesin profesional dhe në mundësitë e komunitetit lokal, përmirësimin e ekonomisë lokale, përmirësimin e nivelit të jetesës së popullsisë dhe si rrjedhim në përmirësimin e gjendjes së tyre financiare. Në një këndvështrim më të gjerë, do të ndikojë edhe në rritjen e popullsisë së Bashkisë.
- Për sa i takon tokës, faktorëve klimatikë, ujërave, biodiversitetit dhe mbetjeve, nuk është e mundur të përcaktohet ndikimi i Boshtit të Prioritetit 3 në faktorët konkret mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 4 që ka lidhje me rritjen e aktiviteteve të turizmit përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturore, organizime kongresesh, mjedisore, agroturistike etj), lidhet me faktorët mjedisorë si me poshtë:

- Lidhet me tokën, pasi ajo përbën pritësin e aktiviteteve agroturistike, dhe në mënyrë të veçantë gjithë veprimet e propozuara që kanë lidhje me praktikat bujqësore dhe veprimet e tjera të lidhura me njësitë agroturistike.
- Lidhet me ajrin pasi synon rritjen e vizitueshmërisë së monumente kulturore dhe natyrore të Bashkisë dhe si pasojë do të rritet edhe lëvizja e transportit privat dhe publik për/dhe nga monumentet. Në varësi të formave alternative të turizmit mund të përdoren mjete të ndryshme transporti, me më pak ose më shumë shkarkime të ndotësve në atmosferë.
- Lidhet me ujërat, pasi do të sjellë ndryshime në kërkesën për ujë, me një kërkesë paralele për një menaxhim më racional të tij, kështu që pritet të ndikojë në burimet ujore sipërfaqësore.
- Lidhet me mbetjet, pasi do të sjellë ndryshime në sasinë e mbeturinave të prodhua, për arsyet e turizmit dhe për këtë arsyet do të ketë nevojë për menaxhimin e duhur.
- Lidhet me zhurmën, pasi lëvizjet dhe përqëndrimet e turistëve pritet të shkaktojnë zhurmë, kështu që do të ketë ndikim në mjedisin akustik.
- Lidhet me peizazhin, pasi elementët e trashëgimisë kulturore përbëjnë pjesë përbërëse të peizazhit, edhe zhvillimi i formave alternative të turizmit është i lidhur me peizazhin.
- Lidhet me trashëgiminë kulturore, pasi në të do të bazohet një pjesë e madhe e potencialit të ardhshëm turistik të Bashkisë.
- Boshti i Prioritetit 4 parashikon rritjen e ekonomisë lokale dhe si rrjedhim, lidhet me standardin e jetesës së banorëve dhe me gjendjen e tyre financiare. Nga një këndvështrim më i gjerë, kjo do të ketë ndikim edhe në rritjen e popullsisë së Bashkisë, pasi krijimi i vendeve të reja të punës do të ndikojë në fenomenin e migrimit, veçanërisht të të rinjve. Rrjedhimisht, do të ketë lidhje të Boshtit të Prioritetit me popullsinë dhe asetat aktive.
- Përsa i përket faktorëve klimatikë dhe biodiversitetit, nuk është i mundur përcaktimi i ndikimit të Boshtit të Prioritetit 4 në faktorët konkret mjedisor.

Aksi i Prioritetit 5 që ka lidhje me forcimin e aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbimet dhe tregtia me zhvillimin e turizmit, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me ujin, pasi paralajmëron ndryshime në kërkesën e ujit me kërkesë paralele për menaxhimin racional të tij.
- Lidhet me mbetjet, pasi priten ndryshime në sasinë e mbetjeve të gjeneruara dhe theksohet nevoja për menaxhimin e duhur.
- Lidhet me zhurmën, pasi shërbime të tjera, të tillë si qendra argëtuese, kafene, restorante etj shkaktojnë grumbullime të turistëve dhe zhurma, kështu që do të ketë ndikim në mjedisin akustik.
- Lidhet me trashëgiminë kulturore, pasi përbën pjesë e potencialit turistik të Bashkisë dhe krijon nevoja për shërbime shtesë (p.sh. shtimin e kapacitetit të akomodimit, ambienteve argëtuese dhe restoranteve).
- Boshti i Prioritetit 5 parashikon rritje të ekonomisë lokale dhe si rrjedhim, lidhet me standardin e jetesës së banorëve dhe me gjendjen e tyre financiare. Nga një këndvështrim më i gjerë, kjo

do të ketë ndikim në rritjen e popullsisë së Bashkisë, pasi krijimi i vendeve të reja të punës do të ndikojë në fenomenin e migrimit, veçanërisht të të rinxve. Kështu që, ekziston konsistencë ndërmjet Boshtit të Prioritetit 5, popullsisë dhe aseteve aktive.

- Në lidhje me tokën, ajrin, faktorët klimatikë, biodiversitetin dhe peizazhin, nuk është e mundur të përcaktohet ndikimi i Boshtit të Prioritetit 5 në faktorët konkret mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 6 që synon rritjen e sektorit dytësor të prodhimit, lidhet me me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me ujin pasi kjo do të realizohet në njësi përpunimi, p.sh. në pastrimin e produkteve bujqësore.
- Lidhet me mbetjet, pasi njësitë e përpunimit do të prodhojnë mbetje, të ngurta ose të lëngëta, që kërkojnë menaxhim.
- Lidhet me zhurmën pasi ajo shkaktohet nga njësitë përpunuese, por sigurisht ajo varet nga madhësia e njësisë, pajisjet mekanike të saj dhe produkti i prodhuar. Në çdo rast, përdorimi i mekanizmave në përpunim është i dhënë.
- Do të ketë ndikim në peisazh, pasi zhvillimi i aktiviteteve përpunuese përfshin ndërtimin e ndërtesave dhe të infrastrukturave të tjera të nevojshme për përpunimin e produktit parësor bujqësor.
- Lidhet me popullsinë dhe elementët pasurorë materialë, pasi Aksi i Prioritetit synon në rritjen e ekonomisë lokale dhe rrjedhimisht, të nivelit të jetesës së banorëve, kështu edhe të gjendjes së tyre pasurore, në të cilën do të inkuadrohen edhe infrastrukturat e nevojshme dhe ndërtesat e përpunimit. Në vazhdim, kjo ka ndikim edhe në zhvillimin e popullsisë në Bashki.
- Përsa i përket tokës, ajrit, faktorëve klimaterikë, bioshumëllojshmërisë dhe trashëgimisë kulturore, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 6 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 7 që ka lidhje me rritjen e ekonomisë vendase përmes mundësisë së punësimit në sektorin parësor dhe të kultivimit të produkteve vendase me ofrimin e stimujve, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën sepse ajo përbën marrësin e ndotjes së aktiviteteve bujqësore, ndërsa njëkohësisht përbën faktor bazë për zhvillimin e kultivimeve.
- Lidhet me ujin pasi ky është e domosdoshëm për ujitje dhe kështu, Aksi i Prioritetit 7 do të ndikojë në potencialin cilësor dhe sasior të burimeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore. Njëkohësisht, burimet ujore përbëjnë marrësit e ndotjes së aktiviteteve bujqësore, të mbetjeve nga pesticidet dhe plehrat kimikë.
- Lidhet me mbetjet sepse me mbledhjen në burim të mbetjeve të ngurta organike qytetare dhe kompostimin, prodhohet kompost, i cili ka mundësi të përdoret në tokën bujqësore për pasurimin e saj me lëndë organike.
- Sektori bujqësor ndikon në peisazh, duke krijuar një pamje nga sipërfaqet e kultivuara, pemët e kultivuara, por edhe serrat, veçanërisht kur këto janë njëra pas tjetrës dhe me dendësi të madhe.
- Lidhet gjithashtu me popullsinë dhe me elementët pasurorë materialë, si edhe presupozon një fuqi punëtore minimale, domethënë edhe madhësi popullsie, me qëllim që të zhvillohet më tej sektori parësor, ndërsa kërkon edhe investime në makineri, magazina, serra, etj, kështu që ndikon në faktorin e elementeve pasurorë materialë.

- Përsa i përket ajrit, në faktorët klimaterikë, në bioshumëllojshmëri, në zhurmë dhe në trashëgiminë kulturore, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 7 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 8 që ka lidhje me mbrojtjen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën, pasi ajo përbën burimin natyror që shfrytëzohet në sektorin bujqësor.
- Lidhet me biodiversitetin pasi ai varet nga cilësia dhe sasia e burimeve natyrore.
- Lidhet me mbetjet sepse mënyra e menaxhimit të tyre ka pasoja në burimet natyrore (p.sh. hedhje të mbetjeve në mjeshtëri dhe shkatërrimi i tyre nga organizma të gjalla apo bimore), por edhe e kundërtë, menaxhimi i burimeve natyrore krijon mbetje (p.sh. aktivitetet e nxjerrjes se gurit).
- Nxjerra e pakontrolluar e gurëve dhe prerja e pemëve, si edhe mbi kullotja janë aktivitete që kanë pasoja në peisazh, duke ndryshuar p.sh. morfologjinë e tij, hidrografinë e tij si edhe bimësinë në një hapësirë peisazhi të caktuar. Si rrjedhim, Boshti i Prioritetit 8 lidhet me peisazhin dhe parashikon mirëmbajtjen e tij apo përmirësimin e tij.
- Shfrytëzimi i një burimi natyror përbën burim ekonomik për pjesë të popullsisë apo edhe produkt konsumi jetese. Boshti i Prioritetit 8 parashikon menaxhimin racional të burimeve natyrore, në mënyrë që ata të mos zhduken në të ardhmen apo të krijojnë kushte të vështira jetese për popullsinë e Bashkisë. Nga sa më lart rezulton se Boshti i Prioritetit 8 lidhet në mënyrë të tërthortë me popullsinë dhe me asetat aktive
- Për sa i përket ajrit, faktorëve klimatikë, ujërave, zhurmave dhe trashëgimisë kulturore, nuk është e mundur për tu përcaktuar ndikimi i Boshtit të Prioritetit 8 tek faktorët konkret mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 9 që ka lidhje me mbrojtjen dhe menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve ujore, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën, pasi menaxhimi efikas i ujit për vadirje përfshin mbulimin e tokait dhe në vazhdim të kultivimeve, që mbështet, me sasinë e përshtatshme ujin për vadirje.
- Lidhet me ujin, si faktor mjedisor, pasi uji për vadirje përbën pjesë të burimeve totale ujore dhe cilado formë e menaxhimit të tij, do të përbëjë pjesë të menaxhimit total të burimeve ujore.
- Menaxhimi efikas i ujit për vadirje do të ketë si pasojë mosshfaqjen e fenomeneve të mbishfrytëzimit të ujit dhe të mungesës së tij në zona kritike për ruajtjen e bioshumëllojshmërisë. Për më tepër, infrastruktura artificiale, si rezervuare, që përdoren për vadirje, përbëjnë vende mikëpritjeje të florës dhe të faunës së pasur. Rrjedhimisht, ekziston ndërvarësi ndërmjet Aksit të Prioritetit 9 dhe bioshumëllojshmërisë.
- Menaxhimi efikas i ujit për vadirje përfshin infrastruktura që ndikojnë në peisazh, si ndërtimin e rezervuarëve artificiale dhe rrjetit drejtëkëndësh të tubacioneve për vadirje. Rrjedhimisht, ekziston ndërvarësi ndërmjet Aksit të Prioritetit 5 dhe peisazhit.
- Aksi i Prioritetit 9 synon në rritjen e ekonomisë lokale dhe rrjedhimisht, lidhet edhe me nivelin e jetesës së banorëve dhe rrjedhimisht edhe me gjendjen e tyre pasurore. Në vazhdim, kjo ka ndikim edhe në zhvillimin e popullsisë së Bashkisë. Për pasojë, do të ketë korrelacion të Aksit të Prioritetit me popullsinë dhe elementët pasurorë materialë.

- Përsa i përket ajrit, faktorëve klimaterikë, mbetjeve, trashëgimisë kulturore dhe zhurmës, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 9 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 10 që ka lidhje me mbrojtjen e sipërfaqeve të kultivuara dhe hapësirës bujqësore, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhe me tokën pasi përbën burimin e sektorit bujqësor dhe pritësin e praktikave bujqësore, që përfundojnë edhe në forma të ndryshme ndotjeje.
- Lidhet me ujin pasi parashikon mbrojtjen e tokës bujqësore nga përmbytjet, por edhe sigurimin e sasisë së ujit për ujitje me qëllim për të mbështetur prodhimin bujqësor.
- Lidhet me mbetjet, pasi pas ndarjes në burim të mbetjeve organike të ngurta urbane dhe me kompostimin e tyre, prodhohet kompost, i cili mund të përdoret në tokën bujqësore për ta pasuruar atë me materiale organike.
- Sektori i bujqësisë ndikon në peizazh, duke krijuar një imazh nga toka bujqësore, nga frutikultura, por edhe nga serrat, në mënyrë të veçantë kur janë në vazhdimesi dhe me densitet të lartë.
- Lidhet gjithashtu me popullsinë dhe asetet aktive, pasi kërkon një minimum fuqie punëtore, dhe kështu edhe përmasa popullsie, në mënyrë që të zhvillohet më tej sektori primar, ndërsa kërkon edhe investime në makineri, magazina, sera, etj, si rrjedhim ndikon faktorin e aseteve aktive.
- Për sa i përket ajrit, faktorëve klimatike, biodiversitetit, zhurmave dhe trashëgimisë kulturore, nuk është e mundur për tu përcaktuar ndikimi i Boshtit të Prioritetit 10 tek faktorët konkret mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 11, i cili ka të bëjë me shfrytëzimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën, sepse mbi të realizohet zhvillimi i infrastrukturave të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë (p.sh. diga hidroelektrike, fotovoltaikë), me ndikimin më të rëndësishëm, atë që vjen nga digat.
- Lidhet me ajrin, ndërsa Aksi i Prioritetit 11 synon reduktimin e energjisë që prodhohet nga lëndët djegëse fosile dhe zëvendësimin e saj me Burimet e Rinovueshme të Energjisë, domethënë ekziston ndikim në ajër dhe në atmosferë.
- Lidhet indirekt me faktorët klimaterikë si rezultat i korrelacionit të tij me ajrin.
- Lidhet me ujin pasi disa nga veprat e infrastrukturës së Burimeve të Rinovueshme të Energjisë lidhen drejtëpërdrejt me përdorimin dhe menaxhimin e ujit (diga hidroelektrike).
- Lidhet me biohumëlojshmërinë sepse ndikon nga aspekti cilësor dhe sasior në tokë, ajër dhe ujë, faktorë të cilët mbështesin biohumëlojshmërinë e një vendi.
- Lidhet me zhurmën, ndërsa disa nga veprat e infrastrukturës së Burimeve të Rinovueshme të Energjisë ndikojnë në mjedisin akustik (p.sh. parqet eolike).
- Lidhet me popullsinë dhe elementët pasurorë materialë, pasi energjia e prodhuar konsumohet nga popullsia e Bashkisë dhe do të ketë mjaftueshmëri, domethënë përmirësim të cilësisë së jetës së qytetarëve. Përdorimi i Burimeve të Rinovueshme të Energjisë bëhet edhe në nivel banese me instalimin e ngrohësve diellorë, paneleve fotovoltaikë, etj, që përbëjnë elementë pasurorë materialë.

- Lidhet me peisazhin ndërsa çdo infrastrukturë e madhe (park eolik, digë hidroelektrike) presupozon ndryshime të mëdha në peisazhin e zonës ku do të bëhet instalimi.
- Përsa i përket mbetjeve dhe trashëgimisë kulturore, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 11 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 12 që ka lidhje me përmirësimin/modernizimin e rrjeteve urbane të interesit të përbashkët (uji, kanalizimi i ujrave të zeza, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet e tjera, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën, që përbën tregues marrësin e ujit të pijshëm – ujërave të zeza nga rrjedhjet në sistemet e furnizimit me ujë – kanalizimeve, si edhe është tregues i gjendjes së pakontrolluar të mbetjeve kur rrjetet e përfitimit të përbashkët nuk ekzistojnë apo funksionojnë keq.
- Lidhet me ajrin, i cili ndikohet nga praktikat jo të drejta të menaxhimit të mbetjeve, si djegia e pakontrolluar e mbetjeve.
- Uji lidhet me Aksin e Prioritetit 12, përsa i përket ekonomizimit të tij në rrjetet e furnizimit me ujë dhe mbrojtjes së burimeve ujore të cilat sot janë treguesë të ujërave të zeza të vendbanimeve.
- Bioshumëllojshmëria mund të ndikohet nga ndërtimi i rrjeteve urbane të infrastrukturave, pasi një pjesë e tyre ndërtohen gjithmonë jashtë rrjetit urban.
- Mbetjet, të lëngëta dhe të ngurta, lidhen me Aksin e Prioritetit 12, ndërsa menaxhimi i tyre arrihet vetëm nëpërmjet një sistemi të plotë reduktimi, parandalimi, riciklimi, kompostimi, groposjeje, për mbetjet e ngurta dhe përpunimit dhe gjendjes për mbetjet e lëngëta (ujërat e zeza të vendbanimeve).
- Përmirësimi dhe modernizimi i rrjeteve urbane të interesit të përbashkët do të shkaktojë ndikime në cilësisinë e jetës së qytetarëve dhe zonat e banuara, ato do të janë zona më tërheqëse urbane, kështu që do të ketë ndikim si në faktorin mjedisorë të popullsisë ashtu edhe në asetat aktive.
- Përsa i përket faktorëve klimaterikë, peisazhit, trashëgimisë kulturore dhe zhurmës, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 12 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 13 që ka lidhje me përmirësimin e infrastrukturës sociale (arsimi dhe shëndetësia), lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me popullsinë dhe elementët pasurorë materialë, pasi shërbimet e arsimimit përmirësojnë nivelin e dijeve të qytetarëve dhe për pasojë, mundësitet profesionale të banorëve dhe sjelljen e tyre mjedisore, ndërsa kujdesen për rritjen e pritshmërisë së jetës së tyre. Në vazhdim, popullsia e Bashkisë bëhet akoma më shumë konkuruese nga aspekti ekonomik edhe më shumë aktive, dhe ka shanse rritjeje të nivelit të jetesës.
- Përsa i përket tokës, ajrit, faktorëve klimaterikë, ujit, bioshumëllojshmërisë, mbetjeve, zhurmës, trashëgimisë kulturore dhe peisazhit, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 13 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 14 që ka lidhje me ndërhyrjet urbane dhe të planifikimit – konsolidimin e zonave, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me tokën, pasi mbi të realizohet zhvillimi urban dhe reformimet.

- Lidhet me ajrin, ndërsa ndërhyrjet në rrjetin urban përfshijnë ndër të tjera veprat e përmirësimit energjistik të ndërtesave, reforma dhe ndërhyrje qarkulluese, domethënë faktorë që lidhen drejtëpërdrejtë me emetimin e gazrave të ndotur.
- Lidhet indirekt me faktorët klimaterikë rezultat i korrelacionit të Aksit të Prioritetit me ajrin.
- Lidhet me ujin sepsereformimi dhe krijimi i hapësirave të gjelbërtë brenda rrjetit urban presuzonjaftueshmëri në ujë ose ndërhyrje estetike dhe cilësore përreth sistemeve ekzistuese urbane ujorep.sh. rryma apo zona bregore që ndodhen në afërsi të tyre.
- Lidhet me zhurmën, ndërsa në hapësirën urbaneekzistojnë burime zhurme që rrjedhin nga përdorimet e tokës, qarkullimi i automjeteve, ndërtimi i veprave, dhe me ndërhyrjet urbane reformimet do të ketë ndikim në mjedisin akustik.
- Lidhet me popullsinë dhe me elementët pasurorë materialë, pasi ndikon në kushtet jetesës brenda të qytetit dhe në zhvillimin demografik të popullsisë e cila jeton dhe ushtron aktivitetin e saj brenda të qytetit. Aksi i prioritetit synon gjithashtu përmirësimin e rezervës ndërtimore të një qyteti i cili përbën element pasuror të banorëve të tij.
- Lidhet me trashëgiminë kulturore sepse ndërhyrjet në peisazhin urban do t'i përkasin edhe monumenteve kulturorë të rrjetit urban.
- Aksi i prioritetit lidhet me ndërhyrjet në rrjetin urban, domethënë me nënbashkësinë e konceptit të peisazhit.
- Përsa i përket bioshumëllojshmërisë dhe mbetjeve, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 14 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 15 që ka lidhje me përmirësimin e lëvizshmërisë dhe të transportit publik në nivel Bashkie, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me ajrin, pasi ndryshon të dhënat e qarkullimit p.sh. ngarkesat në qarkullim dhe në këtë mënyrë, ndikon në cilësinë e sasinë e ndotësve atmosferikë që emtohen nga automjetet.
- Lidhet indirekt me faktorët klimaterikë si rezultat i korrelacionit të tyre me ajrin.
- Lidhet me zhurmën, pasi kjo është drejtëpërdrejt e lidhur me sektorin e transporteve dhe kushtet e qarkullimit që mbizotërojnë dhe meqë Aksi i Prioritetit propozon forma alternative lëvizjeje (p.sh. bicikleta) dhe ndërhyrje në akset rrugore, do të ketë ndikim edhe në mjedisin akustik.
- Lidhet me popullsinë, pasi ndërhyrjet e mundshme do të kenë si qëllim përfundimtar lehtësimin e banorëve dhe përdorimin nga aspekti teknologjik të mjetave të mëparshme të transportit që përbëjnë elementë pasurorë materialë për Bashkinë dhe për banorët e saj.
- Lidhet me trashëgiminë kulturore, pasi ka të bëjë me lidhjen dhe aksesin ndër të tjera, edhe të monumenteve kulturorë të Bashkisë.
- Lidhet me peisazhin, ndërsa çdo ndërhyrje në rrjetin rrugor (ndërtimi i nyjave rrugore, i arterieve të reja rrugore, shndërrimi i rrugëve të fshatit në rrugë të asfaltuara, etj.) reflektohen në peisazh.
- Përsa i përket tokës, ujit, bioshumëllojshmërisë dhe mbetjeve, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 15 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 16 që ka lidhje me qeverisjen elektronike dhe përmirësimin e infrastrukturës elektronike lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Lidhet me ajrin pasi ndikon indirekt në qarkullimin e automjeteve për lëvizjen e banorëve nga dhe drejt shërbimeve për realizimin e çështjeve të tyre. Qarkullimi i automjeteve ndikon në vazhdim në emetimin e gazrave të ndotur në atmosferë, domethënë ekziston ndikim indirekt i Aksit të Prioritetit 16 në ajër.
- Lidhet me mbetjet e ngurta, ndërsa ndikon në përdorimin e lëndëve të para (p.sh. të letrës – lëndës grafike) nga shërbimet dhe nga qytetarët për realizimin e çështjeve të tyre.
- Lidhet me zhurmën sepse kufizohen lëvizjet e qytetarëve, me mendimin se çështjet e tyre i realizojnë me ndihmën e kompjuterit të tyre.
- Aksi i Prioritetit presupozon pajisjet teknologjike të shërbimeve dhe të banorëve me kompjutera elektronikë, por edhe sisteme rajonale që përbëjnë elementë pasurorë materialë. Për më tepër, transaksionet me shërbimet bëhen më të lehta, më të shpejta duke përmirësuar kushtet e jetesës së banorëve. Kjo përbën një shtysë për qëndrimin e banorëve në vendin e tyre, dhe për pasojë kjo do të ndikojë në zhvillimin e populsisë së Bashkisë.
- Lidhet me trashëgiminë kulturore, ndërsa në kohën e sotme përdorimi i internetit lehtëson promovimin e momunenteve kulturorë të një vendi. Për pasojë, monumentet do t'i promovohen publikut, me qëllim që ai t'i njohë ato dhe t'i vizitojë nga afër.
- Përsa i përket tokës, faktorëve klimaterikë, ujit, bioshumëlojshmërisë dhe peisazhit, nuk është e mundur të përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 16 në faktorët konkretë mjedisorë.

Aksi i Prioritetit 17 që ka lidhje me rritjen e rolit të Universitetit si Universitet Rajonal i Jugut të Shqipërisë, lidhet me faktorët mjedisorë si në vijim:

- Universiteti, me rolin e tij të ri, si një Universitet Rajonal i Jugut të Shqipërisë do të plotësojë nevojat arsimore të shumë degëve, ndërmjet të cilave edhe atë të mjedisit dhe në mënyrë të veçantë për Gjirokastrën, atë të trashëgiminë kulturore. Si rrjedhim, faktorët mjedisorë të tillë si toka, uji, mbetjet, peisazhi dhe trashëgimia kulturore mund të jenë objekt të arsimit dhe kërkimit në disa fakultete të Universitetit, duke u ofruar studentëve mundësi për zbatim të objektit të tyre në rajonin e Bashkisë.

Në tabelat e mëposhtme paraqitet lidhja midis Boshteve të Prioritetit dhe të parametrave mjedisorë, siç u shqyrtua në paragrafët e mëparshëm:

	Toka	Ajri	Faktorët klimatike	Uji	Biodeversiteti
Objektivistrategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	✓	✓	✓	X	✓
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyrësit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës	X	X	X	X	X
Objektivistrategjik 2 "Mbrojtja dh epromovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës – monumente të Unesco), me qëllim rigjallërimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë	X	✓	X	X	X

	Toka	Ajri	Faktorët klimatike	Uji	Biodeversiteti
dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës					
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	✓	✓	X	✓	X
Objektivistrategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuese dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektiivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	X	X	X	✓	X
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	X	X	X	✓	X
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet filletare dhe përshtatjen e tyre strukturore	✓	X	X	✓	X
ObjektiiviStrategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	✓	X	X	X	✓
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	✓	X	X	✓	✓
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	✓	X	X	✓	X
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Enerjisë	✓	✓	✓	✓	✓
Objektiivi Strategjik 5"Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinvimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në	✓	✓	X	✓	✓

	Toka	Ajri	Faktorët klimatike	Uji	Biodeversiteti
vendbanimet tjera					
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)	X	X	X	X	X
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	✓	✓	✓	✓	X
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	X	✓	✓	X	X
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	X	✓	X	X	X
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	✓	X	X	✓	X

Tabela 6.2.1.a: Tabela e identifikimit të ndikimeve në njedis për çdo Bosht Prioritar dhe Faktorët mjedisor (X: ka ndikim të Boshtit Prioritar tek faktori mjedisor, X nuk kandikim të Boshtit Prioritar tek faktori mjedisor).

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
Objektivistrategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dëshmor i Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi i fuqizimit të infrastrukturës kombëtare të transporteve	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyresit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës	X	X	X	X	X
Objektivistrategjik 2 "Mbrojtja e promovimit i monumenteve historike/ kulturore (vendet e shumtame interesa historike/ kulturore, qyteti i jetëri Gjirokastrës - monumentet e Unesco), me qëllim rringjallërimi i turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dëshmor i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dëshmor i zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dëshmor i zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuase dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"	✓	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë	✓	✓	✓	✓	X

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjërë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektiivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki					
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	✓	✓	✓	X	✓
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinx, me qëllim për të lehtësuar financimet fillostarte dhe përshtatjen e tyre strukturore	✓	X	✓	X	✓
Objektivi Strategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	✓	X	✓	X	✓
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	X	X	✓	X	✓
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	✓	X	✓	X	✓
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Enerjisë	X	✓	✓	X	✓
Objektivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinvimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	✓	X	✓	X	X
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimi dhe shëndetësisë)	X	X	✓	X	X
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	X	✓	✓	✓	✓
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	✓	✓	✓	✓	X

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	√	X	√	√	√

Tabela 6.2.1.b: Tabela e identifikimit të ndikimeve në mjedis për çdo Bosht Prioritar dhe Faktor Mjedisor (✓:ka ndikim të Boshit Prioritar tek faktori mjedisor, X nuk ka ndikim të Boshit Prioritar tek faktori mjedisor).

6.3. Parashikimi i ndikimeve mjedisore të Planit

Në vazhdim të njohjes së ndikimeve të Planit në mjedis, realizohet parashikimi i ndikimeve mjedisore, i cili, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.1, përbën fazën gjatë së cilës realizohet vlerësimi i ndikimit pozitiv ose negativ të Akseve të Prioritetit të Planit te faktorët mjedisorë dhe vlerësohet nga ana cilësore madhësia, intesiteti i ndikimeve të parashikuara. Parashikimi i ndikimeve realizohet për çdo faktor mjedisor, ashtu si ata përcaktohen në Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”.

Aksi i Prioritetit 1 që i përket përmirësimit dhe forcimit të infrastrukturave kombëtare të transportit, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Toka do të pranojë presione me instalimin e aeroportit, ndërsa sipërfaqe toke do të mbulohet nga qilime të veçanta artificiale për lëvizjen e aeroplanoëve. Respektivisht, sipërfaqe tokësore do të mbulohet me asfalt, në kuadrin e përmirësimit të akseve rrugore të rëndësishë kombëtare. Kjo ka si pasojë reduktimin e përvitshmërisë së tokës gjatë rreshjeve të shiut dhe për rrjedhojë, rrezik më të madh të fenomeneve përmbytëse në zonë. Ndërkohë, me ruajtjen e rreptë të standardeve gjatë ndërtimit të veprave në infrastrukturat kombëtare të transportit mund të sigurohet dernazhim i mirë i zonës që siguron funksionimin e mirë nga aspekti diakronik të infrastrukturave të transportit dhe që kompeson reduktimin e përvitshmërisë së tokës për shkak të mbulimit të saj. Kështu, ndikimi i Aksit të Prioritetit 1 në tokë vlerësohet si lehtësisht negativ.
- Përmirësimi dhe forcimi i transporteve kombëtare në Bashki kërkon rritje në vëllim të lëvizjeve rrugore të njerëzve dhe të sendeve, në sipërfaqen e Bashkisë. Respektivisht, do të rriten edhe lëvizjet ajrore. Përdorimi i karburanteve me cilësinë që kanë sot, pritet të çojë në rritjen e ndotësve atmosferikë. Nëse ekziston kontroll dhe përmirësim në cilësinë e karburanteve dhe të zëvendësohen automjetet e teknologjisë së vjetër me të reja, rëndesa do të jetë e vogël ose do të mbetet e njëjtë me gjendjen e sotme.
- Ndikimi te faktorët klimaterikë lidhet me gjendjen e ndotësve atmosferikë. Me zbatimin e propozimeve të akseve të prioriteteve 11, 12, 14, 15 dhe 16 ndikimi në atmosferë dhe përrnjedhojë në faktorët klimaterikë do të jetë pozitiv. Ndërsa ndryshimi në faktorët klimaterikë varet nga shumë veprime kumulative në shkallë ndërkombëtare, ndikimi i Aksit të Prioritetit 1 në nivelin e Bashkisë, vlerësohet si lehtësisht negativ.
- Infrastrukturat kombëtare të transportit (aeroport, rrugë hekurudhore, rrugë kombëtare) nuk parashikohet të kalojnë ose të instalohen në zona ose afër zonave të mbrojtura dhe përrnjedhojë ndikimi i tyre në biodiversitet parashikohet si lehtësisht negativ.

- Lëvizja e mjeteve të transportit shkakton zhurmë, për shkak të pjesëve mekanike dhe për shkak të shpejtësisë së tyre. Në veçanti, përsa i përket shpejtësisë, sa më e madhe të jetë ajo, aq më e madhe do të jetë edhe zhurma që shkaktohet. Ndërsa Aksi i Prioritetit 1 i referohet infrastrukturave kombëtare të transportit, zhurma nga shpejtësia pritet të jetë e rëndësishme. Por, meqë me rrugën e re të bypass-it të Gjirokastrës rruga SH4 largohet nga zona urbane, pasojat e zhurmës do të jenë të izoluara në lindje me qytetin e Gjirokastrës.
- Në infrastrukturat e transportit të rëndësise kombëtare (si aeroport, rrugë hekurudhore, rrugë kombëtare) ndërtohen vepra ndërtesash, nyje rrugore dhe arterie rrugore dhe hekurudhore në hapësirën jashtëurbane. Për pasojë, ndryshon peisazhi natyror në atë shkallë që bëhen vepra të mëdha. Ndërsa Bashkia e Gjirokastrës ka si vizion të bëhet Porta Jugore e vendit, dhe vepra të tillë do të jenë të mëdha. Për këtë arsy, gjykohet se ndikimi në peisazh do të jetë i madh, por jo domosdoshmërisht shumë negativ.
- Vendosja dhe funksionimi i infrastrukturave kombëtare të transportit do të ketë si pasojë të drejtëpërdrejtë rritjen në vëllim të lëvizjeve nga dhe drejt Bashkisë. Në kombinim me zbatimin e propozimeve të Akseve të Prioritetit 3 dhe 4, veprat e Aksit të Prioritetit 1 do të lehtësojnë aksesin në elementët kulturorë të pasur dhe të rëndësishëm të Bashkisë dhe për rrjedhojë, do të kenë ndikim pozitiv në lëvizjen turistike të Bashkisë.
- Infrastrukturat kombëtare të transportit do të kontribuojnë në zhvillimin ekonomik të zonës, ndërsa do të lehtësojnë lëvizjen e mallrave tregtare dhe do të theksojnë tregtinë drejt tregjeve kombëtare apo edhe ndërkombëtare. Në vazhdim, mbajtja e popullsisë dhe në veçanti e të rinjve dhe shambahia e emigrimit është e pritshme, ndërsa për shkak të kushteve më të mira të zhvillimit ekonomik, evidentohet ndryshim, me rritje të mundshme të elementëve pasurorë materialë. Rrjedhimisht, Aksi i Prioritetit 1 do të ketë ndikim pozitiv në popullsi dhe në elementët e saj pasurorë materialë.
- Përsa i përket ujit dhe mbetjeve, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 1 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 2 që i përket krijimit të Mbikqyresit të Ndryshimeve të Përdorimit të Tokës në Qarkun e Gjirokastrës. Krjimi dhe funksioni i tij, çdo mjet për vlerësimin e ardhshëm të NDIKIMEVE nga zbatimi i Akseve të Prioritetit që propozohen nga Plani në fjalë. Kështu, ka një karakter informues dhe konsultativ dhe për këtë arsy, ndikimi i tij në faktorët mjedisorë gjykohet asnjanaës.

Aksi i Prioritetit 3 që i përket promovimit të të gjitha monumenteve arkeologjike / kulturore të Bashkisë dhe ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Rritja e vizitueshmërisë në monumentet arkeologjikë dhe kulturorë të Bashkisë do të shkaktojë rritje të lëvizjes me mjete private dhe publike transporti nga dhe drejt monumenteve. Mjetet e transportit konsumojnë energji dhe emetojnë ndotësa që hynë në atmosferë. Një pjesë e madhe e lëvizjes turistike do të vijë nga turizmi i brendshëm. Duke patur parasysh gjendjen e stome të cilësisë së karburanteve dhe të gjendjes teknologjike të automjeteve, pritet që atmosfera të rëndohet shumë. Kontrolli dhe përmirësimi i cilësisë së karburanteve gjykohen të rëndësishëm, si edhe do të kërkohet për turistin që vjen nga jashtë. Dhe në këtë rast do të ketë rëndësë të atmosferës, por në shkallë më të ulët.

- Zhurma që do të shkaktohet nga mbledhjet e turistëve në monumente, por edhe në hapësirat e rekreacionit rrreth tyre do të rritet. Zhurma që do të shkaktohet nga lëvizja me automjete pritet të rritet pasi rrjeti rrugor rrreth monumenteve nuk mund t'i shërbejë automjeteve të vijnë. Ndërkohë, me zbatimin e propozimeve të Aksit të Prioritetit 15 kjo mundësi eliminohet dhe për rrjedhojë, pasojet e zhurmës vlerësohen lehtësisht negative.
- Aksi i Prioritetit 3 do të ketë ndikim pozitiv në paisazh, sepse propozon, ndër të tjera, ndërhyrje në ndërtesa dhe në hapësira rrreth monumenteve.
- Do të ketë ndikim pozitiv në trashëgimin kulturore, ndërsa Aksi i Prioritetit 3 synon ruajtjen dhe promovimin e saj me rritjen paralele të vizitueshmërisë në monumentet kulturore dhe në hapësirat arkeologjike të zonës për të cilat propozohen veprat e reformimit, ruajtjes dhe vlerësimit.
- Aksi i Prioritetit 3 ka ndikim pozitiv në aktivitetet profesionale dhe shanset e shoqërisë lokale me zhvillimin e shërbimeve dhe të punësimeve tregtare që do të lidhen me promovimin e trashëgimisë kulturore (si zyra turistike dhe dyqane suvenires). Kjo do të krijojë vende pune, përmirësim të ekonomisë lokale, përmirësim të nivelit të jetesës së banorëve dhe për rrjedhojë, përmirësim të elementeve pasurorë materialë. Në vazhdim, mbajtja dhe rritja e popullsisë do të jetë gjithashtu e pritshme.
- Përsa i përket tokës, faktorëve klimaterikë, ujit, biodiversitetit dhe mbetjeve, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 3 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 4 që i përket forcimit të aktivitetit turistik nëpërmjet vlerësimit të të gjitha burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë sipërfaqen e Bashkisë dhe zhvillimit të formave alternative të turizmit (kulturor, konferencial, mjedisor, agroturistik, etj.), parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Në tokë pasojet nga propozimet e Aksit të Prioritetit 4 nuk do të janë intensive, ndërsa përsa i përket aktiviteteve agroturistike, meqë ato propozohen të zhvillohen në kuadër të rregullave të turizmit alternativ, do të ndiqen praktika të buta bujqësore-blektorale të cilat do të kenë ndikim pozitiv në tokë.
- Në ajër pasojet pritet të luhaten lehtësisht nga negative në pozitive, në varësi të llojit të aktivitetit turistik dhe të përqëndrimit të turistëve në një anë. Kështu, turizmi mjedisor dhe agroturizmi do të kenë pasojet më të pakta negative, ndërsa përkundrazi, turizmi kulturor dhe konferencial do të kenë pasoja më të forta. Në çdo rast, priten pasoja të rëndësishme në faktorin e ajrit.
- Forcimi i aktivitetit turistik kërkon rritjen e kërkesës për ujë. Në këtë aspekt, ndikimi i Aksit të Prioritetit 4 do të jetë negativ në faktorin mjedisor konkret. Por nëse ndërkohë realizohen vepra që propozohen në Aksin e Prioritetit 12, ndikimi negativ do të kompsohet nga përmirësimi i rrjetit të furnizimit me ujë që sot gjendet në një situatë të keqë dhe shfaq rrjedhje në shkallë të lartë në tubacionet e furnizimit me ujë. Për më tepër, në format alternative të turizmit, investorët kanë stimul të mbrojnë mjedisin ujor, ndërsa aktiviteti i tyre ekonomik është drejtëpërdrejtë i lidhur me të. Kështu, ndikimi negativ nga Aksi i Prioritetit tek ujërat do të jetë i shkallës së vogël.
- Forcimi i aktivitetit turistik dhe rritja e turistëve në Bashki kërkon rritjen e popullsisë që konsumon dhe krijon mbetje. Kjo nënkupton sasi më të madhe të plehrave në vendet e hedhjes

së tyre dhe respektivisht rritje të ujërave të zeza që duhet të kenë një menaxhim të përshtatshëm. Kështu, Aksi i Prioritetit ka ndikim negativ në faktorin mjedisor “mbetje”, i cili sigurisht nuk është i shkallës së lartë sepse në të ardhmen do të ekzistojnë infrastrukturat e përshtatshme mjedisore për menaxhimin e mbetjeve të ngurta dhe të lëngëta.

- Zhurma që do të shkaktohet nga aktivitetet turistike do të jetë e përqëndruar, por e rëndësishme. Aksi i Prioritetit 4 do të ketë ndikim negativ, por me karakter lokal.
- Aksi i Prioritetit 4 synon vlerësimin e të gjitha burimeve të disponueshme, si natyrore dhe kulturore për zhvillimin e turizmit alternativ. Kjo nënkupton faktin se ndërhyrjet përkatëse do të janë të buta dhe përmirësuese. Për rrjedhojë, peisazhi, qoftë ai urban apo kulturor do të pranojë ndikim pozitiv.
- Trashëgimia kulturore përbën një element të rëndësishëm të potencialit turistik të Bashkisë. Mund të térheqë grupe të ndryshme turistësh, si shkencëtarë dhe studentë (historianë, arkitektë, planifikuesë, etj.). Kjo përmirëson promovimin e trashëgimisë kulturore në nivel mbarëkombëtar. Kështu, Aksi i Prioritetit mund të ketë vetëm ndikim pozitiv në faktorin mjedisor në fjalë.
- Për shërbimin e grupeve të ndryshme të turistëve që Aksi i Prioritetit 4 ka si objektiv të térheqë, krijojen shanse për aktivitete të reja profesionale që do të forcojnë ekonominë lokale dhe do të përmirësojnë nivelin e jetesës së banorëve dhe përrnjedhojë, edhe gjendjen e tyre pasurore. Në vazhdim, kjo do të ketë ndikim edhe në zhvillimin e popullsisë të Bashkisë. Kështu, Aksi i Prioritetit 4 do të ketë ndikim pozitiv në popullsi dhe në elementët pasurorë.
- Përsa i përket faktorëve klimaterikë dhe biodiversitetit, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 4 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 5 që i përket forcimit të aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, si shërbime tregtare dhe plotësuese me zhvillimin e turizmit, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Me forcimin e sektorit terciar i cili do të mbështesë turizmin, do të kërkohet konsumim i ujit për mbulimin e nevojave përkatëse të vizitorëve dhe turistëve. Në këtë aspekt, ndikimi i aksit do të jetë negativ në faktorin mjedisor. Por nëse ndërkohë realizohen veprat që propozohen në Aksin e Prioritetit 12, ndikimi negativ do të kompueshet nga përmirësimi i rrjetit të furnizimit me ujë i cili sot gjendet në një situatë të keqe dhe shfaq shumë rrjedhje në tubacionet e furnizimit me ujë. Kështu, ndikimi negativ i Aksit të Prioritetit tek ujërat do të jetë i shkallës së vogël.
- Forcimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës kërkon ndoshta rritje të sasisë së mbetjeve të prodhura. Kjo nënkupton infrastruktura më të mëdha në vendet e groposjes higjenike të plehrave dhe respektivisht rritje të ujërave të zeza që duhet të menaxhohen mirë. Kështu, Aksi i Prioritetit 5 ka ndikim negativ në faktorin mjedisor “mbetje”.
- Zhurma e cila do të shkaktohet nga aktivitetet terciare, do të vijë nga burime konkrete dhe nuk pritet të jetë e rëndësishme. Aksi i Prioritetit 5 do të ketë ndikim negativ në mjedisin akustik, por me karakter lokal.
- Aksi i Prioritetit 5 synon forcimin e turizmit kulturor dhe përrnjedhojë, do të ketë pasoja pozitive në trashëgiminë kulturore.
- Forcimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës kërkon forcim të ekonomisë lokale, me rritje të shaneve profesionale dhe investimeve, dhe përrnjedhojë, përmirësim të cilësisë së

jetës së banorëve dhe të elementëve pasurorë materialë. Në vazhdim, pritet të rritet edhe popullsia në qytet.

- Përsa i përket tokës, ajrit, faktorëve klimaterikë, biodiversitetit dhe peisazhit, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 5 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 6 që synon forcimin e sektorit dytësor të prodhimit, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Njësitë e përpunimit të produkteve bujqësore ose njësitë e përpunimit të materialeve ndërtimore konsumojnë sasi të rëndësishme uji. Kështu, me forcimin-rritjen e aktiviteteve të tilla, pritet rritje e kërkesës për ujë. Për rrjedhojë, Aksi i Prioritetit do të ketë ndikim negativ tek uji.
- Njësitë e përpunimit të produkteve parësore do të prodhojnë mbetje, të ngurta ose të lëngëta, që kërkijnë menaxhim. Për rrjedhojë, do të kenë ndikim negativ në këtë faktor mjedisor.
- Zhurma, e cila do të shkaktohet nga njësitë përpunuese do të varet nga madhësia e njësisë, nga pajisjet mekanike dhe nga produkti i prodhuar. Në çdo rast, përdorimi i makinerive në procesin e përpunimit është një fakt i njohur si edhe gjithashtu ndikimi i vogël negativ në mjedisin akustik.
- Ndikimi në popullsi dhe në elementët pasurorë materialë do të jetë pozitiv në shkallë të vogël, pasi Aksi i Prioritetit synon rritjen e ekonomisë lokale nëpërmjet sektorit të përpunimit, dhe përrjedhojë, përmirësimin e nivelit të jetesës së banorëve, domethënë edhe të gjendjes së tyre pasurore, në të cilën do të inkuadrohen infrastrukturat e nevojshme dhe ndërtesat e përpunimit. Në vazhdim, kjo ka ndikim edhe në zhvillimin e popullsisë së Bashkisë, pasi aktivitetet ekonomike do të mbajnë popullsinë dhe të rinjtë që të mos emigrojnë.
- Përsa i përket tokës, ajrit, faktorëve klimaterikë, biodiversitetit dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 6 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 7 që synon forcimin e ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin parësor dhe në kultivimin e produkteve vendase duke dhëne stimuj, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Toka mund të ndikohet negativisht nga maksimizimi i prodhimit bujqësor dhe fuqizimi i sektorit parësor, pasi do të pranojë më shumë plehra kimike dhe pesticide, prandaj ndikimi i Aksit të Prioritetit 7 në tokë do të jetë negativ në shkallë të ulët. Por nëse zbatohen propozimet e bëra në Akset e Prioritetit 8, 9, 10 dhe 12, atëherë ndikimi në tokë do të jetë pozitiv, pasi do të ketë minimizim të përdorimit të plehrave kimike dhe pesticideve, do të ndiqen praktika të mira bujqësore, do të ndërtohen rrjete kolektive të vaditjes dhe do të zbatohet një program për menaxhimin e ujit për vaditje, ndërsa me zhvillimin e projekteve të infrastrukturës për mbrojtjen e mjedisit dhe veçanërisht projekteve që lidhen me menaxhimin e mbetjeve të ngurta, procesi i kompostimit të pjesëve organike të mbetjeve do të përhapet dhe do të prodhohen plehra bujqësie të dobishme për bujqësinë, për të pasuar tokën me materiale organike. Prandaj, zhvillimi i mëtejshëm i sektorit parësor, në varësi nëse do të kombinohet me propozimet e akseve të tjera të prioritetit, mund të ketë ndikim negativ në shkallë mesatare ose pozitive në faktorin mjedisor të tokës.

- Maksimizimi i prodhimit bujqësor dhe fuqizimi i sektorit parësor pritet që të sjellë efekte negative tek ujërat, nëntokësorë dhe sipërfaqësorë, si për shkak të rritjes së sasisë së kërkuar të ujit për vadirje, ashtu edhe për shkak të ndotjes nga pesticidet dhe plehrat kimike, të marrësve ujorë (ujëra nëntokësore, përrrenj, lumenj). Për shkak se uji që përdoret nga sektori parësor përbën përqindjen më të madhe të totalit të ujit të prodhuar dhe se uji është një burim i çmuar për jetën, theksohet reziku në nivel maksimal, pavarësisht bashkërendimit me akset e tjera të priorititetit.
- Lidhja e Aksit të Prioritetit 7 dhe mbetjeve, të lëngshme apo të ngurta, përcaktohet si pozitive, pasi a) hedhja e pakontrolluar e mbetjeve do të lehtësohet nëse toka bujqësorë shfrytëzohet maksimalisht, b) me zbatimin e një plani menaxhimi, në mbetjet e ngurta dhe grumbullimin në burim të mbetjeve organike urbane dhe kompostimin e tyre, do të prodhohen plehra, të cilat mund të përdoren në tokën bujqësore për të pasuar atë me materiale organike dhe c) me zbatimin e një plani menaxhimi të mbetjeve të lëngshme mund të prodhohen përsëri plehra me cilësi të lartë nga llumi i thatë i Impanteve të Përpunimit të Ujërave të zeza, me anë të kompostimit me krimbat e tokës.
- Sektori bujqësor ndikon pozitivisht në peisazh, pasi kultivimet kur zhvillohen njësoj në shumë parcela afér njëra tjetrës, ndryshojnë nga njëra parcelë të tjera dhe ato krijojnë imazhe të bukura me variacione në përbërje dhe ngjyra gjatë vitit. Gjithashtu, në sipërfaqen që ato zenë parandalohet hedhja e pakontrolluar e mbetjeve duke mbetur të pastra.
- Zbatimi i propozimeve të Aksit të Prioritetit 7 do të krijojë pasuri për fermerët, banorët e zonës, kështu do të ketë ndikim pozitiv tek popullsia dhe do të luftojë çështjen e emigrimit të brendshëm dhe të jashtëm, ndërsa ndikime të ngjashme pozitive do të ketë edhe për elementët pasurorë materialë, të cilët do të rriten, në kuadër të zhvillimit të mëtejshëm të sektorit parësor (makineri, depo, sera etj).
- Përsa i përket ajrit, faktorëve klimaterikë, biodiversitetit, zhurmës dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 7 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 8 që synon mbrojtjen dhe menaxhimin e qendrueshëm të burimeve natyrore, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Toka përbën burim natyrore. Prandaj, normalisht Aksi i Prioritetit do të ketë ndikime pozitive në të. Këto ndikime fuqizohen edhe nga zbatimi i Aksit të Prioritetit 10.
- Ekzistenza e sipërfaqeve pyjore ndihmon në mikpritjen e faunës së pasur. Njësoj, edhe tokat e shëndetshme mbështesin florën e pasur. Kështu, Aksi i Prioritetit 8 i cili lidhet me mbrojtjen e këtyre burimeve natyrore (pyll-tokë), do të ketë ndikim pozitiv në faktorin mjedisor të biodiversiteti.
- Marrëdhënia e Aksit të Prioritetit 8 me faktorin mjedisor «mbetje» është e dyfishtë. Nga njëra anë menaxhimi i qendrueshëm i burimeve natyrore (p.sh. burime minerare- gurore) do të ketë ndikim pozitiv tek mbetjet (vëllim më i vogël i mbetjeve inerte), nga ana tjetër, kompostimi dhe riciklimi mbrojnë burimet natyrore (p.sh tokën nga ndotja, pyjet nga zjarret). Në çdo rast faktori mjedisor përmirësohet.
- Minierat dhe prerjet e pakontrolluara të pemëve, si dhe kullotja e tepruar janë aktivitete të cilat ndikojnë në peisazh, duke ndryshuar p.sh gjeomorfologjinë, hidrografinë dhe shkakun e kullimit të një vendi. Prandaj, Aksi i Prioritetit 8 synon në ruajtjen e mirë ose në përmirësimin e

peisazhit me veprime si restaurimi i guroreve joaktive dhe ruajtja-mbrojtja e sipërfaqeve pyjore.

- Shfrytëzimi i një burimi natyror përbën burim ekonomik për një pjesë të popullsisë ose produkt konsumi për mbijetesë. Aksi i Prioritetit 8 synon në menaxhimin racional të burimeve natyrore me qëllim që të mos zhduken në të ardhmen ose të mos krijojnë kushte të këqija jetesë për popullsinë e Bashkisë. Nga sa u parashtrua më sipër dalim në përfundimin se Aksi i Prioritetit 8 lidhet pozitivish me popullsinë dhe gjendjen e saj pasurore.
- Përsa i përket ajrit, faktorëve klimaterikë, ujit, zhurmës dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 8 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi I Prioritetit 9 që synon mbrojtjen dhe menaxhimin e qendrueshëm të burimeve ujore, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Aksi i Prioritetit 9 ka ndikim pozitiv në tokë, pasi menaxhimi efektiv i ujit për vaditje do të thotë mbulim i nevojave të tokës dhe të mbjellave, me sasinë e duhur të ujit për vaditje.
- Aksi I Prioritetit 9 ka ndikim pozitiv në ujë, nëntokësor apo sipërfaqësor.
- Menaxhimi efektiv i ujit, veçanërisht i ujit që përdoret për vaditje pasi përdoret më shumë, do të ketë ndikim pozitiv për biodiversitetin. Aksi synon parandalimin e fenomeneve të mbipërdorimit të ujit që sjellin si pasojë mungesën e tij në zona kritike për ruajtjen e biodiversitetit. Gjithashtu, infrastruktura teknike, të tilla si rezervuare që përdoren për vaditje, janë vende mikëpritëse të faunës dhe florës së pasur.
- Aksi i Prioritetit 9 do të ndikojë pozitivisht në peisazh, pasi mund të realizohen projekte ose infrastruktura që ndikojnë në peisazh, të tilla si ndërtimi i rezervuarëve artificialë dhe tubacione drejtkëndëshe për vaditjen. Rezervuaret krijojnë peisazhe të bukura në zonat kodrinore dhe malore, por edhe rrjeti i mirëmbajtur i kanaleve ujitëse dhe kulluese i jep një pamje të bukur zonës fushore të punueshme.
- Mbrojtja dhe menaxhimi i qendrueshëm i burimeve ujore i siguron njeriut nivel të lartë jetese dhe mjedisi në të cilin jeton dhe ushtron aktivitetin e tij. Gjithashtu, i siguron komunitetit lokal rural aktivitetin e të ardhurave, i cili është kultivimi i tokës, pasuria më e rendësishme për të. Përmë tepër, infrastrukturamenaxhimitë ujikrijojnë vendetë rejhapune (kimistë, mirëmbajtësrrjetjet) dhesigurojnë mbajtjenepopullsisë në Bashki. Si pasojë, ndikimi i Aksit të Prioritetit është pozitiv.
- Përsa i përket ajrit, faktorëve klimaterikë, mbetjeve, zhurmës dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 9 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 10 që synon mbrojtjen e sipërfaqeve të kultivuara dhe fushave bujqësore, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Ndikimi i Aksit të Prioritetit 10 në tokë është pozitiv. Politikat që e mbështesin synojnë mbrojtjen e tokës nga erozioni, mbikullotja dhe fenomenet e përmbytjeve.
- Uji bëhet objekt i menaxhimit të drejtë si për parandalimin e fenomeneve të përmbytjeve, ashtu edhe për të siguruar mjaftueshmërinë e tij dhe përbushjen e nevojave për kultivim. Prandaj, Aksi i Prioritetit do të ketë ndikim pozitiv në ujërat nëntokësorë dhe sipërfaqësorë.

- Sektori i bujqësisë gjeneron mbetje dhe në këtë kuptim ngarkon sektorin e mbetjeve negativisht. Me zbatimin e propozimeve të bëra nga Aksi i Prioritetit 10 në lidhje me përpunimin e mbetjeve të lëngshme të njësive të prodhimit blegtoral për prodhimin e biogazit ka ndikim pozitiv, pasi një pjesë e këtyre mbetjeve përdoren nga sektori i energjisë dhe nuk lëshohen në zonat rurale duke krijuar probleme të pakëndshme ndotjeje.
- Ndikimi i aksit në peisazh është pozitiv, pasi mbrojtja e tokave të kultivuara **dhe fushave bujqësore** do të thotë zhdukje e fenomenit të hedhjes së pakontrolluar të mbeturinave, zhdukje e fenomeneve të përmbytjes dhe të fenomeneve të kullimit të keq **dhe stanjacionit** të ujërave me pasoja të këqija estetike. Gjithashtu, praktikat bujqësore që mbrojnë nga erozioni tokat bujqësore me pjerrësi si taracat krijojnë një peisazh natyror të bukur.
- Ndikimi i Aksit të Prioritetit në popullsi dhe në elementët pasurorë është pozitiv, pasi mbrojtja e sipërfaqeve të kultivuara dhë në përgjithësi e fushave bujqësore sjell mbrojtjen e të ardhurave bujqësore dhe sigurimin, rritjen e pasurisë së banorëve të angazhuar në sektorin e bujqësisë. Si rezultat, ka ndikim pozitiv edhe në zhvillimin e popullsisë së Bashkisë.
- Përsa i përket ajrit, faktorëve klimaterikë, biodiversitetit, zhurmës dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si **u** përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 10 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 11 që synon përdorimin e Burimeve të Rinovueshme të Energjisë, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Ndikimi në tokë nga përdorimi i Burimeve të Rinovueshme të Energjisë është pak negativ deri negativ. Ndërtimi i një digë hidroelektrike sjell si pasojë përmbutjen e sipërfaqeve tokëore të konsiderueshme me qëllim që të ndërtohet rezervuari, sipërfaqe të cilat në rast të kundërt do të mbanin pyje ose të mbjella. Infrastruktura të tjera, siç janë turbinat me erë vendosen vende të zhveshura, zakonisht në në blloqe gëlqerore me shtrirje të vogël. Por edhe në këtë rast, vendosja e tyre përjashton një përmirësim në të ardhmen të mbulimit të tokës.
- Ndikimi i Aksit të Prioritetit në ajër është pozitiv. Shfrytëzimi i Burimeve të Rinovueshme të Energjisë synon pavarësinë energjitike graduale nga burimet minerare, përdorimi i të cilave çon në ndotjen e atmosferës, duke rritur efektin Serë, etj., fenomene negative për njeriun dhe mjedisin në përgjithësi.
- Ndikimi i Aksit të Prioritetit në faktorët klimaterikë është neutral deri në pak pozitiv. Theksohet se faktorët **klimaterikë** ndikohen nga veprime kumulative në nivel global. Kështu, masat e Aksit të Prioritetit kanë prespektivë pozitive për faktorin mjedisor nëse kombinohen me pranimin dhe zbatimin gjërësish të veprimeve të njëjtë në vende të tjera të botës.
- Shfrytëzimi i ujit nga Burimet e Rinovueshme të Energjisë mund të ketë ndikim pozitiv dhe negativ në totalin e burimeve ujore. Në efektet pozitive është kontrolli i ujit të tepërt që bie në një ujëmbledhës. Ndikim negativ është mungesa e ujit në zonën e poshtme të digave hidroelektrike. Vlerësimi i duhur i parametrave hidrologjikë të një ujëmbledhësi dhe bilanci hidrologjik me menaxhim racional të ujit që mblidhet në digën hidroelektrike, mund të eliminojë ndikimin negativ në ujë.
- Biodiversiteti mund të ndikohet pozitivish ose negativisht nga zbatimi i masave për shfrytëzin e Burimeve të Rinovueshmë të Energjisë. Efekt pozitiv mund të ketë një digë hidroelektrike duke krijuar kushtet për zhvillimin e ekosistemeve rrëth saj. Efekt negativ mund të ketë në zonat rurale ku kanë sasi uji të konsiderueshme, pasi krijohen kushtet e mungesës

së ujit, thahen bimët që e mbulojnë dhe gradualisht vdesin ekosistemet që strehojnë biodiversitetin e një zone.

- Aksi i Prioritetit ka ndikim pak negativ deri negativ lidhur me zhurmën. Për Burimet e Rinovueshmë të Energjisë përdoret teknologji me dinamikë të lartë me mekanizma që bëjnë zhurmë gjatë funksionimit të tyre. Lëvizja e krahëve të turbinave, stacionet që transformojnë energjinë, turbinat e hidrocentraleve shkaktojnë zhurmë e cila varet nga vendi i instalimit të infrastrukturës.
- Ndikimi i Aksit të Prioritetit në popullsi dhe elementët pasurorë është pozitiv. Gjatë ndërtimit dhe funksionimit të infrastrukturës së shfrytëzimit të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë nevojiten një sërë specialistësh profesionalë (mekanikë, ambientalistë, zhvillues dhe inxhinierë të infrastrukturës kompjuterike, mirëmbajtës etj.), prandaj, krijojen vende pune me kualifikim të lartë. Kjo ka efekt pozitiv në zhvillimin e popullsisë dhe rrjedhimisht në përmirësimin e burimeve financiare dhe rritjen e pasurisë së tyre.
- Ndikimi i Aksit të Prioritetit në paisazh mund të jetë negativ ose pozitiv. Instalimi i parqeve të mëdha të erës apo diellore konsiderohet si një ndërhyrje e madhe e njeriut në paisazhin natyror dhe për këtë arsyе konsiderohet negative. Ndërtimi i digave hidroelektrike nga ana tjetër mund të forcojë ekosistemet rrëth saj. Duhet të ndërtohen rrugë të bukura dhe vende vëzhgimi për shpendët shtegtarë duke rritur estetiken e paisazhit natyror.
- Përsa i përket mbetjeve dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si u përmend edhe në paragrin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 11 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 12 që synon përmirësimin/modernizimin e rrjeteve të përbashkëta urbane (furnizimi me ujë, kanalizime, energji, menaxhimi i mbetjeve) në qytet dhe në vendbanimet e tjera, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Rrjete urbane të përbashkëta përshkojnë zakonisht nëntokën. Për shkak të gjendjes aktuale të rrjetit të furnizimit me ujë, sasi të mëdha uji të pijshëm përfundojnë në tokë. Kjo nuk ndikon në cilësinë e tokës, por mbushja me ujë ndikon në aftësinë e saj për të mbajtur strukturat e ndërtimit (rrëshkitjet janë fenomene që lidhen me mungesën ose tepricën të ujit të tokës nën të). Nga ana tjetër, menaxhimi aktual i mbetjeve urbane me depozitim të drejtpërdrejtë në tokë çon në ndotjen e saj. Aksi Prioritar me ndërhyrjet që propozon do të përmirësojë kushtet e tokës në zonat e banuara.
- Përderisa në kuadër të menaxhimit të mbetjeve, zhduket fenomeni i djegies së pakontrolluar të tyre, ajri do të pësojë efekte pozitive. Duke marrë parasysh faktin se mënyrë e menaxhimit të mbetjeve është një praktikë që zbatohet në një shkallë të vogël në Bashki, Aksi i Prioritetit do të ketë efekt të vogël pozitiv në ajër.
- Ndikimi i Aksit të Prioritetit në ujë është pozitiv. Me zbatimin e politikave të Aksit do të ndalojen rrjedhjet dhe shpërdorimi i ujit nga rrjeti i furnizimit me ujë. Gjithashtu, menaxhimi i mbetjeve në pastrim biologjik, kthen ujin e mbingarkuar nga përdorimet në aktivitete njerëzore, në mëdis, në gjëndje cilësore të mirë.
- Objektet e mëdha jashtë qendrës (vende deponimi të mbetjeve, pastrim biologjik i mbetjeve) që do të mbështesin Aksin Prioritar pritet që të ndikojnë negativisht në biodiversitet. Vendasja e tyre duhet të marrë parasysh biodiversitetin e zonës së propozuar në mënyrë që ajo të ndikohet sa më pak të jetë e mundur. Nga ana tjetër, menaxhimi i mbetjeve në përgjithësi ka si pasojë

eliminimin e fenomenit të shpërndarjes së ndotjes në mjedis dhe mbrojtjen e bimëve dhe kafshëve prej tyre.

- Aksi i Prioritetit parashikon menaxhimin e mbetjeve (urbane, industriale, blegtorale). Kjo sjell si pasojë reduktimin e volumit dhe cilësinë e mbetjeve që përfundojnë në mjedis. Rrjedhimisht, Aksi i Prioritetit do të ketë ndikim pozitiv në këtë sektor të faktorit mjedor.
- Përmirësimi dhe modernizimi i rrjeteve urbane të përbashkëta do të sjellë pasoja në cilësinë e jetës të qytetarëve dhe zonat e banuara do të janë më tërheqëse, kështu do të ketë ndikim pozitiv si në faktorin mjedor të popullsisë edhe të elementeve pasurorë materialë.
- Përsa i përket faktorëve klimaterikë, peisazhit, trashëgimisë kulturore dhe zhurmës, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 12 në faktorët mjedorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 13 që synon përmirësimin e infrastukturës sociale (arsimi dhe shëndetësia), parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedorë si më poshtë vijon:

- Lidhet me popullsinë dhe pasurinë, pasi shërbimet përmirësohen, nga njëra anë arsimi përmirëson nivelin e dijeve dhe si pasojë aftësitë profesionale të banorëve dhe nga ana tjetër mirëqenia rritjen e pritshmërive në jetë. Rrjedhimisht, popullsia e Bashkisë bëhet më konkurruese dhe aktive dhe ka mundësi të rrisë standartin e jetesës. Si pasojë, Aksi i Prioritetit ka ndikim pozitiv në faktorin mjedor «popullsia dhe pasuria».
- Përsa i përket tokës, ajrit, faktorëve klimaterikë, ujit, biodiversitetit, mbetjeve, zhurmës dhe trashëgimisë kulturore, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 13 në faktorët mjedorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 14 që synon ndërhyrjet - zonat e konsolidimit urban dhe planifikimin, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedorë si më poshtë vijon:

- Parashikohet të ketë ndikim pozitiv të shkallës së vogël në tokë, në një shkallë të tillë që me ndihmën e reformimeve të rritet përqindja e hapësirave të gjelbërtë në zonat urbane.
- Në ajër dhe në cilësinë e atmosferës brenda vendbanimeve me ndërhyrjet në rrjetin urban, reformimet, reformat dhe ndërhyrjet qarkulluese, pritet të reduktohet emetimi i gazrave të ndotur nga automjetet dhe në këtë mënyrë, do të ketë ndikim pozitiv të propozimeve të Aksit të Prioritetit 14 në faktorin mjedor të ajrit.
- Respektivisht, pritet të jetë pozitiv edhe ndikimi i këtyre ndërhyrjeve urbane dhe infrastrukturore në mikroklimën e çdo banese, por në shkallë të vogël, për shkak të madhësisë së vogël respektive të vendbanimeve dhe të strukturës së tyre të rrallë.
- NDIKIMI pozitiv i propozimeve të Aksit të Prioritetit 14 në ujëra dëshmohet në thelb nga reformimet e mundshme dhe ndërhyrjet në rryma dhe përrrenj brenda rrjeteve urbane, me krijimin e hapësirave të gjelbërtë, të shëtitjeve dhe të argëtimit. Dhe meqë suksesi i këtyre reformimeve presupozon ujë të cilësisë së mirë në sistemet ekzistuese ujore urbane psh. rryma ose zona bregore që ndodhen në fqinjësi të drejtëpërdrejtë me vendbanimet, rezulton se ujërat do të mbrohen edhe si pol atraksioni dhe argëtimi.
- Reformimet dhe ndërhyrjet me karakter infrastrukturor do të reduktojnë zhurmën në zonat urbane, në atë shkallë që ajo vjen nga qarkullimi i automjeteve dhe rrjedhimisht, do të ketë ndikim pozitiv të shkallës së vogël në mjedisin akustik.

- Parashikohet ndikim pozitiv i shkallës së vogël në popullsi dhe në elementët pasurorë materialë nga propozimet e Aksit të Prioritetit 14, pasi këto ndikojnë pozitivisht në kushtet e jetesës brenda zonave urbane, por edhe në zhvillimin demografik të popullsisë që jeton dhe ushtron aktivitetin e saj brenda tyre, pasi bëjnë atraktiv edhe mjedisin akustik. Aksi i Prioritetit 8 synon gjithashtu në përmirësimin e rezervës ndërtimore të një qyteti dhe përbën element pasuror material të banorëve të tij.
- Propozimet e Aksit të Prioritetit 14 synojnë të kenë ndikim pozitiv në trashëgiminë kulturore, sepse ndërhyrjet në peisazhin urban do t'u përkasin edhe monumenteve kulturorë të rrjetit urban, në një përpjekjeje mbrojtjeje dhe promovimi të tyre.
- Aksi i Prioritetit 14 lidhet me ndërhyrjet në rrjetin urban, domethënë me nënbashkësinë e konceptit të peisazhit, nëse sigurisht ndikimi është pozitiv apo negativ, kjo varet nga shumë faktorë. Nëse mendojmë se këto reformime dhe ndërhyrje infrastrukturore propozohen në zona urbane apo rrugë me nënvlerësim respektiv, atëherë do të mund të supozonim se me këto propozime të Aksit të Prioritetit mund të ketë vetëm përmirësim në peisazhin urban.
- Përsa i përket biodiversitetit dhe mbetjeve, ashtu si u përmend edhe në paragafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 14 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 15 që synon përmirësimin e lëvizshmërisë dhe transportit urban në nivel Bashkie, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Do të ketë ndikim pozitiv të Aksit të Prioritetit 15 në ajër, pasi ndryshon për mirë të dhënat e qarkullimit – sigurisht ky është objektivi - p.sh. ngarkesat në qarkullim dhe në këtë mënyrë, ndikon në cilësinë dhe sasinë e ndotësve atmosferikë që emetohen nga automjetet, duke minimizuar përqëndrimin e ndotësve të rrezikshëm.
- Do të ketë ndikim te faktorët klimaterikë si rezultat i korrelacionit të tyre me ajrin, duke reduktuar emetimet përfrymë të ndotësve të fenomenit të “serrës”.
- Do të ketë pasoja te zhurma, pasi kjo është drejtëpërdrejtë e lidhur me sektorin e transporteve dhe kushtet e qarkullimit që ekzistojnë dhe meqë Aksi i Prioritetit propozon forma alternative lëvizjeje (p.sh. bicikleta) dhe ndërhyrje në akset rrugore, do të ketë ndikim edhe në mjedisin akustik.
- Aksi i Prioritetit 15 do të ketë pasoja pozitive për popullsinë, pasi ndërhyrjet e mundshme do të kenë si qëllim përfundimtar lehtësimin e lëvizjes së banorëve dhe përdorimin nga aspekti teknologjik të mjeteve të mëparshme të transportit që përbëjnë elementë pasurorë materialë për Bashkinë dhe për banorët e saj. Pra, kontributi në përmirësimin e cilësisë së jetës së qytetarëve është i qartë, dhe rrjedhimisht, do të kontribuojë në përballimin e fenomenit të emigrimit, veçanërisht të të rinjve.
- Trashëgimia kulturore, monumentet dhe hapësirat arkeologjike, parashikohet të përfitojnë nga propozimet e Aksit të Prioritetit 15, pasi do të jenë më lehtësish të aksesueshme edhe nga komunitetet lokale, por edhe nga vizitorët dhe turistët.
- Lidhja ndërmjet Aksit të Prioritetit 15 dhe peisazhit dëshmohet nga fakti i ndërtimit të veprave rrugore duke respektuar reliefin morfologjik, mjedisin natyror dhe peisazhin, i ndërtimit të rrugëve përfshirë bicikleta dhe të infrastrukturave të tjera të komunikacionit në zona peisazhi me bukuri të veçantë natyrore dhe së fundmi, një lidhje pozitivisht e formuluar do të japë mundësinë e aksesit të vizitorëve dhe të turistëve në zonat e Bashkisë me një peisazh të veçantë.

- Përsa i përket tokës, ujit, biodiversitetit dhe mbetjeve, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 15 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 16 që synon qeverisjen elektronike dhe përmirësimin e infrastrukturave elektronike, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Do të ndikojë pozitivisht në cilësinë e ajrit pasi do të ndikojë indirekt në reduktimin e qarkullimit të automjeteve për lëvizjen e banorëve nga dhe drejt shërbimeve për realizimin e çështjeve të tyre. Reduktum të qarkullimit të automjeteve do të shkaktojë reduktimi respektiv në emetimin e ndotësve atmosferikë, nga ku rezulton edhe lidhja pozitive ndërmjet Aksit të Prioritetit 16 dhe ajrit.
- Pritet të reduktojë mbetjet e ngurta, ndërsa ndikon në përdorimin e lëndëve të para (p.sh. të letrës – lëndës grafike) nga shërbimet dhe nga qytetarët për realizimin e çështjeve të tyre, e cila do të realizohet elektronikisht.
- Negativ do të jetë edhe ndikimi në mjedisin akustik, pasi reduktimi i qarkullimit të automjeteve, ashtu si u përmend edhe më lart, do të çojë në reduktimin e zhurmës, veçanërisht në zonat urbane, sepse do të kufizohen lëvizjet e qytetarëve, me mendimin se çështjet e tyre i realizojnë me ndihmën e kompjuterit të tyre.
- Aksi i Prioritetit 16 presupozon pajisjet teknologjike të shërbimeve dhe të banorëve me kompjutera elektronikë, por edhe sisteme rajonale që përbëjnë elementë pasurorë materialë. Për më tepër, transaksionet me shërbimet bëhen më të lehta, më të shpejta duke përmirësuar kushtet e jetesës së banorëve. Kjo përbën një shtysë për qëndrimin e banorëve në vendin e tyre, dhe për pasojë kjo do të ndikojë në zhvillimin e popullsisë së Bashkisë, si edhe në elementët pasurorë materialë.
- Trashëgimia kulturore, momunentet dhe hapësirat arkeologjike, në kuadrin e Aksit të Prioritetit 16, pritet t'u shërbejnë, nëpërmjet promovimit të përshtatshëm nga interneti, me qëllim që trashëgimia kulturore të bëhet e njohur për vizitorët dhe turistët, me përfitime si për mjedisin kulturor, ashtu edhe për ekonominë e komuniteteve lokale.
- Përsa i përket tokës, faktorëve klimaterikë, ujit, biodiversitetit dhe peisazhit, ashtu si u përmend edhe në paragrafin 6.2, nuk përcaktohet ndikim i Aksit të Prioritetit 16 në faktorët mjedisorë konkretë.

Aksi i Prioritetit 17 që synon fuqizimin e rolit të Universitetit si Universitet Rajonal i Shqipërisë Jugore, parashikohet të ndikojë pozitivisht ose negativisht te faktorët mjedisorë si më poshtë vijon:

- Aksi i Prioritetit 17 do të tërheq profesorë, kërkues dhe studentë, do të krijojë vende të reja pune dhe prandaj do të ketë ndikim pozitiv në zhvillimin e popullsisë dhe elementeve pasurorë.
- Përsa i përket me faktorëve mjedisorë tokë, ujë, mbetje, peisazh dhe trashëgimi kulturore, Aksi i Prioritetit tërheq nga këndvështrimi arsimor dhe studimor, dhe prandaj ndikon indirekt, me perspektivë pak pozitive.
- Përsa i përket faktorëve mjedisorë ajër, faktorë klimaterikë, biodiversitet dhe zhurmë, nuk përcaktohet ndikimi i Aksit të Prioritetit 17.

	Toka	Ajri	Faktoret klimatike	Uji	Biodeversiteti

	Toka	Ajri	Faktoret klimatike	Uji	Biodeversiteti
Objektivistrategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësisë së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	Yellow	Yellow	Yellow	Grey	Yellow
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyresit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës	Grey	Grey	Grey	Grey	Grey
Objektivi strategjik 2 "Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës – monumente të UNESCO), me qëllim ringjallërimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	Grey	Yellow	Grey	Grey	Grey
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	Green	Yellow	Grey	Yellow	Grey
Objektivistrategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuase dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objktivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki				Yellow	Grey
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar					
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet	Yellow	Green	Grey	Yellow	Grey

	Toka	Ajri	Faktoret klimatike	Uji	Biodeversiteti
fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore	Yellow			Yellow	
Objektivi Strategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyror Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	Green				Green
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	Green			Green	Green
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	Green			Green	
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	Yellow	Green	Yellow	Yellow	Yellow
Objektivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinvimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	Yellow	Yellow		Green	Yellow
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)					
Prioriteti 14: Ndërrhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	Yellow	Yellow	Yellow	Yellow	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak		Yellow	Yellow		
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike		Yellow			
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	Yellow			Yellow	

Tabela 6.3.1.a: Tabela e Parashikimeve te Ndjikimeve Mjedisore për çdo Bosht Prioriteti dhe Faktori Mjedisor, sipas deklaratës se me poshtme.

Green	Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë shumë pozitiv.
Yellow	Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë pak pozitiv.
Orange	Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë pak negativ.

	<i>Ndikimi i Boshtit të Prioritetit në faktorin mjedisor do të jetë shume negativ.</i>
	<i>Sipas Stadit te Identifikimit të Ndikimeve në Mjedis , Boshti i Prioritetit nuk lidhet me faktorin mjedisor.</i>

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
Objktivi strategjik 1 "Fuqizimi i pozicionit të rëndësishëm dhe kyç të Bashkisë, me qëllim që të bëhet porta jugore e vendit dhe qendër e bashkëpunimit ndërkufitar, duke forcuar paralelisht rolin e Gjirokastrës si një qendër rajonale e turizmit, por dhe portë për destinacionet turistike të brendësise së vendit dhe të zonës bregdetare"					
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve					
Prioriteti 2: Krijimi i Mbikqyresit për ndryshimet e përdorimit të tokës në rajonin e Gjirokastrës					
Objktivi strategjik 2 "Mbrojtja dhe promovimi i mjedisit kulturor të Bashkisë dhe i trashëgimisë së saj kulturore (vende të shumta me interes historik dhe kulturor, qyteti i vjetër i Gjirokastrës – monumente të UNESCO), me qëllim ringjallërimin e turizmit të rajonit"					
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës					
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.					
Objktivi strategjik 3 "Rivitalizimi ekonomik i zonës i udhëhequr nga parimet e zhvillimit të qëndrueshëm, nëpërmjet zgjerimit të bazës prodhuese dhe zhvillimit të balancuar të të tre sektorëve të prodhimit"					
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet					

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki					
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar					
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore					
ObjektiStrategjik 4: "Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i mjedisit natyror, përmes theksimit dhe promovimit të pikave të forta të Bashkisë (Rezervati Natyrore Strikt i Mbrojtur Kardhiq, monumenteve natyrore, zonave pyjore) dhe mbrojtjen si të sistemeve ujore sipërfaqësore dhe nëntokësore (burime, lumi Drino, liqeni i Viroit), ashtu edhe të sistemit territorial natyror dhe bujqësor nga aktivitetet njerëzore"					
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore					
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore					
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore					
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë					
Objektivi Strategjik 5 "Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve, përmes kompletimit të infrastrukturës teknike dhe krijimit të një niveli të lartë të infrastrukturës sociale. Paralelisht do të duhet të jepen mundësi më të mira për punësim dhe të ketë rivitalizim të qytetit të Gjirokastrës, nëpërmjet rinvimit urban"					
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera					
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)					

	Mbetjet	Zhurma	Popullsia dhe asetet materiale	Trashegimia Kulturore	Peizazhi
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane					
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak					
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-government) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike					
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë në Jugut					

Tabela 6.3.1.b: Njësoj si Tabela 6.3.1.a.

7. VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

7.1. Hyrje – Metodologjia

Me synim vlerësimin e ndikimeve mjedisore të planit të propozuar, ndiqet metodologjia që është propozuar nga Udhëzuesi i VSM për Politikat kohezive Europiane 2007- 2013 «Handbook on SEA for cohesion Policy 2007-2013» (Helander and Grant 2006), i përshtatur për nevojat dhe karakteristikat specifike të PPV të Bashkisë dhe të propozimeve të tij. Për këtë qëllim, fillimisht, vendosen tetë karakteristika që kanë lidhje me ndikimin e mundshëm të propozimeve të PPV të Bashkisë në mjeshtëri. Këto karakteristika të ndikimeve kanë të bëjnë me: në mundësitë e ndikimit, në vlerësimin e tij me një shkallë cilësore, si pozitiv apo negativ, shpeshtësinë dhe kohëzgjatjen e shfaqjes së tij, kthyeshmërinë apo jo të tij, kufitare apo jo, faktorin e pasigurisë, sekuençën e ndikimit dhe ndërveprimin e ndikimeve.

Karakteristika të ndikimit	Simbole	Shpjegime
Probabiliteti	!!	Shumë i mundur
	!	I mundur
	0	Asnjë mundësi
Shkalla	++	Jashtzakonisht positive
	+	Positive
	0	Asnjanëse
	-	Negative
	--	Jashtëzakonisht negative
Frekuencia/Kohëzgjatja	>>	Zakonisht si e qëndrueshme/afatgjatë si e përhershme
	>	E rastësishme/Afatshkurtër
	0	Asnjë ndikim
Kthyeshmëria	IR	E pa kthyeshme
	R*	E kthyeshme me kushte
	R	E kthyeshme
Dimensioni Nderkufitar	TR	Ndikime të mundshme kufitare
	0	Asnjë mundësi ndikimesh kufitare
Pasiguria	?	Ndikimi i mundshëm varet nga zbatimi i PPV
Sekuenca	P	Ndikim parësor
	S	Ndikimi dytësor
Ndërveprimi	C	Ndikim grumbullues
	SI	Ndikimi sinergjik
	0	Asnjë ndikim me parametra të tjera

Tabela 7.1.1: Vlerësimi përmes simboleve të karakteristikave të ndikimeve mjedisore (burimi: Helander and Grant, 2006 dhe përpunimi – pasurim nga studimi).

Gjithashtu, përdoren simbole, siç tregohet në Tabelën 7.1.1 për karakterizimin e ndikimeve, në bazë të probabilitetit të shfaqjes së tyre, shkallës së tyre (domethënë sesa serioze janë), shpeshtësisë së

shfaqjes dhe kohëzgjatjes, kthyeshmërisë së tyre, karakterin e tyre ndërkufitar, renditjen dhe ndërveprimin e tyre.

Në vazhdim, vlerësohen ndikimet e propozimeve të Boshteve të Prioritetit të PPV të Bashkisë tek faktorët mjedisorë që u përmendën në paragrafët 6.2 dhe 6.3 dhe që përcaktohen saktësisht nga ligji 91/2013 "Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor", me anë të tabelave, në paragrafët në vijim. Gjithashtu theksohen sa në vijim:

- Nëse një ndikim në një faktor mjedisor është i kthyeshëm apo jo, plotësohet në tabelat e mëposhtme vetëm kur ndikimi është negativ, sepse kur ndikimi i parashikuar është pozitiv, me sa duket nuk ka kuptim faktori i pakthyeshmërisë.
- Kur faktor i pasigurisë nuk ekziston në vlerësimin e ndikimit, si në rastin më e mëparshëm, vendi bosh përkatës në tabelën e mëposhtme nuk plotësoshet.
- Kur një ndikim mund të jetë pozitiv ose negativ, në varësi të zbatimit të propozimeve të Planit dhe nëse në këtë fazë nuk është e mundur të vlerësohet në mënyrë të detajuar, atëherë në kolonën e shkallës në tabelat e mëposhtme, ai shënohet si "+/-".
- Në mënyrë të ngjashme, vlerësimi nëse një ndikim paraqet ndikim kumulativ ose synergjik ose asnjë ndërveprim, komentohet vetëm në efekte negative, sepse vetëm atëherë ka kuptim. Prandaj, kolona e fundit në tabelat e mëposhtme plotësohet vetëm për ndikime negative të parashikuara.
- Së fundi, vlerësimi nëse një ndikimi është me karakter ndërkufitar apo jo, realizohet vetëm për ndikimet negative sepse vetëm atëherë ka kuptim.

7.2. Vlerësimi i ndikimeve mjedisore të Planit

7.2.1. Ndikime në tokë

Faktori mjedisor i tokait, në përputhje me paragrafët 6.2 dhe 6.3, pritet të ndikohet pozitivisht nga Boshti i Prioritet 4, 8, 9, 10, 12, 14 dhe 17 dhe negativisht nga Boshti i Prioritetit 1 dhe 11. Njëkohësisht, Boshtet e Prioritetit 2, 3, 5, 6, 12, 15 dhe 16 nuk kanë lidhje me faktorin mjedisor të tokait, ndërsa Boshti Prioritar 7, i cili ka të bëjë me forcimin dhe zhvillimin e mëtejshëm të sektorit primar, mund të shkaktojë në toka si ndikime negative ashtu edhe ndikime pozitive, në varësi të parametrave të tjerë dhe në sinergji me zbatimin e Boshteve të tjera Prioritare (p.sh. me Boshtin e Prioritetit 9 që ka lidhje me menaxhimin e ujit për ujitje).

Pra, në përputhje edhe me analizën u kryer në paragrin 6.2 dhe 6.3, vlerësohet se praktikat e buta të Agroturizmit (4), trajtimi i fenomeneve të erozionit të tokait (8), menaxhimi i qëndrueshëm i ujit për ujitje, (9), përmirësimi i prodhimit bujqësor dhe harmonizimi i tij me standarde Evropiane (10), përmirësimi i infrastrukturës për furnizimin me ujë të pijshëm, kanalizimim, përpunimin e mbetjeve dhe menaxhimin e mbetjeve të ngurta (12), si edhe ndërhyrjet e planifikimit urban dhe rehabilitimit (14), do të kenë ndikime positive mbi tokain. Për më tepër, shkencat të cilat kanë lidhje me mjedisin përmirësojnë perspektivën e sistemeve të ardhshme për tokain (17).

Ndikimi negativ që do të shkaktohet nga instalimi dhe funksionimi i infrastrukturave të mëdha për transportet kombëtare (1) ka të bëjë me mbulimin e tokës me qilima artificiale dhe reduktimin e absorbimit së tij, me pasojë rriten e rrezikut të përmbytjeve. Ndërkohë, ndikimi negativ është i

kthyeshëm, pasi me respektimin e standardeve strikte të instalimit dhe funksionimit të infrastrukturës së transportit, mbrojtja e tokës do të vijë nga nevoja për mbrojtjen e projekteve të infrastrukturës së transportit. Ndigimi negativ i pritur nga promovimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë (11) ka të bëjë vetëm me rastin e ndërtimit të një digë hidroelektrike, rast në të cilin do të krijohet një rezervuar të madh, i cili do të shkaktojë një efekt negativ në tokën e këtij rajoni p.sh. me erozion të mundshëm dhe rrëshqitje të tokës.

Së fundi, forcimi i sektorit të prodhimit primar (7), nëse nuk kombinohet me menaxhimin e qëndrueshëm të ujit për ujitje dhe përmirësimin e prodhimit bujqësor, vetëm atëhere mund të shkaktojë efekte negative në tokë, për shkak të përdorimit të maksimizuar të ujit për ujitje dhe ndotjes që do të rezultojë nga përdorimi përkatës i pesticideve dhe plehrave kimike. Edhe për këtë arsy, efekti është i kthyeshëm, duke u kombinuar me zbatimin e propozimeve të Boshteve të Prioritetit 9 dhe 10 të Planit.

Sa më lart përmendur mund të përbëlidhen, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.1.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohenzgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuencë	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në tokë, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj.) të cilat janë mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	++	>>				P	
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!!	+	>>				P	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	++	>>				P	
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!!	++	>>				P	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				P	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në tokë, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	-	>	R	0		P	
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!!	-	>>	IR	0		P	
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillostarte dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	+/-	>>	R	0	?	P	SI

Tabela 7.2.1.1: Vlerësimi i ndikimeve më disorenë tokatë propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioritetiqë parashikuam në paragrafet 6.2 dhe 6.3 që ndikon në tokë.

7.2.2. Ndikimet në ajër

Faktori mjedisor i ajrit, në përputhje me paragrafët 6.2 dhe 6.3, pritet të ndikohet pozitivisht nga Boshtet e Prioritetit 11, 12, 14, 15 dhe 16 dhe negativisht nga Boshtet e Prioritetit 1, 3 dhe 4. Njëkohësisht, Boshtet e Prioritetit 2 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13 dhe 17 nuk kanë lidhje me faktorin mjedisor të ajrit.

Si rrjedhim, rezulton se nga propozimet e Planit, siç pasqyrohen në Boshtet e Prioritetit, do të rezultojnë efekte pozitive në ajër, nga përdorimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë dhe pavarësinë e pjesshme nga lëndët djegëse minerale (11), nga menaxhimi i mbetjeve të ngurta me shhangje të metodës së djegies (12), nga rritja e sipërfaqeve të gjelbra në qytete dhe nga reduktimi i gazrave përmes rregullimeve të trafikut (14), nga ndikimet e përgjithshme pozitive në lidhje me veprimet përfenomenin "serë" dhe faktorëve të tjera klimatikë (15) nga minimizimi i lëvizjeve, për shkak të trajtimit elektronik të çështjeve të qytetarëve (16).

Ndikimi negativ që do të rezultojë nga rritja e lëvizjeve rrujore dhe ajrore të njerëzve dhe mallrave (1) mund të kontrollohet dhe të kufizohet në një masë maksimale vetëm me përmirësimin e cilësisë së karburanteve dhe me zëvendësimin aktual të automjeteve me automjete të teknologjisë më miqësore me natyrën. Lëvizja e turistëve në monumentet historike të qytetit (3), numri i të cilëve parashikohet të rritet, do të shkaktojë rritje të ndotësve të ajrit dhe në këtë rast varet nga cilësia e lëndëve djegëse të automjeteve, nga përdorimi i biçikletave në qytet dhe nga lëvizja e sigurt dhe tërheqëse e këmbësorëve, përmes rrjetit të trotuareve përfshirë këmbësorë. Së fundi ndikimet përkatëse negative që priten nga fuqizimi i aktiviteteve të specializuara të turizmit (agroturizmi, turizmi mjedisor, kulturor, organizimi i kongreseve, etj.), janë gjithashtu të kontrollueshme nga kushtet e përmendura më sipër.

Sa më sipër përblydhën, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.2.1 më poshtë:

	Karakteristika të ndikimit të parashikuar						
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuanca / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuifitar	Pasiguria	Sekuanca
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ajër, sipas paragrafave 6.2 dhe 6.3.							
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!!	+	>>				P
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				S
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!	+	>>				S
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!	+	>>				S
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	-	>>	R*	0		P
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	-	>>	R*	0		P
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh	!!	-	>>	R*	0		P

Tabela 7.2.2.1: Vlerësimi i ndikimeve mbi faktorët klimatikë të Boshtit Prioritetiqë parashikuam në paragrafet 6.2 dhe 6.3 sendikon në ajër.

7.2.3. Ndikimet mbi faktorët klimatikë

Faktorët klimatikë, në përputhje me paragrafet 6.2 dhe 6.3, do të preken vetëm pozitivisht nga Boshtet e Prioritetit 11, 14 dhe 15 dhe negativisht nga Boshti i Prioritetit 1. Njëkohësisht, Boshtet e Prioritetit 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 16 dhe 1 nuk janë të lidhura me faktorët klimatikë.

Si rrjedhim, rezulton se propozimet e Planit, siç pasqyrohet në Boshtet e Prioritetit do të kenë efekte pozitive në faktorët klimatikë, nga sinergjia e veprimeve që kanë lidhje me pavarësinë energjetike nga lëndët djegëse minerale (përdorim të Burimeve të rinovalueshme të energjisë) (11) dhe nga

reduktimi i emetimeve të fenomenit “serë”, me fuqizim të transporteve interbashkiakë dhe metodave më misërore me mjedisin të transporteve (15).

Në veçanti, për mikroklimën urbane përmirësimi do të vijë nga shtimi i gjelbërimit, përmirësimi i trafikut dhe nga rehabilitimi i ndërtesave brenda zonave të banuara (14). Sa më e madhe zona e banimit, aq më i dukshëm përmirësimi në mikroklimë.

Për sa i përket ndikimit negativ në faktorët klimatikë nga forcimi i infrastrukturës kombëtare të transportit, shkalla e tij varet nga përmirësimi i cilësisë së lëndëve djegëse dhe zëvendësimii mjeteve ekzistuese me mjete të një teknologjje të re më miqësore me mjedisin. Duke pasur parasysh perspektivën e përgjithshme të zhvillimit të Bashkisë, këta faktorë konsiderohen të papritur dhe si rrjedhim, efekti negativ i kontrollueshëm.

Sa më lart përmendur përbashkët, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.3.1 më poshtë:

Karakteristikatë ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në faktorët klimaterikë	Probabiliti	Shkalla	Frekuenca / Kohëzgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Ndërkufitar	Pasiguria	Sekuencë	Nderveprimet
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	-	+	>				P	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!	+	>				S	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!	+	>>				P	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	-	>	R*	0		P	

Tabela 7.2.3.1: Vlerësimi I ndikimeve mjedisore tek faktorët klimaterike të propozime vetë PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikon tek faktorët klimaterikë.

7.2.4. Ndiķime mbi ujërat

Faktori mjedor i ujit, në përputhje me paragrafët 6.2 dhe 6.3, pritet të ndikohet pozitivisht nga Boshtet e Prioritetit 9, 10, 12, 14 dhe 17 dhe negativisht nga Boshtet e Prioritetit 4, 5, 6 dhe 7. Njëkohësisht, Boshtet e Prioritetit 1, 2, 3, 8, 13, 15 dhe 16 nuk janë të lidhura me faktorin mjedor i ujit, ndërsa Boshtii Prioritetit 11, që ka lidhje me promovimin e Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë, mund të shkaktojë si ndikime negative ashtu edhe pozitive mbi ujin, në varësi të parametrave të tjera dhe në sinergji me zbatimin e boshteve të tjera prioritare (p.sh. Boshti Prioritar 9 në lidhje me menaxhimin e ujit për ujitje).

Pra, në përputhje me analizën e mësipërme në paragrafët 6.2 dhe 6.3, është vlerësuar se menaxhimi i qëndrueshëm i ujit kryesisht për ujitje (9), mbrojtja e tokës bujqësore nga uji tepërt (përmbytjet) (10), përmirësimi i rrjeteve të infrastrukturës së furnizimit me ujë, kanalizimi, trajtimi i ujërave të zeza dhe menaxhimi i mbetjeve të ngurta (12), mbrojtja e organeve të ujit urban të cilat janë pole

tërheqëse për rekreacionin në zonat urbane (14), do të kenë një efekt pozitiv mbi ujin. Për më tepër, shkencat që kanë lidhje me mjedisin përmirësojnë perspektivën e sistemeve të ardhshme të ujit (17).

Efekte negative parashikohen nga zbatimi i propozimeve për forcimin e aktivitetave të turizmit (4) dhe aktivitetave terciare (5) përfshin, forcimin e sektorit sekondar duke rritur njësitë e përpunimit të produkteve të prodhimit primar (6) dhe forcimin e sektorit të prodhimit primar (7). Ndërkohë, sinergjia e veprimeve nga boshte të tjera të prioriteteve mund të zvogëlojë ose të kompensojë ndikimin negativ. Për sa i përket ndikimeve në ujë nga veprimtaritë e sektorit të turizmit dhe sektorit terciar janë të kthyeshme duke zbatuar veprimet që përmirësojnë infrastrukturën e furnizimit me ujë, dhe zbatimin e aktivitetave të buta të ekoturizmit.

Efekti negativ nga përdorimi i ujit në sektorin e prodhimit dytësor ka të bëjë kryesisht me nevojat e shtuara për ujë që përdoret nga aktivitete të tilla dhe nga prodhimi i mbetjeve që kërkojnë menaxhim. Edhe në këtë rast, efektet minimizohen nga masa të tilla si menaxhimi - trajtimi i ujërave të ndotura nga njësitë industriale që i prodhojnë ato dhe ripërdorim gjatë funksionimit të tyre. Në fushën e prodhimit primar, menaxhimi racional i ujit për ujitje dhe praktikat e mira bujqësore me përdorim minimal të plehrave dhe pesticideve, mund të ndryshojnë efektet negative.

Për sa i përket shfrytëzimit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë (11), në mënyrë të veçantë, ndërtimi i digave hidroelektrike, nëse nuk merren në konsideratë parametrat hidrologjike dhe balanca ujore në basenin ujor që do të ndërtohet dhe nuk bëhet menaxhim racional i ujit që mbahet në digë, efekti mbi ujin në zonat poshtë saj do të jetë negativ, pasi do të ndikohet bilanci hidrologjik dhe mund të vihet re mungesë uji. Nga ana tjetër, kur rezulton se nga bilanci hidrologjik i basenit teprica e ujit mund të shkaktojë përblyje në zonat poshtë basenit, kontrolli i rrjedhjeve me ndërtimin e një digë dhe furnizimi i kontrolluar me ujë në fushat poshtë saj në mënyrë që të mbulohen nevojat e tyre për ujë, pa u privuar dhe pa pësuar përblyje do të ketë efekte pozitive në burimet ujore të këtij pellgu ujëmbledhës.

Sa më lart përmendur mund të përblidhen, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.4.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohëzgjata	Reversibiliteti	Dimensioni Ndërkufitar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ujërat, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>>				P	
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!!	+	>>				S	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi -	!!	+	>>				P	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuence	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në ujërat, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
konsolidimi i zonave urbane								
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat japin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	-	>>	R	0		P	0
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objktivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	!!	-	>>	R	0		P	0
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!!	-	>>	R	0		P	0
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht përfmerët e rinj, me qëllim përfshirja financiare fillostarte dhe përshtatjen e tyre strukturore	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	+/-	>>	R/IR	0	?	P	0

Tabela 7.2.4.1: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek ujrat të propozimeve të PPV, për çdoBosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikon ujrat sipërsaqësore dhe ato nëntokësore.

7.2.5. Ndikime mbi biodiversitetin

Faktori mjedisor i biodiversitetit, në përputhje me paragrafët 6.2 dhe 6.3, pritet të ndikohet pozitivisht nga Boshti i Prioritetit 8 dhe 9, dhe negativisht nga Boshti i Prioritetit 1.

Njëkohësisht, Boshtet e Prioritetit 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 14, 15, 16 dhe 17 nuk kanë lidhje me faktorin mjedisor të biodiversitetit. Boshtet e Prioritetit 11 dhe 12 mund të shkaktojnë efekte pozitive dhe negative mbi biodiversitetin, në varësi të llojit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë që do të promovohen dhe nga vendosja e zonave për grumbullimin dhe varrimin e mbetjeve. Menaxhimi efektiv i burimeve natyrore si pyjet dhe toka, si edhe i ujit për ujite, në masën që do të ketë efekte pozitive mbi burimet ujore të Bashkisë, do të shkaktojë efekte pozitive dhe tek faktori mjedisor i biodiversitetit, pasi flora dhe fauna varen nga prania efaktorëve të tillë si mbulesa e tokës, bimësia e pyjeve dhe uji. Në ndikimet më të pakta negative që mund të ketë mbi biodiversitetin, ndërtimi i projekteve të mëdha infrastrukturore për transportin kombëtar përfshihet krijimi i zhurmës nga avionët. Ndërkohë, kjo zhurmë pritet të jetë e vogël dhe larg nga zona te mbatjes së ekosistemeve të rëndësishme.

Për sa i përket burimeve të ripërtëritshme të energjisë, nëse instalohen parqe fotovoltaikë, ato nuk pritet të ndikojnë negativisht në biodiversitet. Por nëse instalohen parqe eolike në kreshtat e maleve, ka gjasa të dëmtohet fauna e shpendëve, sidomos nëse zona ka shpendë migratorë. Megjithëse, nuk ka një studim për potencialin eolik të zonës dhe për këtë arsyen nuk është i sigurt instalimi i parqeve eolike, dhe gjithashtu nuk ka të dhëna zyrtare mbi biodiversitetin në rajon, rezulton se efektet e Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë vlerësohen me një shkallë pasigurie. Gjithashtu, në rast të ndërtimit të një projekti hidroelektrik, atëherë krijimi i rezervuarit në rajon ka të ngjarë të forcojë biodiversitetin e saj. Sa i përket instalimit të zonave për grumbullimin dhe varrimin e mbetjeve larg ekosistemeve të ndjeshme, ndikimi në faktorin mjedisor konsiderohet pozitiv pasi më tej do të eliminohet fenomeni i përhapjes së ndotësve në mëdha. Nëse në vendndodhjen e njësisë nuk merret parasysh biodiversiteti i zonës atëherë do të ketë pasoja të mëdha negative.

Sa më sipër përmblidhen, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.5.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilat pritet të ndikojnë në biodiversitet, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkufitar	Pasiguria	Sekuencë	Nderveprimet
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!!	+	>>				S	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	-	>	R	0		S	0
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	+/-	>>	IR	0	?	S	0
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!	+/-	>>	IR	0	?	S	0

Tabela 7.2.5.1: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore tek biodiversiteti i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikon në biodiversitet.

7.2.6. Ndikime mbi mbetjet

Mbetjet, të ngurta dhe të lengshme, në përputhje me paragrafët 6.2 dhe 6.3 pritet të kenë efekt pozitiv nga boshtet e prioriteteve 7, 8, 12, 16 dhe 17 si dhe efekt negativ nga boshtet e prioriteteve 4, 5, dhe 6. Njëkohësisht boshtet e prioriteteve 1, 2, 3, 9, 11, 13, 14 dhe 15 nuk kanë lidhje me mbetjet. Së fundi boshti i prioritetit 10 që ka lidhje me mbrojtjen e tokës së punueshme dhe të bujqësisë ka efekt pozitiv ose negativ në nivelin që do të parashikohet apo nga përpunimi i mbetjeve të lëngshme nga njësitë e blegtoral.

Në bazë të analizës së përshkruar në paragrafet 6.2 dhe 6.3 vlerësohet se promovimi i kësaj dege të re, do të ketë ndikim pozitiv në mbetjet. Krijimi i një linje që do të absorbojë një pjesë të mbetjeve nga prodhimi, në rast se komplekset bujqësore do të përdorin mbetjen e thatë nga komplekset periferike për përpunimin e mbetjeve, si dhe komposton nga përpunimi i lëndëve organike, duke pasuruar tokën bujqësore me lëndë organike, ndihmon ekonomikisht fshatarët (7) pasi kultivimi i tokës bujqësore do jetë me kosto më të ulët për sa i përket plehërimit. Veçanërisht efekte pozitive mbi mbetjet ka padyshim zbatimi i propozimeve të boshtit të prioritetit 8, i cili synon në zvogëlimin e sasisë së mbetjeve dhe riciklimin e nënprodukteve nga shfrytëzimi i burimeve natyrore dhe përmirësimin dhe mbrojtjen e burimeve natyrore me përdorimin e mbetjeve me trajtim special (8). Në të njëjtën mënyrë, ndikim pozitiv do të ketë trajtimi i mbetjeve në përgjithësi si mbledhja, përzgjedhja, riciklimi, varrimi në vende të caktuara dhe përdorimi në degë të tjera p.sh. bujqësi (12). Gjithashtu zgjerimi i qeverisjes elektronike (prioriteti 16) vlerësohet se do të ndihmojë në uljen e prodhimit të mbetjeve të ngurta, si rezultat do të kemi një ndikim pozitiv. Gjithashtu teknologjitet që lidhen me ambientin përmirësojnë kushtet e sistemeve tokësore (17).

Ndikimet negative nga zhvillimi i turizmit (4) i sektorit të prodhimit parësor (6) dhe atij terciar (5) pavarësisht se pritet të jenë të rëndësishme pasi rritet popullsia dhe konsumimi, që sjell si pasojë shtimin e mbetjeve, do të mund të minimizohen me një menaxhim të mirë si për mbetjet e lëngshme ashtu edhe ato të ngurta, siç parashikohet në boshtin e prioritetit 12.

Si përfundim bujqësia, me përdorimin e plehrave kimike dhe pesticidet dhe funksionimin e komplekseve blegtoriale, prodhonjë mbetje të cilat zakonisht përfundojnë në atmosferë, sipërfaqen e tokës dhe në rrjetin ujor natyror, në qoftë se nuk do të bëhet menaxhimi i përshtatshëm i tyre. Ndikimi i tyre në mbetje është negativ. Në qoftë se praktikojmë veprime si mbrojtja e burimeve natyrale, menaxhimin e mbetjeve, mbrojtjen e tokave bujqësore dhe kultivimin e tyre me përdorimin e sa më pak plehrave kimike, mbetjet do të minimizohen dhe do të kenë më pak ndikime negative në përgjithësi.

Sa më sipër do të përmblidhet, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.6.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mbetjet, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjata	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në	!!	+	>>				S	

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mbetjet, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rindë, me qëllim për të lehtësuar financimet fillostarte dhe përshtatjen e tyre strukturore								
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!!	+	>>				S	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				P	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!!	+	>>				S	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>					
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike për rritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!	+/-	>>	R	0	?	S	C

Tabela 7.2.6.1: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore mbi mbetjet i propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikon mbi mbetjet.

7.2.7. Ndikime në mjedisin akustik/zhurma

Faktori mjedisor i zhurmës, në përputhje me paragrafët 6.2 dhe 6.3, pritet të ndikohet pozitivisht nga Boshtet e Prioritetit 14, 15, dhe 16 dhe negativisht nga Boshtet e Prioritetit 1, 3, 4, 5, 6 dhe 11. Në të njëjtën kohë, Boshtet e Prioritetit 2, 7, 8, 9, 10, 12, 13 dhe 17 nuk janë të lidhura me faktorin mjedisor të zhurmës. Pra, në përputhje me analizën e mësipërme në paragrafët 6.2 dhe 6.3, është vlerësuar se ndërhyrjet e planifikimit urban dhe rehabilitimet (14), do të kenë efekte pozitive mbi zhurmën, veçanërisht në atë që krijohet nga lëvizja e automjeteve.

Gjithashtu, zhvillimi i mëtejshëm i transportit urban (15), për aq sa do të ndihmojë në uljen e vëllimeve të trafikut në shumë rruge, vlerësohet se do të reduktojë zhurmën e gjeneruar nga trafiku në rrugët e veçanta, ku paraqiten probleme të ngjashme. Së fundi, efekte pozitive në reduktimin e zhurmës do të sjellë strategjia e qeverisjes elektronike (16), pasi do të zvogëlojë edhe ajo nevojën e lëvizjes të qytetareve për dhe nga shërbimet publike për trajtimin e çështjeve të tyre, kështu që vëllimi i trafikut do të bjerë dhe respektivisht edhe zhurma.

Ndikime negative parashikohen nga përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transportit (1) pasi mjetet që qarkullojnë, automjetet, trenat, aeroplanët do të shkaktojnë zhurmë për shkak tëpjesëve të tyre mekanike, ose për shkak të shpejtësisë së tyre. Po ashtu, promovimi i monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe ndërtesat tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës (3), që do të rrisin vizitueshmërinë e tyre do të gjenerojnë vatra zhurme rrëth tyre. Problemi mund të kontrollohet dhe të minimizohet me zhvillimin e aktiviteteve në kuadër të Boshteve te Prioritetave 14 dhe 15.

Ndikime të ngjashme negative të zhurmës shkaktohen edhe nga përdorimi i të gjitha burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) për zhvillimin turistik të Bashkisë (4) dhe fuqizimi i sektorit terciar (5) që vepron duke mbështetur turizmin. Edhe në këtë rast si në ndërmarrjen e veprimeve nga Boshtet e Prioritetit 14 dhe 15, minimizohen ndikimet negative.

Me fuqizimin e sektorit të përpunimit të produkteve të sektorit primar (6), faktori zhurmë do të rritet, pasi njësitë e përpunimit do të përdorin makineri që prodhojnë zhurmë në proceset e tyre, por në praktikë zhurma do të ketë ndikim vetëm tek të punësuarit në këto njësi, pasi këto njësi do të vendosen jashtë trungut urban të vendbanimeve.

Së fundi, propozimet për promovimin e burimeve të Enerjisë të Ripërtëritshme (11) parashikohet të kenë ndikime negative, duke shkaktuar zhurmë, por vetëm në rastin e parqeve eolike. Në parqet eolike, zhurma e prodhuar mund të ndahet në dy kategori, në varësi të origjinës së saj: mund të jetë mekanike dhe aerodinamike. E para vjen nga komponentët mekanike rrötullues (gearbox, gjenerator, kushineta, etj). E dyta vjen nga rrötullimi i krahëve. Turbinat me erë bashkëkohore janë makineri shumë të qeta në krahasim me fuqinë e tyre dhe me përmirësimë e vazhdueshme që bëhen nga prodhuesit janë duke u bërë më të qeta. Pra, aktualisht, në distancë 200 metra nga turbinat, zhurma e prodhuar nuk është e ndjeshme.

Sa më lart pëershkruar, në lidhje me vlerësimin e ndikimeve të Boshteve të Prioritetit në mjedisin akustik, përmblidhet, më ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.7.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi mjedisin akustik/zhurmat, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuencë	Nderveprimet
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	+	>>				P	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!!	+	>>				S	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!	+	>>				S	
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	-	>>	IR	0		P	C
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tillë si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi	!!	-	>>	R	0		P	C
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!	-	>	R	0		P	0
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	-	>	R	0		P	0

Tabela 7.2.7.1: Vlerësimi I ndikimeve mbyedlore mbi mjedisin akustik/zhurmat I propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikojnë mbi mjedisin akustik/zhurmat.

7.2.8. Ndikimet mbi popullsinë dhe në asete pasurore

Popullsia dhe elementët pasurorë materialë, sipas paragrafeve 6.2 dhe 6.3, pritet të ndikohen pozitivisht nag Boshte e Prioritetit të Planit. Të vetmin përashtim përbën Boshti i Prioritetit 2 që i përket krijimit të Mbikqyresit të Ndryshimeve të Përdorimit të Tokës në Qarkun e Gjirokastrës, ai ka një karakter qartësisht informues dhe konsultativ dhe përkëtë arsy, ndikimi i tij te faktorët

mjedisorë gjykohet asnjanës. Pra, në bazë të analizës që u bë më lart në paragrafët 6.2 dhe 6.3, vlerësohet se:

- Infrastrukturat kombëtare e transportit do të kontribuojnë në zhvillimin ekonomik të zonës, ndërsa do të lehtësojnë lëvizjen e mallrave tregtare dhe do të forcojnë tregtinë drejt tregjeve kombëtare dhe ndërkontrolluese. Në vazhdim, pritet mbajtja e popullsisë dhe në veçanti e të rinjve, dhe shëmangia e emigrimit, ndërsa për shkak të kushteve më të mira të zhvillimit ekonomik, njihet ndryshimi, me rritje të mundshme të aseteve pasurorë materialë. Për rrjedhojë, Boshti i Prioritetit 1 do të ketë ndikim pozitiv në popullsi dhe në elementët pasurorë materialë.
- Boshti i Prioritetit 3 ka ndikim pozitiv në aktivitetet profesionale dhe shanset e shoqërisë lokale me zhvillimin e shërbimeve dhe të punësimeve tregtare që do të lidhen me promovimin e trashëgimisë kulturore (si zyra turistike dhe dyqane suvenires). Kjo do të krijojë vende të reja pune, përmirësim të ekonomisë lokale, përmirësim të nivelit të jetesës së banorëve dhe përrnjedhojë, përmirësim të elementëve pasurorë materialë. Në vazhdim, mbajtja dhe rritja e popullsisë është gjithashtu e pritshme.
- Për shërbimin e grupeve të ndryshme të turistëve që Boshti i Prioritetit 4 ka si objektiv të térheqë, krijohen shanse për aktivitete të reja profesionale që do të forcojnë ekonominë lokale dhe do të përmirësojnë nivelin e jetesës së banorëve dhe përrnjedhojë, edhe gjendjen e tyre pasurore. Në vazhdim, kjo do të ketë ndikim edhe në zhvillimin e popullsisë së Bashkisë. Kështu, Boshti i Prioritetit 4 do të ketë ndikim pozitiv në popullsi dhe në elementët pasurorë.
- Forcimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës kërkojnë forcim të ekonomisë lokale, me rritje të shanave profesionale dhe të investimeve dhe përrnjedhojë, përmirësim të cilësisë së jetës së banorëve me rritjen e aseteve pasurore materialë. Në vazhdim, pritet të rritet edhe popullsia në qytet (5).
- Ndikimi në popullsi dhe në asete pasurore do të jetë pozitiv në shkallë të vogël, pasi Boshti i Prioritetit synon rritjen e ekonomisë lokale nëpërmjet sektorit të përpunimit, dhe përrnjedhojë, përmirësimin e nivelit të jetesës së banorëve, domethënë edhe të gjendjes së tyre pasurore, në të cilën do të inkadrohen infrastrukturat e nevojshme dhe ndërtuesat e përpunimit. Në vazhdim, kjo ka ndikim edhe në zhvillimin e popullsisë së Bashkisë, pasi aktivitetet ekonomike do të mbajnë popullsinë dhe të rinjtë që të mos emigrojnë (6).
- Realizimi i propozimeve të Boshtit të Prioritetit 7 do të krijojë pasuri përfshirë, banorët e zonës, dhe atëherë do të ekzistojë ndikim pozitiv në popullsi dhe do të luftohet çështja e emigrimit të brendshëm dhe të jashtëm, ndërsa pasoja respektive pozitive do të ketë edhe për asete pasurore, të cilët do të rriten, në kuadër të zhvillimit të mëtejshëm të sektorit parësor (makineri, magazina, serra, etj.).
- Shfrytëzimi i burimeve natyrore përbëjnë burim ekonomik përfshirë pjesën e popullsisë si edhe produkt konsumimi jetese. Boshti i Prioritetit 8 synon menaxhimin e duhur të burimeve natyrore me qëllim që ato të mos mungojnë në të ardhmen ose të mos krijojnë kushte të këqija jetese për popullsinë e Bashkisë. Nga këto që u përmendën me lart, theksohet se Boshti i Prioritetit 8 lidhet pozitivisht me popullsinë dhe me gjendjen e saj pasurore.
- Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore i siguron njeriut cilësi të lartë jetese dhe mjedisë ku jeton dhe punon. Gjithashtu, i siguron shoqërisë lokale agrare aktivitete përfshirë siguruar të ardhura siç janë kultivimi i tokës së tyre, elementi më i rëndësishëm pasuror përfshirë. Përfshirë, infrastrukturat e menaxhimit të ujit krijojnë edhe vende të reja pune (kimistë,

mirëmbajtës rrjetesh, etj.) dhe sigurojnë mbajtjen dhe rritjen e popullsisë së Bashkisë. Për rrjedhojë, ndikimi i Boshtit të Prioritetit 9 është pozitive.

- NDIKIMI I BOSHTIT TË PRIORITYTIT 10 NË POPULLSI DHE NË ASSETET PASURORE MATERIALE ËSHTË POZITIV SEPSE MBROJTJA E SIPËRFAQEVE TË KULTIVUARA DHE NË PËRGJITHËSI E HAPËSIRËS BUJQËSORE KËRKON MBROJTJEN E TË ARDHURAVE BUJQËSORE DHE SIGURINË DHE RITJEN E ELEMENTËVE PASURORË TË BANORËVE QË MERREN ME SEKTORIN BUJQËSOR. NË VAZHDIM, KJO DO TË KETË NDIKIM POZITIV EDHE NË ZHVILLIMIN E POPULLSISË SË BASHKISE.
- NDIKIMI I BOSHTIT TË PRIORITYTIT 11 NË POPULLSI DHE NË ELEMENTËT PASURORË MATERIALË ËSHTË POZITIV. GJATË NDËRTIMIT DHE FUNKSIONIMIT TË INFRASTRUKTURAVE TË SHFRTËZIMIT TË BURIMEVE TË RINOVUESHME TË ENERGJISË, KËRKOHEN NJË SËRË SPECIALITETESH PROFESIONALE (INXHINIERË, SPECIALISTË MJEDISI, PROGRAMATIZUES DHE INXHINIERË INFRASTRUKTURASH ELEKTRONIKE, MIRËMBAJTËS, ETJ.), PËR RRJEDHOJË, KRIJOHEN VENDE PUNE ME SPECIALITET TË LARTË. KJO KA PASOJA POZITIVE NË ZHVILLIMIN E POPULLSISË DHE PËR RRJEDHOJË, EDHE NË PËRMIRËSIMIN E BURIMEVE EKONOMIKE DHE RITJEN E ELEMENTËVE TË TYRE PASURORË.
- PËRMIRËSIMI DHE MODERNIZIMI I RRJETEVE URBANE TË PËRFITIMIT TË PËRBASHKËT DO TË SHKAKTOJË NDIKIME NË CILËSINË E JETËS SË QYTETARËVE DHE ZONAT E BANUARA DO TË BËJNË ZONA URBANE MË ATRAKTIVE, KËSHTU QË DO TË KETË NDIKIM POZITIV SI NË FAKTORIN MJEDISOR TË POPULLSISË, ASHTU EDHE TË ASETEV PASURORË MATERIALË (12).
- LIDHET ME POPULLSINË DHE ASSETET PASURORË MATERIALE PASI SHËRBIMET PËRMIRËSOJNË ARSIMIMIN DHE NIVELIN E DIJEVE DHE PËR RRJEDHOJË MUNDËSITË PROFESIONALE TË BANORËVE DHE KY KUJDËS RIT PRITSHMËRİNË E JETËS SË TYRE. NË VAZHDIM, POPULLSIA E BASHKISE BËHET AKOMA EDHE MË SHUMË KONKURRUASE DHE AKTIVE DHE KA SHANSE RITJEJE TË NIVELIT TË JETESËS. PËR RRJEDHOJË, BOSHTI I PRIORITYTIT 13 KA NDIKIM POZITIV NË FAKTORIN MJEDISOR “POPULLSI DHE ASETE PASURORË”.
- PARASHIKOHET NDIKIM POZITIV I SHKALLËS SË ULËT NË POPULLSI DHE NË ASSETET PASURORË MATERIALË NGA PROPOZIMET E BOSHTIT TË PRIORITYTIT 14, PASI ATO NDIKOJNË POZITIVISHT NË KUSHTET E JETESËS BRENDÀ ZONAVE URBANE, POR EDHE NË ZHVILLIMIN DEMOGRAFIK TË POPULLSISË E CILA JETON DHE USHTRON AKTIVITETIN E SAJ BRENDÀ TYRE, PASI E BËJNË MJEDISIN ATRAKTIV. BOSHTI I PRIORITYTIT 14 SYNON GJITHASHTU PËRMIRËSIMIN E REZERVËS NDËRTIMORE TË NJË QYTETI QË PËRBËN ASET PASUROR MATERIAL TË BANORËVE TË TIJ.
- BOSHTI I PRIORITYTIT 15 DO TË SHKAKTOJË NDIKIME POZITIVE NË POPULLSI, PASI NDËRHÝRJET KANË SI QËLLIM PËRFUNDIMTAR LEHTËSIMIN E LËVIZJES SË BANORËVE DHE PËRDORIMIN E MJETEVE TË MËPARSHME TË TRANSPORTIT QË PËRBËJNË ASSETE PASURORË MATERIALË PËR BASHKINË DHE BANORËT. PRA, KONTRIBUTI NË PËRMIRËSIMIN E CILËSISË SË JETËS SË QYTETARËVE ËSHTË NJË FAKT I NJOHUR, PËR RRJEDHOJË KONTRIBUON NË PËRBALLIMIN E FENOMENIT TË EMIGRIMIT, NË VEÇANTI TË TË RINJVE.
- BOSHTI I PRIORITYTIT 16 PRESUPOZON PAJISJEN TEKNOLOGJIKE TË SHËRBIMEVE DHE TË BANORËVE ME KOMPUTJUTERA ELEKTRONIKË POR EDHE ME SISTEME RAJONALE QË PËRBËJNË ELEMENTË PASURORË MATERIALË. PËR MË TEPËR, TRANSAKSIONET ME SHËRBIMET DO TË BËHEN MË LEHTË, MË SHPEJT, DUKE PËRMIRËSUAR KUSHTET E JETESËS SË BANORËVE. KJO PËRBËN NJË STIMUL PËR QËNDRIMIN E BANORËVE NË VENDIN E TYRE, DUKE NDIKUAR PËR RRJEDHOJË EDHE NË ZHVILLIMIN E POPULLSISË SË BASHKISE. DOMETHËNË, BOSHTI I PRIORITYTIT 16 SYNON TË KETË NDIKIM POZITIV SI NË POPULLSI ASHTU EDHE NË ASSETET PASURORË MATERIALË.
- BOSHTI I PRIORITYTIT 17 DO TË TËRHEQË PROFESORËT E UNIVERSITATEVE, KËRKUESIT DHE STUDENTËT, DO TË KRIJOJË VENDE TË REJA PUNE DHE SI RRJEDHOJË, DO TË KETË NDIKIM POZITIV NË ZHVILLIMIN E POPULLSISË DHE NË ELEMENTËT E TYRE PASURORË. PËRVEÇ TË TJERAVE, NËSE DO TË ZHVILLOHEN SUBJEKTE ME AKTIVITETE

rreth arkitekturës, ndërtimeve tradicionale, etj., kjo do të kontribuojë në ruajtjen e rezervës tradicionale të banimit të qytetit të vjetër të Gjirokastrës.

Sa më lart përshkruar përmblidhen, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.8.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimit të parashikuar								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi popullsinë dhe asetet aktive, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!!	+	>>				P	
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	+	>>				P	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjesitore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	+	>>				P	
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinxjtë në bashki	!	+	>>				P	
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!!	+	>>				P	
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht përfmerret e rinj, me qëllim përfshirja financiare fillojnë dëshirat e tyre strukturore	!!	+	>>				P	
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!	+	>>				P	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>>				S	

	Karakteristika të ndikimit të parashikuar							
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjata	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkufitar	Pasiguria	Sekuencë	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi popullsinë dhe asetet aktive, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!	+	>>				S	
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!!	+	>>				P	
Prioriteti 12: Përmirësim/modernizim i rrjeteve urbane të përfitimit publik (ujësjellësit, kanalizimet, energjia, menaxhimi i mbeturinave) në qytet dhe në vendbanimet tjera	!!	+	>>				S	
Prioriteti 13: Përmirësimi i infrastrukturës sociale (arsimimit dhe shëndetësisë)	!	+	>>				S	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!	+	>>				S	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!!	+	>>				P	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!	+	>>				S	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				P	

Tabela 7.2.8.1: Vlerësimi i ndikimeve mjedisore mbi popullsinë dhe në asetet active / propozimeve të PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikojnë mbi popullsinë dhe asetet pasurore.

7.2.9. Ndikimet në trashëgiminë kulturore

Faktori mjedisor në trashëgiminë kulturore, në bazë të paragrafit 6.2. dhe 6.3 pritet të ndikohet pozitivisht nga boshtet e prioritetit 1, 3, 4, 5, 14, 15, 16 dhe 17, ndërkoqë që boshtet e prioritetit 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 dhe 13 nuk kanë lidhje me faktorin mjedisor në trashëgimin kulturore. Në bazë të analizës së bërë në paragrafët 6.2 dhe 6.3 vlerësohet se promovimi dhe prezantimi e qendrave arkeologjike / kulturore të Bashkisë si dhe të ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës (3), shfrytëzimi i të gjithë burimeve (natyrore dhe kulturore) për zhvillimin turistik të Bashkisë (4), fuqizimi i sektorit parësor me prioritet në shërbime dhe tregti (5) dhe fuqizimi i rolit të Universitetit të Gjirokastrës do të kenë ndikime pozitive për trashëgimin kulturore, pasi jepet mundësia të rritet numri i vizitorëve në monumentet kulturore dhe qendrat arkeologjike, nga vizitorët e agroturizmit, pjesëmarrësit në konferenca, studentë dhe studiues të universitetit. Gjithashtu do të ndikojë pozitivisht dhe ripërtëritja e shërbimit urban publik (15), nderbashkiak dhe kombëtar (1). Gjithashtu me qeverisjen elektronike (16) jepet mundësia e promovimit dhe reklamimit të trashëgimisë kulturore. Pasojë pozitive pritet të ketë dhe nga ndërhyrjet urbanistike dhe rindërtimet (14) me ndihmën e të cilave do të krijohen kushtet paraprake për shfrytëzim më të mirë të trashëgimisë kulturore. Me studime të veçanta që do të kryhen do të jepet mundësia që

monumentet kulturore dhe qendrat arkeologjike të komunikojnë në mënyrë të tillë që vizitori të njihet me vlerat dhe rëndësinë e tyre. Sa më lart përshkruar përmblidhen, me ndihmën e simboleve, në Tabelën 7.2.9.1 më poshtë:

Karakteristike të ndikimeve të parashikuara								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuanca / Kohezgjata	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuanca	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi trashëgiminë kulturore, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	+	>				P	
Prioriteti 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtesave tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	+	>>				P	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat jepin mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	+	>>				P	
Prioriteti 5: Fuqizimi i aktiviteteve terciare në qytetin e Gjirokastrës, të tilla si, shërbime shtesë dhe tregti përmes zhvillimit të turizmit, me qëllim që ti ofrohet shërbim rajonit më të gjerë, fluksit të njerëzve dhe të ardhura edhe nga vendbanimet periferike përritjen e të ardhurave të banorëve të Bashkisë. Objektivi kryesor i Bashkisë së Gjirokastrës është ruajtja e popullsisë së saj dhe përtëritja e popullsisë, përmes krijimit të vendeve të reja të punës, të cilat do të mund të mbajnë të rinjtë në bashki	!	+	>>				S	
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	++	>>				P	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!	+	>>				S	
Prioriteti 16: Qeverisja elektronike (e-goverment) dhe përmirësimi i infrastrukturës elektronike	!!	+	>>				P	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	

Tabela 7.2.9.1: Vlerësimi I ndikimeve mjedisore tek trashëgimia kulturore I propozime vetë PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikojnë mbi trashëgiminë kulturore.

7.2.10. Ndiķime mbi peisazhin

Faktori mjedisor i peizazhit, nē bazë tē paragrafit 6.2 dhe 6.3 pritet tē ndikohet pozitivisht nga boshet e priorititetit 3, 4, 7, 8, 9, 10, 14, 15 dhe 17, dhe negativisht nga boshet e priorititetit 1 dhe 6. Njëkohësisht boshet e priorititetit 2, 5, 12, 13 dhe 16 nuk kanë lidhje me faktorin mjedisor tē ambientit, ndërsa boshti i priorititetit 11, që ka tē bëjë me shfrytëzimin e energjisë nga riciklimi, mund tē sjellë ndikime si pozitive ashtu dhe negative mbi peisazhin, nē varësi tē burimit tē energjisë që do tē përdorin.

Në bazë tē analizës që u krye nē paragrin 6.2 dhe 6.3, vlerësohet se ndikime pozitive mbi ambientin nē zonën e bashkisë do tē kenë: promovimi dhe prezantimi i qendrave arkeologjike / kulturore tē Bashkisë si dhe tē ndërtesave tradicionale tē qytetit tē vjetër tē Gjirokastrës (3). Që tē realizohet, është i domosdoshëm rikonstrukioni i peizazhit dhe i estetikës se ndërtesave. Gjithashtu shfrytëzimi i të gjithë burimeve (natyrore, kulturore, etj.), përritjen e aktiviteteve turistike (4) p.sh. promovimi i agroturizmit, pasi tē ndërtohen komplekse agroturistike tē përshtatura nē peisazh dhe me materiale miqësore ndaj peizazhit, pasi biznesmenët e rinj janë tē interesuar përruajtjen e ambientit natyral, se aktiviteti i tyre është i varur direkt nga gjendja e mirë e ambientit natyror.

Puna nē sektorin parësor (7), kur ajo kombinohet me boshet e priorititetit 9 dhe 10, përmirëson gjendjen e tokës bujqësore (9), zvogëlohen zonat bujqësore tē braktisura, ndërtohet rrjet kanalizimesh (10) i cili mbështet kultivimin dhe vazhdimësinë e tyre dhe krijohen liqene artificiale, tē cilat përmirësojnë pamjen e estetike tē peizazhit, pasi uji ndikon pozitivisht nē ambient.

Mbrojtja dhe shfrytëzimi i burimeve natyrore, nënkupton sipërfaqe tē pastra, tē cilat nuk kanë pësuar dëmtim, pyje tē dendura, gurore që nuk shfrytëzohen dhe risillen nē gjendjen e mëparshme. Këto verime tē cilat mbështeten nga boshti i priorititetit 8 përmirësojnë peisazhin. Ndërhyrjet urbanistike dhe zgjerimet (14) është e sigurt se do tē ndryshojnë pamjen e qytetit, nē tē gjitha qendrat e banimit që do tē realizohen dhe ndryshmi vlerësohet se do jetë pozitiv (nënvizohet se këto ndryshime nuk janë gjithmonë tē pranueshme nga banorët, pasi vijnë nē kundërshtim me nostalginë e banorëve tē vjetër, d.m.th, ndryshimet nē ambient do tē janë pozitive ose negative janë nē një farë mënyre subjektive). Përmirësimi i komunikacionit dhe tē shërbimit urban (15) nē lidhje me ndryshimet urbanistike do tē ndryshojnë pamjen e qytetit nē mënyrë pozitive. Gjithashtu studimet që kanë tē bëjnë me peisazhin përmirësojnë perspektivën e sistemeve tē ambienteve (17).

Ndiķime negative parashikohen si pasojë e zhvillimit dhe përforcimit tē përpunimit tē produkteve bujqësore (6), pasi qendrat e përpunimit me godinat e tyre do tē shkaktojnë ndikim negativ tē kufizuar nē bujqësi.

Zhvillimi gjithashtu i sistemit urban kombëtar (1) do tē ketë ndërhyrje antropogjene tē rëndësishme mbi peisazhin. Sidomos nē zonën e aeroportit, do tē ndërtohen godina brenda territorit tē aeroportit si dhe nē periferi, me shërbime përraeroportin, si psh ambiente përrmarje makina me qera dhe parking. Gjithashtu dhe akset e mëdha rrugore, kur kalojnë përmes maleve, kryejnë ndërhyrje tē mëdha estetike mbi peisazhin, përr tē pasur një vazhdimësi tē aksit rrugor pa pjerrësi tē madhe dhe kthesa tē hapura, tē cilat presupozojnë ndërhyrje tē mëdha nē peisazh.

Promovimi i energjisë nga kushtet natyrore (11) mundë tē ketë ndikim negativ mbi peisazhin. Përsa i përket energjisë nga kushtet natyrore, vlerësohet se do tē ketë ndikim mbi qendrat e banuara.

Veçanërisht nga vendosja e paneleve fotovoltaikë mbi çatitë e banesave, ndërsa në bujqësi ndikimi negativ kryesor mund të jetë nga energjia nga parqet eolike, në qoftë se jepet mundësia e ndërtimit të parqeve eolike. Ndikimi mbi peisazhin në të dyja rastet nuk pritet të jetë i rëndësishëm. Shumë shpesh parqet eolike nuk janë të dukshëm se nuk ka rrugë afër tyre dhe as rrugë me trafik të lartë. Peisazhe të bukura mund të realizohen me ndërtimin e një digë hidrocentrali, kur ambienti pas digës mbushet me ujë dhe krijon në perimetrin e saj parqe me bimësi dhe kafshë dhe shndërrohet në një ambient për shpendë mërgimtare.

Sa më sipër përmblidhet, me anë të simboleve, në Tabelën 7.2.10.1 më poshtë:

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjata	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkuftar	Pasiguria	Sekuencë	Nderveprimet
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi peisazhin, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.								
Prioritet 3: Prezantimi dhe promovimi i të gjitha monumenteve arkeologjike/ kulturore të Bashkisë dhe i ndërtueseve tradicionale të qytetit të vjetër të Gjirokastrës	!!	++	>>				P	
Prioriteti 4: Fuqizimi i aktivitetit turistik përmes shfrytëzimit të të gjithë burimeve të disponueshme (natyrore, kulturore, etj.) në të gjithë territorin e Bashkisë dhe zhvillimin e formave alternative të turizmit (kulturor, organizimit të kongresese, mjedisore, kulturore, etj) të cilat janë mundësi të reja dhe tërheqin grupe të ndryshme turistësh.	!!	++	>>				P	
Prioriteti 7: Forcimi i ekonomisë lokale nëpërmjet mundësisë së punësimit në sektorin primar dhe në kultivimin e produkteve lokale me ofrimin e stimujve, veçanërisht për fermerët e rinj, me qëllim për të lehtësuar financimet fillestare dhe përshtatjen e tyre strukturore	!	+	>>				S	C
Prioriteti 8: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve natyrore	!	+	>>				P	
Prioriteti 9: Mbrojtja dhe menaxhimi i qëndrueshëm i burimeve ujore	!!	+	>>	0			P	C
Prioriteti 10: Mbrojtja e tokës së kultivuar dhe i hapësirës bujqësore	!	+	>>				S	C
Prioriteti 14: Ndërhyrje urbane dhe planifikimi - konsolidimi i zonave urbane	!!	++	>>	0			P	
Prioriteti 15: Përmirësimi i lëvizshmërisë dhe i transportit publik në nivel Bashkiak	!!	+	>>				S	
Prioriteti 17: Forcimi i rolit të Universitetit si Universitet rajonal i Shqipërisë së Jugut	!	+	>>				S	

Karakteristika të ndikimeve të parashikuara								
Boshtet e Prioritetit, në përputhje me PPV, të cilët pritet të ndikojnë mbi peisazhin, sipas paragrafëve 6.2 dhe 6.3.	Probabiliteti	Shkalla	Frekuencia / Kohezgjatja	Reversibiliteti	Dimensioni Nderkufitar	Pasiguria	Sekuenca	Nderveprimet
Prioriteti 1: Përmirësimi dhe fuqizimi i infrastrukturës kombëtare të transporteve	!	-	>>	IR	0		P	0
Prioriteti 6: Forcimi i prodhimit sekondar	!	-	>>	IR	0		P	0
Prioriteti 11: Shfrytëzimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë	!	+/- -	>>	R	0	?	P	0

Tabela 7.2.10.1: Vlerësimi I ndikimeve mjedisore tek peisazhi I propozime vetë PPV, për çdo Bosht Prioriteti që parashikuam në paragrafët 6.2 dhe 6.3 se ndikojnë mbi peisazhin.

7.3. Propozime, drejtimet dhe masat për trajimin e ndikimeve në mjedis të Planit

7.3.1. Hyrje

Në paragrafët e mësipërm 7.2.1 - 7.2.10 u vlerësuan ndikimet mjedisore të propozimeve të Planit, siç ato përshkruhen në Boshtet Prioritare. Në kuadër të këtij vlerësimi u cituan ndikimet negative dhe pozitive, dhe në vazhdim u komentuan mundësitë e shfaqjes së ndikimeve, shkalla e tyre, shpeshtësia e shfaqjes së tyre dhe kohëzgjatja, kthyeshmëria, karakteri i tyre ndërkufitar, karakteri i tyre kumulativ ose synergjik etj. Hapi i ardhshëm në VSM është të bëhen propozimet për masat në lidhje me trajimin e ndikimeve të mësipërme mjedisore, për çdo faktor mjedor dhe u konstatua se pritet të ndikohet negativisht. Është e qartë se masat e propozuara për trajimin e ndikimeve mjedisore do të duhet të harmonizohen me Boshtet e Prioritetit të propozuara nga PPV dhe të jenë, nga pikëpamja ekonomike, në gjendje për t'u zbatuar.

7.3.2. Trajtimi i ndikimeve në tokë

Toka, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohet negativisht nga ndërtimi dhe funksionimi i infrastrukturave të mëdha për transportet. Ky ndikim negative do të jetë i kthyeshëm, pasi me repektimin e standardeve të rrepta të projektimit dhe ndërtimit të infrastrukturës së transporteve, mbrojtja e tokës do të arrihet nga mbrojtja e domosdoshme e projekteve për infrastrukturën e transporteve.

Ndikimi negativ që vlerësohet nga promovimi i Burimeve të Rinovueshme të Energjisë ka lidhje vetëm në rastin e ndërtimit të hidrocentralit, rast në të cilin do të krijohet një rezervuar i madh, i cili do të shkaktojë një efekt negativ në tokain e kësaj zone p.sh. erozion të mundshëm dhe rrëshqitje të tokës. Ky ndikim i mundshëm do të jetë i kthyeshëm, nëse hartohen studime të përshtatshme gjeologjike dhe hidrogeologjike për pozicione që do të zgjidhen për tu ndërtuar diga, në mënyrë që përmes këtyre studimeve të minimizohet rreziku i erozionit apo dështimit të digës të tilla.

Së fundi, forcimi i sektorit primar, nëse nuk kombinohet me menaxhimin e qëndrueshëm të ujit për ujite dhe përmirësimin e prodhimit bujqësor, vetëm atëhere mund të shkaktojë efekte negative në toka, për shkak të maksimizimit të përdorimit të ujit për ujite dhe i ndotjes që do të rezultojë nga përdorimi përkatës i pesticideve dhe i plehrave kimike. Dhe për këtë arsy, ndikimi është i kthyeshëm, kombinuar me zbatimin e propozimeve të Boshtit të Prioritetit 8, 9 dhe 10 të Planit. Për më tepër, propozimet për rritjen dhe promovimin e sektorit primar, përmban rrezikun e ndotjes së tokës nga pesticidet dhe plehrat kimike, si edhe uljen e cilësisë së tokës, pasi dihet se kur tokat janë kultivuar intensivisht për një periudhe të gjatë kohore me përdorim të vazhdueshëm të plehrave dhe pesticideve i bën ato më të varfra në lëndë organike, dhe kështu tokat përshkruhen si "të lodhura". Ky ndikim i mundshëm, mund të trajtohet në mënyrë parandaluese, nëse:

- Ekziston mbështetja e përshtatshme shkencore, për bujqit dhe për ata që janë të angazhuar profesionalisht në sektorin primar, nga agronomët dhe specialistë të tjerë të cilët do të analizojnë problemet dhe pasojat e përdorimit të tepërt të plehrave dhe pesticideve, dhe do të ofrojnë alternativa për fermerët, duke mbështetur prodhimin p.sh. me metoda organike apo me përdorim të kompostit për rritje të lëndëve organike në tokë apo me testimin e kulturave të reja, të përshtatshme në territoret e rajonit dhe që nuk kërkojnë shumë plehra kimike.
- Nëse ka organizim të fermerëve në kooperativa, në mënyrë që këto skema bashkëpunuese të zgjidhin më lehtë problemet e mundshme dhe të udhëheqin, me informacionin e duhur, fermerët.
- Nëse ndiqen praktikat e mira bujqësore, në përputhje me Direktivat e Bashkimit Evropian, ku, në këtë rast, do të ketë minimizim të përdorimit të plehrave dhe pesticideve.

7.3.3. Trajtimi i ndikimeve në ajër

Ajri, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohet negativisht: nga shtimi i lëvizjeve rrugore dhe ajrore të njerëzve dhe mallrave të transportit, për shkak të infrastrukturës së re kombëtare rrugore, hekurudhore dhe ajrore, për shkak të lëvizjes lokale të turistëve brenda qytetit të Gjirokastrës dhe jashtë Bashkisë, por edhe për shkak të zhvillimit të formave alternative të turizmit. Për sa i përket ndotësve nga infrastruktura kombëtare e transportit, kthyeshmëria e ndikimit në ajër mbështetet vetëm në disa kushte, p.sh. në kalimin e automjeteve të teknologjisë aëre anti-ndotje, në kalimin tek treni me energji elektrike, si edhe në ngritjen dhe uljen e avionëve modern në aeroport, me emisione të reduktuara. Lëvizja e turistëve në monumentet historike të qytetit, numri i të cilëve është parashikuar të rritet, do të trajtohet nga plani i lëvizshmërisë së qëndrueshme që do të përgatitet nga Bashkia, me qëllim për të nxitur përdorimin e bicikletave brenda në qytet dhe lëvizja e sigurt dhe tërheqëse e këmbësorëve, nëpërmjet rrjetit të ecjes së këmbësorëve. Së fundi, ndikimet përkatëse negative që priten nga fuqizimi i aktiviteteve të specializuara të turizmit (agroturizmi, turizmi mjedisor, kulturor, organizmi i kongreseve, etj) janë gjithashtu të trajtueshme nga kushtet e përmendura më sipër. Për më tepër, qasja në qytet, por edhe në njësitë e agroturizmit në vendbanime të tjera, do të jetë më e lehtë dhe me më pak konsum të karburantit, si rrjedhim dhe të ndotësve atmosferikë, falë përmirësimit të infrastrukturës së transportit rrugor.

7.3.4. Trajtimi i ndikimeve tek faktorët klimatikë

Ndikimi negativ në faktorët klimatikë nga forcimi i infrastrukturës së transportit kombëtar, e cila do të shkaktojë rritje të konsiderueshme të ndotjes atmosferike, mund të jetë i kthyeshëm nga zëvendësimi i automjeteve ekzistuese me automjete të një teknologjje përkatësisht më të re dhe më miqësore me mjedisin, në mënyrë që të zvogëlohet emetimi i ndotësve të ajrit dhe gjithashtu edhe kontributi i tyre ndaj faktorëve të klimës.

7.3.5. Trajtimi i ndikimeve në ujëra

Uji, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohet negativisht: a) nga intensifikimi dhe fuqizimi i aktiviteteve turistike dhe të sektorit tercier, b) nga promovimi i sektorit dytësor me shtim të njësive të përpunimit të produkteve të sektorit primar të prodhimit c) nga zhvillimi dhe promovimi i sektorit primar të prodhimit dhe d), nga promovimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë, nëse ndërtohen diga hidrocentralesh.

Rritja e konsumit të ujit nga zhvillimi i aktiviteteve turistike dhe turizmit rural do të rezultojë nga uji për ujitje që do të përdoret për qëllime që lidhen me njësitë e turizmit rural, si edhe nga uj i i pijshëm që do të konsumohet nga turistët, por edhe nga shërbimet që do tu ofrohen në të gjitha objektet turistike. Për ujin për ujitje, është e mundur të zbatohen masat që përmenden më poshtë për sektorin primar. Përfurnizimin me ujë të pijshëm, është e mundur ulja e konsumit nëpërmjet aplikimit p.sh. të sistemit të kursimit në ambientet sanitare të dhomave, në kuzhinë, etj. Gjithashtu, ndërgjegjësimi i vizitorëve me informacion të matur, të vendosur nëpër dhomat etj, është mjaft i dobishëm për të shmangur keqpërdorimin e ujit që ata përdorin.

Konsumi i ujit nga aktivitetet e përpunimit mund të kontrollohet në mënyrë parandaluese: me ushtrimin e një politike të përshtatshme faturimi për ujin, në mënyrë që të mos inkurajohet keqpërdorimi i tij, organizimi hapësinor dhe përqendrimi i njësive të përunimit në zonat ekonomike, në mënyrë që të ketë një menaxhim kolektiv të ujit dhe një përgjegjësi kolektive të përbashkët në aspektin e konsumit të tij, përmes kontrollit të shpimeve individuale të njësive, në mënyrë që të jetë e mundur zbatimi i një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të burimeve ujore të Bashkisë, dhe me përdorimin e makinerive bashkëkohore nëpër njësitë e përpunimit, në mënyrë që të mos konsumohet sasi e madhe uji dhe të ketë kursim të tij. Në të ardhmen, adaptimi nga këto njësi i Sistemave të Menaxhimit Mjedisor p.sh. ISO 14000, EMAS, etj. do të kontribuojë gjithashtu pozitivisht në kursimin e ujit.

Intensifikimi i konsumit të sasive të mëdha të ujit për ujitje nga fuqizimi i prodhimit primar, është e mundur të trajtohet në mënyrë parandaluese kryesisht, me ndihmën:

- E zbatimit të një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të ujit për ujitje, siç edhe propozohet në Boshtin e Prioritetit 9.
- E mbështetjes së fermerëve nga agronomët dhe specialistët e tjera me qëllim për të zgjedhur kultura që nuk kërkojnë sasi të mëdha të ujitjes.
- E ndërtimit të rrjeteve moderne të ujitjes kolektive, në mënyrë që të minimizohet sasia e ujit për ujitje që humbet me anë të avullimit dhe të ujitet bima direkt e në rrënje, e cila thith ujin, në mënyrë që të ketë maksimizim të efikasitetit të sistemeve të ujitjes.

- E ndërtimit të rezervuarëve dhe digave, për të mbështetur ujitjen dhe minimizimin e pompimit të ujërave nëntokësore.
- E kontrollit të shpimeve të shpërndara të fermerëve, në mënyrë që të mund të bëhet i mundur zbatimi i një plani realist të menaxhimit të ujit për ujitje.

Së fundi, ndërtimi i digave hidroelektrike në kuadër të promovimit të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë mund të sjellë një ndikim negativ në menaxhimin e ujit për ujitje, kështu do të duhet të merret në konsideratë mundësia e ndërtimit dhe përcaktimi i përshtatshëm i pozicionit të tyre, duke marrë parasysh seriozisht nevojat e sektorit bujqësor. Gjithashtu, është e nevojshme të institucionalizohet një kuadër rregulator funksionimi i digave, veçanërisht nëse menaxhimi dhe funksionimi i tyre realizohet nga individët privatë, pasi është vënë re se në mënyrë që të maksimizohen të ardhurat e tyre, kompanitë që prodhojnë energji elektrike, mbushin digat me shumë ujë, kështu në periudha me reshje të shumta, nuk ka më mundësi të ruajtjes së ujërave të shiut dhe ata detyrohen të hapin portat e digave duke shkaktuar përmbytje në zonat poshtë saj.

7.3.6. Trajtimi i ndikimeve në biodiversitet

Biodiversiteti, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohet negativisht nga nxitja e Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë dhe në veçanti nga ndërtimi i parqeve eolike, të cilat, siç u përmend shkaktojnë efekte negative në faunën e shpendëve, sidomos tek shpendët shtegëtarë. Këto ndikime është e mundshme të përballohen vetëm në mënyrë parandaluese. Është e nevojshme të përgatitet një Plan Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri, i cili do të përcaktojë se cilat rajone janë të përshtatshme për zhvillimin e gjeothermisë, cilat rajone kanë potencial të erës dhe janë të përshtatshme për zhvillimin e energjisë së erës, cilat rajone janë të përshtatshme për parqe fotovoltaike, etj. Për rajonet që do të konsiderohen si të përshtatshme për zhvillimin e energjisë së erës, do të duhet gjithashtu të përgatitet edhe një studim ornitologjik me qëllim përfshirja e faunës së shpendëve, në mënyrë që në fund, të vendoset në nivel kombëtar, në cilat rajone do të zhvillohen parqet eolike, bazuar edhe në informacion në lidhje me rëndësinë e faunës së shpendëve. Për shkak se pavarësia energetike e vendit është një çështje kombëtare dhe zhvillimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë është gjithashtu me rëndësi Kombëtare, është e nevojshme që kriteret e zhvillimit të parqeve eolike të përcaktohen në të njëjtin nivel kombëtar planifikimi, duke marrë parasysh ndikimet mbi faunën e shpendëve dhe biodiversitetin. Dhe si rezultat, planet territoriale të Bashkive nuk do të kenë mundësinë të përjashtojnë nga planifikimi ndonjë formë të Burimeve Të Ripërtëritshme të Energjisë nëse është miratuar Plani i më lartpërmendor Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë.

Së fundi, ndikimi negativ i infrastrukturës kombëtare të transportit dhe sidomos aeroporti i ri, në thelb trajtohet në mënyrë parandaluese për shkak të vendosjes së këtyre projekteve të infrastrukturës së transportit, në një distancë të sigurt nga ekosistemet e ndjeshme dhe habitatet, në mënyrë që zhurma e prodhuar të mos ndikojë faktorin mjedisor të biodiversitetit. Me vendosjes e përshtatshme të landfillimit në thelb do të trajtohet në mënyrë efektive çdo ndikim negativ në florën dhe faunën, domethënë në biodiversitet. Për më tepër, këto efekte mjedisore do të maten dhe do të vlerësohet në mënyrë më të detajuar nga Studimi i Ndikimeve Mjedisore që do të hartohet për këtë projekt, në varësi me karakteristikat e veçanta të ndërtimit dhe funksionimit të tioj, por edhe me vendin e tij të veçantë në Bashki.

7.3.7. Trajtimi i ndikimeve tek mbetjet

Mbetjet, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohen negativisht nga zhvillimi i aktivitetave turistike, nga zhvillimi i mëtejshmëm i sektorit dytësor dhe tretësor, pasi shtimi i konsumit do të krijojë edhe përkatësiht shtim të mbetjeve.

Në thelb, krijimi i mbetjeve nga aktivitetet prodhuase, turizmi dhe aktivitetet e tjera të sektorit tretësor do të zgjidhet përmes infrastrukturës së menaxhimit të mbetjeve që do të ndërtohet në vitet e ardhshme në të gjitha qarqet e Shqipërisë, dmth, me vendndodhjen, ndërtimin dhe funksionimin e landfilave të përshtatshme (në Bashkinë e Gjirokastrës parashikohet të ndërtohet), si edhe promovimin e riciklimit të materialeve të ndryshme dhe kompostimit të bio-mbetjeve - biosolide (<40% lagështi). Kështu, nuk do të ketë problem në sektorin e mbetjeve. Për më tepër, veçanërisht për njësitë e turizmit rural, si pjesë e aktivitetave të tyre, është e mundur të zhvillojnë edhe aktivitete të kompostimit në hapësirat e tyre. Mbetjet nga gatimi, mbetjet nga ushqimi, mbetjet e "gjelbra" nga krasitja e pemëve dhe kositja dhe prerja e bimëve etj, është e mundur të përbëjnë lëndën e parë për kompostim brenda njësisë së agroturizmit, në mënyrë që të prodhohet kompost cilësor, të cilin më pas mund ta përdorin në aktivitetet e tyre bujqësore. Kështu, me zhvillimin e turizmit rural, është e mundur që në këto njësi të minimizohen mbetjet që do të dërgohen për varrim në hapësirat e përshtatshme të organizuara.

Së fundi, theksohet nevoja e informimit të banorëve në lidhje me çështjet e mbetjeve. Është e dobishme që të kuptohet nga të gjithë se ndërtimi dhe funksionimi i landfilave sanitare kërkon një kosto dhe një pagesë e cila do të mbulohet nga ekonomitë shtëpiake të Bashkive dhe Bashkitë në Agjencinë e Menaxhimit të Mbetjeve. Dhe për shkak se kjo kosto do të varet nga sasia e mbetjeve që do të rezultojnë për varrosje në zonën zyrtare të organizuar për këtë qëllim, është shumë i dobishëm zhvillimi i procesit të riciklimit të materialeve të ndryshme psh letër, metale, bateri, plastike, etj (dhe për arsy, gjithashtu, të ndikimit të tyre në mjedisit). Këto detaje do të duhet të bëhen të ditura tek komunitetet lokale, në mënyrë që të pranohen nga gjithë komuniteti gjithë infrastrukturat për menaxhimin e mbetjeve që do të ndërtohen në të ardhmen, por të bëhet edhe të kuptohet se në Bashkitë e vogla me më pak se 500,000 banorë nuk është ekonomikisht i mundshëm ndërtimi i projekteve me shkallë të gjërë për menaxhimin e mbetjeve për shkak se kostot e tyre operative janë të mëdha dhe të papërbollueshme për qytetarët. Si rrjedhim, informimi dhe pjesëmarrja aktive e komuniteteve lokale për reduktimin, parandalimin, riciklimin, kompostimin dhe varrmin (ose djegien) e mbeturinave është shumë e nevojshme për sigurimin e suksesit të menaxhimit të qëndrueshëm të mbetjeve të ngurta.

7.3.8. Trajtimi i ndikimeve në mjedisin akustik/zhurma

Mjedisi akustik/zhurma, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohet negativisht nga përmirësimi dhe forcimi i infrastrukturës kombëtare të transportit, aktivitetet e përpunimit dhe në përgjithësi nga sektori sekondar, si edhe nga promovimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë, në qoftë se ndërtohen parqe eolike, të cilat janë përgjegjëse përgjenerimin e zhurmës.

Zhurma e infrastrukturës kombëtare të transportit trajtohet pjesërisht nga vendosja e tyre: aksi i ri rrugor SH4 vendoset larg nga qyteti i Gjirokastrës, pothuajse paralel me të do të ndërtohet një linjë

e re hekurudhore, ndërsa aeroporti propozohet të vendoset larg nga qyteti, në veri të tij. Natyrisht, vendndodhja e aeroportit nuk siguron zerim të plotë të zhurmës, pasi zhurma do të prodhohet edhe gjatë uljes edhe gjatë ngritjes së avionëve. Për këtë zhurmë, në qoftë gjykohet se është veçanërisht shqetësues, vetëm zëvendësimi i dyerve dhe dritareve në ndërtimes publike (universitete, spitale, shkolla, shërbime, etj.) dhe tek ndërtimes private mund të jetë një zgjidhje. Natyrisht, kjo gjë mund të mos jetë e nevojshme, të paktën në fillim të funksionimit të aeroportit, nëse nuk ka ende shumë mbërritje/nisje.

Zhurma nga aktivitetet prodhuese nuk do të përbëjë shqetësim për mjedisin urban, pasi makineritë e ndryshme do të janë jashtë ndërtimesave dhe gjithashtu, këto aktivitete janë vendosur në zonat ekonomike të Bashkisë, të cilat janë jashtë zonat e banuara. Si rrjedhim, vendndodhja e propozuar e njësive përpunuese industriale jashtë zonave të banuara nga PPV përbën zgjidhjen për mjedisin akustik të vendbanimeve.

Për sa i përket zhurmës nga parqet eolike, fillimi i propozohet vendosja e tyre të marrë si kriter distancë minimale prej turbinave më ekstreme, e cila është propozuar të jetë 500 metra nga kufiri i ri të secilës zonë të banimit. Kjo është për shkak se është pranuar se në këtë distancë zhurma e gjeneruar nga turbinat e parqeve eolike, pothuajse nuk perceptohet. Një masë e dytë e trajtimit të zhurmës nga parqet eolike është zgjedhja e turbinave të teknologjisë moderne, pasi është e njohur se nga turbina e parë e instaluar në një park eolik deri më sot, teknologjia është përmirësuar edhe në lidhje me problemen e zhurmës së gjeneruar prej saj. Rrjedhimisht, Vlerësimet e Ndikimeve në Mjedis për investimet e ardhshme të parqeve eolike, do të duhet të tregojnë angazhimin e investorëve të mundshëm për përdorim të turbinave të teknologjisë së fundit me qëllim që të gjenerojnë një zhurmë më të ulët gjatë operacionit.

7.3.9. Trajtimi i ndikimeve mbi popullsinë dhe mbi asetet aktive

Popullsia dhe asetet aktive nuk pritet të preken nga propozimet e Planit, siç u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6. Për këtë arsy, nuk propozohet ndonjë masë zbutëse. Në të vërtetë, siç u përmend nga analiza e mësipërme, efekti i propozimeve të Planit do të jetë pozitiv dhe për popullatën e Bashkisë dhe për asetet aktive.

7.3.10. Trajtimi i ndikimeve në trashëgiminë kulturore

Trashëgimia kulturore, monumentet, vendet arkeologjike nuk pritet të preken nga propozimet e Planit, siç edhe u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6. Përkëtë arsy, nuk propozohet ndonjë masë zbutëse.

7.3.11. Trajtimi i ndikimeve në peisazh

Peisazhi, siç edhe u analizua në paragrafët e mësipërm dhe në Kapitullin 6, pritet të ndikohet negativisht nga aktivitetet e përpunimit të produkteve bujqësore dhe nga njësitë industriale, nga promovimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë, nëse do të instalohen parqe eolike, apo instalimi i shumë paneleve fotovoltaikë në kulmet apo strukturat e ndërtimesave në vendbanime, ndërsa potencialisht, nëse ndërtohen shumë sera në hapësirën bujqësore, me dendësi të madhe,

atëhere forcimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i sektorit primar, do të shkaktojë një ndikim negativ mbi peizazhin.

Për njësitë e përpunimit të produkteve bujqësore dhe për forcimin e sektorit sekondar merret parasysh propozimi i PPV për vendosjen e tyre në zonat ekonomike të propozuara. Këto zona do të janë zona të organizuara të pritjes së biznesit dhe njësive prodhuase dhe përqendrimi i tyre në rajone të caktuara ka një tjetër avantazh: do të jetë e mundur zbatimi i një zone periferike të gjelbër në çdo zonë ekonomike, dhe madje me pemë të larta dhe me gjelbërim, me qëllim që të ketë izolim vizual nga rrugët aty pranë dhe nga zonat e banuara. Si rrjedhim, për çdo shqetësim vizual dhe ndikim mbi peizazhin ekziston mundësia të minimizohen.

Panelet fotovoltaikë në kulmet e ndërtesave dhe në strukturat e tyre do të instalohen në çati pa u ngritur shumë nga tjegullat, kështu që minimizohet shqetësimi vizual. Parqet eolike do të vendosen lart në kreshtat e maleve, ato do të janë të dukshme nga larg, por shqetësimi mbi peizazhin do jetë i kufizuar, ndërsa nga afër nuk do të jetë i dukshëm, sepse rrallë ndonjë rrugë lidhëse vendbanimesh kalon aty afër.

Në lidhje me serat, të mos krijohet një zonë e vazhdueshme, ato që gjenden në parcela që janë ngjitur me segmentet rruore, duhet të janë së paku 5 metra larg nga kufijtë e çdo parcelë, me qëllim që midis tyre të ketë një hapësirë të dobishme.

Së fundi, theksohet se ndikimi vizual dhe ndikimi mbi peizazh ka lidhje gjithmonë me nëse një ndërhyrje e njeriut në mjedisin natyror është e dukshme tek shumë njerëz apo tek disa apo pothuajse tek asnjë.

7.3.12. Konkluzion për trajtimin e ndikimeve mjedisore të propozimeve të Planit

Theksohet se Vlerësimi i N dikimit në Mjedis që do të hartohet në të ardhmen për projekte të ndryshme të propozuara të infrastrukturës teknike apo për projekte zhvillimi në rajonin e Bashkisë, do të duhet të marrin parasysh këtë Vlerësim Strategjik Mjedisor (VSM), me qëllim që të janë më efektiv më identifikimin, parashikimin dhe vlerësimin e ndikimeve mjedisore të planeve, si edhe më formulimin e masave për trajtimin e këtyre ndikimeve mjedisore.

Është fakt, në përgjithsë i konstatuar, në komunitetin global shkencor se Studimet Strategjike të N dikimit Mjedisor mund të sigurojnë kuadrin për hartimin e Vlerësimeve më të mira dhe më të sukseshme të N dikimit Mjedisor në plane të ndryshme të propozuara në të ardhmen. Njëkohësisht, ky Vlerësim Strategjik i N dikimit Mjedisor është e mundur të përbëjë një "mjet kontrolli" të Vlerësimeve të ardhshme të N dikimit në Mjedis që do të përgatiten për projekte të ndryshme të propozuara, pasi komunitetet lokale dhe të gjitha palët e interesuara që do të marrin pjesë në procedurat e konsultimit të Vlerësimit të N dikimit në Mjedis, do të kenë mundësinë të përdorin këtë Vlerësimit Strategjik Mjedisor si një ndihmë.

7.4. Program Monitorimi i N dikimit në Mjedis

Bazuar në sa u përmendën më lart në lidhje me vlerësimin e ndikimeve mjedisore të propozimeve të Planit të propozuar (PPV), si edhe për masat e propozuara për trajtimin e tyre, shumë prej të cilave në thelb janë masa parandaluese, përshkruhet Programi i Monitorimit të N dikimit në Mjedis, i cili

përfshin, sipas literaturës botërore, përcaktimin e personit përgjegjës për monitorimin dhe zbatimin e masave të trajtimit, kohën dhe shpeshtësinë e monitorimit, hartimin e raportit mbi harmonizimin e zbatimit të Planit të propozuar me angazhimet e Vlerësimit Strategjik Mjedisor (VSM Studimit), në lidhje me masat e trajtimit që u përmendën në paragrafët e mësipërm. Ndikimet e parashikuara mjedisore dhe masat e propozuara të trajtimit janë përmbledhur në tabelën e mëposhtme 7.4.1, për secilin faktor mjedisor, për të cilat u vlerësuan efekte negative:

Faktorë mjedisorë	Ndikime të parashikueshme negative	Masa të propozuara të trajtimit
Toka	<p>Ndërtim dhe funksionim i infrastrukturës kombëtare të transportit</p> <p>Promovim të Burimeve të Rinovueshme të Energjisë (hidrocentralet)</p> <p>Ndotje të tokait nga pesticidet dhe plehrat kimike në kuadër të fuqizimit të sektorit primar</p>	<p>Hartim të studimeve të përshtatshme gjeologjike për mbrojtjen e tokait, por edhe të projekteve të propozuara</p> <p>Hartimi i studimeve hidrogjeologjike dhe gjeologjike për pozicionet e përgjedhjes së ndërtimit të digës, për minimizimin e rrezikut nga erozioni ose dështimit të digave</p> <p>Mbështetje shkencore i fermerëve – krijimi i kooperativave bujqësore – adaptimi i praktikave dhe rregullave të drejta dhe nga Udhëzimet e Bashkimit Evropian</p>
Ajri	<p>Ndotja atmosferike nga infrastruktura kombëtare e transportit</p> <p>Ndotje atmosferike për arsyen e zhvillimit të turizmit, me rritje të lëvizjes edhe brenda qytetit të Gjirokatrës</p>	<p>Kalim i automjete të teknologjisë së re anti-ndotje, në kalim të trenit me elektrolëvizje, si edhe në ulje dhe ngritje të avionëve modern në aeroport, me emisione të reduktuara</p> <p>Zbatim i projektit të qëndrueshëm të lëvizshmërisë në qytetin e Gjirokastrës duke nxitur lëvizjen më këmbë dhe përdorimin e bicikletave</p>
Ujëra	<p>Ndotje dhe ndikim në sasinë e ujërave nëntokësore nga intensifikimi dhe forcimi i prodhimit primar</p> <p>Përdorim i ujit për promovimin e përpunimit të produkteve bujqësore dhe në përgjithësi të sektorit dytësor të prodhimit</p> <p>Përdorim të ujit nga zhvillimi dhe promovimi i turizmit dhe i agroturizmit</p>	<p>Zbatim i një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të ujit për ujitje - mbështetje shkencore të fermerëve - ndërtim i rrjeteve moderne kolektive të ujites - ndërtim të rezervuareve dhe digave - kontrolli i shpimeve të shpërndara të fermerëve</p> <p>Ushtrim i politikës së përshtatshme të faturimit për ujin - organizim hapësinor dhe përqendrim i njësive prodhuese në rajonet ekonomike me qëllim menaxhimin kolektiv të ujit - kontroll i njësive individuale të shpimeve për ujë - përdorim të makinerive bashkëkohore tek njëistë prodhuese - adaptim nga njësitë prodhuese të Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor</p> <p>Reduktim të konsumit të ujit për ujitje, përmes zbatimit të sistemeve të kursimit</p>

Faktorë mjedisore	Ndikime të parashikueshme negative	Masa të propozuara të trajtimit
		– përmes informimit dhe ndërgjegjësimit të vizitorëve
Biodiversiteti	Promovimi i Burimeve të Ripërtëritshme të Energjisë (parqet eolike)	Hartim i Planit Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri - përcaktimi i zonave të përshtatshme për zhvillimin e energjisë gjeotermale, shfrytëzimin e energjisë së erës dhe energjisë diellore - zhvillimi i studimeve ornitologjike në zonat me potencialin eolik - përcaktimi i kritereve për zhvillimin e energjisë eolike në të gjithë vendin
	Ndërtim dhe funksionim i infrastrukturës së transportit kombëtar dhe landfilave	Traitim parandalues me vodosje të përshtatshme të rrjeteve dhe të infrastrukturave teknike dhe mjedisore
Mbetje	Shtim i mbetjeve nga aktivitetet e sektorit të prodhimit dytësor	Ndërtim i landfillit - promovim i riciklimit të materialeve të ndryshme - promovim i bio-kompostimit dhe mbetjeve të "gjelbërtë" - informim të banorëve në lidhje me çështjet e menaxhimit të mbetjeve të ngurta
	Shtim të mbetjeve nga aktivitetet e turizmit dhe agroturizmit	Informim dhe ndërgjegjësim i vizitorëve për menaxhimin e mbetjeve dhe ndarja e tyre për përpunimin e tyre optimal dhe shfrytëzimin e tyre
Mjedis akustik/zhurma	Zhurma nga funksionimin e infrastrukturës kombëtare të transportit	Vendndodhje e përshtatshme, në largësi nga qyteti i Gjirokastrës
	Zhurma nga aktivitetet e përpunimit të produkteve bujqësore	Izolimi akustik i ndërtesave - organizim hapësinor i njësive të përpunimit në zona ekonomike
	Zhurma nga mullinjtë me erë (Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë)	Përdorim i teknologjisë optimale dhe moderne të turbinave të erës - vodosje e parqeve eolike në një distancë më të madhe se 500 metra nga kufiri i zonave të banuara
Peizazhi	Ndryshime në peizazh nga aktivitetet e përpunimit të produkteve bujqësore	Organizim hapësinor i njësive të përpunimit në zonat ekonomike – zona perimetrike të gjelbërtës në çdo zonë ekonomike
	Ndryshime në peizazh nga fuqizimi i sektorit primar të prodhimit (serat)	Distancë minimale prej të paktën 5 metra nga kufijtë e se cilës parcelë për serat në zonat bujqësore me densitet të lartë
	Ndryshime nga parqet eolike (Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë)	Vodosje të parqeve eolike me preferencë në kreshtat të largëta të zonave malore, pa qasje rrugore - respektim i Planit Kombëtar për

Faktorë mjjedisorë	Ndikime të parashikuershme negative	Masa të propozuara të trajtimit
		Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri

Tabela 7.4.1: Përmbledhje e ndikimeve mjedisore të parashikuara negative tek faktorët mjedisore dhe të masave të propozuara të trajtimit të tyre.

Bazuar në tabelën 7.4.1, hartohet Tabela 7.4.2, ku paraqiten treguesit përkatës të përshtatshëm të monitorimit, frekuanca e përgatitjes së raportit informativ dhe organi përgjegjës për monitorimin:

Faktorët mjedisore	Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
Toka	<p>Hartim i studimeve të përshtatshëm gjeologjik përmbrrojtjen e tokait, por edhe të projekteve të propozuara të infrastrukturës të transportit</p> <p>Hartimi i studimeve hidrogjeologjike dhe gjeologjike përmposicionet e përgjegjës së digave, me qëllim përmimin e minimizuar rrezikun e erozionit ose dështimin e digave</p> <p>Mbështetja shkencore e fermerëve - krijimi i kooperativave bujqësore - adaptimi i rregullave dhe praktikave të drejta bujqësore në përputhje me direktivat e Bashkimit Evropian</p>	<p>Gjetje dhe konkluzione të studimeve gjeologjike</p> <p>Numri i seminareve / vit</p> <p>Numri i kooperativave / vit</p> <p>Numri i anëtarëve të kooperativave / vit</p> <p>Numri i produkteve të certifikuara organike / vit</p>	<p>Nuk kërkonhet hartim rapporti. Studimet gjeologjike do të zhvillohen përmbrrojtjen e tokait</p> <p>Raport vjetor ku do të përshkruhet objekti i trajnimit përmposicionet e përgjegjës së tyre, numri i anëtarëve të kooperativave me regjistrim të prodhimit bujqësor të gjithësecilit dhe numrin dhe llojin e produkteve organike</p>	<p>Ministria e Energjisë dhe Industrisë</p> <p>Çdo kooperativë, në bashkëpunim me Bashkinë që do të ketë mbikëqyrjen e kooperativave</p>
Ajri	Kalim i automjete të teknologjisë së re	Përqindje të automjetet të	Raport vjetor me të dhëna nga	Bashkia në bashkëpunim me

Faktorët mjedisore	Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
	<p>anti-ndotje, në kalimin të trenit me elektrolëvizje, si edhe në uljen dhe ngrotjen e avionëve modern në aeroport, me emisione të reduktuara</p> <p>Zbatimi i projektit të qëndrueshëm të lëvizshmërisë në qytetin e Gjirokastrës me nxitje të lëvizjes më këmbë dhe përdorimin e bicikletave</p>	<p>teknologjisë Euro V e lart, në lidhje me totalin e automjeteve në Bashki</p> <p>Zbatim të Sistemit të Menaxhimit Mjedisor nga institucioni menaxhues i funksionimit të aeroportit</p> <p>Kilometra të rrjetit rrugëve për bicikleta për vit Kilometra të rrjetit të trouatëve për vit Përqindje të lëvizjes që shërbehen nga mjete të transportit publik në Bashki</p>	<p>Ministria e Transportit dhe nga INSTAT.</p> <p>Në kuadër të Sistemit të Menaxhimit Mjedisor, do të publikohet Deklarata Mjedisore, strategjia mjedisore e Institucionit, objektivat mjedisore dhe rezultatet në vit</p> <p>Raporti vjetor me citim të dhënash për treguesit</p>	<p>Ministrinë e Transportit dhe INSTAT</p> <p>Institucioni i Menaxhimit të funksionimit të aeroportit</p> <p>Shërbim Teknik i Bashkisë</p>
Ujëra	<p>Zbatim i një plani të qëndrueshëm të menaxhimit të ujit për ujitje - mbështetje shkencore të fermerëve - ndërtim të rrjeteve moderne kolektive të ujitjes - ndërtim të rezervuareve dhe digave - kontrolli i puseve të shpërndara të fermerëve</p> <p>Ushtrim i politikës</p>	<p>Kodifikim të propozimeve të planit të menaxhimit të ujit për ujitje Numri i seminareve / vit Kilometra të rrjeteve të ujitjes kolektive / vit Vëllimi i ujit të rezervuarëve dhe digave Vendndodhja dhe sigurim të shpimve private të ujitjes</p> <p>Kostoja e ujit për</p>	<p>Raport vjetor me përbledhjen e propozimeve të planit të menaxhimit të ujt për ujitje, objektin e trajnimit në çdo seminar, evoluimin përmasave të rrjeteve të ujitjes, evoluimin e vëllimit të rezervuarëve të ujit dhe tabelë me vendndodhjen dhe sigurimin e puseve private të ujitjes</p> <p>Raport vjetor me</p>	<p>Bashkia në bashkëpunim me shërbimin kompetent të ujërave të Prefekturës apo të Ministrisë</p> <p>Bashkia në</p>

Faktorët mjedisore	Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
	<p>së përshtatshme të faturimit të ujit - organizim hapësinor dhe përqendrim i njësive prodhuese në rajonet ekonomike për menaxhimin kolektiv të ujit - kontroll të shpimeve individuale nga njësitë - përdorim të makinerive bashkëkohore nga njësitë prodhuese - adaptim të Sistemeve të Menaxhimit Mjedisor prej këtyre njësive prodhuese</p> <p>Reduktim i konsumit të ujit të pijshëm, përmes zbatimit të sistemeve të kursimit - përmes informimit dhe ndërgjegjësimit të vizitorëve</p>	<p>ujite / m³ në vit për konsumatorët Konsumi i ujit m³ / vit për përpunuesit Vendndodhja dhe sigurimi i shpimeve private industriale Përshkrim i makinerive dhe pajisjeve në Studimet e Ndikimit në Mjedis Numri i ndërmarrjeve me Sistem Menaxhim të Mjedisit</p> <p>Përshkrimi i masave të menaxhimit të ujit në njësitë agroturistike në Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis Numri i njësive agroturistike me sisteme të kursimit të ujit Numri i njësive të agroturizmit me Sistem Menaxhim të Mjedisit</p>	<p>koston e ujit për ujite / m³ vit për konsumatorët, konsumin e ujit m³ / vit për përpunuesit, vendndodhjen dhe sigurimin e shpimeve private industriale, si edhe numri i kompanive me Sistemin e Menaxhimit të Mjedisit</p> <p>Raport vjetor për konsumin e ujit m³ / vit për çdo njësi të Agroturizmit, numri dhe kapaciteti i njësive agroturistike dhe numri i njësive të agroturizmit me Sistemin e Menaxhimit të Mjedisit</p>	<p>bashkëpunim me shërbimin kompetent të ujërave të Prefekturës apo të Ministrisë</p> <p>Shënim: Në Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis që do të miratohet nga agjencia kompetente licencimit mjedisor, të shqyrtohen me kujdes makineritë.</p> <p>Bashkia në bashkëpunim me shërbimin kompetent të ujërave të Prefekturës ose të Ministrisë</p>
Biodeversiteti	Hartim të Planit Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri - përcaktim i zonave të përshtatshme për zhvillimin e energjisë gjeotermale, shfrytëzimin e energjisë së erës dhe	Rajone ku do të pozicionohen parqet eolike dhe zona të rëndësishme për mbrojtjen e shpendëve Përbledhje e kritereve për zhvillimin e energjisë eolike	Nuk kërkohet hartimi i ndonjë rapporti, por hartimi i Planit Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri	Ministria e Energjisë dhe Industrisë për hartimin e Planit Kombëtar

Faktorët mjedisore	Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
	energjisë diellore - zhvillim i studimeve ornitologjike në zonat me potencial colik - përcaktimi i kritereve për zhvillimin e energjisë eolike në të gjithë vendin			
Mbetje	Ndërtim i landfillit për mbetjet - promovim i riciklimit të materialeve të ndryshme - promovimin e biokompostimit dhe mbetjeve "të gjelbërtë" - informim të banorëve në lidhje me çështjet e menaxhimit të mbetjeve të ngurta Informim dhe ndërgjegjësim i vizitorëve për menaxhimin e mbetjeve dhe ndarja e tyre për një përpunimin optimal	<p>Numri i landfilave të mbetjeve Hapësirë e disponueshme e mbetur për varrosje e mbetjeve në çdo njësi Regjistrim të numrit të eveneve informative, të përmbajtjes dhe numri i pjesëmarrësve</p> <p>Sasia e mbetjeve organike që ndahen, me qëllim kompstimin e tyre Sasia e materialeve që ndahen për riciklim (qelqi, metali, plastike, letër, etj)</p>	<p>Raport vjetor me të dhënata ku referohen treguesit, në lidhje me ambientet e landfilave, por edhe të eveneve informative</p> <p>Raport vjetor mbi sasitë e mbetjeve sipas treguesve, sipas të dhënavë të marra nga prodhuesit e mbetjeve</p>	Prefektura në bashkëpunim edhe me Bashkinë Bashkia në bashkëpunim me Prefekurat, duke mbledhur të dhëna nga prodhuesit e mbetjeve dhe njësitë e menaxhimit të tyre
Mjedisi akustik/zhurma	Izolimi akustik i ndërtesave - organizimi hapësinor i njësive të përpunimit në zona ekonomike Përdorimi i teknologjisë	Ekzaminimi i projekteve të ndërtimit për njësitë e përpunimit, në mënyrë për të kontrolluar pajisjet mekanike dhe masat izolimit akustik Regjistrim i numrit të	Nuk kërkohet hartim rapporti Nuk kërkohet	Institucionet kompetente të Bashkisë për licencim do të marrin në konsideratë dhe do të shqyrtojnë studimet e ndërtimit të njësive të përpunimit Regjistrimi do të

Faktorët mjedisore	Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
	<p>optimale dhe moderne të turbinave të erës - vendosje e parqeve eolike në një distancë më të madhe se 500 metra nga kufiri i zonave të banuara</p> <p>Vendndodhje e përshtatshme e projekteve të infrastrukturës kombëtare të transportit në qytetin e Gjirokastrës</p>	<p>turbinave të erës dhe të parqeve eolike në Bashki dhe theksim të distancës së tyre nga kufiri i zonave të banuara</p> <p>Distancat e aeroportit, të linjës hekurudhore dhe e autostradës së re nga kufiri i qytetit të Gjirokastrës</p>	<p>ndonjë raport, por regjistrimi do të bëhet në sistem informativ</p> <p>Nuk kërkohet hartim i ndonjë raporti, por kur të hartohen studimet për projekte të infrastrukturës kombëtare të transportit, të merrin në konsideratë çështjen e vendosjes për arsyet zhurmës</p>	<p>bëhet nga Bashkia në bashkëpunim me Prefekturën</p> <p>Shënim: Në Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor të referohet në mënyrë të veçantë çështja e zhurmës, në teknologjinë e turbinave të erës dhe të shqyrtohet vendosja e parqeve eolike në lidhje me kufijtë e zonave të banuara</p> <p>Ministria e Transportit dhe Bashkia, e cila do të jap mendimin e vet në lidhje me Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis që do të hartohen në kuadër të ndërtimit të projekteve të infrastrukturës të transportit kombëtar</p>
Peizazhi	<p>Organizim hapësinor i njësive të përpunimit në zona ekonomike - zone periferike e gjelbër në çdo zonë ekonomike</p> <p>Distancë minimale prej të paktën 5 metra nga kufijtë e se cilës parcelë për serat në zonat bujqësore me densitet të lartë</p> <p>Vendosje e parqeve</p>	<p>Numri i njësive të përpunimit në çdo zonë ekonomike dhe numri i pemëve të mbjellës për kilometër në pjesën rrethuese të zonës ekonomike</p> <p>Densitet i serave Serat e matur si: sipërfaqe e serave/ sipërfaqe e tokës bujqësore</p> <p>Harta e serave</p> <p>Krahasimi i çdo</p>	<p>Raport vjetor me numrin e njësive të përpunimit dhe konstatim të gjendjes së mirë të mbjelljes rrithës perimetrit të zonës ekonomike</p> <p>Raport vjetor për dendësinë e serave dhe harta me vendndodhjen e tyre</p>	<p>Bashkia në bashkëpunim me Autoritetin Drejtues të Zonës Ekonomike</p> <p>Shërbimet kompetente të ndërtimit të Bashkisë</p> <p>Autoriteti përgjegjës për</p>

Faktorët mjedisore	Masa të propozuara të trajtimit	Tregues monitorimi	Shpeshtësia e hartimit të raportit	Përgjegjësi i Programit të Monitorimit
	eolike me preferencë në kreshta të largëta të uonave malore, pa qasje rrugore - respektim të Planit Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri	parku eolik të propozuar me Planin Kombëtar për Burimet e Ripërtëritshme të Energjisë në Shqipëri		licencimin mjedisor të çdo park eolik

Tabela 7.4.2: Të dhëna bazë për Programin e Monitorimit të ndikimeve mjedisore dhe të masave për trajtimin e tyre.

7.5. Konkluzione

Ky Vlerësim Strategjik i N dikimeve Mjedisor (VSM) identifikoi, parashikoi dhe vlerësoi ndikimet mjedisore të propozimeve të planin që po përgatitet (PPV), propozoi masa për trajtimin e ndikimeve mjedisore dhe të formuloi një program për monitorimin e tyre, në mënyrë që të verifikohet se Plani në të ardhmen zbatohet në drejtimin e duhur dhe dhe se masat e trajtimit, nëse janë të nevojshme, zbatohen, në mënyrë që të mos ekzistojnë shqetësime dhe ndikime negative në mjedis. Siç rezultoi qartë nga analiza e mësipërme, efektet negative janë të kufizuara në faktorë të veçantë të mjedisit (në toka, ajër, ujë, biodiversitet, mbetje, mjedisi akustik/zhurma dhe peizazh), ndërsa efektet pozitive të Planit të propozuar janë më të rëndësishme dhe kanë të bëjnë me të gjithë faktorët e mjedisit. Kjo është e drejtë dhe e pritshme, pasi që nga fillimi i hartimit të propozimeve, Plani ka marrë parasysh kriteret e zhvillimit të qëndrueshëm, duke integruar në kohë dimensionin mjedisor dhe parametrin e mbrojtjes dhe përmirësimit të mjedisit natyror, kulturor dhe njerëzor në çdo objektiv strategjik dhe në çdo Bosht Prioriteti. Kështu, që nga fillimi Plani kishte orientim miqësore me mjedisin dhe për këtë arsy, nuk është për t'u habitur që në vlerësimin e ndikimeve mjedisore, shumë ndikime janë pozitive dhe sa prej tyre janë negative, shpesh varet nga mënyra e zbatimit të Planit dhe jo direkt nga rekomandimet e tij, siç ato identifikohen nga Boshtet e propozuara të Prioritetit.

8. RAPORTI I KONSULTIMIT

Raport për Fazën e 4^{rt} të konsultimit publik të studimit «Hartimi i Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) të Bashkisë Gjirokastër» - Faza e 4^{rt}

Data e zhvillimit: **05/09/2016**

Vendi i zhvillimit: **Qëndra Kulturore, Bashkia Gjirokastër**

Në përputhje me Ligjin 107/2014, VKM 671/2015, VKM 219/2015 dhe Termat e Referencës së studimit, u zhvillua konsultimi për fazën e 4^{rt} të studimit «Hartimi i Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) të Bashkisë Gjirokastër». Faza e katërt përfshin Vlerësimin Strategjik Mjedisor.

Qëllimi i konsultimeve publike është (a) diskutimi me grupet e interesit publik për të njohur dhe diskutuar pikëpamjet e banorëve dhe në përgjithësi të të gjithë atyre që preken nga zbatimi i studimit, në lidhje me cilësinë dhe raportin paraprak të kësaj faze, (b) arritura e transparencës në procesin e hartimit të studimit dhe (c) familjarizimi i stafit të Bashkisë me proceset e organizimi dhe zbatimi të planifikimit pjesëmarrës dhe qeverisjes urbane.

Në ditët e sotme, mbrojtja dhe ruajtja e mjedisit përsaqësojnë një shqetësim ndërkombëtar, i cili dëshmohet nga takime dhe konventa të ndryshme, në një pjesë të konsiderueshme të të cilave edhe Shqipëria është tanimë palë, si p.sh Konventa përbrojtjen e Detit Mesdhe, Konventa mbi Ndryshimet Klimaterike, Konventa e Ramsarit, Konventa e Arhusit, etj. Rritja dhe zhvillimi i ekonomisë së Shqipërisë ka ardhur për shkak të energjisë krijuarës dhe aftësisë për t'u përballur me sfidat të shqiptarëve, qoftë nëpërmjet inisiativës së lirë, ashtuedhe nga mbështetja gjatë gjithë kësaj kohe e partnerëve ndërkombëtarë. Zhvillimi i aktiviteteve ekonomike si dhe periudha e gjatë dhe e vështirë e tranzicionit drejt ekonomisë së tregut, kanë rritur ndjeshëm presionin ndaj mjedisit duke patur impakte negative mbi të. Parandalimi i ndotjes së një zone rezulton gjithmonë më efektiv në shumë drejtime, sesa rehabilitimi i mëvonshëm i saj. Raporti i vlerësimit strategjik mjedisor është bazuar në rëndësinë e hartimit të studimeve urbanistike rajonale dhe mjedisore me standarde bashkëkohore, duke mbajtur parasysh pasuritë natyrore dhe njerëzore të zonës në studim, vlerat e veçanta të tyre, si dhe kërkesat e pronarëve të zonës. Identifikimi i efekteve negative dhe pozitive dhe përcaktimi i masave zbutëse është bërë duke patur parasysh ruajtjen e interesave të investitorëve, shfrytëzimin racional të resurseve natyrore, si dhe përputhjen e zhvillimit ekonomik e social të zonës me kërkesat e zhvillimit të qëndrueshëm.

Monitorimi duhet të kryhet për të kontrolluar nëse janë adoptuar masa zbutëse dhe efektiviteti i tyre. Gjatë hartimit të P.P.V. do të monitorohet për të kontrolluar nëse projekti në specifikimet e tij ka përfshirë masa të përshtatëshme për të minimizuar ndikimet negative dhe që mundësojnë uljen e humbjes së drurëve dhe bordurave të gjelbëra. Kjo formon pjesën e procedurës të “Sigurisë se Sistemit te menaxhimit te Mjedisit” të Konsulentit. Kushtet e duhura të zbatimit nga kontraktuesit dhe sheshet e ndërtimit, duhet të monitorohen here pas here, për të siguruar që masat mbrojtëse mjedisore po zbatohen.

Përveç kësaj duhet të ketë një vëzhgim sistematik, të përditshëm, në gjithë vendet e aktiviteteve, sidomos në sheshet e ndërtimit dhe në vendet e sistemimit të mbetjeve, për të siguruar që kërkesat e kontratës për problemet mjedisore të përbushen.

Pas afro tetë muajsh përpjekje për të hartuar Planin e Pergjithshem Vendor të Lotit 5, Bashkia Gjirokastër dorëzoi vlerësimin strategjik mjedisor (VSM) në Ministrinë e Mjedisit. Objektivi i VSM është të vlerësojë potencialin mjedisor, trashëgiminë kulturore dhe ndikimet socio-ekonomike të Planit të Pergjithshëm Vendor të propozuar, si dhe të shmangen ose të minimizohen ndikimet negative.

Ne muajin prill 2016 dhe në Muajin Shtator 2016 Bashkia e Gjirokastër, në bashkepunim me Ministrinë e Mjedisit kane iniciuar konsultime me publikun dhe grupet e interesit me titull “Diskutimi Mjedisor i VSM-së së Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Gjirokastër”, prej nga janë theksuar edhe një herë priorititetet mjedisore të Bashkisë, në zbatim e PPV-së.

Prezantimi i Fazës së 4ⁿ i Vlerësit Strategjik Mjedisor, u krye nga anëtarë të grupit të studimit të shoqërisë GAIA S.A. STUDIMESH, z. Elton Toska dhe z. George Bellas zëvendës Drejtor i Përgjithshëm, znj. Diana Bardhi dhe z. Stathis Economou. Prezantimi përfshinte:

- (a) Përbledhje të shkurtër të fazave të mëparshme si edhe përbajtjen e fazës së katërt.
- (b) Përshkrimi i synimeve të VSM-së, përdorimi dhe problematika e aplikimit të tij.
- (c) Qëllimi i Planit të propozuar dhe lidhja me plane e programe të tjera, si edhe strategji kombëtare të Shqipërisë dhe synime Evropiane.
- (ç) Përshkrim të gjendjes aktuale të mjedisit (territorit, florës, faunës, biodiversitetit, ujërave, ajrit, ekosisteme të ndjeshme etj.).
- (d) Pasojat e zgjidhjes “zero” (mos zbatimi i projekteve të parashikuara).
- (dh) Identifikim dhe parashikim i ndikimeve në mjedis.
- (e) Vlerësim të ndikimeve në mjedis të Planit të Përgjithshëm Vendor.
- (ë) Trajtimi i ndikimeve mjedisore, kryesisht me masa të karakterit parandalues.
- (f) Hartimi i programit të ndjekjes së ndikimeve mjedisore.
- (g) Hartat e VSM-së.

Sipas degjesave publike, të cilat janë organizuar me këtë tematikë, parashikohen ndryshimet që pësojnë pesë sistemet si edhe ndikimin që këto sisteme kanë në maledise. Gjithashtu, janë marrë në konsideratë komentet në lidhje me zonat strikte të mbrojtura natyrore, burimet ujore, zonat e mbrojtura dhe kullotat, livadhet e pyjet. Komentet lidhen me zonat buferike, të cilat janë marrë në konsideratë nga Plani i Përgjithshëm Vendor, bazuar në legjislacionin në fuqi.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor është një material që duhet të përdoret nga Bashkia për të reduktuar ndikimin mjedisor të parashikuar në planet e studimit me një afat kohor 2016-2030. Në këtë material janë dhënë premisat për krijimin e një sistemi menaxhimi të mjedisit si edhe për hartimin e Vlerësimeve të ndikimit në Mjedis për projektet me rëndësi kombëtare dhe ndërkombëtare.

Sipas prioriteteve të zhvillimit të Bashkisë, nëpërmjet edhe plan veprimeve të propozuara, do të ketë problematika të cilat lidhen me mundësitet e djegies së pyjeve, me mbrojtjen e burimeve ujore, me ruajtjen e zonave të mbrojtura si dhe peisazheve natyrore, dhe për këtë Bashkia duhet të ngre një sistem menaxhimi të Mjedisit, të zbatojë rregulloren e Planit të Përgjithshëm Vendor në bashkëpunim me të gjithë aktorët që janë pjesë e zbatimit të këtij plani. Shumica e veprimtarive të menaxhimit mjedisor të projektit të PPV-së do të kryhen gjatë fazës së zbatimit, kur mund të priten të dalin shumica e ndikimeve. Menaxhimi do të lidhet me ndikimet kontrolluese që mund të rezultojnë prej veprimeve të kontraktuesit, përmes forcimit të kushteve të kontratave ndërtimore që lidhen me mbrojtjen e mjedisit. Përsa i takon kësaj, zbutje e suksesshme e ndikimit ndërtimor mund

të arrihet vetëm nëse masat mbrojtëse mjedisore siç dalin në kontraten ndërtimore, janë përforcuar si duhet.

Përgjegjësia e plotë për supervizionin e ndërtimit, menaxhimin e kontratës dhe menaxhimi mjedisor gjatë ndërtimit do të ketë të bëjë me Konsulentin.

Sidoqoftë, autoritet që kanë të bëjnë me supervizimin e përditshëm, do t'ja delegojnë inxhinierit vendas. Nëse kërkohet prej Klientit, një ekspert mjedisor do të mund të kryente kontroll për të mbështetur Konsulentin dhe ekipin vendor të tij.

Një vëmendje e veçantë i duhet kushtuar vendosjes së procedurave me anë të të cilave aksionet emergjente mund të merren prej stafit të bashkisë në rastin e zëvendës kontraktuesit të papërgjegjshëm që mund të shkaktojë dëme mjedisor imediate dhe të konsiderueshme (për shembull probleme që shoqërohen me ndotjen e tokës, ujrale nëntokësore e sipërfaqësore si pasojë e përdorimit të papërshtatshëm të substancave të kontaminuara).

Përfitimet nga zbatimi i projektit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Gjirokastër do të arrihen kur ai të kryhet në kohën e duhur. Menaxhimi dhe monitorimi mjedisor do të jetë përgjegjësi e Klientit.

Në Planin e Përgjithshëm Vendor pjesëmarrja publike, si një nga shtyllat kryesore të Konventës së Aarhusit, është pjesë e pandarë e projektit. Në prezantim u ftuan dhe morën pjesë përfaqësues të Bashkisë dhe nga institucionet: Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujrale; Instituti i Shëndetit Publik; Ministria e Shëndetësisë; Ministria e Brendshme dhe e Pushtetit Vendor; Ministria e Transportit dhe Punëve Publike; Agjencia Rajonale e Mjedisit; Inspektorati i Mjedisit.

Ministria e Mjedisit dhe Inspektorati i Mjedisit, Ministritë e linjës dhe organet e Pushtetit Vendor e kanë detyrë të kontrollojnë e monitorojnë gjendjen e mjedisit.

Konsulenti ka marrë intervista nga banorët si pjesë e procesit të grumbullimit të të dhënave për ndotjen industriale, trafikun, mbeturinat urbane, shpronësimin e tokës dhe pronave.

Çdo shqetësim madhor mjedisor do të térheqë vëmendjen e Klientit dhe masat e përshtatëshme zbutëse do të përfshihen në punimet.

Aktualisht Bashkia është ende larg trajimit perfekt të problematikës mjedisore në të gjitha sistemet, por është e vendosur të vazhdojë të permiresojë më tej modelin e menaxhimit të ndikimit në mjedis. Bashkepunimi me të gjithë aktorët, sikurse e treguan edhe komentet apo sygjerimet në këto dëgjesa publike, është i domosdoshëm. Aktualisht ky draft i Vleresimit Strategjik Mjedisor ka marrë në konsideratë komentet e dëgjesës publike dhe është sjellë version final i tij.

Në kontekstin e PPV-së, menaxhimi mjedisor, lidhet me zbatimin e masave të nevojshme për të pakësuar dhe mënjanuar ndikimet negative dhe rritjen e ndikimeve përsituese. Për të qenë efektiv, menaxhimi mjedisor duhet të jetë plotësisht i integruar në përpjekjet e përgjithshme të menaxhimit të projektit në të gjithë nivelet, me synim kryerjen në nivel të lartë të kontrollit të cilësisë, si dhe zbatimin dhe funksionimin efektiv të projektit.

Një njoftim publik me detajet e vleresimit do të publikohet në mediat kombëtare dhe lokale.

Në përfundim, paraqesim temat e diskutuara, si edhe mënyra e trajtimit të tyre nga studimi PPV.

	Temat që u trajtuan	Mënyra e trajtimit/përfshirjes në studim
1	Landfill: vendndodhje, mënyra e funksionimit, zona e shërbimit. Marrja parasysh se landfilli do të shërbejë në nivel rajonal.	Gjatë studimi, në bashkëpunim me Bashkinë, u përzgjodh një zonë në parim e përshtatshme për vendosjen e landfillit. Kjo do ti shërbejë Bashkisë pasi ka nevojë urgjente për depozitimin e mbeturinave. Në fazat e mëvonëshme, bashkitë do të bashkëpunojnë për caktimin e një landfilli në nivel rajonal dhe landfillet e vogla mund të kthehen në qendër transferimi mbetjesh.
2	Implanti i Përpunimit të Mbetjeve i propozuar: lokacioni, zona e shërbimit, funksioni.	Propozohen një vend pilot që do tu shërbej zonave më të mëdha urbane ku përqëndrohet shumica e popullatës dhe aktivitetet më ekonomike.
3	Të merret parasysh zonat bufferike per burimet ujore.	Studimi u morr në konsideratë.
4	Të merret parasysh dhe të zbatohet Ligji 10440, datë 7.7.2011 “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”	Ligji është marrë në konsideratë.
5	Të merret ne konsiderate rritja e edukimit te popullësisë në lidhje me ndërgjegjësimin e kullotave pyjeve etj.	Studimi e merr në konsideratë.
6	Per Aeroportin çfare masash janë propozuar për menaxhimin e indikatorëve në mjedis?	VSM propozon ngritjen e sistemit të menaxhimit të mjedisit nga Kompania projektuese dhe zbatuese, dhe monitorimin nga ana e Bashkisë dhe Ministrisë së Mjedisit në vazhdimësi..
7	Nëse Rruja e propozuar në PPV, që kalon në zonën e Mbrotur të Kardhiqit, a intersekton ndonjë sipërfaqe nga mjedisi natyror I mbrojtur?	VSM nuk intersekton këtë sipërfaqe të zonës së mbrojtur, pavarësisht se tokai është i vështirë, por ekzistojnë alternative të ndërtimit të rruës, me tunele, ura etj. Nëse gjatë hartimit të project Idesë së rrugës kërkohen ndryshimi i gjurmës, do të kërkohet heqje nga fondi i zonave të mbrojtura të një sipërfaqe që nevojitet për infrastrukturën.

Fotografia 1

Fotografia 2

Fotografia 3

ANNEX

REPUBLIKA E SHQIPERISE
BASHKIA GJIROKASTER

Nr. 541 Prot

Gjirokastër më 26.08. 2016

Tel: +355 84 26 41 03, 26 35 00

Tel dhe Fax: +355 84 2637 96

Adresa: Bashkia Gjirokastër, Shqipëri, Albania

Zyra e PRAKT

Lenda : **Degjese publike per VSM , Bashkia Gjirokaster**

Drejtuar: **Ministria e Mjedisit**

Për dijeni: **AKPT , Ministria e Zhvillimit Urban**

Bashkia e Gjirokastrës në bashkëpunim me AKPT dhe Ministrinë e Zhvillimit Urban do të organizojë dëgjesën publike të Hënën 5 Shtator 2016, orën 12:00 në qytetin e Gjirokastrës në sallën e Qëndrës Kulturore (Kinema e re). Qëllim i dëgjesës është prezantimi i draftit të Vlerësimit Strategjik Mjedisor të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Gjirokastrë për konsultim me publikun dhe grupet e interesit. Materialet i gjeni të printuara në zyrat e Bashkisë të Gjirokastrës. Takimi i konsultimit për Vlerësimin Mjedisor Strategjik të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë, organizohet në përputhje me paragafin 5 të nenit 10 të Ligjit 91/2013 dhe Vendimin Nr.219/11.3.2015 (Nr 40/2015).

Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë është zhvilluar nga shoqëria GAIA SA, përllogari të Bashkisë, dhe deri më sot janë zhvilluar: Faza A' e analizës së situatës aktuale, Faza B' që përfshin analizën SWOT, vizionin e Bashkisë, objektivat strategjike të vizionit, boshtet e prioriteteve për secilin objektiv strategjik dhe një sërë projekteve për secilin bosht prioriteti, të cilat propozohen përfshira zbatuar në pesëmbëdhjetë vitet e ardhshme, dhe Faza C' e cila përfshin planin e zhvillimit territorial, rregulloren e ndërtimeve dhe kapacitetin e ndërtimit. Plani i Përgjithshëm Vendor përbën një plan strategjik të domosdoshëm për Bashkinë, me qëllim që të

përcaktohet konteksti i zhvillimit të saj, përdorimet e tokës brenda dhe jashtë vendbanimeve të saj, si edhe kuadri rregullator për ndërtimin brenda dhe jashtë vendbanimeve. Në të njëjtën kohë, kontribuon për mbrojtjen dhe përmirësimin e mjedisit natyror dhe kulturor, dhe integron në planifikimin e Bashkisë një sërë projekteve të infrastrukturës dhe projekteve të zhvillimit, me qëllim që ato të zbatohen në kuadër të një programi të koordinuar.

Në kuadër të Planit të Përgjithshëm Vendor, i cili do të miratohet nga Ministria, është i nevojshëm shqyrtimi i ndikimeve mjedisore të Planit si edhe Vlerësimi Strategjik Mjedisor, në përputhje me ligjin 91/2013. VSM studion qëllimin dhe objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor, lidh objektivat e Planit me plane dhe programe të tjera të Shqipërisë, si edhe me strategji kombëtare të saj, sbiqyrtan mundësinë zero, analizon gjendjen aktuale të mjedisit të Bashkisë dhe merret me identifikimin, njojen, parashikimin dhe vlerësimin e ndikimeve mjedisore të Planit, masat e nevojshme të trajtimit të ndikimeve të mësipërme, me qëllim që ato të eliminohen apo të reduktohen, si edhe harton program monitorimin e ndikimeve në mjedis.

Në takimin e konsultimit për VSM, pjesëmarrësit janë të fuar të jepin mendimet e tyre për:

- rëndësinë e burimeve natyrore të Bashkisë, ndjeshmérinë e tyre si edhe cilësinë aktuale të burimeve natyrore,
- ndikimin negativ ose pozitiv të propozimeve të Planit mbi burimet natyrore dhe faktorët mjedisorë (p.sh. terrenin, ujin, klimën, florën, faunën, etj)
- ndikimet kryesore mjedisore që mund të rezultojnë nga zbatimi i Planit dhe
- masat e nevojshme për trajtimin e ndikimeve mjedisore.

Rezultatet e konsultimit do të merren në konsideratë nga studiuesit përpërfundimin e VSM finale të Planit të Përgjithshëm Vendor, si dhe miratimin e saj, si kusht për miratimin e PPV.

KRYETAR

Zamira R A M I

Ne mungese e me porosi

NEN KRYETAR

Vangjel M U C O

BIBLIOGRAFIA

- Arce, R. and Gullón, N. (2000), "The application of Strategic Environmental Assessment to sustainable assessment of infrastructure development", *Environmental Impact Assessment Review*, **20**, pp.393-402.
- Blowers, A. (1992), "Sustainable Urban Development: the Political Prospects", in Breheny, M.J. (Ed.), *Sustainable Development and Urban Form*, London: Pion Limited, pp. 24-38.
- Breheny, M. (1992), "The Contradictions of the Compact City: A Review", in Breheny, M.J. (Ed.), *Sustainable Development and Urban Form*, London: Pion Limited, pp. 138-157.
- Breheny, M. and Rookwood, R. (1996), "Planning the Sustainable City Region", in Blowers, A. (ed.), *Planning for a sustainable environment*, London: Earthscan Publications Ltd, pp. 150-189.
- Breheny, M. (1997), "Urban compaction: feasible and acceptable?", *Cities*, **14** (4), pp. 209-217.
- Dalal-Clayton, B. and Sadler, B. (1999), *Strategic Environmental Assessment: A Rapidly Evolving Approach*, London: International Institute for Environment and Development.
- Dalal-Clayton, B. and Sadler, B. (2003), *The Status and Potential of Strategic Environmental Assessment*, London: International Institute for Environment and Development.
- Davidson, F. (1996), "Planning for Performance: Requirements for Sustainable Development", *Habitat International*, **20** (3), pp. 445-462.
- Desmond, M. (2007), "Identification and development of easte management alternatives for Strategic Environmental Assessment (SEA)", *Environmental Impact Assessment Review*, **29**, pp.51-59.
- Fischer, T.B. (2002a), "Strategic Environmental Assessment Performance Criteria – The Same Requirements for Every Assessment?", *Journal of Environmental Assessment Policy and Management*, **4** (1), pp.83-99.
- Fischer, T.B. (2002b), *Strategic Environmental Assessment in Transport and Land Use Planning*, London: Earthscan Publications Ltd.
- Fischer, T.B. (2003), "Strategic environmental assessment in post-modern times", *Environmental Impact Assessment Review*, **23**, pp.155-170.
- Glasson, J., Therivel, R. and Chadwick, A. (2012), *Introduction to Environmental Impact Assessment*, London: Routledge, 4^η έκδοση.
- Hautekeur, G. (2005), "Community development in Europe", *Community Development Journal*, **40** (4), pp. 385-398.
- Lahiri-Dutt, K. (2004), "I plan, you participate": A southern view of community participation in urban Australia", *Community Development Journal*, **39** (1), pp. 13-27.
- Macedo, J. (2004), "City profile Curitiba", *Cities*, **21** (6), pp. 537-549.
- Mahizhnan, A. (1999), "Smart Cities – the Singapore case", *Cities*, **16** (1), pp. 13-18.

- Mega, V. (2000), "Cities inventing the civilization of sustainability: an odyssey in the urban archipelago of the European Union", *Cities*, 17 (3), pp. 227-236.
- Morrison-Saunders, A. & Arts, J. (2004), *Assessing Impact – handbook of EIA and SEA Follow-up*, London: Earthscan Publications Ltd.
- Murdoch, S. (2005), "Community development and urban regeneration", *Community Development Journal*, 40 (4), pp. 439-446.
- Noble, B.F. (2000), "Strategic Environmental Assessment: What is it? & What Makes it Strategic?", *Journal of Environmental Assessment Policy and Management*, 2 (2), pp.203-224.
- Noble, B.F. (2003), "Auditing Strategic Environmental Assessment Practice in Canada", *Journal of Environmental Assessment Policy and Management*, 5 (2), pp.127-147.
- Noble, B.F. (2010), *Introduction to Environmental Impact Assessment – A guide to Principles and Practice*, Oxford: Oxford University Press.
- Risse, N., Crowley, M., Vincze, Ph., Waaub, J.-Ph. (2003), "Implementing the European SEA Directive: the Member States' margin of discretion", *Environmental Impact Assessment Review*, 23, pp. 453-470.
- Roberts, I. (2000), "Lester environment city: learning how to make Local Agenda 21", *partnerships and participation deliver Environment & Urbanization*, 12 (2), pp. 9-26.
- Rookwood, R. (1996), "Make it Happen", in Blowers, A. (ed.), *Planning for a sustainable environment*, London: Earthscan Publications Ltd, pp. 190-208.
- Roseland, M. (2000), "Sustainable community development: integrating environmental, economic, and social objectives", *Progress in Planning*, 54, pp. 73-132.
- Sadler, B. & Verheem, R. (1996), *Strategic Environmental Assessment Status, Challenges and Future Directions*, The Hague: Ministry of housing.
- Satterthwaite, D. (1999), Sustainable Cities, London: The Estates Gazette Ltd.
- Scheurer, J. (2001), *Urban ecology, innovations in housing policy and the future of cities*, PhD Thesis, Murdoch University.
- Selman, P. (1996), *Local Sustainability – Managing and Planning Ecologically Sound Places*, London: Paul Chapman Publishing Ltd.
- Seo, J-K. (2002), "Re-urbanisation in Regenerated Areas of Manchester and Glasgow", *Cities*, 19 (2), pp. 113-121.
- Smith, M., Ehitelegg, J. and Williams, N. (1998), *Greening the Built Environment*, London: Earthscan Publications Ltd.
- Stead, D. and Hoppenbrouwer, E. (2004), "Promoting an urban renaissance in England and the Netherlands", *Cities*, 21 (2), pp. 119-136.
- Tallon, A.R., Bromley, R.D.F. and Thomas, C.J. (2005), "City profile Swansea", *Cities*, 22 (1), pp. 67-76.

Therivel, R. and Partidario, M.R. (1996), *The Practice of Strategic Environmental Assessment*, London: Earthscan Publications Ltd.

Therivel, R. (1998), "Strategic Environmental Assessment of Development Plans in Great Britain", *Environmental Impact Assessment Revue*, 18, pp.39-57.

Therivel, R. (2004), *Strategic Environmental Assessment in Action*, London: Earthscan Publications Ltd.

Von Seht, H. (1999), "Requirements of a comprehensive strategic environmental assessment system", *Landscape and Urban Planning*, 45, pp.1-14.

Wilson, G.A. and Bryan, R.L. (1997), *Environmental Management – New Directions for the Twenty-First Century*, London: UCL Press Ltd.

Wood, Ch. (2003), *Environmental Impact Assessment – A Comparative Review*, 2nd ékdoση, Essex: Pearson Prentice Hall.

Hartimi I Planit Të Përgjithshëm Vendor (PPV) – Bashkia Gjirokastër, Faza I.

Hartimi I Planit Të Përgjithshëm Vendor (PPV) – Bashkia Gjirokastër, Faza II – Strategjia Territoriale.

Strategja dhe Plani I Veprimit per Biodiversitetin, Ministria e Mjedisit, 2015

Dokumenti i politikave strategjike për mbrojtjen e biodiversitetit, Tiranë, 2015.